

ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΕΝΙΑΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΕΤΟΣ: 2017-2018

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
της ΣΟΦΙΑΣ ΔΗΜ. ΔΟΥΜΟΥΛΙΑΚΑ
ΑΜ: 7340010817005

«Η κατάσχεση ειδικών περιουσιακών στοιχείων»

Επιβλέπων:

Καθηγητής κος Δημήτριος Τσικρικάς

Αθήνα, Νοέμβριος 2018

Copyright © , **Σοφία Δημ. Δουμουλιάκα, Νοέμβριος 2018**

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα.

Οι απόψεις και θέσεις που περιέχονται σε αυτήν την εργασία εκφράζουν τη συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	IV
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
I. Το δικαίωμα προς επίσπευση αναγκαστικής εκτέλεσης ως έκφανση του δικαιώματος δικαστικής προστασίας	1
II. Ιστορική αναδρομή - Τελεολογία της ένταξης των διατάξεων των άρθρων 1022 επ. στον ΚΠολΔ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	11
I. Αντικείμενο της κατασχέσεως – Γενικές προϋποθέσεις.....	11
i. Δικαιώματα που δεν δύνανται να κατασχεθούν κατά τις διατάξεις των άρθρων 953 επ., 982 επ. και 992 επ. ΚΠολΔ	11
ii. Η έννοια του περιουσιακού δικαιώματος.....	12
iii. Η δυνατότητα μεταβίβασης του δικαιώματος	17
iv. Το ζήτημα της εφαρμογής των διατάξεων περί ακατάσχετων	19
II. Ειδικότερες περιπτώσεις.....	20
i. Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.....	20
ii. Δικαιώματα εκμεταλλεύσεως κινηματογραφικών ταινιών	26
iii. Δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας	27
1. Δικαιώματα ευρεσιτεχνίας.....	28
2. Σήμα	32
3. Επωνυμία, διακριτικός τίτλος και διακριτικά γνωρίσματα	34
4. Ονόματα πεδίου ή «Domain Names».....	36
iv. Απαιτήσεις κατά τρίτων εξαρτώμενες από αντιπαροχή.....	37
v. Κατάσχεση άλλων δικαιωμάτων.....	42
1. Το δικαίωμα επί της επιχειρήσεως.....	42
2. Εταιρικό μερίδιο ΕΠΕ και ΙΚΕ – Αξίωση προς έκδοση και παράδοση μετοχών ΑΕ	48

3. Ενάσκηση επικαρπίας	50
4. Μερίδιο αμοιβαίου κεφαλαίου.....	51
5. Λοιπά δικαιώματα	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	56
I. Η παροχή άδειας για την επιβολή κατάσχεσης με δικαστική απόφαση	56
i. Σκοπός της πρόβλεψης της δικαστικής επεμβάσεως και τήρηση της προδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης	56
ii. Η εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας κατ' άρθρο 1023 § 2	59
II. Η διαδικασία εκδόσεως της αποφάσεως.....	61
i. Περιεχόμενο της αίτησης	61
ii. Υποβολή και εκδίκαση της αίτησης κατά τις διατάξεις της εκούσιας δικαιοδοσίας.....	62
iii. Δικαιοπλαστική εξουσία του δικαστηρίου - Περιεχόμενο της αποφάσεως.....	64
III. Επιβολή της κατασχέσεως και οι συνέπειες αυτής	66
i. Διατυπώσεις της κατάσχεσης ανάλογα με τη νομική φύση του δικαιώματος που κατάσχεται	66
ii. Η απαγόρευση διάθεσης.....	68
iii. Η δυνατότητα πολλαπλών κατασχέσεων πριν και μετά τον Ν. 4335/2015	70
iv. Δίκες περί την εκτέλεση	72
IV. Τα πρόσφορα μέσα αξιοποιήσεως του δικαιώματος	74
i. Η μεταβίβαση του δικαιώματος.....	75
ii. Η διάθεση του δικαιώματος.....	78
iii. Η εκπλήρωση της αντιπαροχής	79
iv. Ο διορισμός διαχειριστή - Διαφορές με την αναγκαστική διαχείριση.....	79
V. Η διαδικασία μετά την επιβολή της κατάσχεσης.....	81
i. Επί διαθέσεως του δικαιώματος με πλειστηριασμό.....	81
ii. Επί απαιτήσεως του καθ' ου η εκτέλεση εις χείρας τρίτου.....	82
iii. Επί διορισμού διαχειριστή.....	83

1. Ο διορισμός.....	83
2. Εξουσίες και αντικατάσταση διαχειριστή	84
3. Αναγγελία και ικανοποίηση δανειστών.....	85
4. Ανακοπή κατά του πίνακα ή αναγγελίας.....	86
5. Λογοδοσία διαχειριστή και παύση διαχειρίσεως.....	88
VI. Ειδικότερα ζητήματα.....	89
i. Επιβολή συντηρητικής κατασχέσεως επί ειδικών περιουσιακών στοιχείων.....	89
ii. Εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ στην πτώχευση	93
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	97
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	VI
ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ.....	XIII

ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΚ	Αστικός Κώδικας
Α.Ν.	Αναγκαστικός Νόμος
ΑναγκΕκτ	Αναγκαστική Εκτέλεση
Αν.Επ.	Αναθεωρητική Επιτροπή
ΑΠ	Άρειος Πάγος
αρ.	αριθμός
άρθρ.	άρθρο
Αρμ	Αρμενόπουλος
ΑρχΝ	Αρχεῖον Νομολογίας
ΑχΝ	Αχαϊκή Νομολογία
ΒρΙ, Ια	(Κανονισμός) Βρυξέλλες Ι, Ια
ΓενΑρχ	Γενικές Αρχές
Δ	Δίκη
ΔΕΕ	Δίκαιο Επιχειρήσεων και Εταιρειών
δημ.	δημοσίευση
Δικογρ	Δικογραφία
ΔίΜΕΕ	Δίκαιο Μέσων Ενημέρωσης και Επικοινωνίας
Δνη	Δικαιοσύνη
ΔτΑ	Δικαιώματα του Ανθρώπου
εδ.	εδάφιο
ΕΔΔΑ	Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
ΕΔΚΑ	Επιθεώρηση Δικαίου Κοινωνικής Ασφαλίσεως
ΕΔΠολ	Επιθεώρηση Δικαίου Πολυκατοικίας
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΔ	Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου
ΕΕΝ	Εφημερίς των Ελλήνων Νομικών
ΕΕργΔ	Επιθεώρηση Εργατικού Δικαίου
Ειρ	Ειρηνοδικείο
ΕισΝΚΠολΔ	Εισαγωγικός Νόμος του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας

ΕλλΔνη	Ελληνική Δικαιοσύνη
επ.	επόμενα
ΕΠΕ	Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης
ΕπισκΕμπΔ	Επισκόπηση Εμπορικού Δικαίου
ΕΠολΔ	Επιθεώρηση Πολιτικής Δικονομίας
Ερμ	Ερμηνεία
ΕρμηΣ	Ερμηνεία του Συντάγματος
ΕΣ	Ελεγκτικό Συνέδριο
ΕΣΔΑ	Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
Εφ	Εφετείο
ΕφΑΔ	Εφαρμογές Αστικού Δικαίου
ΙΚΕ	Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία
ΚΔιοικΔ	Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας
κ.ο.κ.	και ούτω καθεξής
ΚΠολΔ	Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας
λ.χ.	λόγου χάριν
ΜΠρ	Μονομελές Πρωτοδικείο
Ν.	Νόμος
Ν.Δ.	Νομοθετικό Διάταγμα
ΝοΒ	Νομικό Βήμα
ΝΠΔΔ	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
ΟΛΑΠ	Ολομέλεια του Αρείου Πάγου
ΟλΣτΕ	Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας
ό.π.	όπως παραπάνω/όπου παραπέμπω/-ει
ορ.	οράτε
ΟΤΑ	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
παρ.	παράγραφος
παρατ.	παρατηρήσεις
ΠΠρ	Πολυμελές Πρωτοδικείο
ΠτΚ	Πτωχευτικός Κώδικας
Σ	Σύνταγμα

σ.	σελίδα
(Σ)ΕρμΑΚ	(Σύντομη) ερμηνεία του Αστικού Κώδικα
σημ.	σημείωση
ΣΛΕΕ	Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΣτΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας
ΣχΚΠολΔ	Σχέδιο Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας
ΤΝΠ	Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών
ΤοΣ	Το Σύνταγμα
ΧΘΔΕΕ	Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΧρηΔικ	Χρηματοπιστωτικό Δίκαιο
ΧρΙΔ	Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου

Ι. Το δικαίωμα προς επίσπευση αναγκαστικής εκτέλεσης ως έκφανση του δικαιώματος δικαστικής προστασίας

Σύμφωνα με το άρθρο 20 του ισχύοντος ελληνικού Συντάγματος καθένας έχει δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας από τα δικαστήρια και μπορεί να αναπτύξει σε αυτά τις απόψεις του για τα δικαιώματα ή τα συμφέροντά του, όπως νόμος ορίζει¹. Η κατοχύρωση της δικαστικής προστασίας από το Σύνταγμα του 1975, ρύθμιση που αποτέλεσε ιδιαίτερα σημαντική καινοτομία σε σχέση με το προϊσχύον Σύνταγμα του 1952 και τα παλαιότερα από αυτό², συνεπάγεται την άμεση εφαρμογή της, χωρίς να εξαρτάται από την προηγούμενη έκδοση νόμου, ο οποίος χαράσσει μόνον τα διαδικαστικά πλαίσια εντός των οποίων αυτή εκδηλώνεται³. Κατά την κρατούσα ερμηνεία του συνταγματικού δικαίου⁴, η αξίωση του πολίτη προς παροχή έννομης προστασίας που απευθύνεται

¹ Η δικαστική προστασία των εν γένει δικαιωμάτων του ανθρώπου αναγνωρίζεται ως μία από τις ύψιστες αξιώσεις που συνθέτουν το σύμπλεγμα των κανόνων για την προστασία της ίδιας της αξιοπρέπειάς του διεθνώς, ώστε να κατοχυρώνεται σε πλείστα κείμενα διεθνών διακηρύξεων και συμβάσεων, όπως στα άρθρα 8 και 10 της Οικουμενικής Διακήρυξης των δικαιωμάτων του ανθρώπου του ΟΗΕ του 1948, στο άρθρο 14 § 1 εδ. 2 του Διεθνούς Συμφώνου του ΟΗΕ περί ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων του 1966 (Ν. 2462/1997), τα άρθρα 6 § 1 και 13 της ΕΣΔΑ (Ν.Δ. 53/1974) και στο άρθρο 47 του ΧΘΔΕΕ. Δαγτόγλου, Π. (2012). *Συνταγματικό Δίκαιο, Ατομικά Δικαιώματα*. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα, § 1518, σ. 961· Χρυσόγονος, Κ. και Βλαχόπουλος, Σ. (2017). *Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα*. Δ' έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σ. 458, ό.π. Μπέη, Κ. Άρθρο 20 § 1, σε Κασιμάτη, Γ. και Μαυριά, Κ. (2003). *Ερμηνεία του Συντάγματος Ι*. Β' έκδοση. Αθήνα – Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, σ. 33 επ.· Γέσιου-Φαλτσή, Π. Αναγκαστική εκτέλεση κατά του Δημοσίου ή των άλλων ΝΠΔΔ με κατάσχεση στα χέρια τρίτου μετά το Σ/2001 και τον ΚΔιοικΔ. *Ελλάνη*. 2002, σ. 1243 επ. Χαρακτηριστική η απόφαση του ΕΔΔΑ 16.04.2009 Βλαστός κατά Ελλάδος, ως προς το χρόνο απονομής της δικαιοσύνης από τα ελληνικά δικαστήρια, το έγκαιρο και αποτελεσματικό, δηλαδή, της παρεχόμενης έννομης προστασίας, σύμφωνα με την οποία η Ελλάδα καταδικάστηκε, διότι ο προσφεύγων είχε ασκήσει αίτηση ακύρωσης ενώπιον του ΣτΕ από την 27.10.1999, ενώ η απόφαση επί αυτής δημοσιεύθηκε μόλις την 08.01.2007.

² Χρυσόγονος και Βλαχόπουλος, σ. 458.

³ Δαγτόγλου, § 1519β, σ. 963.

⁴ Βεζυρτζή, Α. (2017). *Η αρχή της ισότητας των όπλων και τα διαδικαστικά προνόμια του Δημοσίου στην πολιτική δίκη*. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα, σ. 202 επ.· Γέσιου-Φαλτσή, Π. (2017). *Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτελέσεως – Γενικό μέρος*. Β' έκδοση. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα, σ. 98 επ., σ. 147 επ.· Νίκας, Ν. (2017). *Εγχειρίδιο Δικαίου Αναγκαστικής Εκτελέσεως – Γενικό μέρος*. Β' έκδοση. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα, σ. 6, ό.π. Μπρίνια, Ι. (1978-1985). *Αναγκαστική Εκτέλεσις*. Τόμος Α'. Αθήνα – Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, άρθρ. 927, σ. 329 επ.· Μανιτάκη, Α. Δ. 1982, σ. 633-4· Μπέη, Δ. 1985, σ. 581· στον ίδιο, (1988) ΖΖΡ 101, σ. 165 επ.· στον ίδιο, Δ. 1996, σ. 266 επ.· Κλαμαρή, Ν. (1996). FS Nakamura, σ. 253 επ.· Arvanitakis, (1998) ΖΖΡ 111, σ. 463 επ. 466· Γέσιου-Φαλτσή, *Ελλάνη*. 2002, σ. 1243· Νίκα, Ι, § 2, αρ. 13, καθώς και ενδεικτική νομολογία ΟΛΑΠ 21/2001, ΝΟΜΟΣ. 2001· ΑρχΝ. 2002, σ. 86· Δνη. 2002, σ. 83· ΔΕΕ. 2002, σ. 185· Δ. 2002, σ. 20· ΕΔΚΑ. 2002, σ. 122· ΕΕργΔ. 2002, σ. 494· ΑρχΝ. 2002, σ. 456· ο ίδιος, Σαράντα πέντε χρόνια εφαρμογής του ΚΠολΔ: αναγκαστική εκτέλεση (παρελθόν, παρόν, μέλλον). *ΕΠολΔ*. 2012, σ. 265 επ. (268)· Χρυσόγονος και Βλαχόπουλος, σ. 477· Δαγτόγλου, § 1521 επ., σ. 965· Νικολόπουλος, Γ. (2012). *Αναγκαστική Εκτέλεση*. Β' έκδοση. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα, σ. 15· Τάχος, Α. (2008). *Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο*. Θ' έκδοση. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα, § 148, σ. 949, αρ. 8 επ.· Κρουσταλάκης, Ε. Σκέψεις για την αναγκαστική εκτέλεση σε βάρος του Δημοσίου – με αφορμή την

κατά της πολιτείας⁵, περιλαμβάνει τόσο την αξίωση προς διατύπωση δικαιοδοτικής κρίσης επί του επίδικου ζητήματος με την έκδοση απόφασης που θα τέμνει οριστικά τη διαφορά, όσο και την αξίωση προς παροχή προσωρινής προστασίας, αλλά και την αξίωση προς επίσπευση αναγκαστικής εκτέλεσης⁶, την αξίωση, δηλαδή, του νικήσαντα διαδίκου προς συνδρομή της πολιτείας στην πραγμάτωση των εννόμων συνεπειών που εκλύονται από εκτελεστό τίτλο με την παρεμβολή των αρμόδιων κατά νόμο κρατικών οργάνων⁷.

απόφαση 17/2002 της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου και το νόμο 3068/2002. Δ. 2003, σ. 1092 επ.· ο ίδιος, Εκτέλεση κατά του Δημοσίου - προβλήματα και προβληματισμοί. Δ. 1999, σ. 244 επ.· Κασιμάτης, Γ. Τα συνταγματικά όρια της αναγκαστικής εκτέλεσης κατά του ελληνικού Δημοσίου (μια κριτική θεώρηση της μεταβολής). Δ. 2003, σ. 1075 επ.· Μπέης, Κ. (2003). *Πολιτική Δικονομία*. Αθήνα: Εκδόσεις Αντ. Α. Σάκκουλα, σ. 35· ο ίδιος, Άρθρο 20 § 1, σε Κασιμάτη και Μαυριά (2003), σ. 33· Σταματόπουλος, Σ. (1994). *Η δικαστική προστασία του τρίτου*, Αθήνα – Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, σ. 15 επ.· Κλαμαρής, Ν. (1989). *Το δικαίωμα δικαστικής προστασίας*. Αθήνα – Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, σ. 167 επ.· Betterman. Το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα δικαστικής προστασίας. *Αρμ.* 1980, σ. 708-716 (713, 715)· Ράμμος, Γ. (1978-1986). *Εγχειρίδιον Αστικού Δικονομικού Δικαίου*. Τόμος Γ'. Αθήνα: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, σ. 20 επ.· Μητσόπουλος, Γ. Η επίδραση του Συντάγματος επί της πολιτικής δικονομίας. Δ. 1975, σ. 673 επ.· ο ίδιος, (1972). *Πολιτική Δικονομία*. Τεύχος Α'. Αθήνα: σ. 40 και 76 επ., ό.π. Γιδόπουλο, Λ. (1933). *Το δίκαιο της αναγκαστικής εκτέλεσεως Α*, σ. 12 επ.· Ράμμο, Στοιχεία II, § 4, σ. 120 επ.· Φραγκίστα, Χ. (1961). *Δίκαιο αναγκαστικής εκτέλεσεως Α*, σ. 1 επ. Πλούσια είναι σχετικά και η νομολογία του ΕΔΔΑ, ορ. ενδεικτικά Hornsby κατά Ελλάδος, 19.03.1997, www.hudoc.echr.coe.in, όπου κρίθηκε ότι η εκτέλεση μιας δικαστικής απόφασης αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της διαδικασίας της δίκαιης δίκης, επί προσφυγής αναφορικά με το δικαίωμα επίσπευσης αναγκαστικής εκτέλεσης κατά του Δημοσίου όταν η Διοίκηση αρνείται να συμμορφωθεί σε δικαστική απόφαση. Αντίθετα, στην απόφαση 12.12.2002, Καλογεροπούλου και λοιποί κατά Ελλάδος και Γερμανίας, Δ. 2003, σ. 292 με παρατηρήσεις Μπέη, επί του ζητήματος των «Γερμανικών Αποζημιώσεων», το δικαστήριο του Στρασβούργου θεώρησε θεμιτούς τους περιορισμούς που τίθενται στην επίσπευση αναγκαστικής εκτέλεσης από ιδιώτη κατά αλλοδαπού Δημοσίου, διότι αυτοί εξυπηρετούν τις διεθνείς σχέσεις μίας χώρας με έτερα κράτη. Επίσης, Κτιστάκης, Ι. Η περιπέτεια ενός δικαιώματος «αστικής φύσεως»: το δικαίωμα στην εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων - επίδραση της ΕΣΔΑ στην εφαρμογή και την ερμηνεία του ελληνικού δικαίου. ΔτΔ, 17/2003, σ. 69 επ.· Γέροντας, Α. Η επίδραση της νομολογίας του ΕΔΔΑ στο εθνικό δίκαιο. ΔτΔ, 49/2011, σ. 135-137.

⁵ Ο συνταγματικός νομοθέτης αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην αξίωση προς παροχή έννομης προστασίας, δεδομένου ότι δεν περιλαμβάνει το δικαίωμα αυτό σε εκείνα που μπορούν να ανασταλούν κατ' άρθρο 48 § 1 Σ.

⁶ Σε καμία περίπτωση η αξίωση προς αναγκαστική εκτέλεση δεν πρέπει να συγχέεται με την εκτελούμενη αξίωση του ουσιαστικού δικαίου. Η τελευταία βασίζεται στο άρθρο 247 ΑΚ και κατατείνει σε ορισμένη παροχή, παράλειψη ή ανοχή, ενώ η πρώτη είναι δημοσίου δικαίου αξίωση του δανειστή κατά της πολιτείας, ώστε αυτή να τον συνδράμει μέσω των αρμόδιων κρατικών οργάνων στην πραγμάτωση της ουσιαστικής υπό εκτέλεση αξιώσεώς του. Ορ. Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ Ι*, σ. 103 επ.· Νίκα, *ΑναγκΕκτ Ι*, σ. 13· Μελισσηνό, Γ. Η συνταγματική κατοχύρωση της αρχής της διαθέσεως από το άρθρο 20 Σ. Δ. 1982, σ. 639. Η διαμόρφωση της έννοιας της αξιώσεως της αναγκαστικής εκτέλεσεως οφείλεται στη γερμανική επιστήμη, έτσι Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ Ι*, § 7, αρ. 2, ό.π. Gaul/Schilken/Becker-Eberhard, § 6 I· Gaul, (1971) *Zur Struktur*, Rpfleger 79, σ. 1.

⁷ Κατά τον Μητσόπουλο, ΠολΔικ Α', σ. 78-79, αναφορικά με την τότε ισχύουσα απαγόρευση επιβολής κατασχέσεως επί περιουσίας του Δημοσίου για την ικανοποίηση χρηματικής απαίτησεως του επισπεύδοντος «...δεν δύναται η πολιτεία αφενός μεν να επιδικάζει διά των δικαιοδοτικών αυτής οργάνων χρηματική απαίτηση κατά του Δημοσίου, ήτοι να παρέχει έννομη προστασία υπέρ του πολίτη με τη μορφή εκδόσεως καταψηφιστικής αποφάσεως, αφετέρου δε να απαγορεύει διά διατάξεως νόμου την κατά του Δημοσίου, ως *fiscus*, αναγκαστική εκτέλεση, ήτοι να αρνείται παροχή εννόμου προστασίας με τη μορφή αναγκαστικής εκτέλεσεως, σε αυτόν που αξιώνει κατά το άρθρο 119 του Συντάγματος (:το Σύνταγμα του 1968) αυτού του είδους την έννομη προστασία». Ομοίως και Δ. 1975, σ. 673 επ. (679), όπου

Στο πεδίο της πολιτική δίκης, η αναγκαστική εκτέλεση αποτελεί ακριβώς την έννομα ρυθμισμένη διαδικασία διά της οποίας εκβιάζεται με τη βοήθεια των πολιτειακών οργάνων εκτελέσεως η συμμόρφωση του οφειλέτη προς το περιεχόμενο της υποχρεώσεώς του που ενσαρκώνεται σε τίτλο εκτελεστό⁸. Ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας αναγνωρίζει ως εκτελεστούς τίτλους τις τελεσίδικες και προσωρινά εκτελεστές δικαστικές αποφάσεις, τις διαιτητικές αποφάσεις, τα πρακτικά των ελληνικών δικαστηρίων που περιέχουν συμβιβασμό ή προσδιορισμό δικαστικών εξόδων, τα συμβολαιογραφικά έγγραφα, τις διαταγές πληρωμής και τις διαταγές απόδοσης της χρήσης μισθίου που εκδίδουν έλληνες δικαστές, αλλοδαπούς τίτλους που κηρύχθηκαν εκτελεστοί, και διαταγές και πράξεις που αναγνωρίζονται ως εκτελεστοί τίτλοι από το νόμο (άρθρο 904 § 2).

Δεδομένου ότι το Σύνταγμα αναγνωρίζει ευθέως το δικαίωμα προς επίσπευση αναγκαστικής εκτέλεσης μόνο όταν αυτό στηρίζεται σε εκτελεστό τίτλο δικαστική απόφαση⁹, υποστηρίχθηκε από μερίδα της θεωρίας, ότι η αξίωση για την παροχή δικαστικής προστασίας με τη μορφή της αναγκαστικής εκτέλεσης τότε μόνον έχει συνταγματικό θεμέλιο, όταν, δηλαδή, έχει προηγηθεί αυτής διάγνωση του ουσιαστικού δικαιώματος¹⁰. Σύμφωνα με τη θέση αυτή, η αναγκαστική εκτέλεση που επισπεύδεται με βάση συμβολαιογραφικό έγγραφο ή διαταγή πληρωμής δεν αποτελεί εκδήλωση του δικαιώματος παροχής έννομης προστασίας κατά το άρθρο 20 Σ, αλλά

επισημαίνει ότι το άρθρο 20 Σ δεν επιτάσσει μόνο την παροχή προσιτής, αποτελεσματικής και έγκαιρης έννομης προστασίας, αλλά ερμηνευτικά επιβάλλει να παρέχεται αυτή σε κάθε περίπτωση που οι δικονομικοί κανόνες την καθιστούν αμφίβολη.

⁸ Μπαλογιάννη, Ε. σε: Απαλαγάκη, Χ. (2017). *Εφαρμογές Πολιτικής Δικονομίας*. Β' έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σ. 1118· Απαλαγάκη, Χ. Διαδικαστικά Ζητήματα από την Επίσπευση Αναγκαστικής Εκτελέσεως κατά του Ελληνικού Δημοσίου (μετά το Ν. 3068/2002), Δ. 2004, σ. 765 επ., ό.π. Οικονομίδη, Β. και Λιβαδά, Μ. (1926). *Εγχειρίδιον Πολιτικής Δικονομίας*. Ζ' έκδοση. Αθήνα: Τζάκας - Δελαγραμμάτικας, § 255, σ. 207, σύμφωνα με τους οποίους: «ο έσχατος και τελικός της δίκης σκοπός προς τον οι δικαζόμενοι τείνουσι, δεν είναι μὲν κυρίως η τελεσίδικος της διαφοράς διάλυσις, αλλά μάλλον η απόδοσις του δια της αποφάσεως αναγνωρισθέντος δικαίου· προς την απόδοσιν ταύτην οσάκις ο καταδικασθείς απειθεί φέρει η αναγκαστική εκτέλεσις, ήτοι η εφαρμογή των εξαναγκαστικών μέτρων, όσα ο νόμος προς τούτο χορηγεί». Ορ. επίσης, Μαριδάκη, Γ. και Οικονομόπουλο, Γ. Γνωμοδότηση. ΝοΒ. 1969, σ. 933-934.

⁹ Ορ. άρθρο 94 § 4 εδ. 3 Σ: «Οι δικαστικές αποφάσεις εκτελούνται αναγκαστικά και κατά του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, όπως νόμος ορίζει» και άρθρο 95 § 5 Σ: «Η διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις. Η παράβαση της υποχρέωσης αυτής γεννά ευθύνη για κάθε αρμόδιο όργανο. Νόμος ορίζει τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης της διοίκησης».

¹⁰ Νίκας, *ΑναγκΕκτ Ι*, σ. 8, ό.π. Κλαμαρή, σ. 176 επ· στον ίδιο, (2006), στον τόμο της Ένωσης Ελλήνων Δικονομολόγων: *Το Δημόσιο και η Πολιτική Δίκη*, σ. 84 επ· στον ίδιο τόμο, Μπακόπουλο, Κ. σ. 104· Κουσουλή, Σ. σ. 103· Τσικρικά, Δ. σ. 108 επ· στον ίδιο. Τα θεμελιώδη δικονομικά δικαιώματα κατά την πρόσφατη νομολογία των πολιτικών δικαστηρίων. ΤοΣ. 2006, σ. 351 επ., όπου υποστηρίζεται ότι η απαγόρευση επίσπευσης αναγκαστικής εκτέλεσης κατά του Δημοσίου βάσει διαταγής πληρωμής μπορεί να μην ελέγχεται για τη συνταγματικότητά της ως προς τα άρθρα 94 και 95 Σ, αλλά σε κάθε περίπτωση παραβιάζεται εξ αυτής η αρχή της ισότητας, όπως θεσπίζεται στο άρθρο 4 Σ.

εξυπηρετεί μόνον λόγους σκοπιμότητας, ώστε ο νομοθέτης να μπορεί να την αποκλείσει πλήρως. Μάλιστα, πρέπει να θεωρείται ανεκτή μόνο όταν αναγνωρίζεται ρητά στον καθ' ου το δικαίωμα προσφυγής στα δικαστήρια κατά της επισπευδόμενης σε βάρος του τιαυτής αναγκαστικής εκτέλεσης, ιδίως με τη μορφή της υποβολής αίτησης αναστολής αυτής, αλλά και όταν αυτή επιχειρείται με όσο το δυνατόν ηπιότερα μέσα¹¹.

Κατά την κρατούσα, όμως, σήμερα θέση σε θεωρία¹² και νομολογία¹³, η αναγκαστική εκτέλεση αποτελεί προέκταση του ουσιαστικού δικαιώματος, και όχι προέκταση αποκλειστικά κάποιας διαγνωστικής διαδικασίας, ώστε να θεωρείται αναπόσπαστο στοιχείο του δικαιώματος προς παροχή έννομης προστασίας¹⁴. Όπως έχει διατυπωθεί, η αναγκαστική εκτέλεση που βασίζεται σε εκτελεστούς τίτλους πέραν των δικαστικών αποφάσεων, μπορεί να μη βρίσκει έρεισμα στα άρθρα 94 και 95 του Συντάγματος, αλλά κατοχυρώνεται σε κάθε περίπτωση διά του άρθρου 20 § 1 του Συντάγματος, των άρθρων 2 § 3 και 14 § 1 του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και

¹¹ Νίκας, *ΑναγκΕκτ Ι*, σ. 8, ό.π. Κλαμαρή, σ. 172 επ.· Γέσιου-Φαλτσή, (2004), στον τόμο: *Ζητήματα δικών περί την εκτέλεση*, σ. 31 επ.· Μπέη. Δ. 1985, σ. 588 επ.· στον ίδιο. *Αφιέρωμα Γ. Οικονομόπουλου*, σ. 220-1.

¹² Ορ. σημ. 4 ό.π.

¹³ Ορ. ενδεικτικά ΕΣ, Πρακτικό της Ολομέλειας της 10^{ης} Γενικής Συνεδρίασεως της 14.02.1999. *ΕλλΔνη*. 2000, σ. 1457· *ΕΕργΔ*. 1999, σ. 562· ΟΛΑΠ 19/2001, *ΝΟΜΟΣ*. 2001· *ΑρχΝ*. 2002, σ. 212· *ΕΕργΔ*. 2002, σ. 489· *ΝοΒ*. 2002, σ. 685· *ΔΕΕ*. 2002, σ. 190· *ΕΔΚΑ*. 2002, σ. 211· *Δνη*. 2002, σ. 79· Δ. 2002, σ. 133, σύμφωνα με την οποία «...το απόρρητο των τραπεζικών καταθέσεων δεν εμποδίζει τη δήλωση της Τράπεζας περί υπάρξεως της απαιτήσεως που κατασχέθηκε και δεν επιφέρει ακυρότητα της δηλώσεως αυτής. Αντίθετη ερμηνεία των διατάξεων που προαναφέρθηκαν (άρθρ. 985 §§ 1 και 2 ΚΠολΔ και άρθρ. 1 και 2 Ν.Δ. 1059/1971) θα προσέκρινε άλλωστε στο άρθρο 20 § 1 του Συντάγματος, που ορίζει ότι καθένας έχει δικαίωμα σε παροχή έννομης προστασίας. Διότι σ' αυτήν περιλαμβάνεται και η αναγκαστική εκτέλεση, μορφή της οποίας αποτελεί και η κατάσχεση στα χέρια τρίτου για την ικανοποίηση απαίτησης, χωρίς δε τη δήλωση της Τράπεζας, ως τρίτης, και χωρίς τη δυνατότητα να ασκηθεί κατά της (ρητής ή σιωπηρής) αρνητικής δηλώσεώς της η ανακοπή του άρθρου 986 ΚΠολΔ η μορφή αυτή έννομης προστασίας θα απέβαινε ανέφικτη. Άρα δεν είναι συνταγματικώς ανεκτό ο νομοθέτης να αποκλείει την ικανοποίηση της απαίτησης του λόγω του τραπεζικού απορρήτου των καταθέσεων». Είχε προηγηθεί η δημοσίευση του Ν. 2915/2001 που προέβλεπε την άρση πλέον του απορρήτου των τραπεζικών καταθέσεων του οφειλέτη έναντι του δανειστή του, στο βαθμό που απαιτείται για την ικανοποίηση της απαίτησης του τελευταίου, ορ. και Γέσιου-Φαλτσή, Η κατάσχεση των τραπεζικών καταθέσεων πριν και μετά τον Ν. 2915/2001. Δ. 2002, σ. 421. Επίσης, ιδιαίτερα σημαντική η ΟΛΑΠ 21/2001, κατά την οποία «... οι διατάξεις αυτές (άρθρ. 14 ΔΣΑΠΔ, άρθρ. 20 § 1 Σ και 6 § 1 ΕΣΔΑ) εγγυώνται όχι μόνο την ελεύθερη πρόσβαση σε δικαστήριο, αλλά και την πραγματική ικανοποίηση του δικαιώματος που επιδικάστηκε από το δικαστήριο, δηλαδή το δικαίωμα αναγκαστικής εκτέλεσης, χωρίς την οποία η προσφυγή στο δικαστήριο θα απέβαλλε την ουσιαστική αξία και χρησιμότητά της. Από τους ως άνω κανόνες δικαίου, που καθιερώνουν την αποτελεσματική δικαστική προστασία έπεται ότι δεν εφαρμόζεται και θεωρείται ως καταργηθείσα η αναφερόμενη στην πρώτη σκέψη διάταξη του άρθρου 8 του Ν. 2097/1952». Η διάταξη αυτή προέβλεπε την απαγόρευση επίσπευσης αναγκαστικής εκτέλεσης δυνάμει δικαστικών αποφάσεων κατά του Δημοσίου, ως εκ τούτου και κατά ΟΤΑ και ΝΠΔΔ. Κατά το ΕΔΔΑ μάλιστα, η αδυναμία εκτελέσεως δικαστικών αποφάσεων προσβάλλει και το δικαίωμα επί της περιουσίας, κατά την έννοια του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, Stran και Ανδρεάδης, 09.12.1994, Δ. 1995, σ. 239 επ., με παρατηρήσεις Μπέη.

¹⁴ ΕφΑθ 1837/2007, *ΝοΒ*. 2007, σ. 1143.

πολιτικά δικαιώματα και του άρθρου 6 § 1 της ΕΣΔΑ¹⁵. Ως εκ τούτου, ο νομοθέτης μπορεί να την περιορίσει, καταργώντας την επίσπευση με ορισμένα είδη εκτελεστών τίτλων, δεν μπορεί, όμως, φτάσει μέχρι τον πυρήνα του δικαιώματος προς παροχή έννομης προστασίας καταργώντας την ίδια την αναγκαστική εκτέλεση¹⁶.

Στον αντίποδα, η αξίωση για έγκαιρη και αποτελεσματική δικαστική προστασία που θεμελιώνεται στο άρθρο 20 Σ επιβάλλει στις περιπτώσεις που θίγονται άμεσα τα έννομα συμφέροντα ενός προσώπου, γεγονός αυταπόδεικτο όταν υφίσταται αναγκαστική εκτέλεση, αυτό να έχει τη δυνατότητα να ακουσθεί δικαστικά, αλλά και να μην περιορίζονται ή καταργούνται ανεπίτρεπτα τα μέσα άμυνάς του. Μέσα από αυτό κατοχυρώνονται έτσι και τα διάφορα είδη ανακοπών και αναστολών κατά της επισπευδόμενης σε βάρος του οφειλέτη εκτέλεσης. Η νομοθετική κατάργηση του δικαιώματος της αναστολής ενδέχεται, συνεπώς, να ελέγχεται για τη συνταγματικότητά της, ιδίως σήμερα υπό την ισχύ του Ν. 4335/2015, ο οποίος κατήργησε τη ρύθμιση του παλαιού άρθρου 938 ΚΠολΔ¹⁷. Ακόμα και αν υποτεθεί πως ο απώτερος σκοπός του

¹⁵ Νίκας, *ΑναγκΕκτ Ι*, σ. 9. Αντίθετη ερμηνεία θα προσέκρουε και στο δίκαιο της Ε.Ε., καθώς στον Κανονισμό ΒρΙα 1215/2012 για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ο οποίος αντικατέστησε τον Κανονισμό ΒρΙ 44/2001, ως εκτελεστοί τίτλοι θεωρούνται οι δικαστικές αποφάσεις, οποιαδήποτε και εάν είναι η ονομασία τους (απόφαση, διαταγή κ.ο.κ.), αρκεί να είναι εκτελεστές κατά το δίκαιο του κράτους προέλευσης. Έτσι, Βεζυρτζή, σ. 207, σημ. 335 και 336.

¹⁶ Έχει κριθεί έτσι ως αντισυνταγματική η διάταξη που απαγορεύει την αναγκαστική εκτέλεση κατά του Ελληνικού Δημοσίου δυνάμει διαταγής πληρωμής κατ' άρθρο 1 του Ν. 3068/2002, όπως προστέθηκε με το άρθρο 20 του Ν. 3301/2004. Ορ. μεταξύ άλλων ΑΠ 2347/2009, *ΕΠολΔ*. 2010, σ. 72 επ. με παρατηρήσεις Σταματόπουλου· *ΧρΙΔ*. 2011, σ. 115 επ., με ενημερωμένες σημειώσεις Τσουνάκου-Ρουσιά· 715/2017, *ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ*· 431/2015, *ΝοΒ*. 2016, σ. 65, με παρατηρήσεις Γιαλαμά, η οποία έκρινε ότι «η ρύθμιση του άρθρου 20 Ν. 3301/2004 κατά την οποία δεν εκτελούνται οι αναφερόμενοι σ' αυτήν εκτελεστοί τίτλοι, μεταξύ των οποίων και οι διαταγές πληρωμής, αντίκειται στις διατάξεις του Συντάγματος και των Διεθνών Συμφώνων και επομένως είναι δυνατή η από τον αρμόδιο πολιτικό δικαστή έκδοση διαταγής πληρωμής, συντρεχουσών των προς τούτο προϋποθέσεων εις βάρος του Δημοσίου, ΟΤΑ και ΝΠΔΔ, και αν ακόμη η υποκείμενη σχέση, από την οποία απορρέει η χρηματική απαίτηση προς πληρωμή, της οποίας ζητείται η έκδοση διαταγής πληρωμής, υπάγεται στη δικαιοδοσία των διοικητικών δικαστηρίων, όπως συμβαίνει επί διαφοράς από σύμβαση δημόσιου έργου», 1285/2014, *ΝοΒ*. 2016, σ. 62. Ομοίως, κατά την ΟλΣτΕ 9/2013, *ΝοΒ*. 2013, σ. 2282, κρίθηκε πως αντίκειται στο Σύνταγμα η διάταξη του άρθρ. 4 § 1 του Ν. 3068/2002, σύμφωνα με την οποία η εκτέλεση κατά του Δημοσίου αποφάσεων που υπόκεινται σε ένδικα μέσα και επιδικάζουν χρηματικές αξιώσεις είναι επιτρεπτή μόνο κατόπιν προσκόμισης από τον δικαιούχο ισόποσης εγγυητικής επιστολής, με αντίθετη γνώμη της μειοψηφίας που υποστήριξε πως η διάταξη αυτή εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον προστατεύοντας τα ταμειακά διαθέσιμα του κράτους, ιδίως σε χρονικές περιόδους βαθιάς οικονομικής ύφεσης. Περαιτέρω, κατά τον Δαγτόγλου, ό.π. § 1525, σ. 968, δεν αντίκειται στο Σύνταγμα η εξαίρεση των πραγμάτων εκτός συναλλαγής του άρθρου 966 ΑΚ από την εκτέλεση, καθώς και η εξάρτηση της αναγκαστικής εκτελέσεως κατά αλλοδαπού Δημοσίου από προηγούμενη άδεια του Υπουργού Δικαιοσύνης κατ' άρθρο 923 ΚΠολΔ, ορ. και ΟΛΑΠ 36/2002, *ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ*.

¹⁷ Νίκας, *ΑναγκΕκτ Ι*, σ. 12, ό.π. Σκουρή, Β. (1986). *Η δικαστική αναστολή εκτελέσεως των διοικητικών πράξεων*, σ. 164 επ.· Γέσιου-Φαλτσή, (2004), στον τόμο: *Ζητήματα δικών περί την εκτέλεση*, σ. 31 επ.· Δαγτόγλου, *Αρμ*. 1981, σ. 85· στον

νομοθέτη ήταν εν προκειμένω η επιτάχυνση της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτελέσεως και η αποφυγή πάγιων παρελκυστικών συμπεριφορών αφερέγγυων πολιτών, με την προϋπόθεση ότι τόσο η συζήτηση όσο και η δημοσίευση της απόφασης επί της ανακοπής του άρθρου 933 ΚΠολΔ θα λαμβάνουν χώρα σε χρόνο προγενέστερο της διενέργειας του επισπευδόμενου πλειστηριασμού, εντούτοις, η ρύθμιση φαίνεται να αποδεικνύεται στην πράξη αλυσιτελής, δοθέντος ότι στα μεγαλύτερα Πρωτοδικεία της χώρας η συζήτηση των ανακοπών προσδιορίζεται αναπόφευκτα λόγω φόρτου των πινακίων ακόμα και δύο χρόνια μετά την ημερομηνία του πλειστηριασμού.

Καταληκτικά, αποδεικνύεται ότι δυνάμει των εκατέρωθεν δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται από το άρθρο 20 Σ, το δίκαιο της αναγκαστικής εκτέλεσης ισορροπεί διαρκώς μεταξύ της διασφάλισης των αντικρουόμενων συμφερόντων αφενός του επισπεύδοντος δανειστή, ο οποίος αφού κατά κανόνα υποβλήθηκε στον κοστοβόρο δικαστικό αγώνα πρέπει επιτέλους να ικανοποιηθεί, και αφετέρου του καθ' ου οφειλέτη, ο οποίος παρά το γεγονός πως καταγνώσθηκε ως τέτοιος, θα πρέπει να προστατευθεί από καταχρηστικές ή μη σύννομες συμπεριφορές του δανειστή του. Όσο, συνεπώς, κατοχυρώνεται συνταγματικά το δικαίωμα του δανειστή για επίσπευση αναγκαστικής εκτέλεσης, άλλο τόσο περιορίζουν την εμβέλεια του δικαιώματος αυτού οι θεσμικές εγγυήσεις που έχουν ταχθεί για την προστασία του οφειλέτη, όπως ο σεβασμός της προσωπικότητάς του (άρθρο 5 Σ), με την πρόβλεψη μεταξύ άλλων διατάξεων για τα ακατάσχετα (άρθρο 953 § 3 και 982 ΚΠολΔ), και η αρχή της αναλογικότητας (άρθρο 25)¹⁸. Αποστολή του νομοθέτη θα πρέπει να είναι διαχρονικά ο κατά το δυνατόν πιο δίκαιος συγκερασμός των αντιτιθέμενων συμφερόντων των μερών, τουλάχιστον στο βαθμό που η ρύθμιση υπέρ του ενός δεν θα αναιρεί άνευ ετέρου τη ρύθμιση που έχει τεθεί υπέρ του άλλου.

II. Ιστορική αναδρομή - Τελεολογία της ένταξης των διατάξεων των άρθρων 1022 επ. στον ΚΠολΔ

Ο συνταγματικός νομοθέτης ανέδειξε την αξίωση προς παροχή δικαστικής προστασίας σε δικαίωμα συνταγματικής περιωπής, επιφυλάχθηκε, όμως, υπέρ του κοινού νομοθέτη, όπως καθορίσει τον τρόπο και τα μέσα που οι πολίτες θα αιτούνται αυτήν ενώπιον των αρμόδιων

ίδιο, Το παραδεκτό της αιτήσεως αναστολής εκτελέσεως (ΚΠολΔ 938) ενώπιον του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου. *Αρμ.* 1995, σ. 552 επ.· Betterman, σ. 715.

¹⁸ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ Ι*, σ. 13· Νίκας, *ΑναγκΕκτ Ι*, σ. 58 επ.· Κλαμαρή, σ. 177 επ.· Münzberg, *Αναγκαστική εκτέλεση και Συνταγματικό Δίκαιο*. Δ. 1982, σ. 666-686.

πολιτειακών οργάνων¹⁹. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της αναγκαστικής εκτέλεσης, το είδος της εκτελούμενης ουσιαστικής αξίωσης, προέκταση της οποίας συνιστά η ικανοποίησή της διά της εκτελέσεως, είναι αυτό το οποίο καθορίζει το κατά περίπτωση κατάλληλο μέσο εκτέλεσης από αυτά που προβλέπονται στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας²⁰. Το δίκαιο της αναγκαστικής εκτέλεσης διαπλάθεται, συνεπώς, με τέτοιον τρόπο, ώστε να περιλαμβάνει κανόνες που προβλέπουν τα εκάστοτε πρόσφορα μέσα εκτέλεσης, τα οποία θα οδηγούν στην επίτευξη του επιδιωκόμενου μέσω αυτής αποτελέσματος, την εξαναγκαστή, δηλαδή, ικανοποίηση της εκτελούμενης αξίωσης, ωσάν αυτή να ικανοποιούταν εκουσίως εκ μέρους του καθ' ου η εκτέλεση οφειλέτη²¹.

Ανάλογα με το είδος της εκτελούμενης αξίωσης, η αναγκαστική εκτέλεση διακρίνεται σε εκτέλεση για την ικανοποίηση μη χρηματικών και στην εκτέλεση για την ικανοποίηση χρηματικών απαιτήσεων, που αποτελεί και το συνηθέστερο είδος. Όταν η εκτελούμενη αξίωση είναι χρηματική, οπότε ο εκτελεστός τίτλος επιβάλλει στον καθ' ου οφειλέτη την καταβολή προς το δανειστή ορισμένου χρηματικού ποσού, τα προσφερόμενα μέσα για την ικανοποίηση αυτής της απαίτησης είναι η κατάσχεση επί της κινητής περιουσίας του οφειλέτη στα χέρια του ιδίου (953-981, 1017-1021) ή τρίτου (982-991), η κατάσχεση επί ακινήτων, πλοίων ή αεροσκαφών (992-1016, 1017-1021), η κατάσχεση επί ειδικών περιουσιακών στοιχείων²² (1022-1033), η αναγκαστική διαχείριση (951 § 1, 1034-1046) και η προσωπική κράτηση (1047-1054). Εν προκειμένω, το υλικό αντικείμενο της εκτέλεσης δεν προσδιορίζεται στον εκτελεστό τίτλο, αλλά εξειδικεύεται μεταγενέστερα με την επιβολή κατασχέσεως ή με την απόφαση αναγκαστικής διαχειρίσεως (1034) ή της προσωπικής κρατήσεως (1047)²³.

Αντιθέτως, υπό το καθεστώς της Πολιτικής Δικονομίας του Maurer (1834), τα προβλεπόμενα μέσα εκτέλεσης για την ικανοποίηση χρηματικών απαιτήσεων ήταν, κατά το άρθρο

¹⁹ Άρθρο 20 Σ, τελευταίο εδάφιο: «...όπως νόμος ορίζει».

²⁰ Κεραμεύς, Κ. Είδη εκτελέσεως για την ικανοποίηση χρηματικών απαιτήσεων από συγκριτική άποψη. *Αρμ.* 1996, σ. 1301.

²¹ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ Ι*, §1, σ. 22, ό.π. Gaul/Schilken/Becker-Eberhard, § 9, αρ. 1· Νίκας, *ΑναγκΕκτ Ι*, σ. 50.

²² Αν και το άρθρο 1022 αναφέρεται ρητά σε κατάσχεση ειδικών περιουσιακών δικαιωμάτων, εντούτοις ο τίτλος του κεφαλαίου αυτού παρέμεινε ως έχει, μάλλον από νομοθετική αβλεψία. Άλλωστε, το κείμενο του νόμου υπερισχύει πάντα του τίτλου. Έτσι Γέσιου-Φαλτσή, Π. (2018). *Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτέλεσης – Ειδικό Μέρος*. Τόμος Β'. Β' έκδοση. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα, σ. 284, σημ. 35· Πολυζωγόπουλος, Κ. (1987). *Αναγκαστική εκτέλεση για χρηματικές απαιτήσεις στην πνευματική ιδιοκτησία: συμβολή στην ερμηνεία των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ* Αθήνα – Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν Σάκκουλα, σ. 66, σημ. 129, ό.π. Μπαλή, Γ. *Γενικά Αρχαί*, § 8, αρ. 2· Μπρίνιας, *ΝοΒ*. 1971, σ. 576.

²³ Νίκας, *ΑναγκΕκτ Ι*, σ. 51.

878, η κατάσχεση της κινητής και ακίνητης περιουσίας του οφειλέτη, η προσωπική κράτηση και ο διορισμός μηνυτή. Αργότερα, και με την ψήφιση του Ν. 2810/1954, προστέθηκε η αναγκαστική διαχείριση ακινήτων και επιχειρήσεων και καταργήθηκε ο θεσμός του μηνυτή²⁴. Παράλληλα, το άρθρο 919 της ΠολΔικ προέβλεπε τη δυνατότητα κατάσχεσης εις χείρας τρίτου χρηματικών απαιτήσεων του καθ' ου ή απαιτήσεων που αφορούσαν κινητά²⁵. Η τελευταία ρύθμιση διατηρήθηκε στο Προσχέδιο (άρθρο 77)²⁶, αλλά και στο Σχέδιο (άρθρο 1109)²⁷ της Συντακτικής Επιτροπής του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Με το άρθρο 1109 του ΣχΚΠολΔ ειδικότερα, προβλέφθηκε η δυνατότητα επιβολής κατάσχεσης, πέραν των απαιτήσεων κατά τρίτων, χρηματικών ή όσων αφορούν κινητά, και άλλων περιουσιακών δικαιωμάτων του οφειλέτη έναντι τρίτων, υπό τη διευκρίνιση μάλιστα ότι πρόκειται για περιουσιακά δικαιώματα που δεν υπάγονται στις προηγούμενες, ήδη ρυθμισμένες, περιπτώσεις κατασχέςσεως εις χείρας τρίτου²⁸.

Η διατύπωση αυτής της διάταξης χαρακτηρίστηκε στο πλαίσιο της Αναθεωρητικής Επιτροπής ασαφής, διότι, όπως επισημάνθηκε, δεν προσδιόριζε επακριβώς, ούτε παρείχε έστω μία κατευθυντήριο²⁹, για το ποια θα είναι τα άλλα περιουσιακά στοιχεία που δεν θα υπάγονται στις προηγούμενες διατάξεις, ενώ όπως επίσης παρατηρήθηκε³⁰, σε κάθε περίπτωση δεν ηδύναντο όλες οι απαιτήσεις του καθ' ου εις χείρας τρίτου να κατασχεθούν σύμφωνα με τα ως τότε κρατούντα³¹. Συνεπεία τούτων, η Αναθεωρητική Επιτροπή, μετά από δέκα περίπου συνεδριάσεις κατέληξε στη

²⁴ Ράμμος, Γ. (1958). *Στοιχεία Ελληνικής Πολιτικής Δικονομίας*. Τόμος Β'. Γ' έκδοση. Αθήνα: Εκδοτικός οίκος «Το Νομικόν», Νικ. Α. Σάκκουλα, σ. 13.

²⁵ Ράμμος, Γ. (1958). *Στοιχεία Ελληνικής Πολιτικής Δικονομίας*. Τόμος Γ'. Γ' έκδοση. Αθήνα: Εκδοτικός οίκος «Το Νομικόν», Νικ. Α. Σάκκουλα, σ. 283 επ.

²⁶ Υπουργείο Δικαιοσύνης (1959). *Σχέδιον πολιτικής δικονομίας*. Τόμος Η'. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο, σ. 32.

²⁷ Υπουργείο Δικαιοσύνης (1967). *Πρακτικά των συνεδριάσεων της αναθεωρητικής επιτροπής του σχεδίου κώδικος πολιτικής δικονομίας και εισαγωγικού νόμου*. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο, σ. 449 επ., 473 επ.

²⁸ «...ή και άλλων περιουσιακών δικαιωμάτων του καθ' ου η εκτέλεσης έναντι τρίτων», Μπρίνιας, Ι. (1978-1985). *Αναγκαστική Εκτέλεσις*. Τόμος Ε'. Β' έκδοση. Αθήνα – Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, σ. 2288.

²⁹ Κατά τη γνώμη του καθηγητή Μιχελάκη, δοθέντος ότι την δεδομένη χρονική στιγμή το ζήτημα δεν είχε αποκρυσταλλωθεί ούτε σε επίπεδο θεωρίας ούτε σε επίπεδο νομολογίας, είτε στην Ελλάδα, είτε και σε αλλοδαπές έννομες τάξεις, έπρεπε η διάταξη να παραμείνει ως έχει και να καταλειφθεί στην επιστήμη και τα δικαστήρια η ερμηνεία της. Κατά την αντίθετη γνώμη του καθηγητή Βαμβέτσου, οι νομοθετούντες δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να καταλείπουν τοιουτοτρόπως ηθελημένα νομοθετικά κενά τα οποία έχουν προβλέψει. Ορ. *Πρακτικά Αν. Επ.*, σ. 449-450.

³⁰ Ορ. τον προβληματισμό του Γ. Ράμμου σχετικά με το κατασχετό και τον τρόπο επιβολής της κατάσχεσης επί της άδειας ιδιωτικών ανταλλαγών, (1967). *Συμβολαί εις την ερμηνείαν της Πολ. Δικονομίας*. Τόμος Ε'. Αθήνα: Εκδοτικός οίκος «Το Νομικόν», Αντ. Ν. Σάκκουλα, σ. 222 επ.

³¹ Δεν μπορούσαν λόγω χάρη να κατασχεθούν ως απαιτήσεις εις χείρας τρίτου ή αφορώσες κινητά, η απαίτηση του μισθωτή κατά του εκμισθωτή προς παράδοση της χρήσεως του μίσθιου ή η απαίτηση εκ προσυμφώνου προς κατάρτιση της οριστικής συμβάσεως. Ορ. *Πρακτικά Αν. Επ.*, σ. 449.

σύνταξη του εβδόμου κεφαλαίου του ογδόου βιβλίου του Κώδικα³², στο οποίο διατυπώθηκαν οι κανόνες που προβλέπουν την κατάσχεση και την περαιτέρω αξιοποίηση των λοιπών περιουσιακών δικαιωμάτων³³ του οφειλέτη, των μη δυνάμενων δηλαδή να υπαχθούν λόγω της ιδιομορφίας τους στους γενικούς κανόνες περί κατασχέσεως κινητών και ακινήτων ή της κατάσχεσης εις χείρας τρίτου³⁴, είτε αυτά αποτελούσαν απαιτήσεις κατά τρίτων εξαρτώμενες από αντιπαροχή είτε επρόκειτο για δικαιώματα επί οικονομικών αξιών που γέννησαν οι σύγχρονες οικονομοτεχνικές εξελίξεις και αποτελούν μέχρι και σήμερα πολλές φορές το μεγαλύτερο εξωτερικά εμφανές μέρος της περιουσίας του οφειλέτη³⁵.

Σκοπός της καθιέρωσης αυτών των διατάξεων ήταν να παρασχεθεί η δυνατότητα στο δανειστή χρηματικής απαιτήσεως όπως επιβάλλει πλέον κατάσχεση σε οποιοδήποτε περιουσιακό δικαίωμα του οφειλέτη του, μέσω της διείσδυσης σε όλες τις περιουσιακές σχέσεις του τελευταίου³⁶. Κατά μία άποψη που διατυπώθηκε στις συνεδριάσεις της Αναθεωρητικής Επιτροπής,

³² Εφόσον έγινε δεκτή κατά πλειοψηφία η πρόταση αντικείμενο κατασχέσεως να είναι όλα τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη, τις σχετικές διατάξεις διατύπωσε τελικά σε Σχέδιο συσταθείσα Υποεπιτροπή, το οποίο συζητήθηκε ενώπιον της Αναθεωρητικής Επιτροπής.

³³ Κατά την 199^η συνεδρίαση της Αναθεωρητικής Επιτροπής, ο καθηγητής Οικονομολόγος επεσήμανε το αδόκιμο του όρου «περιουσιακά στοιχεία» όπως αποτυπώνονταν στο αρχικό άρθρο 1149 του Σχεδίου της Υποεπιτροπής, διότι δεν δύνανται εκ των πραγμάτων όλα τα περιουσιακά στοιχεία να είναι κατασχετά. Προέτεινε αντ' αυτού τον όρο «περιουσιακά δικαιώματα», ο οποίος επικρατούσε τότε στην αυστριακή και γερμανική νομολογία. Η πρόταση αυτή έγινε δεκτή κατά πλειοψηφία όπως αποδεικνύεται και από την τελική διατύπωση του σημερινού άρθρου 1022 (αρχικά άρθρο 1085), το οποίο παραμένει έκτοτε αναλλοίωτο στο περιεχόμενό του. Ορ. *Πρακτικά Αν. Επ.*, σ. 506.

³⁴ Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2288· Ράμμος, Γ. (1969). *Εισηγήσεις Αστικού Δικονομικού Δικαίου (κατά τον ΚΠολΔ)*. Τεύχος Β'. Αθήνα: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, σ. 526 επ.· *Πρακτικά Αν. Επ.*, σ. 449 επ., 473 επ., 494 επ., 502 επ.

³⁵ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 280, ό.π. Ράμμος, *Εγχειρίδιον III*, σ. 1645· Μπέη, *ΑναγκΕκτ 2*, σ. 274.

³⁶ Αθανασόπουλος, Τ. (2018). *Η αναγκαστική εκτέλεση μετά τον Ν. 4335/2015 και ηλεκτρονική πλειστηριασμοί μετά τον Ν. 4512/2018*. Αθήνα: σ. 724-725· Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 280· Νίκας, Ν. (2018). *Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτέλεσης - Ειδικό μέρος*. Β' έκδοση. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα, σ. 820-821· Ανδρίτσος, Σπ. και Ρεντούλης, Π. σε: Απαλαγάκη, Χ. (2016). *Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας, ερμηνεία κατ' άρθρο*. Δ' έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, άρθρο 1022, σ. 2835· Ράμμος, Γ. και Κλαμαρή, Ν. και Ορφανίδης, Γ. (2015). *Εγχειρίδιο Αστικού Δικονομικού Δικαίου, Ένδικα μέσα – Αναγκαστική Εκτέλεση*. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα, § 473, σ. 613· Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, Ε. Κατάσχεση ειδικών περιουσιακών στοιχείων. *Αρμ.* 2013, σ. 4-5· Νικολόπουλος, *ΑναγκΕκτ*, σ. 461· Κεραμεύς, Κ. και Κονδύλης, Δ. και Νίκας, Ν. (-Νικολόπουλος), (2000). *Ερμηνεία του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας*, Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα/Αθήνα – Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα/Αθήνα: Δίκαιο και Οικονομία - Π. Ν. Σάκκουλας, άρθρο 1022, σ. 2001, σημ. 1· Βαθρακοκοίλης, Β. (1997). *Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας, Ερμηνευτική – Νομολογιακή Ανάλυση*. Τόμος ΣΤ'. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα, σ. 568· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2288· *Πρακτικά Αν. Επ.*, σ. 476 επ.· ΜΠρΘεσ 1704/1977, Δ. 1978, σ. 140-141· ΕφΑθ 9737/1989, *ΕλλΔνη*. 1991, σ. 1010· ΜΠρΘεσ 5558/1998, *Αρμ.* 1998, σ. 599· ΕφΑθ 4901/2000, *ΕλλΔνη*. 2001, σ. 775· ΕφΘεσ 1366/2001, *Αρμ.* 2002, σ. 896· ΜΠρΘεσ 10756/2003, *Αρμ.* 2003, σ. 1812· ΕφΘεσ 2581/2005, *ΕπισκΕμΠΔ*. 2006, σ. 169· ΑΠ 1580/2008, *ΕλλΔνη*. 2008, σ. 1415· ΕφΑΔ. 2008, σ. 1262· ΟΛΑΠ 7/2009, Δ. 2009, σ. 634,

η μεταρρύθμιση αυτή θα καθιστούσε τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης διά της κατασχέσεως σε είδος πτώχευσης, υπό την έννοια ότι ο δανειστής θα είναι σε θέση να επιβάλλει κατάσχεση ταυτοχρόνως ή και διαδοχικά σε όλα τα περιουσιακά δικαιώματα του οφειλέτη τα οποία καταλαμβάνονται μόνο από την πτώχευση³⁷. Η θέση αυτή εν τέλει δεν επικράτησε, δεδομένου ότι ο επιδιωκόμενος με τη θέσπιση των διατάξεων αυτών σκοπός, ήτοι η ικανοποίηση του δανειστή από το σύνολο της περιουσίας του οφειλέτη, κρίθηκε πιο θεμιτός σε σύγκριση με το δικαίωμα του τελευταίου να απολαμβάνει τους καρπούς των δικαιωμάτων του ενώ έχει αποδειχθεί αφερέγγυος στις συναλλαγές του³⁸. Όπως έχει διατυπωθεί και στη σύγχρονη νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων, διά των διατάξεων αυτών ολοκληρώνεται ο κύκλος των υποκειμένων σε κατάσχεση δικαιωμάτων³⁹, χωρίς, όμως, όπως επισημαίνεται από την επιστήμη, να καθιερώνεται τοιουτοτρόπως κάποιο επικουρικό είδος κατάσχεσης⁴⁰.

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι, λοιπόν, η κατάσχεση των ειδικών περιουσιακών στοιχείων ή ορθότερα δικαιωμάτων, όπως αυτή προβλέπεται στα άρθρα 1022-1033 ΚΠολΔ. Επιχειρείται, αρχικά, η αποτύπωση του αντικειμενικού πεδίου εφαρμογής των διατάξεων των ως άνω άρθρων, με αναφορά στα είδη των δικαιωμάτων που δύνανται να υπαχθούν σε αυτές, τόσο κατά τη ρητή πρόβλεψη του άρθρου 1022, όσο και σύμφωνα με τη νομολογία και την ερμηνευτική προσέγγιση της θεωρίας. Εν συνεχεία, γίνεται αναφορά στη διαδικασία χορήγησης της δικαστικής άδειας για την επιβολή της κατάσχεσης, τις συνέπειες της επιβολής της, τα πρόσφορα μέσα με τα οποία δύναται να αξιοποιηθεί το κατασχεθέν δικαίωμα, καθώς και τη διαδικασία που ακολουθεί ανάλογα με το είδος του κατασχεθέντος δικαιώματος. Τέλος, στα οικεία σημεία, γίνεται προσπάθεια να αποτυπωθεί ο τρόπος με τον οποίο εντάσσεται αυτό το είδος κατάσχεσης στη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης εν γένει, καθώς και η διάκριση ή συμπλοκή αυτής με συγγενείς θεσμούς, όπως η αναγκαστική διαχείριση, η συντηρητική κατάσχεση και η πτώχευση.

με παρατ. Μπέη· *ΕφαΔ*. 2009, σ. 600, με παρατ. Κόμνιου· *ΕλλΔνη*. 2009, σ. 685· *ΔΕΕ*. 2009, σ. 784, με σημ. Βαρελά· *ΧρΔ*. 2009, σ. 893, με σημ. Χριστακάκου, *ΕΠολΔ*. 2010, σ. 39.

³⁷ Λιβαθινός, *Πρακτικά Αν. Επ.*, σ. 476.

³⁸ Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2288-2289.

³⁹ ΑΠ 1580/2008, σύμφωνα με την οποία «Με τις διατάξεις αυτές ο νομοθέτης δίνει στο δανειστή τη δυνατότητα να κατάσχει οποιοδήποτε περιουσιακό δικαίωμα του οφειλέτη και ολοκληρώνεται έτσι ο κύκλος των υποκειμένων σε κατάσχεση δικαιωμάτων του, δεδομένου ότι στο άρθρο 1022 ΚΠολΔ υπάγεται ό, τι δεν εμπίπτει στα άλλα είδη κατασχέσεων, ώστε να καταστεί υπέγγυα στους δανειστές ολόκληρη η περιουσία του οφειλέτη και να μην διαφεύγει κανένα αντικείμενο που είναι δυνατό με τη δέσμευση και την κατάλληλη αξιοποίηση να καταλήγει στην ικανοποίηση των δανειστών»· Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 280.

⁴⁰ Γέσιου-Φαλτσή, Π. Γνωμοδότηση. *ΕΠολΔ*. 2013, σ. 638 και παλαιότερα, Ράμμος, *Εγχειρίδιον III*, σ. 1646.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Ι. Αντικείμενο της κατασχέσεως – Γενικές προϋποθέσεις

ι. Δικαιώματα που δεν δύνανται να κατασχεθούν κατά τις διατάξεις των άρθρων 953 επ., 982 επ. και 992 επ. ΚΠολΔ

Κατά τη ρητή διατύπωση του άρθρου 1022, κατάσχεση μπορεί να γίνει και σε περιουσιακά δικαιώματα εκείνου κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση, τα οποία δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο κατάσχεσης κατά τη διαδικασία των άρθρων 953 §§ 1 και 2, 982 και 992⁴¹, ιδίως σε δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ευρεσιτεχνίας, εκμετάλλευσης κινηματογραφικών ταινιών⁴², σε απαιτήσεις κατά τρίτων εξαρτώμενες από αντιπαροχή, εφόσον κατά τις διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου επιτρέπεται η μεταβίβαση αυτών των δικαιωμάτων.

Δεδομένης της ευρύτητας του κύκλου και της ιδιομορφίας των δικαιωμάτων που θα ηδύναντο να υπαχθούν στις διατάξεις των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ, ο νομοθέτης απέφυγε σκοπίμως να προβεί σε λεπτομερή και ακριβή εκ των προτέρων καθορισμό τους. Αντιθέτως, θέσπισε γενικούς κανόνες-πλαίσιο και επέτρεψε στη δικαιοπλαστική εξουσία των δικαστηρίων και τη συμβολή της επιστήμης να εξειδικεύσουν το περιεχόμενο του όρου «ειδικά περιουσιακά δικαιώματα», παραθέτοντας μόνον ενδεικτικά ορισμένες κατηγορίες δικαιωμάτων που μπορούν να κατασχεθούν κατά τη διαδικασία αυτή⁴³. Παράλληλα, έθεσε γενικά και αφηρημένα ως θετικές προϋποθέσεις τον περιουσιακό χαρακτήρα και το μεταβιβαστό του δικαιώματος, ενώ ως αρνητική προϋπόθεση έθεσε την αδυναμία κατάσχεσής του σύμφωνα με τις διατάξεις περί κατάσχεσης κινητών (άρθρα 953 επ.), ακινήτων (άρθρα 992 επ.) και εις χείρας τρίτου (άρθρα 982 επ.)⁴⁴. Με αυτή τη διατύπωση ο νομοθέτης υπογραμμίζει και το σκοπό της παρούσας ρύθμισης, που δεν ήταν άλλος από την πλήρωση των κενών που άφησαν τα άλλα ρυθμισμένα είδη κατασχέσεως και την αντιμετώπιση των δυσκολιών που παρουσιάζει η πραγματοποίηση αυτής σε ορισμένα περιουσιακά

⁴¹ Εξαιρείται φυσικά και η κατάσχεση επί πλοίων ή αεροσκαφών (άρθρα 1011 επ. και 1014 επ. ΚΠολΔ).

⁴² Όπως έχει επικρατήσει στην επιστήμη διεθνώς τα δικαιώματα της πνευματικής και της βιομηχανικής ιδιοκτησίας καλούνται με τον όρο «διανοητική ιδιοκτησία» ή «intellectual property». Ορ. Τριανταφυλλάκη, Γ. (2009). *Εισηγήσεις Εμπορικού Δικαίου*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σ. 145, ό.π. Troller. (1983). *Immaterialgüterrecht*, τ. 1.

⁴³ Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2289-2290. Ορ. σημ. 29 ανωτέρω, σχετικά με τη διχογνωμία που ανέκυψε στις συζητήσεις της Αναθεωρητικής Επιτροπής.

⁴⁴ Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 821· Πολυζωγόπουλος, σ. 65-66· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2289-2290· *Πρακτικά Αν. Επ.* σ. 477, 495, 506-507.

στοιχεία⁴⁵. Συμπερασματικά, κατάσχεση κατ' άρθρα 1022 επ. χωρεί επί κάθε περιουσιακού και μεταβιβαστού δικαιώματος του καθ' ου η εκτέλεση οφειλέτη με την πρόσθετη προϋπόθεση ότι δεν δύναται να υπαχθεί στις διατάξεις που προβλέπουν τις προαναφερθείσες μορφές κατασχέσεις.

ii. Η έννοια του περιουσιακού δικαιώματος

Το άρθρο 1022, στηριζόμενο στη γενική διάταξη του άρθρου 951 § 1, σύμφωνα με το οποίο η αναγκαστική εκτέλεση για την ικανοποίηση χρηματικών απαιτήσεων μπορεί να γίνει με κατάσχεση της περιουσίας⁴⁶ εκείνου κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση⁴⁷, υπάγει στο ρυθμιστικό του πεδίο δικαιώματα του καθ' ου⁴⁸ τα οποία, ενώ δεν μπορούν να κατασχεθούν κατά τις διατάξεις των άρθρων 953 §§ 1 και 2, 982 και 992 ΚΠολΔ, εντούτοις, είναι δυνατόν να αποτελέσουν αντικείμενο ιδιωτικών συναλλαγών και ως εκ τούτου να έχουν χρηματική αξία κατά αυτές⁴⁹.

⁴⁵ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 285.

⁴⁶ Εν ευρεία εννοία, ως περιουσία ενός προσώπου ορίζεται το σύνολο των δικαιωμάτων και έννομων σχέσεών του, που είναι δεκτικές χρηματικής αποτίμησης. Εν προκειμένω, υποστηρίζεται ότι η περιουσία του καθ' ου πρέπει να εννοηθεί υπό τη στενή της έννοια, που περιλαμβάνει μόνο το ακαθάριστο ενεργητικό της, το σύνολο, δηλαδή, των χρηματικά αποτιμητών δικαιωμάτων δίχως τις υποχρεώσεις. Έτσι, Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 286· Πολυζωγόπουλος, σ. 55-56.

⁴⁷ Στην αρχική του μορφή το άρθρο αναφερόταν σε περιουσιακά δικαιώματα «του οφειλέτη». Σύμφωνα, όμως, με τη γνώμη του καθηγητή Οικονομολόγου, που έγινε δεκτή από την Επιτροπή, δεδομένου ότι τα εν λόγω δικαιώματα ενδέχεται να μην «ανήκουν» πάντα στον οφειλέτη της εκτελούμενης αξίωσης, θα πρέπει να αντικατασταθεί η ως άνω λέξη με την περισσότερο δόκιμη φράση «του καθ' ου η εκτέλεση». Ορ. *Πρακτικά Αν. Επ.* σ. 506.

⁴⁸ Κατά μία άποψη, η αυτονόητη προϋπόθεση του να είναι ο οφειλέτης δικαιούχος του δικαιώματος πηγάζει ήδη από τη γενική διάταξη του άρθρου 951 ΚΠολΔ, η οποία εφαρμόζεται σε κάθε είδος κατασχέσεως. Ορ. Μπρίνια, σ. 2293. Το αυτό απορρέει και από την όλη οικονομία των άρθρων 919 επ. και 936 ΚΠολΔ σχετικά με τον παθητικά νομιμοποιούμενο στην αναγκαστική εκτέλεση. Ορ. Γέσιου-Φαλτσή, σ. 287· Πολυζωγόπουλο, σ. 61, αλλά και ανωτέρω σημ. 47. Συνεπώς, κατά την αντίληψη αυτή, η ως άνω διάταξη αναφέρεται στην περιουσιακή φύση του μέλλοντος να κατασχεθεί δικαιώματος και δεν αφορά το ζήτημα στην περιουσία ποίου προσώπου εντάσσεται το δικαίωμα που θα κατασχεθεί. Αρκεί πάντα η εκτέλεση να στρέφεται κατά προσώπου νομιμοποιούμενου παθητικά, προϋπόθεση που τίθεται ούτως ή άλλως από τις γενικές διατάξεις των άρθρων 919-923 και 925 ΚΠολΔ. Έτσι και Βαφειάδου, Π. σε: Απαλαγάκη, Χ. (2017). *Εφαρμογές Πολιτικής Δικονομίας*. Β' έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σ. 1311.

⁴⁹ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 285 επ.· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 822, ό.π. ΟΛΑΠ 7/2009· ΕφΘεσ 204/2008, *ΕπισκΕμπΔ*. 2008, σ. 1048· 64/2009, *ΕΠολΔ*. 2009, σ. 660, με παρατ. Καλλινίκου· *Αρμ.* 2010, σ. 113, με σημ. Ταμαμίδη· ΜΠρΑθ 5845/2010, *ΕΠολΔ*. 2011, σ. 324, με παρατ. Κατηφόρη, σύμφωνα με την οποία «Ως περιουσιακό δικαίωμα νοείται το δικαίωμα, το οποίο χωρίς να υπόκειται στην κατάσχεση των άνω άρθρων (κινητών, απαιτήσεων και κινητών σε χέρια τρίτου, ακινήτων, πλοίων κ.λπ.) αποτελεί ή είναι δυνατόν να αποτελέσει αντικείμενο ιδιωτικών συναλλαγών, και ως εκ τούτου έχει χρηματική αξία κατά τις συναλλαγές. Γενικά στη ρύθμιση των άρθρων 1022 επ. υπάγεται οποιοδήποτε περιουσιακής φύσεως δικαίωμα του οφειλέτη, μη υποκείμενο σε κατάσχεση κατά τις άνω διατάξεις. Όπως δε προκύπτει και από τη γραμματική διατύπωση του άρθρου 1022, η αναφορά ορισμένων δικαιωμάτων είναι ενδεικτική και επομένως και άλλα δικαιώματα, μη ρητώς κατονομαζόμενα από τον νόμο, είναι δυνατόν να κατασχεθούν κατά το σύστημα των άρθρων 1022 επ., που κατά βάση αναζητούνται στο πλαίσιο του ουσιαστικού δικαίου, το οποίο προσδιορίζει τη φύση, έννοια, περιεχόμενο, ιδίως δε την υποκειμενική αλλοίωση (μεταβίβαση) και εξέλιξη του δικαιώματος»· Πολυζωγόπουλος, σ. 60 επ.· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2292-2293, ό.π. Γεωργιάδη, Α. *Σύμφωνον*

Ειδικότερα, περιουσιακό θεωρείται κατά την παρούσα διάταξη όχι μόνον το δικαίωμα που δύναται να μετατραπεί σε χρήμα⁵⁰, αλλά και αυτό του οποίου η αξιοποίηση κατά το άρθρο 1024 είναι πρόσφορη για τον πορισμό χρημάτων⁵¹. Η διάκριση μεταξύ περιουσιακών και μη δικαιωμάτων που γίνεται στο άρθρο 1022 συμβαδίζει με αυτή που γίνεται στο ουσιαστικό δίκαιο⁵², ώστε να αποτελούν αντικείμενο κατασχέσεως σύμφωνα με την επιστήμη τα κατ' εξοχήν περιουσιακά δικαιώματα, ήτοι τα ενοχικά⁵³, τα εμπράγματα και τα κληρονομικά, ενώ σε καμία περίπτωση να μην δύνανται να κατασχεθούν τα οικογενειακά δικαιώματα, των οποίων προέχει ο ηθικός χαρακτήρας και η εκπλήρωση λειτουργήματος⁵⁴.

Αναφορικά, όμως, με τα εμπράγματα δικαιώματα, στην πλειοψηφία τους δεν θα μπορούν στην πράξη να υπαχθούν στην προκείμενη διάταξη. Ειδικότερα, το δικαίωμα της πλήρους ή της ψιλής κυριότητας κατάσχεται κατά τις διατάξεις των άρθρων 953 επ., 982 επ. και 992 επ., οι πραγματικές δουλείες δεν δύνανται να κατασχεθούν αυτοτελώς, καθώς συνδέονται ακατάλυτα με το δεσπόζον ακίνητο και ακολουθούν την τύχη του, αφού υπάρχουν υπέρ του εκάστοτε κυρίου του ακινήτου αυτού, η οίκηση κατά τη ρητή διάταξη του άρθρου 1185 ΑΚ είναι αμεταβίβαστη, άρα και ακατάσχετη, ενώ οι εμπράγματα ασφάλειες δεν κατάσχονται αυτοτελώς λόγω του παρεπόμενου χαρακτήρα τους που συνίσταται στην εξασφάλιση της ικανοποίησης έτερου δικαιώματος, συνήθως μίας ενοχικής απαίτησης. Περαιτέρω, όσον αφορά τις περιορισμένες προσωπικές δουλείες, εφόσον αυτές συμφωνήθηκαν μεταβιβάστες θα κατάσχονται κατά τις διατάξεις των άρθρων 992 επ. ΚΠολΔ⁵⁵, ενώ όσον αφορά την επικαρπία επί κινητών και ακινήτων, υπόκειται σε κατάσχεση κατά

προαιρέσεως και δικαίωμα προαιρέσεως, σ. 239· Μπέης, Κ. (1969). *Αι διαδικασίαι ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου II*. Αθήνα, σ. 466.

⁵⁰ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 286.

⁵¹ Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 822, ό.π. ΕφΑθ 9737/1989· ΕφΛαρ 395/2007, *Δικογρ.* 2007, σ. 343· ΕφΘεσ 64/2009· Πολυζωγόπουλος, σ. 54-55· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2292-2293, ό.π. Γεωργιάδη, σ. 239· Μπέη, σ. 466· ΕφΠειρ 64/1976, *ΕλλΔνη.* 1978, σ. 830· ΜΠρΑθ 5712/1970, *ΝοΒ.* 20, σ. 1342.

⁵² Περιουσιακό είναι το δικαίωμα με το οποίο ικανοποιείται οικονομικό συμφέρον και συνεπώς έχει οικονομική αξία. Ορ. Γεωργιάδη, Α. (2012). *Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου*. Δ' έκδοση. Αθήνα: Δίκαιο και Οικονομία – Π. Ν. Σάκκουλας, σ. 276. Επίσης, είναι εκείνο που έχει περιουσιακή αξία, είναι, δηλαδή, αποτιμητό σε χρήμα και είναι κατά κανόνα μεταβιβάστο, κληρονομητό και κατασχετό. Μη περιουσιακό είναι το δικαίωμα που δεν επιδέχεται χρηματική αποτίμηση και είναι κατά κανόνα αμεταβίβαστο, μη κληρονομητό και ακατάσχετο. Ορ. Φίλιο Π. (2011). *Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου*. Δ' έκδοση. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα, σ. 150.

⁵³ Ακόμα και όταν προέρχονται από προσύμφωνο. Ορ. Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 287· Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 822.

⁵⁴ Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2293, ό.π. Σημαντήρα, Κ. *Γενικά Αρχαία*, σ. 143 επ.

⁵⁵ Γέσιου-Φαλτσή, Π. (2018). *Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτέλεσης – Ειδικό μέρος*. Τόμος Α'. Β' έκδοση. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα, σ. 276 επ.· Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 234 επ.

τις διατάξεις των άρθρων 953 επ., 982 επ. και 992 επ. ΚΠολΔ, εφόσον συμφωνήθηκε μεταβιβαστή⁵⁶. Αλλά και ανεξάρτητα από το μεταβιβαστό της, κατά κρατούσα άποψη, εφόσον έχει αποτελέσει αντικείμενο υποθήκης κατ' άρθρο 1259 ΑΚ, η επικαρπία επί ακινήτων κατάσχεται κατ' άρθρα 992 επ. ΚΠολΔ από οποιονδήποτε δανειστή του οφειλέτη –ενυπόθηκο ή μη- με τον υπερθεματιστή να αποκτά αυτούσιο το δικαίωμα της επικαρπίας και να διατηρεί αυτό για όσο χρόνο θα διατηρείτο στο πρόσωπο του επικαρπωτή-οφειλέτη⁵⁷. Σημειωτέον στο σημείο αυτό ότι, κατά την αρχική του μορφή, το άρθρο 1149 του ΣχΚΠολΔ προέβλεπε την κατάσχεση ως ειδικών περιουσιακών δικαιωμάτων και των προσωπικών δουλειών. Μετά από διαβουλεύσεις, η Αναθεωρητική Επιτροπή αποφάσισε κατά πλειοψηφία τη διαγραφή του όρου από το άρθρο 1149, αποδεχόμενη την επισήμανση του καθηγητή Φραγκίστα ότι τα δικαιώματα αυτά υπάγονται ήδη στο άρθρο 1120 (σημερινό 992). Συνεπώς, το μοναδικό εμπράγματο δικαίωμα που δύναται ενδεχομένως να κατασχεθεί ως ειδικό περιουσιακό δικαίωμα είναι η επικαρπία επί δικαιώματος (1178 ΑΚ)⁵⁸.

Εξάλλου, το απόλυτο και αυτοτελές κληρονομικό δικαίωμα το οποίο προσπορίζεται στον κληρονόμο λόγω της κληρονομικής διαδοχής επί της κληρονομιάς ως μιας ομάδας ή συνόλου, διαφέρει από τα δικαιώματα που απαρτίζουν την τελευταία και δεν μεταβιβάζεται με πράξεις εν ζωή⁵⁹. Αντιθέτως, με τις προϋποθέσεις του άρθρου 1942 ΑΚ είναι δυνατή η μεταβίβαση των επί μέρους στοιχείων της κληρονομιάς⁶⁰. Περαιτέρω, στην ελληνική έννομη τάξη δεν γίνεται δεκτή η μεταβίβαση μιας περιουσίας ή μίας ομάδας δικαιωμάτων και εννόμων σχέσεων ως συνόλου υπο

⁵⁶ Στις συνεδριάσεις της Αναθεωρητικής Επιτροπής είχε προταθεί από τον καθηγητή Οικονομόπουλο η θέσπιση ειδικών διατάξεων για την κατάσχεση της επικαρπίας, για την οποία θα υποβαλλόταν άδεια ενώπιον δικαστηρίου, ώστε ο δικαστής να επιλέγει εάν θα διατάζει την κατάσχεση ή την αναγκαστική διαχείριση του δικαιώματος. Ορ. *Πρακτικά Αν. Επ.*, σ. 507.

⁵⁷ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ Ια*, σ. 281 επ., Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 241 επ. Είχε κριθεί στο παρελθόν ότι όταν η επικαρπία έχει οριστεί ως αμεταβίβαστη, ελεύθερα κατασχετό παραμένει μόνο το ενοχικό δικαίωμα ενάσκησης αυτής, ορ. ΕφΑθ 8358/1991, *ΝοΒ*. 1992, σ. 287. Ορ. όμως και ΑΠ 280/2011, *ΕφΑΔ*. 2011. σ. 887, με σημ. Μηχιώτη· *ΧρΔΔ*. 2011. σ. 590· *Δνη*. 2011, σ. 763, κατά την οποία η επικαρπία κατάσχεται σε κάθε περίπτωση ανεξάρτητα από το εάν ορίστηκε ως μεταβιβαστή ή αμεταβίβαστη. Ορ. και Κορνηλάκη, Α., σε: Γεωργιάδη, *ΣΕρμΑΚ*, άρθρο 116, αρ. 6.

⁵⁸ Ορ. Χριστακάκου-Φωτιάδη Κ. (1994). *Η επικαρπία σε επιχείρηση*. Αθήνα: Εκδοτικός οίκος Αφοί Π. Σάκκουλα, σ. 31, όπου αναφέρονται ενδεικτικά δικαιώματα που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο επικαρπίας, όπως το δικαίωμα μίσθωσης πράγματος, το δικαίωμα προσδοκίας απόκτησης κυριότητας κινητού ή ακινήτου κ.α.

⁵⁹ Γεωργιάδης, Α. (2010). *Σύντομη ερμηνεία του Αστικού Κώδικα*. Αθήνα: Δίκαιο και Οικονομία - Π. Ν. Σάκκουλας, σ. 1338-1339, με περαιτέρω παραπομπές στη θεωρία, ο οποίος υποστηρίζει, πάντως, ότι ορθότερη είναι η άποψη που εννοεί το κληρονομικό δικαίωμα ως μια «έννομη κατάσταση» και συγκεκριμένα, ως τη νομική θέση του κληρονόμου, η οποία προσδιορίζεται τόσο από το σύνολο των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που αποτελούν την κληρονομιά, όσο και από τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του κληρονόμου, όπως αυτά καθιερώνονται από το κληρονομικό δίκαιο.

⁶⁰ Ψούνη, Ν. (2016). *Κληρονομικό Δίκαιο*. Τόμος Α'. Ε' έκδοση. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα, σ. 36 επ.

ακτο⁶¹, αλλά απαιτείται η κατάρτιση τόσων δικαιοπραξιών, όσα και τα δικαιώματα ή οι έννομες σχέσεις που μεταβιβάζονται⁶². Συνεπώς, δεν δύναται να κατασχεθεί αυτοτελώς το κληρονομικό δικαίωμα, αλλά κατασχετά είναι τα επί μέρους ενοχικά ή εμπράγματα δικαιώματα του κληρονομούμενου, τα οποία συνιστούν στο σύνολό τους την κληρονομιά⁶³.

Εν συνεχεία, υπόκεινται σε κατάσχεση και τα δικαιώματα επί της προσωπικότητας⁶⁴, εφόσον πάντα, όπως θα αναλυθεί κατωτέρω, εκτός από αποτιμητά σε χρήμα είναι και μεταβιβάστα. Άλλωστε, μεταξύ των ενδεικτικά απαριθμούμενων δικαιωμάτων που κατάσχονται ως ειδικά περιουσιακά δικαιώματα, περιλαμβάνονται και τα δικαιώματα πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, ως εκ τούτου, ακόμα και απόλυτα δικαιώματα μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο κατασχέσεως κατ' άρθρα 1022 επ. ΚΠολΔ, ανεξάρτητα από την προηγούμενη προσβολή τους, η οποία γέννησε απαίτηση κατά τρίτου για επανόρθωση ζημίας εξ αυτής⁶⁵. Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να αποκλείεται η κατάσχεση όταν μέσω αυτής προσβάλλονται ηθικά δικαιώματα του οφειλέτη, τα οποία πηγάζουν από την προσωπικότητα ή την πνευματική δημιουργία, καθώς, όσο και αν επιβάλλεται να υπόκειται σε κατάσχεση το σύνολο της περιουσίας του, δεν μπορεί ταυτόχρονα να παροράται η ανάγκη για την προστασία της προσωπικότητάς του⁶⁶. Επομένως, όσον αφορά την πνευματική ιδιοκτησία, δεν μπορεί να κατασχεθεί το ηθικό δικαίωμα του δημιουργού, η

⁶¹ Εξαίρεση αποτελούν η καθολική και η οιονεί καθολική διαδοχή. Ορ. Βαλτούδη, Α. Κατάσχεση επιχείρησης (με αφορμή την Ολομέλεια ΑΠ 7/2009). *ΕλλΑνη*. 2010, σ. 10 επ. (12).

⁶² Ορ. Γεωργιάδη, *ΣΕρμΑΚ*, σ. 1535 § 3-6 (Εκποίηση της κληρονομιάς – Εισαγωγικές παρατηρήσεις στα άρθρα 1942-1955 ΑΚ), όπου και περαιτέρω παραπομπές στη θεωρία.

⁶³ Αντίστοιχος προβληματισμός υπάρχει και για τη δυνατότητα καθολικής κληρονομικής διαδοχής στην επιχείρηση, ορ. Ζερβογιάννη, Ε. Πόσο κατάλληλο είναι σήμερα το κληρονομικό δίκαιο για τη ρύθμιση διαδοχής στην επιχείρηση; *ΕφΑΔ*. 2016, σ. 219 επ.

⁶⁴ Πολυζωγόπουλος, σ. 61-62. Είναι κατασχετά στο βαθμό που αντικείμενό τους δεν είναι πια το πρόσωπο του δικαιούχου καθ' εαυτό, αλλά κάποιο άυλο αγαθό που βρίσκεται έξω από το πρόσωπο αυτό και που σαν τέτοιο μπορεί να έχει αξία στις συναλλαγές.

⁶⁵ Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2293, ό.π. Γεωργιάδη, σ. 237 επ., και στους με αντίθετη άποψη Σταυρόπουλο, άρθρον 72, αριθ. 7, Σημαντήρα, σ. 138. Πριν την εισαγωγή των διατάξεων των άρθρων 1022 επ. (1085 επ.) και υπό την αρχική μορφή του άρθρου 1109 § 1 του ΣχΚΠολΔ γινόταν δεκτή μόνον η κατάσχεση ειδικών περιουσιακών δικαιωμάτων του καθ' ου η εκτέλεση έναντι τρίτων. Αποκλειόταν έτσι η κατάσχεση απόλυτων δικαιωμάτων, όπως τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, και μπορούσε μόνο να κατασχεθεί η απαίτηση του δικαιούχου κατά του τρίτου, ο οποίος θα είχε προηγουμένως προσβάλει το εκάστοτε απόλυτο δικαίωμα. Η θέση αυτή δεν έγινε δεκτή από την Αναθεωρητική Επιτροπή, η οποία ακολούθησε την πρόταση του καθηγητή Φραγκίστα (*Πρακτικά Αν. Επ.* σ. 474), ώστε να απαλειφθεί η φράση «έναντι τρίτων» από το άρθρο 1109 και να προβλεφθούν μάλιστα στη νέα διάταξη του άρθρου 1149 ενδεικτικές περιπτώσεις απόλυτων δικαιωμάτων που υπόκεινται σε κατάσχεση κατά την ειδική διαδικασία των άρθρων αυτών. Ορ. και Μπρίνιας, Ι. Γενικά θέματα της κατασχέσεως ειδικών περιουσιακών δικαιωμάτων. *ΝοΒ*. 1970, σ. 575.

⁶⁶ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 281, ό.π. Πολυζωγόπουλο, σ. 26, 29· Γεωργιάδου σε Τέντε (επιμ.), σ. 422.

πατρότητα λ.χ. του έργου⁶⁷, εκτός εάν διά της προσβολής του δικαιώματος αυτού ανέκυψαν απαιτήσεις κατά τρίτων, οι οποίες εξάλλου θα κατάσχονται κατ' άρθρα 982 επ., ενώ όπως έχει κριθεί, δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο κατάσχεσης φωτογραφίες της οφειλέτιδος, οι οποίες εξέθεταν την προσωπική της ζωή, παρά το γεγονός ότι μπορούσαν να αξιοποιηθούν προς πορισμό χρημάτων⁶⁸.

Επίσης, όπως γίνεται δεκτό⁶⁹, τα περιουσιακά δικαιώματα του καθ' ου που δύνανται να κατασχεθούν, μπορούν παράλληλα να αποτελούν απαιτήσεις υπό αίρεση ή προθεσμία, όπως και απαιτήσεις μελλοντικές, υπό την προϋπόθεση ότι έχει γεννηθεί η βασική έννομη σχέση εκ της οποίας, ως δικαιοπαγωγικής αιτίας, απορρέει η μέλλουσα απαίτηση, ενώ αντικείμενο της κατάσχεσης των παρόντων άρθρων ενδέχεται να αποτελούν και δικαιώματα προσδοκίας⁷⁰.

Τέλος, σύμφωνα με πρόσφατη και ρηξικέλευθη νομολογία του Αρείου Πάγου, στην έννοια του περιουσιακού δικαιώματος του άρθρου 1022 ΚΠολΔ δεν περιλαμβάνονται μόνον τα νομικώς, αλλά και τα οικονομικώς αυθύπαρκτα δικαιώματα, όπως είναι λ.χ. το δικαίωμα επί της οικονομικής ενότητας της επιχειρήσεως ως συνόλου, θέση που, όπως θα αναλυθεί κατωτέρω⁷¹, αντιμετωπίστηκε κριτικά από την πλειοψηφία των εκπροσώπων της επιστήμης, δοθέντος ότι το δικαίωμα επί της επιχειρήσεως δεν αποτελεί αναγνωρισμένο και νομικά διακεκριμένο από την ελληνική έννομη τάξη αυτοτελές δικαίωμα⁷².

⁶⁷ Νικολόπουλος, *ΑναγκΕκτ*, σ. 463, ό.π. Κουμάντο, *Πνευματική Ιδιοκτησία*, σ. 255.

⁶⁸ Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2294, ό.π. Μπέη, Κ. (1981). *Εισαγωγή στη δικονομική σκέψη*. Γ' έκδοση, σ. 383.

⁶⁹ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 287, ό.π. Πολυζωγόπουλο, σ. 61· Νίκα, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 822, ό.π.π. ΜΠρΖακ 62/2014, *ΕφΑΔ*. 2014, σ. 781· Γεωργιάδου σε Τέντε (επιμ.), σ. 422· Μπρίνια, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2327· Βαθρακοκούλη, VI, σ. 582· Καστριώτης, Ι. Σκέψεις τινές επί του θέματος της κατασχέσεως εις χείρας τρίτου μελλούσης απαίτησεως. *Δ*. 1980, σ. 74 επ.· ΜΠρΒόλ 1463/1996, *ΕλλΔνη*. 1998, σ. 217 επ.

⁷⁰ Δικαίωμα προσδοκίας υπάρχει όταν δεν έχουν πληρωθεί όλοι οι όροι που απαιτούνται κατά τον νόμο για την ύπαρξη του δικαιώματος, η διαδικασία της γένεσης, όμως, έχει προχωρήσει σε τέτοιο βαθμό, ώστε να πιθανολογείται βάσιμα η ολοκλήρωσή της. Το πότε αυτό συμβαίνει κρίνεται ad hoc με βάση τις αντιλήψεις των συναλλαγών. Έτσι Γεωργιάδης, *ΓενΑρχ*, σ. 270· Φύλιος, *ΓενΑρχ*, σ. 145, ό.π. Larenz/Wolf. (2004). *Allgemeiner Teil des deutschen bürgerlichen Rechts*. Θ' έκδοση, § 15 VII 4· Ασπρογέρακα-Γρίβα, Θ. (1981). *Γενικές Αρχές*, § 33 I, σ. 141. Έχει υποστηριχθεί έτσι το επιτρεπτό της κατασχέσεως της συμμετοχής στα μελλοντικά κέρδη εμπορικής εταιρείας, ως απαιτήσεως που πηγάζει από δικαιοπραξία η οποία έχει συντελεστεί, αλλά εξαρτάται από συμβατική αίρεση. Ορ. Μπέη, Κ. (1980). *Συμβολές στην ερμηνεία του δικονομικού δικαίου*. Αθήνα: Αφοί Π. Σάκουλα, σ. 321 επ.

⁷¹ Ορ. σ. 42 επ. της παρούσης.

⁷² ΟΛΑΠ 7/2009, ορ. σημ. 36.

iii. Η δυνατότητα μεταβίβασης του δικαιώματος

Εκτός από περιουσιακό, το δικαίωμα που μέλλει να κατασχεθεί κατά τα άρθρα 1022 επ., θα πρέπει να είναι και μεταβιβάστο, σύμφωνα με τους κανόνες του ουσιαστικού δικαίου⁷³. Η προϋπόθεση αυτή τίθεται μεν από την προκείμενη διάταξη, ανακύπτει, όμως, και από το σύνολο των διατάξεων και τη φύση της αναγκαστικής εκτέλεσης και του πλειστηριασμού, ο οποίος οδηγεί σε μεταβίβαση δικαιώματος⁷⁴. Σκοπός του νομοθέτη είναι να αποφευχθούν οι μάταιες κατασχέσεις, καθώς, όταν δεν μπορεί να γίνει μεταβίβαση του δικαιώματος, η κατάσχεση δεν μπορεί, καταρχάς, να προσπορίσει καμία οικονομική ωφέλεια στον επισπεύδοντα⁷⁵.

Στο πλαίσιο αυτό ενδεχόμενη απαγόρευση μεταβίβασης θα πρέπει να απορρέει είτε από τη στενή σύνδεση του δικαιώματος με το φορέα του, όπως όταν πρόκειται για προσωποπαγή δικαιώματα τα οποία είναι ανεπίδεκτα εκμετάλλευσης⁷⁶, είτε από τον ίδιο τον νόμο⁷⁷. Έτσι, εφόσον η εξουσία διάθεσης απαλλοτριωτού δικαιώματος αποτελεί ουσιαστική και όχι διαδικαστική προϋπόθεση της κατάσχεσης και του πλειστηριασμού, η δέσμευση της εξουσίας διάθεσης που έγινε κατ' άρθρ. 177 ΑΚ έχει μόνο ενοχική ενέργεια και δεν επιδρά στο κύρος της διάθεσης⁷⁸. Συνεπώς,

⁷³ Αμεταβίβαστα (αναπαλλοτριώτα) είναι κατά κανόνα εκείνα τα δικαιώματα που συνδέονται τόσο στενά και αποκλειστικά με συγκεκριμένο πρόσωπο, ώστε δεν μπορούν να μεταβιβασθούν σε άλλο, ούτε να κληρονομηθούν, όπως είναι λ.χ. τα οικογενειακά δικαιώματα, ή να επιβαρυνθούν με δικαιώματα τρίτου. Υπάρχουν, όμως, μερικά προσωποπαγή δικαιώματα που μπορούν να κληρονομηθούν, όπως το δικαίωμα συμμετοχής σε εταιρία κατ' άρθρ. 773 εδ. β' ΑΚ και το ηθικό δικαίωμα του δημιουργού κατ' άρθρ. 12 § 2 Ν. 2121/1993, και άλλα, των οποίων επιτρέπεται η μεταβίβαση της ενασκήσεώς τους, όπως στην περίπτωση της επικαρπίας, κατ' άρθρ. 1166 εδ. β' ΑΚ. Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 289, ό.π. ΑΠ 276/2011, *ΕφΑΔ*. 2011. σ. 891, με σημ. Μηχιώτη· *ΧρΙΔ*. 2012. σ. 41· *ΧρηΔικ*. σ. 491· 280/2011. Αντιθέτως, μεταβιβάστα είναι τα δικαιώματα που μπορούν ελεύθερα να μεταβιβασθούν, να κληρονομηθούν ή να επιβαρυνθούν. Συνήθως μεταβιβάστα είναι τα περιουσιακά δικαιώματα. Έτσι Γεωργιάδης, *ΓενΑρχ*, σ. 272· Φύλιος, *ΓενΑρχ*, σ. 151.

⁷⁴ Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2294, ό.π. στα άρθρα 951, 953 και 1005 § 1 εδ. 2 ΚΠολΔ.

⁷⁵ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 288· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 823· Ράμμος, Γ. Γνωμοδότηση. *Αρμ*. 1969, σ. 882.

⁷⁶ Όπως το δικαίωμα επί του ονόματος.

⁷⁷ Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2294, ό.π. Μπαλή, Γ. *Γεν. Αρχαί*, § 25· Ιωάννου, *ΝοΒ*. 10, σ. 486· Γεωργιάδη, Α. σ. 240. Έτσι και Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 288, ό.π. ΟΛΑΠ 7/2009· ΑΠ 1323/2007, *ΔΕΕ*. 2007, σ. 1295· *ΧρΙΔ*. 2008, σ. 444· ΕφΑθ 9737/1989· ΕφΘεσ 1366/2001· ΕφΛαρ 395/2007· ΕφΘεσ 64/2009, σύμφωνα με την οποία δεν είναι κατασχετό το εκ του άρθρου 84 § 1 του Ν. 2725/1999 δικαίωμα που συνίσταται στη διά συμβάσεως παραχώρηση άδειας σε ραδιοτηλεοπτικά μέσα για ραδιοτηλεοπτική μετάδοση των αγωνιστικών υποχρεώσεων του καθ' ου ζητείται η άδεια επιβολής κατασχέσεως. Αντίθετη η ΜΠρΘεσ 13055/2008, *Αρμ*. 2008, σ. 412, ως προς το δικαίωμα ασκήσεως του ως άνω απόλυτου δικαιώματος. ΜΠρΘεσ 42297/2007, *ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ*· ΜΠρΘεσ 404/2015, *Αρμ*. 2016, σ. 2032.

⁷⁸ Αθανασόπουλος, *ΑναγκΕκτ*, σ. 726, ό.π. Μπρίνιας ως άνω και στον με αντίθετη θέση Μπέη, *Δ*. 7, σ. 756 και 10, σ. 136 επ.· ΕφΘεσ 2023/2012, *Αρμ*. 2013, σ. 717. Ορ. σχετικά και ΑΠ 642/2017, *ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ*, σύμφωνα με την οποία «Η μεταβίβαση της ίδιας της κυριότητας του πράγματος σε τρίτο είναι, κατά κανόνα, έγκυρη, καθώς ο περιορισμός της εξουσίας διάθεσης απαλλοτριωτού δικαιώματος με δικαιοπραξία, έχει μόνο ενοχική ενέργεια και δεν επιδρά στο κύρος της διάθεσης, εκτός και αν πρόκειται για επιλήψιμη συμπεριφορά του τρίτου, που πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 178

δεν λαμβάνεται υπόψιν τυχόν συμφωνία μεταξύ των κατά περίπτωση ενδιαφερομένων περί αμεταβίβαστου ή ανεκχώρητου του δικαιώματος, αφενός διότι το άρθρο 1022 παραπέμπει ρητά στις ρυθμίσεις του ουσιαστικού δικαίου αναφορικά με τη δυνατότητα μεταβίβασης, αφετέρου επειδή ένας τέτοιος όρος αποτελεί ευθεία καταστρατήγηση των διατάξεων των άρθρων 1022 επ., περιορίζοντας ανεπίτρεπτα τα όρια του κατασχετού, τα οποία με τις παρούσες ρυθμίσεις προσπάθησε ακριβώς ο νομοθέτης να διευρύνει⁷⁹.

Το μεταβιβαστό του δικαιώματος αποτελεί, ωστόσο, προϋπόθεση της κατασχέσεως μόνο σε πρώτο βαθμό, καθώς το υπό κατάσχεση δικαίωμα μπορεί τελικά να είναι σε θέση να προσπορίσει οικονομική ωφέλεια στον επισπεύδοντα δανειστή, μέσω της αξιοποίησής του κατά τα άρθρα 1024 επ. ΚΠολΔ, χωρίς να είναι απαραίτητη και η μεταβίβασή του⁸⁰. Άλλωστε, όπως θα αναλυθεί περαιτέρω στην οικεία θέση, η αναγκαστική κατάσχεση των άρθρων 1022 επ. δεν έχει πάντα ως φυσικό επακόλουθο τον αναγκαστικό πλειστηριασμό των κατασχεθέντων περιουσιακών δικαιωμάτων του οφειλέτη, όπως συμβαίνει στις άλλες μορφές κατασχέσεως. Ενδέχεται ο πλειστηριασμός να μην αποτελεί το πλέον ενδεδειγμένο μέσο αξιοποίησής του κατασχεθέντος δικαιώματος ή να αποκλείεται μάλιστα από την ίδια τη φύση αυτού, ενώ ταυτόχρονα να προκρίνεται από το δικαστήριο η οικονομική αξιοποίηση του δικαιώματος ως η πιο άμεση και ολιγοδάπανη διαδικασία που θα οδηγήσει στην ικανοποίηση της απαίτησης του επισπεύδοντος δανειστή⁸¹.

ΑΚ... Όταν ο δικαιούχος του δικαιώματος που κατασχέθηκε, δεν έχει εξουσία να διαθέσει το δικαίωμά του, γιατί η διάθεση θα ήταν καταχρηστική, για τον ίδιο λόγο δεν μπορούν και οι δανειστές του, να το πράξουν με την επιβολή κατάσχεσης, αλλά αποκρούονται από τον τρίτο που έχει έννομο συμφέρον με την από το άρθρο 281 ΑΚ ένσταση, εκτός και αν πρόκειται για τις περιπτώσεις άσκησης των γενικών ευχερειών που πηγάζουν από την ελευθερία δράσης του ατόμου στην κοινωνία, όπως είναι και η μεταβίβαση σε τρίτο του πράγματος ή δικαιώματος από τον κύριο ή τον δικαιούχο, ενώ είχε δεσμευθεί, προηγουμένως, ενοχικώς με προσύμφωνο απέναντι στον αντισυμβαλλόμενο του να μη μεταβιβάσει το ίδιο πράγμα σε άλλον».

⁷⁹ Ορ. και ανωτέρω, Εισαγωγή ΙΙ, σ. 6 επ. Έτσι και Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 288, ό.π. ΕφΑθ 9737/1989· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 823· Νικολόπουλος, *ΑναγκΕκτ*, σ. 463, ό.π. ΜΠρΘεσ 10756/2003· Βαθρακοκοίλης, VI, σ. 570· Πολυζωγόπουλος, σ. 63-64· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2294-2295.

⁸⁰ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 288, ό.π. στην ίδια, Γνωμοδότηση, *ΕΠολΔ*. 2013, σ. 638 (646)· ΜΠρΑθ 6338/2000, ΔΕΕ. 2001, με σύμφωνο σχόλιο Μούζουλα, όπου έγινε διάκριση ανάμεσα στο κατά νόμον αμεταβίβαστο δικαίωμα, ήτοι το δικαίωμα επί του μεριδίου αμοιβαίων κεφαλαίων κατά το άρθρο 19 § 15 του Ν. 1696/1991, και στο περιουσιακό δικαίωμα που απορρέει από αυτό, ήτοι το δικαίωμα του μεριδούχου προς εξαγορά του μεριδίου του. Έτσι και Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 822 επ.· Νικολόπουλος, *ΑναγκΕκτ*, σ. 461 επ.· Πολυζωγόπουλος, σ. 63, 66.

⁸¹ Νικολόπουλος, *ΑναγκΕκτ*, σ. 461 επ.

iv. Το ζήτημα της εφαρμογής των διατάξεων περί ακατάσχετων

Παρά το γεγονός ότι στην κατάσχεση επί κινητών και στην κατάσχεση εις χείρας τρίτου ο νομοθέτης προέβλεψε διατάξεις δυνάμει των οποίων ορισμένα κινητά ή απαιτήσεις δεν μπορούν να κατασχεθούν και εξαιρούνται της διαδικασίας (άρθρα 953 § 3 και 982 ΚΠολΔ), δεν εισήγαγε αντιστοιχες εξαιρέσεις στην κατάσχεση επί ειδικών περιουσιακών δικαιωμάτων. Η επιλογή αυτή, σε συνδυασμό με την προβλεπόμενη παρέμβαση του δικαστηρίου που θα διατάξει⁸² ή όχι την κατάσχεση με βάση τα κριτήρια του άρθρου 1023 και τον εξαιρετικό χαρακτήρα των ακατάσχετων, θεωρήθηκε από μέρος της επιστήμης ότι κατατείνει στη μη εφαρμογή των διατάξεων αυτών στη διαδικασία των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ. Υποστηρίχθηκε ότι, κατά την αληθινή βούληση του νομοθέτη, η πρόβλεψη ακατάσχετων δεν ήταν απαραίτητη, δεδομένου ότι οι προϋποθέσεις που πρέπει να ελέγχονται με βάση τη διάταξη του άρθρου 1023 § 2 μπορούν να λειτουργήσουν υπέρ του οφειλέτη εξίσου προστατευτικά στο πλαίσιο της αρχής της αναλογικότητας, οδηγώντας με γνώμονα την αρχή της οικονομίας⁸³ σε αποτροπή της κατασχέσεως, εφόσον το δικαίωμα που ζητείται να κατασχεθεί συμπεριλαμβάνεται στα ακατάσχετα⁸⁴.

Κατά την κρατούσα, όμως, άποψη⁸⁵, η μη ρητή πρόβλεψη διατάξεων που ορίζουν τα ακατάσχετα, δεν αποτελεί ασφαλές κριτήριο ώστε να αποφασισθεί το αν θα εφαρμόζονται αυτά και επί της ειδικότερης αυτής διαδικασίας, δοθέντος, άλλωστε, ότι εφαρμόζονται εν προκειμένω δυνάμει του άρθρ. 52 ΕισΝΚΠολΔ και τα ειδικά ακατάσχετα που ίσχυαν πριν την εισαγωγή του τελευταίου⁸⁶. Συνεπώς, κατά την άποψη αυτή, οι διατάξεις περί ακατάσχετου εφαρμόζονται και

⁸² Αρχικά είχε τεθεί η φράση «επιτρέπει την κατάσχεση», κατόπιν παρατηρήσεως του καθηγητή Οικονομολόγου, όμως, αντικαταστάθηκε από τη φράση «διατάζει την κατάσχεση». Ορ. *Πρακτικά Αν. Επ.*, σ. 510.

⁸³ Υπό την έννοια ότι σε αυτήν την περίπτωση, η αναλογική εφαρμογή των διατάξεων για τα ακατάσχετα και η δυνατότητα άσκησης από τον καθ' ου της ανακοπής του άρθρου 933, εφόσον κατασχεθεί εξαιρετέο κινητό ή απαίτηση, προβάλλουν πολυτελείς και βαίνουν κατά της οικονομίας χρόνου και δαπάνης, σε συνδυασμό με τη δυνατότητα του δικαστηρίου που χορηγεί την άδεια να ελέγξει προκαταβολικά την συνδρομή ή μη ακατάσχετου, ώστε να αποφεύγονται περιττές δίκες.

⁸⁴ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 289.

⁸⁵ Αθανασόπουλος, *ΑναγκΕκτ*, σ. 726-727· Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 824· Βαθρακοκοίλης, VI, σ. 571· Σιδηρόπουλος, Θ. Παρατηρήσεις επί της ΜΠρΘεσ 28463/1995. *Αρμ.* 1996, σ. 755· Πολυζωγόπουλος, σ. 64· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2296.

⁸⁶ ΑΠ 41/2003, *ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ· ΧρΙΔ*. 2003, σ. 445· *ΝοΒ*. 2003, σ. 1619, σύμφωνα με την οποία «κατά το άρθρο 4 § 1 του Ν. 4694/1930 (όπως τροποποιήθηκε και ερμηνεύτηκε με τον Α.Ν. 628/37, το Ν.Δ. 914/41, το Ν.Δ. 1051/42 και τον Α.Ν. 113/67), του οποίου η ισχύς διατηρήθηκε με το άρθρο 52 § 11 του ΕισΝΚΠολΔ απαγορεύεται σε όλη τη διάρκεια της εκτελέσεως του έργου και ένα μήνα μετά την αποπεράτωσή του η κατάσχεση των οφειλομένων προς εργολάβους σε αντάλλαγμα της κατασκευής έργου, για την εκτέλεση του οποίου ο εργολάβος χρησιμοποιεί την εργασία τρίτων ή προμηθεύεται προς τούτο υλικά από τρίτους ή μηχανήματα κλπ., εκτός εάν πρόκειται για απαιτήσεις από παροχή εργασίας ή προμήθειας υλικών για το έργο ... με την προεκτεθείσα διάταξη του άρθρου 4 § 1 Ν. 4694/1930, η οποία ειδικά

στην κατάσχεση των ειδικών περιουσιακών δικαιωμάτων αναλογικά⁸⁷. Όπως, εξάλλου, επισημαίνεται, το δικαστήριο ενώπιον του οποίου θα κατατεθεί η αίτηση για την παροχή άδειας, έχει εξουσία να επιτρέψει ή μη την κατάσχεση μόνον εάν κρίνει ότι αυτή θα καταστεί δυσχερής ή ασύμφορη, πάντα σε συνάρτηση με τα συμφέροντα του επισπεύδοντος δανειστή, ακόμα και εάν θα έχει σε κάθε περίπτωση τη δυνατότητα να ελέγξει τη συνδρομή ή όχι κάποιου ακατάσχετου. Σύμφωνα με τη θέση αυτή, πρόθεση του νομοθέτη ήταν να εξαιρέσει από τον προληπτικό έλεγχο του δικαστηρίου που χορηγεί την εν λόγω άδεια τη συνδρομή ή μη κάποιου ακατάσχετου, ώστε εάν συντρέχει κάποια τέτοια προϋπόθεση, να δύναται σε κάθε περίπτωση ο καθ' ου να προστατευθεί διά της ανακοπής του 933 ΚΠολΔ.

II. Ειδικότερες περιπτώσεις

i. Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας

Στην ενδεικτική απαρίθμηση των δικαιωμάτων που μπορούν να κατασχεθούν κατ' άρθρα 1022 επ. ΚΠολΔ πρώτα αναφέρονται τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας⁸⁸. Η ρύθμιση αυτή αποτελεί αποκύημα των εξελίξεων στο δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας διεθνώς, από το 17^ο μέχρι και τα μέσα του 20^{ου} αιώνα, οι οποίες επηρέασαν και τον έλληνα νομοθέτη, όπως υποδεικνύεται από την ψήφιση του Ν. 2387/1920 περί πνευματικής ιδιοκτησίας, την προσχώρηση της Ελλάδας στη Σύμβαση της Βέρνης, όπως κυρώθηκε αργότερα με τον Ν. 100/1975 και την κύρωση με το Ν.Δ. 4254/1962 της Παγκόσμιας Σύμβασης Πνευματικής Ιδιοκτησίας της Γενεύης, σε συνδυασμό με την αυξανόμενη ενασχόληση της επιστήμης και της νομολογίας με το θεσμό, καθώς και την άνοδο του εγχώριου πολιτιστικού και οικονομικού επιπέδου, που ανέδειξαν τα άυλα

απαγορεύει σε όλη τη διάρκεια της εκτελέσεως του έργου και ένα μήνα μετά την αποπεράτωσή του την κατάσχεση των οφειλομένων προς εργολάβους σε αντάλλαγμα της κατασκευής του έργου, αποβλέπει δε στην εξασφάλιση της απρόσκοπτης εκτέλεσης του έργου, όπως προαναφέρθηκε, προκύπτει ότι ως ειδική υπερισχύει της παραπάνω γενικής του άρθρου 1022 ΚΠολΔ». Ορ. και ΑΠ 1948/2014, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

⁸⁷ Η ΑΠ 1580/2008, χωρίς να κάνει λόγο για ευθεία αναλογική εφαρμογή, έκρινε ότι «ούτε και κατ' άρθρα 1022 επ. του ΚΠολΔ είναι επιτρεπτή η κατάσχεση των διαχειριζομένων από τον ΟΠΕΚΕΠΕ ως άνω δικαιωμάτων, αφού, σύμφωνα με το άρθρο 44 του ΚΑΝ (ΕΚ) 1782/2003, αυτά γεννούν δικαιώματα καταβολής ποσών που καθορίζονται στα δικαιώματα ενίσχυσης, τα οποία, όμως, κατ' άρθρο 982 παρ. 2 περ. ε' ΚΠολΔ είναι ακατάσχετα στα χέρια του ΟΠΕΚΕΠΕ μέχρι την κατάθεσή τους στον τραπεζικό λογαριασμό των δικαιούχων ή την με άλλο τρόπο καταβολή τους σε αυτούς».

⁸⁸ Στην αρχική του μορφή το άρθρο 1149 ΣχΚΠολΔ της Αναθεωρητικής Επιτροπής αναφερόταν σε *συγγραφικά, εκδοτικά ή ευρεσιτεχνικά δικαιώματα*. Μετά από πρόταση του καθηγητή Οικονομολόγου, η φράση αντικαταστάθηκε ως έχει ως πιο δόκιμη, ενώ συμπεριλήφθηκαν και τα δικαιώματα εκμετάλλευσης κινηματογραφικών ταινιών προς άρση κάθε αμφιβολίας. Ορ. *Πρακτικά Αν. Επ.*, σ. 506-507 επ.

αγαθά σε περιουσιακά στοιχεία σημαντικής οικονομικής αξίας⁸⁹. Σήμερα, η πνευματική ιδιοκτησία προστατεύεται στην Ελλάδα από πλέγμα ρυθμίσεων, μεταξύ των οποίων και το άρθρο 60 ΑΚ, ο Ν. 2121/1993, που αντικατέστησε τον Ν. 2387/1920, οι προαναφερθείσες Διεθνείς Συμβάσεις της Βέρνης και της Γενεύης και πλείστες ευρωπαϊκές οδηγίες, όπως η Οδηγία 2004/48/ΕΚ, που ενσωματώθηκε με τον Ν. 3524/2007, η Οδηγία 2011/77/ΕΕ που ενσωματώθηκε με τον Ν. 4212/2013 και η Οδηγία 2014/26/ΕΕ για τη συλλογική διαχείριση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στην Ε.Ε. που ενσωματώθηκε με τον Ν. 4481/2017⁹⁰.

Αντικείμενο του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας είναι το πνευματικό δημιούργημα, το έργο⁹¹ ως άυλο αγαθό, το οποίο αντιπαράβάλλεται προς τον υλικό φορέα επί του οποίου ενσαρκώνεται ως έκφραση της ιδέας του δημιουργού στον εξωτερικό κόσμο⁹². Οι έννομες σχέσεις που αφορούν το υλικό αντικείμενο διέπονται κατά κύριο λόγο από τις διατάξεις του αστικού δικαίου, ενώ οι έννομες σχέσεις που αναφέρονται στο έργο ρυθμίζονται από το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας⁹³. Ενδεικτικά⁹⁴ προστατεύονται διά του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας τα δικαιώματα επί των έργων των ερμηνευτών αλλά και των εν γένει καλλιτεχνών,⁹⁵

⁸⁹ Πολυζωγόπουλος, σ. 17 επ. και 21 επ., με αναφορές στην ιστορική εξέλιξη του θεσμού και την αναγνώρισή του από την αρχαιότητα έως και τον 20^ο αιώνα στην Ελλάδα, αλλά και διεθνώς. Έτσι και Μπέης, *Αι διαδικασίες II*, σ. 467-468.

⁹⁰ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 290, ό.π. Κουμάντο, Γ. (2002). *Πνευματική Ιδιοκτησία*. Η' έκδοση, σ. 25 επ., 63 επ.· Κοτσίρης, Λ. (2017). *Δίκαιο Πνευματικής Ιδιοκτησίας και Κοινωνικό Κεκτημένο*. Ζ' έκδοση. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα, αρ. 52 επ., σ. 37 επ., αρ. 647, σ. 393 επ. Ορ. και γνωμοδότηση των Παπαντωνίου/Γεωργιάδη σε: *Αρμενόπουλο*, 1981, σ. 6, όπου γίνεται αναφορά σε απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών του 1975, η οποία εξετίμησε την αξία δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας σε 374.000.000 δραχμές, ποσό υπέρογκο για την εποχή και τα δεδομένα της ελληνικής πραγματικότητας.

⁹¹ Σύμφωνα με το άρθρο 2 § 1 του Ν. 2121/1993 «Ως έργο νοείται κάθε πρωτότυπο πνευματικό δημιούργημα λόγου, τέχνης ή επιστήμης, που εκφράζεται με οποιαδήποτε μορφή, ιδίως τα γραπτά ή προφορικά κείμενα, οι μουσικές συνθέσεις, με κείμενο ή χωρίς, τα θεατρικά έργα, με μουσική ή χωρίς, οι χορογραφίες και οι παντομίμες, τα οπτικοακουστικά έργα, τα έργα των εικαστικών τεχνών, στα οποία περιλαμβάνονται τα σχέδια, τα έργα ζωγραφικής και γλυπτικής, τα χαρακτηριστικά έργα και οι λιθογραφίες, τα αρχιτεκτονικά έργα, οι φωτογραφίες, τα έργα των εφαρμοσμένων τεχνών, οι εικονογραφήσεις, οι χάρτες, τα τρισδιάστατα έργα που αναφέρονται στη γεωγραφία, την τοπογραφία, την αρχιτεκτονική ή την επιστήμη».

⁹² Βέλλας, Π. Η εξασφαλιστική διάθεση της διανοητικής ιδιοκτησίας. *ΕφΑΔ*. 2016, σ. 555-556· Καλλινίκου, Δ. (2008). *Πνευματική Ιδιοκτησία και Συγγενικά Δικαιώματα*. Γ' έκδοση. Αθήνα: Δίκαιο και Οικονομία – Π. Ν. Σάκκουλας, σ. 29· Πολυζωγόπουλος, σ. 69.

⁹³ Καλλινίκου, σ. 29.

⁹⁴ Βέλλας, σ. 550.

⁹⁵ Άρθρα 1-11 Ν. 2121/1993.

των παραγωγών των οικείων υλικών φορέων⁹⁶ και τα δικαιώματα επί των προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών και των βάσεων δεδομένων⁹⁷.

Δεδομένου ότι κατά το ελληνικό δίκαιο προστατεύεται η μορφή του έργου και όχι η ιδέα που περιέχεται σε ένα πνευματικό δημιούργημα⁹⁸, το έργο αρχίζει να υπάρχει για το δίκαιο από το χρονικό σημείο εκείνο που αποστασιοποιείται από το δημιουργό του και εξωτερικεύεται με τρόπο αντιληπτό στις αισθήσεις⁹⁹. Η στενή σύνδεση του τελευταίου με την προσωπικότητα του δημιουργού αποτέλεσε τροχοπέδη για την επιστήμη και τους εφαρμοστές του δικαίου, αναφορικά με τη διάκριση των επί μέρους εξουσιών του δημιουργού επ' αυτού¹⁰⁰ και το ποιες από αυτές μπορούν να διατεθούν για την ικανοποίηση των δανειστών του¹⁰¹, γεγονός το οποίο αποδεικνύεται και από τη σπάνια εφαρμογή της κατάσχεσης της πνευματικής ιδιοκτησίας, ιδίως πριν την εισαγωγή του Ν. 2121/1993¹⁰². Με το τελευταίο νομοθέτημα κατεβλήθη προσπάθεια να επιλυθεί το έντονα δογματικό ζήτημα της φύσεως της πνευματικής ιδιοκτησίας με το διαχωρισμό μεταξύ του ηθικού και περιουσιακού δικαιώματος επί του έργου.

Κατά τον ορισμό του άρθρου 1 § 1 του Ν. 2121/1993, η πνευματική ιδιοκτησία περιλαμβάνει, ως αποκλειστικά και απόλυτα δικαιώματα, το δικαίωμα της εκμετάλλευσης του έργου (περιουσιακό δικαίωμα), του οποίου οι επί μέρους εκφάνσεις (εξουσίες) αναφέρονται ενδεικτικά στο άρθρο 3 του Ν. 2121/1993¹⁰³ και προασπίζει τα οικονομικά συμφέροντα του δημιουργού, αλλά και το δικαίωμα της προστασίας του προσωπικού δεσμού του δημιουργού προς

⁹⁶ Πρόκειται για τα συγγενικά δικαιώματα, τα οποία θα δύνανται ειδικά να κατασχεθούν κατ' άρθρα 1022 επ. εάν είναι μεταβιβάσιμα.

⁹⁷ Άρθρα 40-45 και 45^A αντίστοιχα του Ν. 2121/1993, κατόπιν ενσωμάτωσης της Οδηγίας 91/250/ΕΟΚ με τον Ν. 2819/2000.

⁹⁸ Καλλινίκου, σ. 31, με περαιτέρω παραπομπές σε ελληνική και ξένη θεωρία και νομολογία στις σημ. 12 και 13.

⁹⁹ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 290· Πολυζωγόπουλος, σ. 69, με περαιτέρω παραπομπές στις σημ. 130-132, σύμφωνα με τον οποίο, η ενσωμάτωση του έργου σε κάποιο υλικό υπόστρωμα δεν έχει σημασία, αρκεί το έργο να μπορεί να γίνει αντιληπτό με κάποια μορφή με τις αισθήσεις.

¹⁰⁰ Όλες οι θεωρίες που είχαν αναπτυχθεί για τη νομική φύση του δικαιώματος της πνευματικής ιδιοκτησίας δέχονταν ότι στο έργο συναντώνται εξουσίες του δημιουργού που ανάγονται όχι μόνο στο περιουσιακό δίκαιο, αλλά που συνδέονται με τρόπο καταρχήν αδιάσπαστο και με την προσωπικότητά του. Έτσι Μπέης, *Αι διαδικασίαι II*, σ. 469 επ. και Πολυζωγόπουλος, σ. 26, με περαιτέρω ανάλυση των αναπτυχθεισών θεωριών στις σ. 72 επ. Ορ. και Κοτσίρη, σ. 113 επ.

¹⁰¹ Πολυζωγόπουλος, σ. 25 επ.

¹⁰² Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας (-Νικολόπουλος), άρθρο 1022, σ. 2002, σημ. 6.

¹⁰³ Εξουσία εγγραφής και αναπαραγωγής, μετάφρασης, διασκευής, διανομής, εκμίσθωσης και δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης του έργου στο κοινό, δημόσιας εκτέλεσης, ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης.

αυτό (ηθικό δικαίωμα), το οποίο τέθηκε για να προστατεύει την προσωπικότητα του τελευταίου¹⁰⁴. Κατασχετό είναι το περιουσιακό δικαίωμα, και δη οποιαδήποτε επί μέρους εξουσία αυτό περιλαμβάνει, το οποίο είναι καταρχήν μεταβιβάστο και όχι το ηθικό, το οποίο εκφράζει τη σύνδεση του δημιουργού με το έργο και απαρτίζεται από τις εξουσίες που αναφέρονται ενδεικτικά στο άρθρο 4 του ίδιου νομοθετήματος, εξουσίες που είναι κατά κανόνα μη μεταβιβάστες¹⁰⁵. Μάλιστα, γίνεται δεκτό πως η κατάσχεση των περιουσιακών δικαιωμάτων της πνευματικής ιδιοκτησίας δεν μπορεί να καταρχήν να παρεμποδισθεί από την άσκηση του ηθικού δικαιώματος του δημιουργού¹⁰⁶, με τον περιορισμό, όπως αναλύεται αμέσως κατωτέρω, το έργο να έχει αποπερατωθεί όταν επιχειρείται να επιβληθεί κατάσχεση επ' αυτού.

Κατά μία άποψη, το δικαίωμα της πνευματικής ιδιοκτησίας υπόκειται σε κατάσχεση από το χρονικό σημείο δημοσίευσης του έργου, αφού η πρώτη δημοσίευση είναι η πράξη που διαχωρίζει το έργο από την προσωπική σφαίρα του δημιουργού¹⁰⁷, ενώ κατά το χρόνο πριν από αυτή, θεωρείται χειρόγραφο και ως εκ τούτου ακατάσχετο κατ' άρθρο 953 § 3 ΚΠολΔ¹⁰⁸. Έχει, όμως, υποστηριχθεί και αντίθετη άποψη στη θεωρία, σύμφωνα με την οποία και το αδημοσίευτο έργο υπόκειται σε κατάσχεση, εφόσον κατά την κρίση του δημιουργού θεωρείται αποπερατωμένο και δημοσιεύσιμο, αφού στο στάδιο της αποπεράτωσης, ανεξάρτητα από τη βούληση ή μη του δημιουργού για δημοσίευση του έργου του, το δικαίωμα της πνευματικής ιδιοκτησίας έχει γεννηθεί και γι' αυτό θα πρέπει να τίθεται στη διάθεση των δανειστών του, λαμβανομένου υπόψιν ότι ενδέχεται και να αποτελεί το μοναδικό περιουσιακό του στοιχείο¹⁰⁹. Κατά την άποψη αυτή, το ακατάσχετο των χειρόγραφων του δημιουργού λειτουργεί προστατευτικά μόνο ως προς την προσωπικότητά του. Αφής στιγμής, δηλαδή, το άρθρο 1022 επιτρέπει την κατάσχεση οποιουδήποτε δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, εφόσον έχει αυτό γεννηθεί με την αποπεράτωση του έργου, εάν λ.χ. κατασχεθεί το δικαίωμα εκμεταλλεύσεως αυτού, δεσμεύονται μεν και τα χειρόγραφα του

¹⁰⁴ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 290· Κοτσίρης, σ. 125 επ. και σ. 142 επ.· Πολυζωγόπουλος, σ. 91.

¹⁰⁵ Εξουσία δημοσίευσης, αναγνώρισης της πατρότητας, περιφρούρησης της ακεραιότητας του έργου, προσπέλασης και υπαναχώρησης. Ορ. Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 290, ό.π. Κοτσίρη, σ. 142 επ.· Γεωργιάδου σε Τέντε (επιμ.), σ. 423 επ.· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 826· Πολυζωγόπουλος, σ. 113 επ.· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2297. Διαφορετικό το ενδεχόμενο του κληρονομητού του ηθικού δικαιώματος του δημιουργού κατ' άρθρο 12 § 2 Ν. 2121/1993.

¹⁰⁶ Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1022, σ. 2837, § 9, ό.π. Μαρίνο, Μ. *Πνευματική Ιδιοκτησία*, σ. 268· (αντίθετο) Κουμάντο, σ. 270 και σημ. 612: το ηθικό δικαίωμα μπορεί να εμποδίσει την αξιοποίηση του έργου, εάν η εκμετάλλευση από συγκεκριμένο τρίτο θα συνιστούσε ταυτόχρονα προσβολή της προσωπικότητας του δημιουργού.

¹⁰⁷ Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1022, § 10, σ. 2838, ό.π. Μαρίνο, σ. 268.

¹⁰⁸ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 290, ό.π. στην ίδια, § 54, ΙΙ 5, αρ. 44· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 826· Βαθρακοκούλης, VI, άρθρο 1022, σ. 572· Πολυζωγόπουλος, σ. 28-29.

¹⁰⁹ Πολυζωγόπουλος, σ. 28-29· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2297-2303.

δημιουργού στο βαθμό που είναι απαραίτητα για την εξέλιξη της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης, δεν θα αποτελέσουν, όμως, στη συνέχεια αντικείμενο του πλειστηριασμού, παρά θα αποδοθούν πίσω σε αυτόν¹¹⁰. Κοινός τόπος των δύο ως άνω απόψεων προβάλλει η αντίληψη ότι για το χρονικό διάστημα από το χρόνο σύλληψης της ιδέας έως την αποπεράτωση τουλάχιστον του έργου, το χρόνο, δηλαδή, που αποστασιοποιείται σταδιακά από το δημιουργό και εξωτερικεύεται κατά τρόπο αντιληπτό με τις αισθήσεις, αυτό τελεί υπό την απόλυτη και ανέλεγκτη εξουσία του δημιουργού, την οποία κανένας δεν μπορεί να περιορίσει. Στο στάδιο αυτό, εφόσον οποιαδήποτε επέμβαση τρίτου αποκρούεται από το ηθικό δικαίωμα του δημιουργού, ο οποίος έχει απεριόριστο δικαίωμα να μορφοποιήσει το έργο του κατά τη βούλησή του, είναι ανεπίτρεπτη και η κατάσχεση οποιουδήποτε δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας επί του συγκεκριμένου έργου¹¹¹. Το τότε ένα έργο θα θεωρείται αποπερατωμένο ή μη είναι ζήτημα που θα πρέπει να κρίνεται σε κάθε περίπτωση με βάση τις ειδικές περιστάσεις που διέπουν τη δημιουργία του.

Περαιτέρω, ο Ν. 2121/1993 προβλέπει τη δυνατότητα μεταβίβασης τόσο του περιουσιακού δικαιώματος της πνευματικής ιδιοκτησίας στο σύνολό του (άρθρο 12 § 1) όσο και των επί μέρους εξουσιών του δημιουργού (άρθρο 15 § 1 Ν. 2121/1993)¹¹². Εάν, συνεπώς, επιβληθεί κατάσχεση επ' αυτού κατ' άρθρα 1022 επ. ΚΠολΔ, στην πρώτη περίπτωση το δικαίωμα του δημιουργού θα μεταβιβασθεί στον υπερθεματιστή στο σύνολό του παραγώγως, ενώ στη δεύτερη ενδέχεται το δικαστήριο στο πλαίσιο της δικαιοπλαστικής του εξουσίας να διατάξει τη μεταβίβαση ή αξιοποίηση συγκεκριμένων μόνο εξουσιών¹¹³. Αν ο δικαιούχος, δηλαδή, έχει προβεί σε μεταβίβαση επί μέρους περιουσιακών δικαιωμάτων σε τρίτους, ενδέχεται να δοθεί άδεια για την περιορισμένη κατάσχεση των λοιπών περιουσιακών εξουσιών του δημιουργού. Σε κατάσχεση υπόκειται τότε το εκάστοτε δικαίωμα που περιγράφεται στην απόφαση των άρθρων 1023 και 1024 ΚΠολΔ, ώστε να μην μπορούν να μεταβιβασθούν περαιτέρω δικαιώματα του δημιουργού στον υπερθεματιστή. Δεν θα θεωρείται, δηλαδή, ότι μεταβιβάσθηκε και το δικαίωμα της αξιοποίησεως του έργου διά της αναπαραγωγής του σε πλείονα αντίγραφα, αν λ.χ. επιβλήθηκε κατάσχεση μόνο στο περιουσιακό

¹¹⁰ Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2300, ό. π. Κουμάντο, Γ. (1977), σ. 231, (1982), σ. 273.

¹¹¹ Βαθρακοκοίλης, VI, άρθρο 1022, σ. 572.

¹¹² Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 290· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2296. Γίνεται δεκτό πως κατάσχεση θα μπορεί να επιβληθεί και από δανειστές των καθολικών και ειδικών διαδόχων του δημιουργού, αφής στιγμής καταστούν αυτοί δικαιούχοι.

¹¹³ Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 826.

δικαίωμα μετάφρασης αυτού¹¹⁴, ενώ αν κατασχέθηκε μεμονωμένα το δικαίωμα αναδημοσίευσης του έργου (νέας έκδοσης), το ηθικό δικαίωμα του δημιουργού αποκλείει σε κάθε περίπτωση την παρεμβολή προσθηκών, διορθώσεων και λοιπών παρεμβάσεων στο αρχικό έργο¹¹⁵.

Άλλωστε, τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας ενδέχεται να κατάσχονται είτε εις χείρας του δημιουργού είτε εις χείρας τρίτων για χρέη του δημιουργού¹¹⁶. Δεν αποκλείεται να επιτραπεί η κατάσχεση επί του συνόλου του δικαιώματος στην περίπτωση που ο δημιουργός έχει καταρτίσει συμβάσεις εκμεταλλεύσεως με τρίτους κατ' άρθρο 13 του Ν. 2121/1993¹¹⁷, αφού και τότε εξακολουθεί ο ίδιος να παραμένει φορέας του δικαιώματος¹¹⁸. Έτσι, σύμφωνα με την πρόσφατη απόφαση με αριθμό 389/2016 του Ειρηνοδικείου Αμαρουσίου¹¹⁹ διατάχθηκε όπως κατασχεθεί το σύνολο του περιουσιακού δικαιώματος που απορρέει από συλλογικό έργο - παιχνίδι ηλεκτρονικού υπολογιστή, παρά το γεγονός πως η δικαιούχος εταιρεία είχε καταρτίσει συμβάσεις εκμεταλλεύσεως του παιχνιδιού με τρίτους, ακριβώς επειδή παρέμενε φορέας του όλου δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, καθώς και το δικαίωμα βιομηχανικής ιδιοκτησίας επί του διακριτικού γνωρίσματος του παιχνιδιού, με πρόσφορο μέσον για την αξιοποίηση των ως άνω δικαιωμάτων, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 1024 § 1 ΚΠολΔ τη μεταβίβασή τους στον

¹¹⁴ Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2301. Δεν περιλαμβάνεται έτσι στην κατάσχεση ούτε το δικαίωμα των επόμενων εκδόσεων του έργου, ορ. Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 290, σημ. 80, ό.π. Ράμμο, *Εγχειρίδιον III*, σ. 1453· Κοτσίρη, αρ. 212, σ. 129.

¹¹⁵ Βαθρακοκόιλης, VI, άρθρο 1022, σ. 573.

¹¹⁶ Βαφειάδου σε: Απαλαγάκη, σ. 1316.

¹¹⁷ Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας (-Νικολόπουλος), άρθρο 1022, σ. 2002, σημ. 6. Το ίδιο ισχύει και όταν ο δημιουργός έχει μεταβιβάσει την εξουσία διαχείρισης των περιουσιακών δικαιωμάτων του σε κάποιο οργανισμό συλλογικής διαχείρισης κατ' άρθρο 54 του Ν. 2121/1993.

¹¹⁸ Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας (-Νικολόπουλος), άρθρο 1022, σ. 2002, σημ. 6, ό.π. Μπέη, σ. 473.

¹¹⁹ Δημ. ΧρΙΔ. 2017, σ. 368, με παρατ. Αλεξόπουλου. Σύμφωνα με το αιτιολογικό της απόφασεως, «το εν λόγω παιχνίδι προορίζεται να παίζεται μέσω του διαδικτύου και αποτελεί πρωτότυπο συλλογικό έργο πνευματικής ιδιοκτησίας, διττής φύσης, αφού συγκεντρώνει χαρακτηριστικά οπτικοακουστικού έργου και προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή. Η νομική φύση του συγκεκριμένου παιχνιδιού, ως συλλογικού έργου με την έννοια του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας, έχει ως συνέπεια ότι από αυτό απορρέει περιουσιακό δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, το οποίο είναι μεταβιβάσιμο. Η καθ' ης, ως παραγωγός του παιχνιδιού, έχοντας συνάψει συμβάσεις με τους συντελεστές του - δημιουργούς των επιμέρους συμβολών, έχει αποκτήσει συμβατικά το δικαίωμα εκμετάλλευσής του και είναι ο αποκλειστικός δικαιούχος του περιουσιακού δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας που απορρέει από αυτό. Επί των υλικών φορέων που ενσωματώνουν το επίδικο συλλογικό έργο η καθ' ης εταιρεία αναφέρεται ως αποκλειστικός δικαιούχος του περιουσιακού δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας που απορρέει από αυτό. Η αναφορά αυτή επί του υλικού φορέα παράγει τεκμήριο υπέρ της ιδιότητάς της ως δικαιούχου του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 2 του ν. 2121/1993... Ακολούθως αποδείχθηκε ότι η καθ' ης εταιρεία έπαυσε την αυτοπρόσωπη εκμετάλλευση του επίδικου παιχνιδιού Η/Υ στις 15.11.2012 και τελευταία ήλθε σε συμφωνία με δύο διαφορετικές αλλοδαπές εταιρείες για την παραχώρηση άδειας εκμετάλλευσης του παιχνιδιού».

αιτούντα με συμψηφισμό της χρηματικής τους αξίας με την χρηματική απαίτηση αυτού κατά της εταιρείας δικαιούχου των ως άνω δικαιωμάτων και καθ' ης η αίτηση.

Τέλος, ο υλικός φορέας ενσωμάτωσης του έργου μπορεί να κατασχεθεί σε οποιοδήποτε την κατοχή και εάν ευρίσκεται, ενώ εάν το υλικό υπόστρωμα του έργου αποτελεί και τη μοναδική ενσωμάτωση της πνευματικής ιδιοκτησίας, η κατάσχεση και εν συνεχεία ο πλειστηριασμός αυτού, οδηγούν στην κτήση της εκ μέρους του υπερθεματιστή της κυριότητάς του, χωρίς να αποκτά αυτός δικαιώματα περαιτέρω εκμετάλλευσης του έργου¹²⁰. Εάν κατάσχονται περισσότερα αντίτυπα του ίδιου έργου, ο υπερθεματιστής δεν αποκτά δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, αλλά δύναται να διαθέσει τα κατασχεθέντα, υποχρεούμενος να καταβάλει στον πνευματικό δημιουργό και τον εν γένει δικαιούχο της πνευματικής ιδιοκτησίας την τυχόν οφειλόμενη αμοιβή που εισέπραξε από την εκμετάλλευση αυτών¹²¹.

ii. Δικαιώματα εκμεταλλεύσεως κινηματογραφικών ταινιών

Από τις συζητήσεις που έλαβαν χώρα στο πλαίσιο της Αναθεωρητικής Επιτροπής για τη διαμόρφωση των υπό μελέτη διατάξεων, προκύπτει ότι η ειδική αναφορά του άρθρου 1022 στα δικαιώματα εκμεταλλεύσεως κινηματογραφικών ταινιών οφείλεται στη βούληση των μελών της να άρουν κάθε αμφιβολία σχετικά με το πρόσωπο κατά του οποίου θα στρέφεται τοιαύτη κατάσχεση, παρά το γεγονός ότι τα δικαιώματα εκμεταλλεύσεως κινηματογραφικών ταινιών αποτελούν σε κάθε περίπτωση δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και θα συμπεριλαμβάνονταν ούτως ή άλλως στην κατηγορία αυτή¹²². Η ανάγκη αυτή ανέκυψε λόγω των αμφισβητήσεων που υπήρχαν σε θεωρία και νομολογία σχετικά με το φορέα των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας επί της κινηματογραφικής ταινίας (παραγωγός, σκηνοθέτης ή σεναριογράφος)¹²³. Κατά τη ρητή διατύπωση του άρθρου 1022, το δικαίωμα εκμετάλλευσης κινηματογραφικής ταινίας μπορεί να κατασχεθεί ως ειδικό περιουσιακό στοιχείο από τους δανειστές του παραγωγού της ταινίας¹²⁴. Το αντικείμενο της κατάσχεσης εξαρτάται από την έκταση και το περιεχόμενο του δικαιώματος του παραγωγού, που ενδέχεται να περιλαμβάνει την εξουσία προβολής, την παραχώρηση στην τηλεόραση ή και τη

¹²⁰ Πρόκειται εν προκειμένω για κατάσχεση κατ' άρθρα 953 επ. ΚΠολΔ.

¹²¹ Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2301, ό.π. Κουμάντο, Γ. (1977), σ. 77 επ., 228 επ., 230 επ.

¹²² *Πρακτικά Αν. Επ.*, σ. 507· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2306· Πολυζωγόπουλος, σ. 25, σημ. 30, ό.π. άρθρο 14 του Ν. 2387/1920 και 2 της Σύμβασης της Βέρνης.

¹²³ Η διχογνωμία αφορούσε το εάν αποκτά ο παραγωγός πρωτοτύπως δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας ή αν αυτό ανήκει σε κάθε έναν από τους συντελεστές του συλλογικού έργου της ταινίας ή τους δικαιούχους των συγγενικών δικαιωμάτων. Ορ. Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2306, με περαιτέρω παραπομπές στη θεωρία.

¹²⁴ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 291· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2306.

διασκευή σε θεατρικό έργο¹²⁵. Άλλωστε, δεδομένου ότι μία ταινία αποτελεί συλλογικό έργο, το οποίο απαιτεί για την ολοκλήρωσή του τη συμβολή πολλών επαγγελματιών (μουσικοσυνθετών, ηθοποιών, ηλεκτρολόγων, μηχανικών κλπ.), και τα ειδικότερα δικαιώματα των λοιπών συντελεστών της ταινίας θα δύνανται να κατασχεθούν από τους εκάστοτε δανειστές τους με βάση τη διαδικασία που αρμόζει στη φύση τους¹²⁶. Μετά την αποπεράτωση του έργου τα οφειλόμενα στα πρόσωπα αυτά για τη συμβολή καθενός, θα κατάσχονται με τη διαδικασία των άρθρων 982 επ., δοθέντος ότι η εκάστοτε αμοιβή τους δεν θα εξαρτάται από αντιπαροχή, ενώ έως την αποπεράτωση του έργου, με τη διαδικασία των άρθρων 1022 επ., ως απαιτήσεις εξαρτώμενες από αντιπαροχή¹²⁷.

Σε αντίθεση με το δικαίωμα εκμετάλλευσης, το δικαίωμα παραγωγής κινηματογραφικής ταινίας δεν ανήκει πρωτοτύπως στον παραγωγό, αλλά αυτός, μετά από παραχώρηση της πνευματικής ιδιοκτησίας εκ μέρους των δικαιούχων, δικαιούται να προβεί στην παραγωγή της ταινίας. Συνεπώς, εφόσον το δικαίωμα αυτό υπόκειται σε μεταβίβαση, μπορεί να κατασχεθεί σε βάρος του παραγωγού αφού αυτός καταστεί δικαιούχος¹²⁸.

iii. Δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας

Το άρθρο 1022 υπάγει στο πεδίο εφαρμογής του και τα δικαιώματα ευρεσιτεχνίας, σύμφωνα, όμως, με την επιστήμη, στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται και κατάσχονται ως ειδικά περιουσιακά δικαιώματα όλα τα δυνάμενα να κατασχεθούν δικαιώματα της βιομηχανικής ιδιοκτησίας¹²⁹. Η τελευταία αποτελεί το σύνολο των κανόνων που αναγνωρίζουν υπέρ του προσώπου ιδιόρρυθμα εξουσιαστικά δικαιώματα σε άυλα αγαθά, που συνιστούν τα εργαλεία με τα

¹²⁵ Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2308-2309.

¹²⁶ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 292.

¹²⁷ Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 827· Βαθρακοκούλης, VI, σ. 575· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2307.

¹²⁸ Βαφειάδου σε: Απαλαγάκη, σ. 1318· Βαθρακοκούλης, VI, σ. 575-576· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2309. Αντίθετος ο Μπέης, *Αι διαδικασίες II*, σ. 478.

¹²⁹ Όπως ισχύει εν γένει για τα δικαιώματα της διανοητικής ιδιοκτησίας, έτσι και η εξέλιξη της βιομηχανικής ιδιοκτησίας συνδέεται άρρηκτα με την τεχνολογική πρόοδο και την οικονομική ανάπτυξη. Η σύνδεση της τελευταίας όχι μόνο με την ύπαρξη αλλά και την οικονομική ευρωστία της επιχείρησης ανέδειξε την ανάγκη, ιδίως στα βιομηχανικά κράτη, της εισαγωγής θεσμικού πλαισίου, το οποίο θα παρέχει αποτελεσματική προστασία επί των επί μέρους στοιχείων που την αποτελούν, ήτοι τις τεχνικές επινοήσεις, την τεχνογνωσία, τα εμπορικά απόρρητα, το σήμα κ.α. Η διάπλαση του θεσμού οφείλεται κυρίως στη γαλλική διδασκαλία, στην οποία είχε επικρατήσει η αναγνώριση ως απόλυτων δικαιωμάτων των οικονομικά εκμεταλλεύσιμων δημιουργημάτων. Γίνεται δεκτό ότι στη σύγχρονη εποχή διεθνώς, τα δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας τείνουν πλέον να προστατεύουν περισσότερο τις επενδύσεις και τις καινοτομίες, σε σχέση με το παρελθόν, οπότε προείχε η προστασία της ανθρώπινης δημιουργικότητας, εξαιτίας ακριβώς της εμπορευματοποίησης των διανοητικών δημιουργημάτων. Ορ. Ρόκα, Ν. (2016). *Βιομηχανική Ιδιοκτησία*. Γ' έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σ. 8.

οποία ασκείται η ανταγωνιστική δραστηριότητα και λειτουργεί η αγορά¹³⁰. Γίνεται έτσι δεκτό πως υπάγονται στις διατάξεις των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ και το δικαίωμα επί της επωνυμίας, των διακριτικών γνωρισμάτων και το δικαίωμα επί του σήματος, στο βαθμό που είναι περιουσιακά και δεκτικά μεταβίβασης¹³¹. Στην κατηγορία αυτή εντάσσεται, επίσης, το δικαίωμα επί του «ονόματος χώρου» ή «domain name», το οποίο είναι περιουσιακό και μεταβιβαστό, δεν δύναται, όμως, να κατασχεθεί κατά τις διατάξεις των άρθρων 953 επ., 982 επ. ή 992 επ. ΚΠολΔ¹³².

1. Δικαιώματα ευρεσιτεχνίας

Αναφορικά με τα δικαιώματα ευρεσιτεχνίας¹³³, αυτά αναγνωρίζονται και προστατεύονται στην Ελλάδα από τις διατάξεις του Ν. 1733/1987 και σε ευρωπαϊκό επίπεδο από τη Σύμβαση του Μονάχου για το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, όπως κυρώθηκε με τον Ν. 1607/1986 και τους Κανονισμούς 1257/2012 και 1260/2012 για το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας με ενιαία ισχύ (Unitary Patent)¹³⁴.

Στην προστασία του Ν. 1733/1987 (άρθρο 5) υπάγονται οι εφευρέσεις για τις οποίες έχει χορηγηθεί στον εφευρέτη δίπλωμα ευρεσιτεχνίας από τον Οργανισμό Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (Ο.Β.Ι.), οι οποίες αποτελούν «επινοήματα νέα που εμπεριέχουν εφευρετική δραστηριότητα και είναι επιδεκτικά βιομηχανικής εφαρμογής. Η εφεύρεση μπορεί να αναφέρεται σε προϊόν, μέθοδο ή βιομηχανική εφαρμογή»¹³⁵. Όπως ορίζεται από την επιστήμη, εφεύρεση είναι η τεκμηριωμένη και πρακτικά εφαρμόσιμη υπόδειξη τρόπου επίλυσης άλυτου μέχρι σήμερα τεχνικού προβλήματος ή υπόδειξη επίλυσής του κατά τρόπο άγνωστο μέχρι σήμερα με την εφαρμογή των φυσικών νόμων¹³⁶.

¹³⁰ Τριανταφυλλάκης, σ. 146.

¹³¹ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 296, ό.π. Αργυριάδη, Α. (1984). *Ευρεσιτεχνία*, σ. 21 επ.· Αντωνόπουλο, Β. (2002), *Βιομηχανική Ιδιοκτησία*, σ. 3 επ.

¹³² Βαφειάδου σε: Απαλαγάκη, σ. 1317· Άνθιμος, Α. Διαδικαστικά και δικονομικά ζητήματα από τον νέο κανονισμό διαχείρισης και εκχώρησης ονομάτων χώρου (γνωμοδότηση). *ΔίΜΕΕ*. 2005, σ. 501 επ.· ΜΠρΘεσ 21480/2013, *ΕΠολΔ*. 2014, σ. 371, με παρατ. Γιαννόπουλου.

¹³³ Ορ. αναλυτικά Παπά, Α. και Αγγελόπουλο, Ε. σε: Τριανταφυλλάκη, Γ. (2014). *Εφαρμογές Εμπορικού Δικαίου*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σ. 1102 επ.

¹³⁴ Οι Κανονισμοί αυτοί προβλέπουν διαδικασία ενισχυμένης συνεργασίας μεταξύ των συμμετεχόντων σε αυτή κρατών-μελών κατ' άρθρο 118 § 2 ΣΛΕΕ. Η ενιαία ισχύς συνίσταται στο ότι το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας παρέχει μία ενιαία αξίωση παράλειψης σε όλα τα συμμετέχοντα κράτη μέλη και μπορεί να περιορισθεί, μεταβιβασθεί, ανακληθεί ή λήξει μόνο σε σχέση με αυτά. Ουσιαστικά πρόκειται για ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας που χορηγείται σύμφωνα με τις διατάξεις της Σύμβασης του Μονάχου και αποκτά εν συνεχεία αιτήσε του δικαιούχου, την ενιαία ισχύ σε όλα τα συμμετέχοντα στην ενισχυμένη συνεργασία κράτη μέλη.

¹³⁵ Η χορήγηση του διπλώματος ευρεσιτεχνίας αποτελεί συνεπώς διοικητική πράξη.

¹³⁶ Τριανταφυλλάκης, σ. 157, ό.π. Μαρίνο, σ. 25· στον ίδιο. (1996). *Ενθύμημα Α. Αργυριάδη ΙΙ. Η έννοια της εφευρετικής δραστηριότητας κατά τη σύμβαση του Μονάχου και το ελληνικό δίκαιο ευρεσιτεχνίας*, σ. 591 επ.

Τα δικαιώματα ευρεσιτεχνίας προστατεύουν την εφεύρεση που πληροί τις ως άνω προϋποθέσεις του νόμου και αποτελούν απόλυτα και αποκλειστικά δικαιώματα επί άυλων αγαθών, αφού ο δικαιούχος διαθέτει την απόλυτη εξουσία διάθεσης του διπλώματος ευρεσιτεχνίας¹³⁷ και το δικαίωμα να απαγορεύει οποιαδήποτε παρέμβαση τρίτου επί του άυλου αγαθού της ευρεσιτεχνίας χωρίς τη συγκατάθεσή του¹³⁸. Ως εκ τούτου, παρουσιάζουν έντονο περιουσιακό χαρακτήρα, καθώς, πέραν της ηθικής έκφασής τους που συνίσταται στην αναγνώριση και προστασία της «πατρότητας» της εφεύρεσης κατ' άρθρο 6 § 8 του Ν. 1733/1987, ο δικαιούχος μπορεί κυρίως είτε να τα εκμεταλλευτεί ατομικώς είτε να τα μεταβιβάζει περαιτέρω προς επίτευξη κέρδους¹³⁹. Μάλιστα, κατά το άρθρο 12 του ως άνω νόμου, πέραν από το δικαίωμα ευρεσιτεχνίας, και το δικαίωμα για τη χορήγηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας ως δικαίωμα προσδοκίας¹⁴⁰ δύναται να μεταβιβαστεί, άρα και να κατασχεθεί ως ειδικό περιουσιακό δικαίωμα¹⁴¹. Αντιθέτως, αμεταβίβαστη είναι, εκτός αντίθετης συμφωνίας, άρα και ακατάσχετη, η άδεια εκμετάλλευσης του διπλώματος ευρεσιτεχνίας κατ' άρθρο 12 § 4 του Ν. 1733/1987. Τέλος, όπως και στην περίπτωση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, έτσι και εν προκειμένω, η παροχή άδειας εκμετάλλευσης του διπλώματος ευρεσιτεχνίας δε συνεπάγεται μεταβίβαση του δικαιώματος στον αδειούχο και έχει μόνον ενοχικό χαρακτήρα, επομένως, το δικαίωμα ευρεσιτεχνίας εξακολουθεί να κατάσχεται αυτοτελώς στην περιουσία του δικαιούχου του διπλώματος από τους δανειστές αυτού.

Σε αντίθεση με το δικαίωμα ευρεσιτεχνίας, το δικαίωμα στην εφεύρεση¹⁴² δεν απαιτεί διατυπώσεις για την κτήση του και δεν αποτελεί αντικείμενο προστασίας του Ν. 1733/1987, αν και

¹³⁷ Σύμφωνα με το άρθρο 10 Ν. 1733/1987, με το χρονικό, ωστόσο, περιορισμό των είκοσι ετών.

¹³⁸ Άρθρο 17 του Ν. 1733/1987 για την προστασία του δικαιώματος. Η ίδια προστασία απονέμεται και στον αποκλειστικό αδειούχο και το φορέα του δικαιώματος προσδοκίας για την απονομή διπλώματος.

¹³⁹ Το δικαίωμα επί της ευρεσιτεχνίας είναι μεταβιβάστο δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 12 του Ν. 1733/1987. Ορ. Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 291, ό.π. Αργυριάδη, σ. 134 επ.· Αντωνόπουλο, αρ. 932 και 939 επ.· Ρούνη, Γ. Συμβάσεις παραχώρησης δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας και συμβάσεις αποκλειστικότητας. *Αρμ.* 1977, σ. 633 επ.· Ρόκα, σ. 23 και 48 για το κατασχετό· Μπρίνια, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2304, με περαιτέρω παραπομπές στη θεωρία για το προ του Ν. 1733/1987 καθεστώς· Μπέης, *Αι διαδικασίαι ΙΙ*, σ. 482.

¹⁴⁰ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 291, με περαιτέρω παραπομπές στη θεωρία. Το ίδιο γινόταν δεκτό και πριν την εισαγωγή του Ν. 1733/1987 κατά τον Μπρίνια, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2305.

¹⁴¹ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 291, ό.π. Αργυριάδη, σ. 42· Λιακόπουλο, Α. *Βιομηχανική Ιδιοκτησία*, σ. 149 επ.· Αντωνόπουλο, Β. (2002), *Βιομηχανική Ιδιοκτησία*, αρ. 932 και 939 επ.· Γεωργιάδου σε Τέντε (επιμ.), σ. 424· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 826· Αντωνόπουλος, Β. και Γιοβαννόπουλος, Ρ. και Κοτσίρης, Λ. (2015). *Δίκαιο Διανοητικής Ιδιοκτησίας*. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα, σ. 161· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2304-2305· Μπέης, *Αι διαδικασίαι ΙΙ*, σ. 482.

¹⁴² Η εφεύρεση ως ιδέα και το περιεχόμενό της προηγούνται της ευρεσιτεχνίας. Έτσι Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2304. Στο στάδιο αυτό η εφεύρεση πρέπει να έχει βρει την υλική της ενσωμάτωση και ο δικαιούχος να έχει καταστήσει

προστατεύεται σε κάθε περίπτωση από τις διατάξεις των άρθρων 57 και 60 ΑΚ ως προϊόν διανοίας, και του Ν. 146/1914 για τον αθέμιτο ανταγωνισμό¹⁴³. Ως άυλο και οικονομικά εκμεταλλεύσιμο αγαθό, όμως, αφότου η εφευρετική ιδέα υλοποιηθεί, ο εφευρέτης που εκμεταλλεύεται το επινόημά του ή έχει προβεί στις αναγκαίες προετοιμασίες για την εκμετάλλευσή του, κατά το χρόνο της κατάθεσης αίτησης για χορήγηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας από τρίτο ή κατά την ημερομηνία προτεραιότητας, κατά το άρθρο 10 § 3 του Ν. 1733/1987, μπορεί να το χρησιμοποιεί για τις ανάγκες της επιχείρησής του και να το μεταβιβάζει, μόνον, όμως, μαζί με την τελευταία. Υπό το ισχύον καθεστώς, το δικαίωμα της εφευρέσεως μπορεί συνεπώς να κατασχεθεί μόνο μαζί με την επιχείρηση, στο βαθμό που γίνεται δεκτή και η κατάσχεση αυτής¹⁴⁴.

Επιπλέον, η δυνατότητα επιβολής κατάσχεσης επί δικαιώματος ευρεσιτεχνίας από δανειστή του εφευρέτη, ενδέχεται να περιορίζεται ή προσαρμόζεται, ανάλογα με τον εάν και σε ποιο βαθμό ο τελευταίος αποκτά τελικά δικαίωμα επ' αυτής. Κατά το άρθρο 6 του Ν. 1733/1987 το δικαίωμα απόκτησης ευρεσιτεχνίας μπορεί, εφόσον στην εφεύρεση συνέβαλαν πολλοί, να ανήκει, εκτός αντίθετης συμφωνίας, σε όλους από κοινού κατά ιδανικά μερίδια, ώστε ο καθένας να έχει τη δυνατότητα να μεταβιβάζει το μερίδιό του κατά το δοκούν και να επιμελείται της προστασίας του κοινού διπλώματος¹⁴⁵. Συνεπώς, οι δανειστές εκάστου εκ των εφευρετών μπορούν να επιβάλουν ξεχωριστά κατάσχεση στο ιδανικό μερίδιο του εκάστοτε οφειλέτη τους. Περαιτέρω, εάν ο εφευρέτης είναι εργαζόμενος πρέπει να γίνεται διάκριση, αναφορικά με το ποιος αποκτά τελικά δικαίωμα επί της ευρεσιτεχνίας, ώστε να εξακριβωθεί εάν υπάρχει δικαίωμα προς κατάσχεση από το συγκεκριμένο δανειστή που αιτείται την άδεια. Συγκεκριμένα, εάν η εφεύρεση δεν έχει σχέση με την παρεχόμενη εργασία, τότε πρόκειται για ελεύθερη εφεύρεση, που ανήκει αποκλειστικά στον εργαζόμενο. Εάν η εφεύρεση είναι το προϊόν συμβατικής σχέσης του εργαζόμενου με τον εργοδότη για την ανάπτυξη εφευρετικής δράσης, πρόκειται τότε για υπηρεσιακή εφεύρεση, η οποία ανήκει εξ ολοκλήρου στον εργοδότη και ο εργαζόμενος έχει δικαίωμα να απαιτήσει μόνον πρόσθετη εύλογη αμοιβή, εάν η εφεύρεση αποδειχθεί ιδιαίτερα επωφελής για τον εργοδότη του. Αν, τέλος, ο

γνωστή την πρόθεσή του για την οικονομική της εκμετάλλευση. Έτσι Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1022, σ. 2838, § 12, ό.π. Λιακόπουλο, σ. 150.

¹⁴³ Ρόκας, σ. 23-24, ό.π. ΑΠ 1192/2003, *ΕΕμπΔ*, 2004, σ. 165. Το δικαίωμα επί της εφεύρεσης διαφέρει από το δικαίωμα επί της ευρεσιτεχνίας και το δικαίωμα προσδοκίας κτήσεως διπλώματος ευρεσιτεχνίας, ως προς την προστασία χρησιμοποίησης της εφευρέσεως από τρίτους.

¹⁴⁴ Προ του Ν. 1733/1987, γινόταν δεκτό από τη θεωρία, ότι το δικαίωμα επί της εφευρέσεως μπορούσε να κατασχεθεί αυτοτελώς. Ορ. Αντωνόπουλο, σε: *Διανοητική Ιδιοκτησία*, σ. 161· Μπρίνια, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2305, ό.π. Σημίτη, Κ. (1965). *Το δικαίωμα επί της εφευρέσεως*, σ. 74 επ· Αργυριάδη, σ. 53 επ. και 112 επ.

¹⁴⁵ Ρόκας, σ. 33.

εργαζόμενος χρησιμοποίησε υλικά, μέσα ή πληροφορίες της επιχείρησης στην οποία εργάζεται, πρόκειται για εξαρτημένη εφεύρεση, η οποία ανήκει κατά 40% στον εργοδότη και κατά 60% στον εργαζόμενο. Ο τελευταίος υποχρεούται να γνωστοποιήσει αμελλητί στον εργοδότη εγγράφως την πραγματοποίηση της εφεύρεσης και ο εργοδότης να δηλώσει επίσης εγγράφως στον εργαζόμενο, εντός τεσσάρων μηνών από την παραπάνω γνωστοποίηση, ότι ενδιαφέρεται να συνυποβάλει την αίτηση. Αν ο εργοδότης δεν ανταποκριθεί στην ως άνω γνωστοποίηση, η αίτηση υποβάλλεται μόνον από τον εργαζόμενο, οπότε η εφεύρεση ανήκει εξ ολοκλήρου σε αυτόν¹⁴⁶. Άρα, υπό την τελευταία εκδοχή, εάν ο εργοδότης ανταποκριθεί, το δικαίωμα επί της ευρεσιτεχνίας θα μπορεί να κατασχεθεί σε ποσοστό 40% από τους δανειστές αυτού εις χείρας του και σε ποσοστό 60% από τους δανειστές του εργαζομένου, επίσης εις χείρας του. Εάν δεν ανταποκριθεί αντιθέτως, το δικαίωμα της ευρεσιτεχνίας τίθεται στη διάθεση μόνο των δανειστών του εργαζομένου¹⁴⁷.

Όσον αφορά το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, αυτό, κατ' άρθρο 64 της Σύμβασης του Μονάχου και κατ' άρθρο 23 § 4 του Ν. 1733/1987, έχει την ίδια ισχύ με το εθνικό, συνεπώς είναι ελεύθερα κατασχετό, αφού απονέμει στο δικαιούχο απόλυτο και αποκλειστικό περιουσιακό δικαίωμα επί άυλου αγαθού, το οποίο είναι παράλληλα και μεταβιβάστο¹⁴⁸. Όσον αφορά το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας με ενιαία ισχύ, ήδη στον Κανονισμό 1257/2012 και το άρθρο 3 § 2 αυτού, προβλέπεται η δυνατότητα μεταβίβασής του, άρα νοητή είναι και η κατάσχεση αυτού.

Πέραν, τέλος, της ευρεσιτεχνίας, αναγνωρίζεται από το Ν. 1733/1987 και άλλο ένα δικαίωμα επί τεχνικής επινόησης που θα ηδύνατο ενδεχομένως να κατασχεθεί ως ειδικό περιουσιακό δικαίωμα. Το άρθρο 19 προβλέπει τη χορήγηση πιστοποιητικού υποδείγματος χρησιμότητας (Π.Υ.Χ.) για κάθε τρισδιάστατο αντικείμενο με καθορισμένο σχήμα και μορφή, όπως εργαλείο, όργανο, συσκευή, σκεύος ή και εξάρτημά τους, που προτείνεται ως νέο, βιομηχανικά εφαρμόσιμο και με δυνατότητα να δώσει λύση σε τεχνικό πρόβλημα. Εν προκειμένω, δεν απαιτείται εφευρετική πρωτοτυπία και για τον λόγο αυτό η προστασία είναι περιορισμένη και εκτείνεται χρονικά στα επτά έτη από τη χορήγηση¹⁴⁹. Ωστόσο, στο βαθμό που για το πιστοποιητικό εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις για τη χορήγηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας, αναγνωρίζεται,

¹⁴⁶ Τριανταφυλλάκης, σ. 158-159, ό.π. Λιακόπουλο, σ. 221 επ.· Μαρίνο, σ. 38 και 41 επ.

¹⁴⁷ Ρόκας, σ. 34-35.

¹⁴⁸ Το άρθρο 71 της Σύμβασης (και ταυτόριθμο του Ν. 1607/1986 που κύρωσε αυτή), προβλέπει το μεταβιβάστο και της αίτησης προς απόκτηση ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας.

¹⁴⁹ Τριανταφυλλάκης, σ. 161, ό.π. Ρόκας, σ. 58 επ.· Λιακόπουλο, σ. 297 επ.

δηλαδή, απόλυτο και αποκλειστικό δικαίωμα επί άυλου αγαθού στο δικαιούχο, το οποίο μπορεί περαιτέρω να μεταβιβασθεί, νοητή είναι και η κατάσχεση του δικαιώματος αυτού κατά τα προαναφερθέντα¹⁵⁰.

2. Σήμα

Αδιαμφισβήτητο το δικαίωμα επί του σήματος αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα για την επιχείρηση δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας. Το σήμα είναι αυτό το οποίο επιτρέπει στα προϊόντα να γίνουν καταναλώσιμα, αποτυπώνεται στη μνήμη των καταναλωτών συνδεδεμένο με ποικίλες αξίες, αποτελώντας έτσι το κατ' εξοχήν «εργαλείο» που δημιουργεί προτίμηση στην αγορά, λειτουργώντας παράλληλα ως εγγύηση και ως σημείο αναφοράς που απλοποιεί τη λειτουργία της. Ενσωματώνει στην εικόνα του το άξιο της εμπιστοσύνης προς το αγαθό που προσδιορίζει¹⁵¹. Κατά το προϊσχύσαν¹⁵², αλλά και υπό το παρόν νομοθετικό καθεστώς (άρθρο 121 Ν. 4072/2012), σήμα μπορεί να αποτελέσει κάθε σημείο επιδεκτικό γραφικής παράστασης ικανό να διακρίνει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης από εκείνα άλλων επιχειρήσεων. Μπορούν να αποτελέσουν σήμα ιδίως λέξεις, ονόματα, επωνυμίες, ψευδώνυμα, απεικονίσεις, σχέδια, γράμματα, αριθμοί, χρώματα, ήχοι, συμπεριλαμβανομένων των μουσικών φράσεων, το σχήμα του προϊόντος ή της συσκευασίας του και τα διαφημιστικά συνθήματα (slogans). Ο περιουσιακός χαρακτήρας του απόλυτου και αποκλειστικού δικαιώματος¹⁵³ επί του σήματος αναγνωριζόταν επίσης από το παρελθόν, αφού μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο συναλλαγών¹⁵⁴. Ο δικαιούχος του ήταν και είναι σε θέση να παρέχει άδειες χρήσης αυτού¹⁵⁵ ή και να το μεταβιβάζει¹⁵⁶ σύμφωνα με τα συμφέροντά του, ενώ σήμερα μπορεί ακόμα και να συστήσει ενέχυρο ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα επί αυτού (άρθρο 133 Ν. 4072/2012).

¹⁵⁰ Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1022, σ. 2838, § 12, ό.π. Μικρουλέα. Α. *Υποδείγματα χρησιμότητας*, σ. 241-242.

¹⁵¹ Τριανταφυλλάκης, σ. 148.

¹⁵² Άρθρο 1 του Ν. 1998/1939: *Σήμα θεωρείται παν σημείον χρήσιμον προς προσδιορισμόν της προελεύσεως των προϊόντων εξ ωρισμένης επιχειρήσεως βιομηχανικής, γεωργικής ή κτηνοτροφικής ως και των αντικειμένων εμπορίας εξ ωρισμένης εμπορικής επιχειρήσεως*, άρθρο 2 του Π.Δ. 317/1992 και 1 του Ν. 2239/1994: *Θεωρείται σήμα κάθε σημείο επιδεκτικό γραφικής παράστασης ικανό να διακρίνει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης από εκείνα άλλων επιχειρήσεων*.

¹⁵³ Άρθρο 16 Ν. 1998/1939, άρθρο 18 Ν. 2239/1994 και άρθρο 125 Ν. 4072/2012.

¹⁵⁴ Ρόκας, σ. 100 επ.· Άνθιμος, Α. (2007). *Αφιέρωμα στην Π. Γέσιου-Φαλτσή*. Ι, σ. 34.

¹⁵⁵ Εξ αντιδιαστολής από τα άρθρα 16 και 17 Ν. 1998/1939, όπου απαγορευόταν η χρήση του σήματος για αλλότρια προϊόντα «άνευ συναινέσεως» του δικαιούχου, άρθρο 16 Ν. 2239/1994 και άρθρο 132 Ν. 4072/2012.

¹⁵⁶ Υπό την ισχύ του Ν. 1998/1939 μόνο μαζί με την επιχείρηση (άρθρα 20-23), υπό την ισχύ του Ν. 2239/1994 και χωριστά από αυτήν (άρθρα 22-24). Το ίδιο και σήμερα σύμφωνα με το άρθρο 131 Ν. 4072/2012.

Διαχρονικά, ανάλογα με το βαθμό κατά τον οποίο ήταν επιτρεπτή η μεταβίβαση του δικαιώματος επί του σήματος, γινόταν δεκτή και η κατάσχεση αυτού, πάντοτε ως ειδικού περιουσιακού στοιχείου, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ¹⁵⁷. Αρχικά και υπό την ισχύ του Ν. 1998/1939, όπως αυτός τροποποιήθηκε από τον Ν. 3205/1955, επιτρεπόταν η μεταβίβαση του σήματος εν ζωή ή αιτία θανάτου μόνο μαζί με την επιχείρηση¹⁵⁸, εάν δε το λεκτικό του σήματος αποτελούνταν από το όνομα του φορέα της επιχείρησης, η μεταβίβαση, άρα και η κατάσχεση, απαγορεύονταν ολωσδιόλου (άρθρα 20 και 23)¹⁵⁹. Εξαιρετικά, είχε γίνει δεκτό από τον Άρειο Πάγο, πως μπορούσε να κατασχεθεί το σήμα ή το διακριτικό γνώρισμα εάν το λεκτικό του αποτελείτο από το όνομα τρίτου προσώπου, το οποίο είχε συναινέσει προς τούτο¹⁶⁰. Ο νεώτερος Ν. 2239/1994 αν και επέτρεψε την ξεχωριστή κατάσχεση του σήματος ανεξάρτητα από αυτή της επιχείρησης (άρθρα 22 και 24 § 1), εντούτοις, διατήρησε τη ρύθμιση που απαγόρευε την κατάσχεση του σήματος όταν το σήμα αποτελείτο από το όνομα του δικαιούχου¹⁶¹, με αποτέλεσμα να μην χωρούσε υπό αυτές τις συνθήκες κατάσχεση ούτε εκποίηση αυτού εν πτωχεύσει (άρθρο 24 § 4)¹⁶². Αναγνωρίζονταν, ωστόσο, ως περιουσιακά δικαιώματα δεκτικά κατασχέσεως το δικαίωμα προσδοκίας στο σήμα, καθώς και το δικαίωμα παραχωρήσεως άδειας χρήσεως σήματος¹⁶³.

¹⁵⁷ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 296-297, με περαιτέρω παραπομπές στη θεωρία.

¹⁵⁸ ΜΠρΤρικ 1/1987, *ΕλλΔνη*. 1987, σ. 517.

¹⁵⁹ Ανθιμος, σ. 34-35· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2324· Οικονομόπουλος, Γ. Γνωμοδότηση. *ΝοΒ*. 1972, σ. 1391 επ· Μπέης, *Αι διαδικασίαι ΙΙ*, σ. 489.

¹⁶⁰ ΑΠ 456/1969, *ΝοΒ* 18, σ. 45.

¹⁶¹ Δεδομένου ότι το άρθρο 22 § 2 του ίδιου νομοθετήματος επέτρεπε την ελεύθερη μεταβίβαση του ονομαστικού σήματος, η ρύθμιση αυτή χαρακτηρίστηκε ασυνεπής προς το πνεύμα των λοιπών διατάξεων από τη θεωρία. Έτσι Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 297, ό.π. Αντωνόπουλο, σ. 653, ο οποίος υποστήριξε ότι σκοπός της ρύθμισης ήταν η προστασία του δικαιούχου (αρχή της επιχειρησιοπάγειας)· Ρόκα, σ. 170, ο οποίος επεσήμανε πως η χρησιμοποίηση του ονόματος ως διακριτικού γνωρίσματος στις εμπορικές συναλλαγές, το οποίο μπορεί μάλιστα να μεταβιβασθεί ελεύθερα σε τρίτους, υποδηλώνει τη βούληση του δικαιούχου για εμπορευματοποίηση του ονόματός του· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1022, σ. 2839 § 13· Ανθιμος, σ. 39 επ· ο ίδιος. Κατάσχεση σήματος. *ΕπισκΕμπΔ*. 2004, σ. 881 επ., σύμφωνα με τον οποίο η εμπορευματοποίηση του ονόματος συνεπάγεται τη δυνατότητα κατάσχεσης του ονομαστικού σήματος, ώστε η προστασία της προσωπικότητας του δικαιούχου κατ' άρθρα 57 επ. ΑΚ να μην μπορεί να προβάλλεται ως εμπόδιο της κατασχέσεως από εκείνον που συνειδητά χρησιμοποιεί το όνομά του ως αντικείμενο συναλλαγών.

¹⁶² Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 297, ό.π. Αντωνόπουλο, σ. 648· ΜΠρΘεσ 24743/1996, *Αρμ*. 1998, σ. 600 επ., με σημ. Π.Σ.Α· ΜΠρΘεσ 31819/2004, *Αρμ*. 2005, σ. 277 επ., σύμφωνα με την οποία όμως: «το ακατάσχετο του άρθρ. 24 Ν. 2239/1993 υφίσταται μόνον για σήμα αποτελούμενο από το όνομα του φυσικού προσώπου - δικαιούχου του σήματος ... και δεν αφορά το ανωτέρω ακατάσχετο την περίπτωση που το σήμα αποτελείται από την επωνυμία νομικού προσώπου, χωρίς μάλιστα να περιέχεται σ' αυτήν το όνομα φυσικού προσώπου, όπως στην ένδικη περίπτωση». Ανθιμος, σ. 36 επ.

¹⁶³ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 297, ό.π. Αντωνόπουλο, σ. 648· Λιακόπουλο, σ. 151· Ανθιμος, σ. 37.

Με τις αλλαγές που επέφερε ο Ν. 4072/2012, το εμπορικό σήμα εξακολουθεί να δύναται να μεταβιβασθεί εν ζωή ή αιτία θανάτου ανεξάρτητα της επιχείρησης, ενώ πλέον μεταβίβαση της επιχείρησης δεν συνεπάγεται άνευ ετέρου και τη μεταβίβαση αυτού¹⁶⁴. Συνεπώς, σήμερα, δεν μπορεί να γίνει λόγος για ακατάσχετο του σήματος, ακόμα και του ονομαστικού, όταν δεν κατάσχεται απαραίτητα και η επιχείρηση-φορέας του¹⁶⁵. Παράλληλα, και όπως γινόταν δεκτό και κατά το προϋσχύσαν καθεστώς, κατασχετό είναι και το δικαίωμα προσδοκίας αίτησης καταχώρισης σήματος κατ' άρθρο 131 § 1 του ως άνω νόμου. Επιπλέον, υποκείμενο σε κατάσχεση θεωρείται και το συλλογικό σήμα, εφόσον εφαρμόζονται σε αυτό κατά ρητή επιταγή του νόμου (άρθρο 163 § 8 Ν. 4072/2012) και στο βαθμό που δεν αντίκεινται στις διατάξεις του άρθρου αυτού, οι διατάξεις που αφορούν το κοινό σήμα¹⁶⁶. Τέλος, κατασχετό ως ειδικό περιουσιακό στοιχείο θεωρείται και το σήμα της Ε.Ε., όπως διέπεται πλέον από τις διατάξεις του Κανονισμού 207/2009 (άρθρο 20 § 1), που αντικατέστησε τον Κανονισμό 40/1994, και όπως ο τελευταίος ισχύει μετά την τροποποίησή του από τον Κανονισμό 2015/2424¹⁶⁷.

3. Επωνυμία, διακριτικός τίτλος και διακριτικά γνωρίσματα

Από τους εκπροσώπους της επιστήμης γίνεται δεκτό ότι εκτός από τα άυλα δικαιώματα της βιομηχανικής ιδιοκτησίας, των οποίων η κτήση και κατοχύρωση από συγκεκριμένο δικαιούχο εξαρτάται από την τήρηση συγκεκριμένων τυπικών προϋποθέσεων όπως η καταχώριση σε δημόσιο βιβλίο, δεκτικά κατασχέσεως είναι και δικαιώματα επί άυλων αγαθών τα οποία κατοχυρώνονται μέσω της χρήσης και της καθιέρωσής τους στις συναλλαγές. Γίνεται έτσι δεκτό πως ως περιουσιακά και καταρχήν μεταβιβαστά δικαιώματα κατάσχονται κατά τις προκείμενες διατάξεις η επωνυμία, ο διακριτικός τίτλος και τα διακριτικά γνωρίσματα μιας επιχείρησης ή ενός προϊόντος¹⁶⁸.

¹⁶⁴ Ορ. άρθρο 131 Ν. 4072/2012· Νίκα, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 833· Ρόκα, σ. 170 επ· Γιοβαννόπουλο, σε: *Διανοητική Ιδιοκτησία*, σ. 376 επ.

¹⁶⁵ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 297-298· Κουμάρη, Ε. σε: Τριανταφυλλάκη, Γ. (2014). *Εφαρμογές Εμπορικού Δικαίου*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σ. 1089.

¹⁶⁶ Υπό το καθεστώς των Ν. 1998/1939 και Ν. 2239/1994, το συλλογικό σήμα θεωρείτο ακατάσχετο. Ορ. Άνθιμο, σ. 38-39.

¹⁶⁷ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 298· Άνθιμος, σ. 41.

¹⁶⁸ Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1022, σ. 2839, § 14, ό.π. Αντωνόπουλο, σ. 332. Πρόκειται για τα δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας κατά το ουσιαστικό σύστημα. Ορ. Λιακόπουλο, σ. 111 επ.

Η επωνυμία αποτελεί διακριτικό γνώρισμα και είναι η λεκτική ένδειξη (όνομα) που εξατομικεύει τον έμπορο ή την επιχείρηση και με την οποία εμφανίζονται αυτοί στις συναλλαγές¹⁶⁹. Η στενή σύνδεση της επωνυμίας με την επιχείρηση και τον ίδιο τον έμπορο και την προσωπικότητά του, εφόσον ειδικά στις ατομικές επιχειρήσεις αποτελείται από το αστικό όνομα αυτού, έθεσε εν αμφιβολία τη δυνατότητα αυτοτελούς κατάσχεσής της χωρίς να απαιτείται η προηγούμενη κατάσχεση του συνόλου της επιχείρησης¹⁷⁰. Υποστηρίχθηκε πως ως σημαντικότερη έπρεπε να προκριθεί η ανάγκη αποτροπής παραπλάνησεως του καταναλωτικού κοινού και η λειτουργική αποστολή της επωνυμίας ως προσδιοριστικό της επιχειρήσεως στοιχείο¹⁷¹. Ωστόσο, ο περιουσιακός χαρακτήρας του δικαιώματος αυτού¹⁷², σε συνδυασμό και με την πρόσφατη νομοθετική αποδέσμευση του σήματος από την επιχείρηση με τον Ν. 4072/2012¹⁷³, θα έπρεπε μάλλον να καταδεικνύουν την εγκατάλειψη της αρχής της επιχειρησιοπάγειας, καθώς φαίνεται να μην κρίνεται πλέον όρος αναγκαίος για την προστασία των καταναλωτών¹⁷⁴. Η άποψη που τίθεται υπέρ του επιτρεπτού της κατάσχεσης ανταποκρίνεται εξάλλου περισσότερο και στο πνεύμα των διατάξεων των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ που κατατείνουν στην ικανοποίηση του επισπεύδοντος δανειστή με την εκποίηση του συνόλου της περιουσίας του καθ' ου, δεδομένου μάλιστα ότι ιδίως κατά την παρούσα οικονομική συγκυρία, η οποία χαρακτηρίζεται από την έλλειψη ρευστότητας στην αγορά, μεγάλο μέρος της περιουσίας των φορέων των επιχειρήσεων αποτελείται από απαιτήσεις κατά τρίτων και άυλα αγαθά¹⁷⁵. Ανάλογος προβληματισμός επικρατούσε και για το κατασχετό του διακριτικού τίτλου της επιχείρησής¹⁷⁶, ο οποίος δεν έχει πλέον ιδιαίτερο αντικείμενο, στο βαθμό που γίνεται ήδη δεκτή η κατάσχεση της επωνυμίας.

¹⁶⁹ Παναγιώτου, Π. Η μεταβίβαση και κατάσχεση της εμπορικής επωνυμίας. *ΕπισκΕμπΔ*. 2010, σ. 672 επ. (673)· Τριανταφυλλάκης, σ. 154.

¹⁷⁰ Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2321. Κατά τάσσονται: Τριανταφυλλάκης, σ. 155, με περαιτέρω παραπομπές στη θεωρία στη σημ. 301· Αντωνόπουλος, σ. 308· Βαθρακοκοΐλης, VI, σ. 579· Μπέης, *Αι διαδικασίαι II*, σ. 485 επ. και από τη νομολογία η ΜΠρΑθ 3115/1989, *ΕλλΔνη*. 1990, σ. 396· *ΕΕμπΔ*. 1991, σ. 149.

¹⁷¹ Αντωνόπουλος, σ. 308.

¹⁷² Παναγιώτου, σ. 689.

¹⁷³ Άρθρο 131 § 1: *Το δικαίωμα στο σήμα ή στην αίτηση κατάθεσης (δήλωση) μπορεί να μεταβιβασθεί, εν ζωή ή αιτία θανάτου, για το σύνολο ή μέρος των προϊόντων ή υπηρεσιών για τα οποία έχει κατατεθεί ή καταχωρισθεί, ανεξάρτητα από τη μεταβίβαση της επιχείρησης.*

¹⁷⁴ Ρόκας, σ. 166-167.

¹⁷⁵ Έτσι και Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 296· Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 833· Ανδρίτσος/Πεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1022, σ. 2840, § 15· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2323, κατά τον οποίο η δικαιοπλαστική εξουσία του δικαστηρίου κατ' άρθρο 1024 ΚΠολΔ μπορεί να προβλέψει τα πρόσφορα μέσα για την αξιοποίηση της επωνυμίας και την παράλληλη αποφυγή παραπλάνησης του καταναλωτικού κοινού. Υπέρ του αυτοτελώς κατασχετού είχε ταχθεί και ο ΑΠ ήδη με την 72/1953 απόφαση, *ΕΕμπΔ*. 1953, σ. 263 επ. Ορ. όμως και ΜΠρΑθ 3115/1989.

¹⁷⁶ Τριανταφυλλάκης, σ. 154, με περαιτέρω παραπομπές στη σημ. 303.

Τα διακριτικά γνωρίσματα ως σύμβολα προσδιοριστικά της επιχείρησης ή του προϊόντος λόγω του παρακολουθηματικού τους χαρακτήρα δεν συνδέονται με την προσωπικότητα του φορέα¹⁷⁷. Συνεπώς, εφόσον είναι επιτρεπτή ακώλυτα η μεταβίβασή τους, άλλο τόσο είναι νοητή και η κατάσχεσή τους ως ειδικών περιουσιακών στοιχείων¹⁷⁸.

4. Ονόματα πεδίου ή «Domain Names»

Ιδιαίτερο είδος δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας αποτελεί, τέλος, και το δικαίωμα επί του λεγόμενου ονόματος χώρου (ή πεδίου) ή αλλιώς «domain name»¹⁷⁹. Τα τελευταία ρυθμίζονται σήμερα στην Ελλάδα από τη με αριθμό 843/2/1.3.2018 Απόφαση της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων, «Κανονισμός Διαχείρισης και Εκχώρησης Ονομάτων Χώρου (Domain Names) με κατάληξη .gr ή .ελ», καθώς και από τις διατάξεις του Ν. 4072/2012 περί σημάτων, του Ν. 146/1914 και τις 57-58 και 914 επ. ΑΚ¹⁸⁰. Ως τέτοιο λογίζεται κατά άρθρο 2 της 843/1.3.2018 Απόφασης, «ένα αλφαριθμητικό στοιχείο το οποίο εκχωρείται προς χρήση σε ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο με σκοπό τη χρήση από το συγκεκριμένο πρόσωπο ή με τη συναίνεσή του πρωτοκόλλων ή υπηρεσιών του Διαδικτύου». Αποτελείται από σειρά αλφαριθμητικών χαρακτήρων χωρίς ή με λογικό ειρμό, σε μια ή περισσότερες λέξεις που χωρίζονται σε διάφορα σημεία. Η τελευταία από τις λέξεις αποτελεί και το σημείο αναφοράς συνήθως της χώρας αρχειακής καταχώρισης του domain name του χρήστη (όπως gr = Greece) ή της βασικής ιδιότητας του (όπως org = Organization). Ουσιαστικά πρόκειται για την ηλεκτρονική διεύθυνση της επιχείρησης με την οποία αυτή συνδέεται στο διαδίκτυο¹⁸¹ και δύναται να προβεί στην άσκηση ηλεκτρονικού εμπορίου.

Για την νομική φύση του domain name έχουν διατυπωθεί διάφορες απόψεις στη θεωρία¹⁸², με κρατούσα στην ελληνική νομολογία αυτή που δεν το ταυτίζει με την εμπορική επωνυμία, το διακριτικό τίτλο ή το εμπορικό σήμα, του αποδίδει, ωστόσο, λειτουργία τόσο διακριτικού τίτλου,

¹⁷⁷ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκt IIβ*, σ. 296, ό.π. Παμπούκη, Κ. (1965). *Το δίκαιον των διακριτικών γνωρισμάτων*. Αργυριάδη, σ. 2· Αντωνόπουλο, σ. 247 και 403 επ.· Βαθρακοκοίλης, VI, σ. 580· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκt V*, σ. 2323.

¹⁷⁸ ΕιρΘες 8036/2012, *TNIH ΝΟΜΟΣ*, με την οποία επετράπη η κατάσχεση διακριτικού σήματος ραδιοφωνικού σταθμού.

¹⁷⁹ Με λεπτομερή ανάλυση των επί μέρους ζητημάτων ο Χριστοδούλου, Κ. Ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου ιδιαιτερότητες του καθεστώτος των ηλεκτρονικών δικτύων (μετά τις οδηγίες 2002/ 19-22, 58 και τον Κανονισμό της ΕΕΤ για τα Domain Names). *Δ*. 2004, σ. 442 επ.

¹⁸⁰ Ταραντίλης, Ν. και Γρηγοριάδου, Ε. σε: Τριανταφυλλάκη, Γ. (2014). *Εφαρμογές Εμπορικού Δικαίου*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σ. 1404.

¹⁸¹ Τριανταφυλλάκης, σ. 164.

¹⁸² Ταραντίλης/Γρηγοριάδου, σε: Τριανταφυλλάκη, σ. 1410-1411, με περαιτέρω παραπομπές στη θεωρία.

όσο και σήματος κατά έμμεσο τρόπο, όταν αυτό χρησιμοποιείται ως διακριτικό στοιχείο για το πρόσωπο ή την επιχείρηση στο διαδίκτυο διότι, όπως και τα προηγούμενα, έχει πρωταρχικά εξατομικευτική και αναγνωριστική λειτουργία¹⁸³. Πρόκειται, άρα, για ένα δικαίωμα με περιουσιακό χαρακτήρα, το οποίο είναι μεταβιβάσιμο αλλά και αντικείμενο αναγκαστικής εκτελέσεως, σύμφωνα με το άρθρο 13 της ανωτέρω Απόφασης της Ε.Ε.Τ.Τ. Άλλωστε, θεωρείτο επιτρεπτή από την επιστήμη και τη νομολογία η κατάσχεσή του σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ, ήδη υπό την ισχύ των προηγούμενων κανονισμών που είχαν θεσπισθεί με τις αποφάσεις 351/76 και 750/2 της Ε.Ε.Τ.Τ.¹⁸⁴.

iv. Απαιτήσεις κατά τρίτων εξαρτώμενες από αντιπαροχή

Με κυρίαρχο στόχο την υπαγωγή όλης της περιουσίας του καθ' ου η εκτέλεση στη διάθεση των δανειστών του και δεδομένου ότι οι απαιτήσεις του τελευταίου κατά τρίτων που δεν εξαρτώνται από αντιπαροχή περιλήφθηκαν στη διάταξη του τελικού άρθρου 1109 (σημερινό 982), η Αναθεωρητική Επιτροπή, μετά από συζητήσεις¹⁸⁵, συμπεριέλαβε στις διατάξεις της κατάσχεσης των ειδικών περιουσιακών δικαιωμάτων και τις απαιτήσεις του καθ' ου έναντι τρίτων, τις εξαρτώμενες εξ αντιπαροχής. Ως απαιτήσεις εξαρτώμενες εξ αντιπαροχής θεωρούνται κυρίως οι απαιτήσεις που προέρχονται από αμοτεροβαρείς συμβάσεις κατά τις 374 επ. ΑΚ, χωρίς να ενδιαφέρει το είδος της εκάστοτε αντιπαροχής¹⁸⁶. Εάν διαταχθεί η κατάσχεση τοιαύτης απαιτήσεως, σύμφωνα με το άρθρο 1024 § 2, το δικαστήριο δύναται και αυτεπαγγέλτως να διατάξει ως όρο την εκπλήρωση της αντιπαροχής στον τρίτο, η αξία της οποίας λογίζεται ως έξοδο εκτέλεσης κατά το άρθρο 975¹⁸⁷.

¹⁸³ ΑΠ 571/2011, *ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ· ΕΕμπΔ*. 2011, σ. 715· *ΔΕΕ*. 2011, σ. 1232· *ΧρΙΔ*. 2012, σ. 58· *ΕπισκΕμπΔ*. 2011, σ. 927· *Δνη*. 2011, σ. 1058· 471/2012, *ΧρΙΔ*. 2012, σ. 533· *ΕπισκΕμπΔ*. 2012, σ. 691· *ΔΕΕ*. 2012, σ. 1024· *Αρμ*. 2013, σ. 77· ΜΠρΘεσ 21480/2013· ΜΠρΠειρ 810/2015, *ΕλλΔνη*. 2015, σ. 1491.

¹⁸⁴ Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 833· Άνθιμος, Α. Διαδικαστικά και δικονομικά ζητήματα από τον νέο κανονισμό διαχείρισης και εκχώρησης ονομάτων χώρου. *ΔίΜΕΕ*. 2005, σ. 501 επ.· Χαμηλοθώρης, Ι. και Κλουκίνας, Χ. και Κλουκίνας, Θ. (2007). *Δίκαιο αναγκαστικής εκτέλεσης – Κατάσχεση*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σ. 279-280· ΜΠρΑθ 10292/2001, *ΧρΙΔ*. 2002, σ. 355· ΜΠρΘεσ 21480/2013· ΜΠρΠειρ 810/2015, αν και οι δύο τελευταίες αποφάσεις ασχολήθηκαν με τη συντηρητική μόνον κατάσχεση του δικαιώματος αυτού.

¹⁸⁵ *Πρακτικά Αν. Επ.*, σ. 449 επ., 475 και 477-478, όπου το ζήτημα έθεσε διακείμενος θετικά ο καθηγητής Φραγκίστας. Παρά την αντίθετη γνώμη του Λιβαθηνού (σ. 476), η Επιτροπή τελικά έκανε δεκτή την πρόταση του Φραγκίστα για την κατάρτιση σχεδίου διατάξεων κατάσχεσης ειδικών περιουσιακών δικαιωμάτων στα οποία θα συμπεριλαμβάνονται και οι απαιτήσεις του καθ' ου έναντι τρίτων που εξαρτώνται από αντιπαροχή.

¹⁸⁶ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 292, ό.π. ΑΠ 1046/2005, *ΝοΒ*. 2006, σ. 70· *ΧρΙΔ*. 2005, σ. 991· *ΕΕΝ*. 2006, σ. 300· *ΕλλΔνη*. 2007, σ. 166· Ράμμος, *Αρμ*. 1969, σ. 881.

¹⁸⁷ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 292· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 827, ό.π. ΑΠ 1046/2005, σύμφωνα με την οποία την αντιπαροχή μπορεί να εκπληρώσει οποιοσδήποτε και όχι μόνον ο επισπεύδων.

Περαιτέρω, υποστηρίζεται ότι το επιτρεπτό της κατασχέσεως δεν εξαρτάται από τη συναίνεση του αντισυμβαλλόμενου, εφόσον πρόκειται για απαίτηση που υπόκειται σε εκχώρηση, ώστε αυτός να δικαιούται μόνον να λάβει την αντιπαροχή¹⁸⁸. Προς αποφυγή ασκήσεως εκ μέρους του τριτανακοπής κατά της δικαστικής αποφάσεως που διατάσσει την κατάσχεση, προτείνεται από τη θεωρία η κλήτευση αυτού κατ' άρθρο 748 § 3 κατά τη συζήτηση της αιτήσεως του 1023 ΚΠολΔ¹⁸⁹. Αντιθέτως, επισημαίνεται ότι η συναίνεση του αντισυμβαλλόμενου είναι απαραίτητη κατά το ουσιαστικό δίκαιο, σε όσες περιπτώσεις μέλλει να μεταβιβασθεί εν όλω η έννομη σχέση¹⁹⁰. Συνεπώς, σε αυτές τις περιπτώσεις η κατάσχεση θα ήταν μάλλον ανεπίτρεπτη κατ' άρθρο 1024 § 2, εφόσον ενδέχεται να καταστεί δυσχερής η συνέχιση της αναγκαστικής εκτέλεσης.

Παρά ταύτα, η ευρεία διατύπωση της διατάξεως έχει επιτρέψει την υπαγωγή σε αυτή, τόσο ερμηνευτικά από τη θεωρία, όσο και εν τοις πράγμασι από τη νομολογία, οποιασδήποτε απαίτησης εξαρτώμενης από αντιπαροχή ως αναφέρεται ανωτέρω, ακόμα και εάν δεν είναι χρηματική ή άμεσα μετατρέψιμη σε χρήμα, συνίσταται, δηλαδή, σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή, στο βαθμό που μπορεί να αξιοποιηθεί κατ' άρθρα 1024 επ. ΚΠολΔ¹⁹¹. Ιδιαίτερα συνήθης είναι ως εκ τούτου η εφαρμογή της προκείμενης διατάξεως στην κατάσχεση του εργολαβικού ανταλλάγματος και του δικαιώματος εκ του προσυμφώνου, ενώ δεκτή γίνεται και η κατάσχεση των μελλοντικών απαιτήσεων του μισθωτού κατά του εργοδότη του για καταβολή του μισθού του¹⁹², του δικαιώματος προσδοκίας που έχει ο αγοραστής έναντι του πωλητή να του μεταβιβασθεί η κυριότητα του πράγματος μόλις αποπληρώσει το τίμημα (532 ΑΚ)¹⁹³, της απαίτησης του μισθωτή έναντι του εκμισθωτή να του παραδώσει τη χρήση του μίσθιου¹⁹⁴ και της χρηματικής απαίτησης που προκύπτει από διαρκή

¹⁸⁸ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 293, ό.π. ΜΠρΘεσ 1704/1977· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 828· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2312.

¹⁸⁹ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 293, σημ. 103, ό.π. Μπέη, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 286· στον ίδιο, *Δ*. 1978, σ. 142 επ· Βαθρακοκοίλης, *VI*, σ. 576· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 828, σημ. 47· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2312· ΜΠρΘεσ 28463/1995, *Αρμ*. 1996, σ. 754.

¹⁹⁰ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 293, σημ. 101· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 829· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2312· Μπέης, *Αι διαδικασίαι ΙΙ*, σ. 490. Ορ. Γεωργιάδη, Α. (1999). *Ενοχικό Δίκαιο – Γενικό μέρος*. Θεσσαλονίκη: Δίκαιο και Οικονομία – Π. Ν. Σάκκουλας, σ. 453 επ., για επί μέρους εκφάνσεις της μεταβίβασης ενοχικής σχέσης ως συνόλου.

¹⁹¹ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 293· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 828· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2312-2313, με περαιτέρω παραπομπές στη νομολογία.

¹⁹² Μπρίνιας, *ΝοΒ*. 1971, σ. 578· Μπέης, *Αι διαδικασίαι ΙΙ*, σ. 490-491.

¹⁹³ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 294, ό.π. Μπέη, *ως άνω*· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 828, με περαιτέρω παραπομπές στη νομολογία· Βαθρακοκοίλης, *VI*, σ. 576· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2313-2314, με περαιτέρω παραπομπές στη νομολογία. Το δικαίωμα αυτό κατάσχεται βέβαια από τους δανειστές του αγοραστή.

¹⁹⁴ Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2312.

σύμβαση¹⁹⁵. Έτι περαιτέρω, έχει γίνει δεκτό από τον Άρειο Πάγο ότι κατάσχονται κατά τα άρθρα 1022 επ. και απαιτήσεις που δεν εξαρτώνται μεν από αντιπαροχή ή η αντιπαροχή αυτή έχει εκπληρωθεί, δεν δύνανται, όμως, να κατασχεθούν κατά τις λοιπές διατάξεις¹⁹⁶.

Όσον αφορά ειδικότερα το προσύμφωνο και δη αυτό της πώλησης ακινήτου, σύμφωνα με τη θεωρία και τη νομολογία, από τη διάταξη του άρθρου 166 σε συνδυασμό με τα άρθρα 369 και 1033 ΑΚ συνάγεται ότι αποτελεί τέλεια καταρτισμένη σύμβαση, η οποία θεμελιώνει απαίτηση του λαβόντος την υπόσχεση έναντι του αντισυμβαλλομένου του για τη σύμπραξη του στην κατάρτιση της οριστικής συμβάσεως¹⁹⁷. Η απαίτηση αυτή, ανεξάρτητα από τη νομική φύση του προσυμφώνου ως αμφοτεροβαρούς ή μη συμβάσεως, αποτελεί περιουσιακό δικαίωμα το οποίο μπορεί να κατασχεθεί ως ειδικό περιουσιακό στοιχείο, στο βαθμό που είναι δικαίωμα με οικονομική αξία κατά τις συναλλαγές, αλλά και δικαίωμα μεταβιβάστο, εφόσον δύναται να εκχωρηθεί κατά το ουσιαστικό δίκαιο, και η οποία δοθέντος ότι δεν είναι χρηματική, δεν μπορεί να κατασχεθεί κατά τις διατάξεις των άρθρων 982 επ., έστω και εάν έχει εκπληρωθεί η αντιπαροχή του αγοραστή, από την οποία αυτή εξαρτάται. Στην πράξη κατάσχεται έτσι κατά τα άρθρα 1022 επ. η απαίτηση του αγοραστή που απορρέει από προσύμφωνο αγοράς ακινήτου με αντικείμενο τη σύμπραξη του πωλητή στην κατάρτιση της οριστικής συμβάσεως¹⁹⁸, ιδιαίτερα όταν το προσύμφωνο έχει συναφθεί στο πλαίσιο συμβάσεως αντιπαροχής, οπότε η απαίτηση που κατάσχεται θα συνίσταται τόσο στην εκ του προσυμφώνου, όσο και στην εκ της συμβάσεως εργολαβίας απαίτηση που αποτελεί το

¹⁹⁵ ΜΠρΑγ 10/2012, *ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ· ΕΠΟΛΑ*. 2013, σ. 268, με σημ. Κατηφόρη.

¹⁹⁶ ΑΠ 1158/2002, *ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ· Δνη*. 2004, σ. 439. Ορ. κατωτέρω αναφορικά με το προσύμφωνο και το εργολαβικό αντάλλαγμα.

¹⁹⁷ Γεωργιάδου σε Τέντε (επιμ.), σ. 427· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2329, ο οποίος υποστηρίζει ότι η απαίτηση κατάσχεται ακόμα και αν ετέθη υπό δικαστική μεσεγγύηση, στο βαθμό που η εξ αυτής απαγόρευση διάθεσης και συμψηφισμού αφορά όχι τον καθ' ου η κατάσχεση, αλλά τον αντισυμβαλλόμενο του.

¹⁹⁸ Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 32· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1022, σ. 2842, § 21, ό.π. Κρητικό, Α. (1997). *Το Προσύμφωνον*. Β' έκδοση. σ. 125· Ράμμο, Γ. (1973). *Προσύμφωνον μεταβιβάσεως ακινήτου και (αναγκαστική και συντηρητική) κατάσχεσης αυτού*. Ξένιον Ζέπου III, σ. 273 επ.· ΑΠ 1499/1992, *ΕλλΔνη*. 1994, σ. 939· ΕφΘεσ 3112/1992, *Αρμ*. 1992, σ. 828 επ., με ενημερ. σημ. Π.Σ.Α.· ΕφΘεσ 969/1999, *Αρμ*. 1999, σ. 851, με σημ. Π.Σ.Α.· ΜΠρΘεσ 34559/1997, *ΑρχΝ*. 2001, σ. 43· ΜΠρΘεσ 10756/2003, με την οποία επετράπη η κατάσχεση δικαιώματος εκ προσυμφώνου για την κατάρτιση της οριστικής συμβάσεως, παρά το γεγονός ότι ο καθ' ου είχε καταβάλει το σύνολο του τιμήματος για την αγορά ακινήτου και η απαίτηση του πωλητή κατά αυτού δεν εξηρτάτο πλέον από αντιπαροχή, εφόσον η απαίτηση αυτή δεν μπορούσε ούτως ή άλλως να κατασχεθεί κατά τις διατάξεις των άρθρων 953 επ., 982 επ. και 992 επ. ΚΠολΔ.

λεγόμενο εργολαβικό αντάλλαγμα, δικαίωμα το τελευταίο τόσο περιουσιακό, όσο και μεταβιβάστο¹⁹⁹.

Το εργολαβικό αντάλλαγμα αποτελεί την απαίτηση εργολάβου – κατασκευαστή²⁰⁰ κατά του οικοπεδούχου για τη μεταβίβαση των οριζόντιων ιδιοκτησιών και των αναλογούντων ποσοστών εξ αδιαιρέτου του οικοπέδου²⁰¹, όπως η απαίτηση αυτή απορρέει από το σχετικό προσύμφωνο που έχουν συνάψει οι ως άνω, ως αντάλλαγμα για την εκτέλεση του έργου που συμφωνήθηκε²⁰². Σκόπιμο είναι να διευκρινιστεί ότι αντικείμενο της κατασχέσεως δεν αποτελούν τα ποσοστά συνιδιοκτησίας στο οικόπεδο ή οι διαιρετοί χώροι της οικοδομής, εφόσον αυτά κατάσχονται κατά τις διατάξεις των άρθρων 992 επ. ΚΠολΔ²⁰³, αλλά ούτε και οι αξιώσεις που έχει ο εργολάβος κατά των τρίτων αγοραστών των υπό κατασκευή διαμερισμάτων, δεδομένου ότι εν προκειμένω πρόκειται περί πώλησεως και οι αξιώσεις αυτές κατάσχονται κατά τις διατάξεις των άρθρων 982 επ. ΚΠολΔ²⁰⁴, παρά μόνο η απαίτηση του εργολάβου προς οριστική μεταβίβαση των ως άνω ποσοστών ή των διαιρετών χώρων στον ίδιο ή σε τρίτα πρόσωπα που αυτός υποδεικνύει²⁰⁵. Γίνεται δεκτό πως την απαίτηση αυτή μπορεί να κατάσχει και ο ίδιος ο οικοπεδούχος εάν διατηρεί ληξιπρόθεσμη απαίτηση κατά του εργολάβου, η οποία δεν δύναται να συμψηφισθεί με την απαίτηση του τελευταίου επειδή δεν πληροί τους όρους της 440 ΑΚ. Ως πρόσφορο μέσο αξιοποίησεως του δικαιώματος προβλέπεται κατά κανόνα η μεταβίβαση της κατασχεθείσας απαιτήσεως στον

¹⁹⁹ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 294, σημ. 111, ό.π. και στην ΑΠ 1163/2002, *ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ*, κατά την οποία η κατάσχεση δεν επιτράπη στη βάση δεκτής ένστασης εκ της 281 ΑΚ, που προβλήθη από τον τρίτο νομέα του ακινήτου, κατά του επισπεύδοντος και υπέρ του οφειλέτη, ο οποίος είχε λάβει βάσει του προσυμφώνου την νομή του ακινήτου και είχε εξοφλήσει το τίμημα, ώστε να έχει άμεσο δικαίωμα για κατάρτιση της οριστικής σύμβασης. Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2330.

²⁰⁰ Υπό την αυτονόητη προϋπόθεση ο εργολάβος να μην έχει στο μεταξύ ήδη μεταβιβάσει την απαίτησή του κατά το χρόνο της κατασχέσεως σε τρίτο αγοραστή. Έτσι, Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 294, ό.π. ΕφΠειρ 64/1976· Βαθρακοκοίλης, *VI*, σ. 5583· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2330.

²⁰¹ Συμπεριλαμβανομένου και του δικαιώματος ανεγέρσεως μελλοντικών ορόφων της οικοδομής (δικαίωμα υψούν), εφόσον με την πράξη συστάσεως της οροφокτησίας περιήλθε και ανήκει σε έναν ή πλείονες εκ των συμβαλλομένων και εμφανίζει αυτοτέλεια έναντι των άλλων οριζόντιων ιδιοκτησιών, ορ. ΑΠ 121/2003, *ΝοΒ*. 2003, σ. 1632· *ΕλλΑνη*. 2003, σ. 967 και ΕφΠατρ 35/2006, *ΑχΝ*. 2007, σ. 661.

²⁰² Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 294. Κατσάνος, Ε. Επιτρεπτόν κατασχέσεως δυνάμει του άρθρου 1022 ΚΠολΔ απαιτήσεως εργολάβου πολυκατοικίας κατά οικοπεδούχου, προς μεταβίβαση οριζόντιων ιδιοκτησιών και ποσοστών οικοπέδου. *ΝοΒ*. 1973, σ. 1019 επ.

²⁰³ Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας (-Νικολόπουλος), άρθρο 1023, σ. 2005, σημ. 10· ΕφΑθ 4317/2002, *ΕΛΠολ*. 2003. σ. 77· ΑΠ 154/2018, *ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ*.

²⁰⁴ ΜΠρΘεσ 24267/1999, *Αρμ*. 2000, σ. 1533.

²⁰⁵ Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1022, σ. 2843, § 22, με περαιτέρω παραπομπές σε θεωρία και νομολογία. Το ίδιο και οι ΑΠ 1046/2005 και 1047/2005, *ΕλλΑνη*. 2007, σ. 205, καθώς και η 642/2017.

αιτούντα οικοπεδούχο με το συμφητισμό όλης ή μέρους της απαιτήσεώς του κατά του εργολάβου, όποτε και η κατασχεθείσα απαίτηση αποσβέννυται στο βαθμό που συμπίπτουν στο ίδιο πρόσωπο οι ιδιότητες του δανειστή και του οφειλέτη κατά την 453 ΑΚ²⁰⁶.

Τα ειδικότερα ζητήματα που απασχόλησαν κυρίως τη νομολογία αναφορικά με την κατάσχεση του εργολαβικού ανταλλάγματος, ήταν η δυνατότητα κατάσχεσης της απαίτησης του εργολάβου στις περιπτώσεις εκείνες που, είτε ασκήθηκε το δικαίωμα συμβατικής υπαναχώρησης κατ' άρθρο 389 ΑΚ, και εφόσον εξακολουθεί η έννομη σχέση να υφίσταται στο σύνολό της, αυτή καταλαμβάνει και την περί απόδοσης του πλουτισμού απαίτηση που προέκυψε με την άσκηση της υπαναχώρησης, εάν δε η παροχή σώζεται, τότε αποδίδεται κατ' άρθρο 908 ΑΚ αυτούσια, είτε όταν συμφωνήθηκε έκπτωση από τα συμβατικά δικαιώματα του εργολάβου κατά την ερμηνευτική διάταξη του άρθρου 399 ΑΚ, καθώς και το επιτρεπτό της κατασχέσεως υπό το πρίσμα του ειδικού ακατάσχετου του Ν. 4694/1930, που διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 52 του ΕισΝΚΙΠολΔ.

Στην πρώτη περίπτωση, κρίθηκε νομολογιακά ότι, και υπό τα δύο ενδεχόμενα, ο εργολάβος δεν έχει υπαρκτή απαίτηση για τη λήψη του εργολαβικού ανταλλάγματος, με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατή η κατάσχεση της αποσβεσθείσας απαιτήσεως του, όποτε αντικείμενο αυτής μπορεί να είναι μόνο η απαίτηση που στηρίζεται στις διατάξεις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού για τη μεταβίβαση των εξ αδιαίρετου ποσοστών στο οικόπεδο και των αναλογουσών οριζόντιων ιδιοκτησιών, ανεξάρτητα από το εάν περατώθηκε ή όχι το έργο. Η απαίτηση αυτή για αυτούσια απόδοση του πλουτισμού, που ενδέχεται να θεμελιώνεται και στην εργολαβική σύμβαση, είναι αποτιμητή σε χρήμα και κατάσχεται κατά τα άρθρα 1022 επ. παρά το γεγονός πως δεν εξαρτάται από αντιπαροχή²⁰⁷. Στο πλαίσιο αυτό, υποστηρίζεται στη θεωρία ότι δεκτική κατασχέσεως είναι και η απαίτηση του εργολάβου για την καταβολή της συμφωνηθείσας αμοιβής σε περίπτωση καταγγελίας της εργολαβικής συμβάσεως κατ' άρθρο 700 ΑΚ²⁰⁸.

²⁰⁶ Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1022, σ. 2843, § 22, ό.π. ΕφΘεσ 3344/1991, *ΕλλΔνη*. 1994, σ. 1700· ΜΠρΛασιθ 407/2004, *ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ*.

²⁰⁷ Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1022, σ. 2844, § 23, ό.π. ΕφΑθ 9403/1996, *ΕΔΠολ*. 1996, σ. 267· ΑΠ 1158/2002.

²⁰⁸ Γεωργιάδου σε Τέντε (επιμ.), σ. 428· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1022, σ. 2844, § 23· Τσόγιας, Π. Κατάσχεση εργολαβικού ανταλλάγματος στην εργολαβία ανέγερσης οικοδομής επί αντιπαροχή. *Αρμ*. 2004, σ. 1371 επ., ο οποίος είναι αντίθετος για την κατάσχεση της απαίτησης που απορρέει από τον αδικαιολόγητο πλουτισμό.

Στη δεύτερη περίπτωση, το άρθρο 4 § 1 του Ν. 4694/1930 προβλέπει ότι εφόσον ο εργολάβος χρησιμοποιεί για την εκτέλεση του έργου του την εργασία τρίτων ή προμηθεύεται προς τούτο υλικά από τρίτους, απαγορεύεται σε όλη τη διάρκεια της εκτελέσεως του έργου, και ένα μήνα μετά την αποπεράτωσή του, η κατάσχεση των οφειλομένων προς αυτόν σε αντάλλαγμα της κατασκευής έργου, εκτός αν πρόκειται για απαιτήσεις από παροχή εργασίας ή προμήθειας υλικών για το έργο. Η ισχύς του ακατάσχετου παύει ένα μήνα μετά την αποπεράτωση του έργου. Η διάταξη αυτή αποσκοπεί στη διασφάλιση της απρόσκοπτης εκτελέσεως και αποπερατώσεως του έργου, χωρίς μάλιστα να διακρίνει ούτε ως προς το πρόσωπο του δικαιούχου, ούτε ως προς το είδος της οφειλόμενης παροχής²⁰⁹. Ως ειδικότερο των διατάξεων του ΚΠολΔ, έγινε δεκτό ότι το ακατάσχετο αυτό εφαρμόζεται και στις περιπτώσεις που το εργολαβικό αντάλλαγμα κατάσχεται κατά τις διατάξεις των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ²¹⁰.

v. Κατάσχεση άλλων δικαιωμάτων

Ως έχει ήδη αναφερθεί, το δικαστήριο που θα κρίνει επί της αιτήσεως του άρθρου 1023 ΚΠολΔ έχει ευρεία δικαιοπλαστική εξουσία να υπάγει στις διατάξεις για την κατάσχεση των ειδικών περιουσιακών δικαιωμάτων οποιοδήποτε περιουσιακό και μεταβιβαστό δικαίωμα του καθ' ου η εκτέλεση, δεδομένου ότι η απαρίθμηση των ως άνω προαναφερθέντων δικαιωμάτων στο άρθρο 1022 είναι καθαρά ενδεικτική, εφόσον το καθέκαστο δικαίωμα δεν μπορεί σε κάθε περίπτωση να κατασχεθεί κατά τη διαδικασία των άρθρων 953 επ., 982 επ. ή 992 επ. Στο πλαίσιο αυτό, η νομολογία έχει επιτρέψει την κατάσχεση ιδιόμορφων περιουσιακών δικαιωμάτων, κυρίως επί άυλων αγαθών, που γέννησαν η οικονομική πρόοδος και η τεχνολογία, μεταξύ των οποίων ορισμένα από αυτά που αναφέρονται ευθύς κατωτέρω.

1. Το δικαίωμα επί της επιχειρήσεως

Το επιτρεπτό της κατασχέσεως του δικαιώματος επί της επιχειρήσεως ως ενός άυλου και οικονομικά αυθύπαρκτου δικαιώματος, ίσως να αποτελεί το πιο χαρακτηριστικό δείγμα των ορίων της εξουσίας αυτής, ιδιαίτερα αν ληφθεί υπόψιν ότι, αφενός η δυνατότητα αυτή εκφεύγει των

²⁰⁹ Η διάταξη έχει κριθεί συνταγματική από την ΑΠ 593/1993, *ΕλλΔνη*. 1994, σ. 1089, με επιφυλάξεις, ωστόσο, από τη θεωρία. Ορ. Τσόγια, σ. 1371 και Μπέη, Κ. Απαγόρευση αναγκαστικής κατάσχεσης των οφειλόμενων σε εργολάβους ως αντάλλαγμα για την κατασκευή έργου. *Δ*. 2005, με παρατηρήσεις επί της ΑΠ 467/2005, όπου επισημαίνει την ενδεχόμενη αντίθεση του δικαιώματος επίκλησης του ακατάσχετου από τον εργοδότη σε βάρος των δανειστών προς το άρθρο 1 § 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ.

²¹⁰ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 295, ό.π. ΑΠ 41/2003· ΕφΠατρ 1291/2007, *ΑχΝ*. 2008, σ. 476· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 828, με περαιτέρω παραπομπές στις σημ. 55 και 56· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1022, σ. 2844, § 25, με περαιτέρω παραπομπές σε θεωρία και νομολογία.

ενδεικτικών περιπτώσεων του άρθρου 1022, αφετέρου το δικαίωμα επί της επιχειρήσεως ως οργανωτικής ενότητας ή ομάδας περιουσίας, καθώς και το κατασχετό αυτού, αποτέλεσε και είναι ακόμα ζήτημα έντονα αμφιλεγόμενο μεταξύ των θεωρητικών όχι μόνο του δικονομικού, αλλά και του ουσιαστικού δικαίου.

Εξαιτίας του ασαφούς περιεχομένου της έννοιας της επιχείρησης, διότι προέρχεται από την οικονομική θεωρία και απαντά στους περισσότερους κλάδους του δικαίου με διαφορετική συχνά σημασία, δεν έχει καταστεί δυνατό να αποτυπωθεί μέχρι σήμερα κοινά αποδεκτός ορισμός αυτής, που να καλύπτει τη γενικευμένη χρήση του σε νομοθετικά κείμενα²¹¹. Παράλληλα, η επιχείρηση πολλές φορές ταυτίζεται με το φορέα της (έμπορος κατά κανόνα), το φυσικό, δηλαδή, ή νομικό πρόσωπο που είναι αυτοτελές υποκείμενο δικαίου και κατευθύνει τη λειτουργία της²¹². Κοινά αποδεκτό τόπο αποτελεί, όμως, στη θεωρία η άποψη ότι η ίδια η επιχείρηση δε συνιστά αυτοτελές υποκείμενο δικαίου²¹³ που διαθέτει νομική προσωπικότητα. Αντιθέτως, νοείται, παρά τις όποιες επί μέρους διαφοροποιήσεις μεταξύ των ορισμών που έχουν διατυπωθεί από τους εκπροσώπους της επιστήμης, ως η αυτόνομη οργανωτική ενότητα μέσω παραγωγής (ήτοι ανθρώπινου δυναμικού, εργασίας, πραγμάτων, δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας, οικονομικών σχέσεων και πραγματικών καταστάσεων, γης κ.λπ.) γύρω από το φορέα της, για την επιδίωξη κατά κανόνα οικονομικού σκοπού και πιο συγκεκριμένα για την κάλυψη αναγκών τρίτων, η αξία, μάλιστα, της οποίας υπερβαίνει το άθροισμα των αξιών των επί μέρους στοιχείων της²¹⁴.

²¹¹ Ορ. αναλυτικά, Περάκη, Ε. και Ρόκα, Ν. (2013). *Γενικό μέρος εμπορικού δικαίου – Αξιόγραφα*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σ. 2016 επ.

²¹² Τριανταφυλλάκης, σ. 61, σημ. 146, με περαιτέρω παραπομπές στη θεωρία. Ο όρος «επιχείρηση» άλλοτε θεωρείται ταυτόσημος με την έννοια της εμπορικής πράξης και άλλοτε ταυτίζεται με την έννοια του εμπορικού επαγγέλματος.

²¹³ Υπάρχουν, ωστόσο, διατάξεις που τείνουν να «υποκειμενικοποιούν» την επιχείρηση, χωρίς να την αναγνωρίζουν αυτοτελώς ως υποκείμενο δικαίου, όπως το άρθρο 104 του Κ. Ν. 2190/1920 και το άρθρο 4 του Ν. 2238/1994. Έτσι, Βαρελά, Μ. ΔΕΕ. 2009, σ. 785, σημ. 1.

²¹⁴ Γκριτζάλης, Γ. και Στίγκας, Θ. σε: Τριανταφυλλάκη, Γ. (2014). *Εφαρμογές Εμπορικού Δικαίου*, σ. 68. Κατηφόρης, Ν. (2012). Κατάσχεση επιχειρήσεως. *ΕΠολΔ*. 2012, σ. 136 επ. (138), ό.π. Αρχανιωτάκη, Γ. (1997). *Μεταβίβαση περιουσίας ή επιχείρησης*, σ. 308. Βαλτούδη, Α. (2005). *Πώληση επιχείρησης*, σ. 32 επ. Γεωργιάδη, Α. (2003). *Ενοχικό Δίκαιο, Γενικό Μέρος II*, σ. 231. Δελούκα, Ν. (1969). *Η εμπορική επιχείρηση και η προστασία αυτής (Βιομηχανική Ιδιοκτησία)*, σ. 2. Δωρή, Φ. (1991). *Εισαγωγή στο Αστικό Δίκαιο, Εγχειρίδιο*, τ. Α' – Β1, σ. 56-57. Καραβά, Κ. (1947). *Εμπορικών Δικαίων*, τ. Α', § 216. Κουμάντο, Γ. Η επιχείρησις ως αντικείμενο αναγκαστικής εκτέλεσης. *ΕΕΑΝ*. 1953/1954, 21 επ. Κρητικό, Α. (1979), σε Γεωργιάδη/Σταθόπουλου ΑΚ, τ. Β, άρθρο 479, αρ. 12. Λιακόπουλο, Θ. (2000), σ. 99. Μιχαηλίδη-Νουάρο, Γ. (1957). *ΕρμΑΚ*, άρθρο 479, αρ. 3· στον ίδιο, *Ενοχικών Δικαίων*, 324. Μπαλή, Γ. *ΓενΑρχ*, σ. 487. Παμπούκη, Κ. (1959). Περί της απαγορεύσεως του ανταγωνισμού εν περιπτώσει μεταβιβάσεως επιχειρήσεως. *Αρμ*. 1959, σ. 529. Περάκη, Ε. (2000). *Γενικό Μέρος Εμπορικού Δικαίου*, § 64, αρ. 1. Σταθόπουλο, Μ. (1998). *Γενικό Ενοχικό Δίκαιο II*, σ. 649. Μαργαρίτης, Μ. και Μαργαρίτη, Α. (2012). *Ερμηνεία Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας: Θεωρία – Νομολογία*. Αθήνα: Δίκαιο και Οικονομία - Π. Ν. Σάκκουλας, άρθρο 1022, σ. 897, § 11.

Στο πλαίσιο αυτό, αναγνωρίζεται από μερίδα της θεωρίας αλλά και τη νομολογία, η ύπαρξη ιδιόμορφου άυλου δικαιώματος επί της επιχειρήσεως, το οποίο είναι διακριτό από τα επί μέρους δικαιώματα που αποτελούν τα στοιχεία της οικονομικής της ενότητας, αλλά και ελεύθερα μεταβιβαστό από το δικαιούχο του²¹⁵. Η τελευταία θέση αποτέλεσε τη βάση των αντιτιθέμενων απόψεων στην επιστήμη, όπου η κρατεί η άποψη ότι ενιαίο άυλο αγαθό επί της επιχειρήσεως δεν υπάρχει²¹⁶, παρά μόνο υφίστανται τα επί μέρους ενοχικά και εμπράγματα δικαιώματα του φορέα της, που συνθέτουν την οικονομική της ενότητα. Υπό το πρίσμα αυτό, η υποσχετική δικαιοπραξία για τη μεταβίβαση του συνόλου της επιχειρήσεως μπορεί να είναι έγκυρη (επιχείρημα και εκ της 479 ΑΚ)²¹⁷, αλλά, λόγω της κυριαρχίας της αρχής της ειδικότητας στο εμπράγματο δίκαιο, τα εμπράγματα δικαιώματα του φορέα μπορούν να μεταβιβασθούν, όχι με μία ενιαία μεταβιβαστική πράξη, αλλά με τη χωριστή εκποίησή τους στα εξατομικευμένα στοιχεία της επιχειρήσεως²¹⁸. Οι

Τριανταφυλλάκης, σ. 62· Παμπούκης, Κ. Κατάσχεση επιχειρήσεως (με την ευκαιρία της ΕφΘεσ 204/2008). *ΕπισκΕμπΔ*. 2008, σ. 947 επ. (951 επ.)· Τσικρικάς, Δ. Σχετικά με τη δυνατότητα επιβολής αναγκαστικής κατασχέσεως σε επιχείρηση (με αφορμή την ΑΠ Ολ 7/2009). *ΕφΑΔ*. 2008, σ. 779, ό.π. Μπαλή, *ως άνω*· Περάκη, *ως άνω*· Παπαρσενίου, Πραγματικά ελαττώματα στην πώληση επιχειρήσεως. *ΔΕΕ*. 1998, σ. 503· Βαρελά, *ΔΕΕ*. 2009, σ. 785-786. Βαθρακοκόιλης, VI, σ. 577, ό.π. Μπαλή, *ως άνω*· Μιχαηλίδη-Νουάρο, *ως άνω*· Καρακατσάνη, *Η έννομη τάξη της εκμεταλλεύσεως*, σ. 49· Γαζή, *ΕρμΑΚ*, 513, αρ. 37· Καραβά, *ως άνω*· Σημίτη, *ΑΙΔ* 4, σ. 44· Δελούκα, *ως άνω*· Παπαντωνίου, *ΓενΑρχ* 166· στον ίδιο, *ΕΕΝ* 32, σ. 793 επ· στον ίδιο, *Μεταβίβασης της συμβατικής σχέσεως*, σ. 70· Κουμάντο, *ως άνω*· Οικονομόπουλος, *ΝοΒ*. 1972, σ. 1392.

²¹⁵ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 298· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 830· Κατηφόρης, σ. 138, ό.π. Αρχανιωτάκη, σ. 308· Δελούκα, σ. 2· Koumantos, *Erwerbsbehaftung bei Unternehmensveräußerung*, σ. 10· Παμπούκη, Κ. (1965). *Το δίκαιον των διακριτικών γνωρισμάτων*, σ. 132· Ζερβογιάννη, *ΕφΑΔ*. 2016, σ. 219 επ· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2317· Μπέης, *Αι διαδικασίαι ΙΙ*, σ. 487· ΜΠρΘεσ 404/2015· ΟΛΑΠ 7/2009· ΕφΘεσ 204/2008· ΜΠρΗλ 23/2018, *ΧρΙΔ*. 2018, σ. 297· ΠΠρΑθ 3407/2017, *ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ*.

²¹⁶ Δεν μπορεί να νοηθεί περιουσιακό δικαίωμα επί της επιχειρήσεως ούτε ως δικαίωμα κυριότητας, ούτε ως γενικά εξουσιαστικό δικαίωμα, είτε ως απλό ενοχικό δικαίωμα. Η επιχείρηση δεν είναι πράγμα κατά την έννοια της 999 ΑΚ, αλλά και ούτε καν «ατομικά ορισμένα πράγμα», καθώς τα στοιχεία που τη συνθέτουν μεταβάλλονται διαρκώς, ενώ ισχύει κλειστός αριθμός άυλων δικαιωμάτων και σε αυτόν δεν περιλαμβάνεται δικαίωμα στην επιχείρηση. Τέλος, ούτε η ύπαρξη ενοχικού δικαιώματος δεν μπορεί να στηρίξει την υπο *acto* εκποίηση. Ορ. Βαλτούδη, *ΕλλΔνη*. 2010, σ. 12-13, αρ. 6 έως 110.

²¹⁷ Η αντίφαση αποτυπώνεται εναργώς και με αντιπαράβολή των διατάξεων του ουσιαστικού και του δικονομικού δικαίου. Τα άρθρα 482-483 ΚΠολΔ προκειμένου να διατηρηθεί η πραγματική και νομική ενότητα της επιχείρησης, προβλέπουν τη δυνατότητα επιδικάσεως επικοινωνίας επιχειρήσεως στο σύνολό της και αυτοτελώς σε έναν κοινωνό, ενώ τα άρθρα 1034 επ. ΚΠολΔ προβλέπουν την αναγκαστική διαχείριση της επιχειρήσεως ώστε να διασφαλισθεί η κερδοφόρα συνέχιση της λειτουργίας αυτής. Κατά τον ΑΚ, όμως, όπως η περιουσία, έτσι και η επιχείρηση, μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο μόνον ενοχικού ενδεχομένως δικαιώματος και όχι εμπράγματος. Έτσι Κατηφόρης, σ. 139, ό.π. Koumantos, σ. 13· Κουμάντο, σ. 26-27· Παμπούκης, σ. 954 επ.

²¹⁸ Κατηφόρης, σ. 136-137, με περαιτέρω παραπομπές στις σημ. 1 και 7· Βαλτούδης, *ΕλλΔνη*. 2010, σ. 12· Ψαρουδάκης, Γ. Η αδυναμία κατάσχεσης της επιχείρησης ως συνόλου. *ΝοΒ*. 2010, σ. 883-892· Μάζης, Π. Είναι επιτρεπτή η κατάσχεση επιχείρησης με βάση τις διατάξεις του ΚΠολΔ; (Με αφορμή την έκδοση της απόφασης 7/2009 ΟΛΑΠ). *ΕλλΔνη*. 2009, σ. 1305 επ· Τριανταφυλλάκης, σ. 62· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2315-2316 και 2318. Με το σκεπτικό αυτό γίνεται δεκτό ότι η επιχείρηση δεν μπορεί να αποτελέσει ούτε αντικείμενο αναγνωριστικής ή διεκδικητικής αγωγής.

υποστηρικτές της απόψεως αυτής, καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι, εφόσον η επιχείρηση δεν μπορεί να αποτελέσει ενιαίο αντικείμενο δικαίου, δεν είναι νοητή και η μεταβίβασή της ως συνόλου²¹⁹, άρα ούτε και η κατάσχεσή της, η οποία κατά κανόνα²²⁰ οδηγεί σε μεταβίβαση και παράγωγη κτήση του κατασχεθέντος δικαιώματος από τον υπερθεματιστή²²¹.

Επιπλέον, η αρνητική άποψη στηρίζεται στο επιχείρημα ότι η επιχείρηση ως παραγωγική ενότητα, στο βαθμό που αποτελεί αντικείμενο εκτελέσεως, μόνο σε αναγκαστική διαχείριση μπορεί να υπαχθεί (άρθρα 1034 επ. ΚΠολΔ), δεδομένου ότι ο νομοθέτης δεν προέβλεψε²²², και μάλιστα συνειδητά, διατάξεις που να επιτρέπουν και να καταστρώνουν τη διαδικασία κατασχέσεως της²²³. Τέλος, υποστηρίζεται ότι δεν είναι δυνατή η μεταβίβαση των χρεών του φορέα της επιχείρησης²²⁴, και σημαντικότερα ότι είναι αδύνατη η προσαρμογή της διαδικασίας των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ στην κατάσχεση αυτής καθεαυτής της επιχειρήσεως.

Το τελευταίο επιχείρημα της απόψεως αυτής είναι και το πιο ισχυρό, αφού, ακόμα και αν προσπελασθεί ο σκόπελος του ουσιαστικού δικαίου ως προς την ύπαρξη και τον περιουσιακό και μεταβιβάστο χαρακτήρα δικαιώματος επί της επιχείρησης, δεν μπορεί να εξευρεθεί, κατά τη δεδομένη στιγμή και όπως είναι διαμορφωμένες οι διατάξεις των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ ο τρόπος με τον οποίο θα μπορούσε πρακτικά να επισπευθεί και να οδηγήσει σε εκποίηση διά πλειστηριασμού η αναγκαστική εκτέλεση επί της επιχείρησης. Αρχικά, δεν μπορεί ποτέ να

²¹⁹ Στην κριτική του επί της ΟΛΑΠ 7/2009, ο καθηγητής Βαλτούδης επισημαίνει ότι η εκ του αποτελέσματος μεταβίβαση της επιχείρησης μέσω της μεταβίβασης των επί μέρους στοιχείων της παραβιάζει τον κλειστό αριθμό των τύπων μεταβίβασης, που μόνο ο νομοθέτης έχει εξουσία να διευρύνει. Ορ. *ΕλλΑνη*. 2010, σ. 13, αρ. 11. Έτσι και Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 831.

²²⁰ Η επιφύλαξη τίθεται υπέρ των υπό μελέτη διατάξεων, κατά τις οποίες η κατάσχεση δεν οδηγεί πάντα σε μεταβίβαση ή εκποίηση του κατασχεθέντος δικαιώματος μέσω πλειστηριασμού.

²²¹ Παρά το γεγονός ότι τελεολογικά η κατάσχεση αυτή αντιμετωπίζεται καταρχάς θετικά, εφόσον υπάρχει πάντα η δυνατότητα του δικαστηρίου να την αποτρέψει αν θεωρεί πως προδιαγράφεται ασύμφορη (1023 § 2). Ορ. Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 300· Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 831.

²²² Τριανταφυλλάκης, σ. 63, ο οποίος επισημαίνει περαιτέρω ότι νοητή είναι η δικαστική μεσεγγύηση της επιχειρήσεως κατ' άρθρο 725 ΚΠολΔ ως ασφαλιστικό μέτρο.

²²³ Κατηφόρης, σ. 137· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2316· Μπέης, *Αι διαδικασίαι II*, σ. 487· *ΣχΚΠολΔ VIII*, σ. 230-231. Η Συντακτική Επιτροπή δεν περιέλαβε στο Σχέδιο διατάξεις που αφορούν την εκτέλεση επί επιχείρησης, στηριζόμενη στη γενική απουσία διατάξεων τη δεδομένη χρονική στιγμή (1959) που να προβλέπουν την τήρηση βιβλίου επιχειρήσεων, την αναγνώριση της επαγγελματικής στέγης και την αδυναμία καθορισμού της επιχειρήσεως βάσει νόμιμων εξωτερικών στοιχείων. Στο πλαίσιο αυτό και η Αναθεωρητική Επιτροπή επεσήμανε ότι ο όρος «κατάσχεση περιουσίας» στο άρθρο 951 § 1 αναφέρεται στην κατάσχεση των επί μέρους δικαιωμάτων του καθ' ου η εκτέλεση, ήτοι δικαιωμάτων επί κινητών, ακινήτων και ειδικών περιουσιακών στοιχείων εις χείρας αυτού ή τρίτου. Ορ. *Πρακτικά Αν. Επ.*, σ. 608.

²²⁴ Κατηφόρης, σ. 137, ο.π. Γεωργακόπουλο, Λ. (1995). *Εγχειρίδιο Εμπορικού Δικαίου*, σ. 242.

αποκλεισθεί το ενδεχόμενο επιβολής κατασχέσεως σε κάποιο άλλο περιουσιακό στοιχείο της επιχείρησης, είτε πριν την κατάσχεση αυτής είτε μετά, με συνέπεια την απόρριψη της αίτησης και τη συνεπακόλουθη ματαίωση της εκποίησης της επιχείρησης ως συνόλου, ενώ σε κάθε περίπτωση είναι πιθανή η ανατροπή της αποφάσεως που παρέχει την άδεια για την επιβολή της κατάσχεσης με την άσκηση έφεσης ή αναίρεσης κατά αυτής. Εν συνεχεία, αν διαταχθεί η εκποίηση του δικαιώματος με πλειστηριασμό, προβλέπεται η εφαρμογή μόνο των διατάξεων που ισχύουν για τον πλειστηριασμό κινητών (1026 ΚΠολΔ), ενώ ελλείπουν και οι ρυθμίσεις σχετικά με τη σύνταξη εκθέσεως αναγκαστικής κατάσχεσης ακινήτου, την εγγραφή της στα βιβλία κατασχέσεων και την επίδοσή της στους εμπραγμάτως εξασφαλισμένους δανειστές. Περαιτέρω, υποστηρίζεται ότι δεν προδιαγράφεται το ενδεχόμενο συνέχισης της λειτουργίας της επιχείρησης μέχρι τον πλειστηριασμό, εφόσον όταν διατάσσεται εκποίηση διά αυτού, δεν προβλέπεται διορισμός διαχειριστή, ενώ επί πλειστηριασμού κινητών, στις διατάξεις του οποίου παραπέμπει το άρθρο 1026 ΚΠολΔ, ο διοριζόμενος μεσεγγυούχος δικαιούται να ασκεί διαχειριστικές πράξεις μόνο αν του δοθεί η σχετική άδεια, ύστερα από την έκδοση σχετικής αποφάσεως κατ' άρθρο 956 ΚΠολΔ. Επίσης, δεν προβλέπεται η τύχη του προσωπικού της κατασχεθείσας επιχείρησης, αλλά και δεν διασφαλίζεται με κανένα τρόπο η σύμπραξη του καθ' ου στην εν γένει διαδικασία, η οποία κρίνεται απαραίτητη στο βαθμό που θα πρέπει, αφενός να «μυήσει» τον νέο φορέα στα μυστικά, τη δραστηριότητα και τις συναλλακτικές σχέσεις της επιχείρησης με τρίτους, αφετέρου να παραλείπει να ανταγωνίζεται αυτόν στο εγγύς μέλλον. Άλλωστε, βάσιμα υποστηρίζεται ότι η στέρηση της εξουσίας διάθεσης των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού της επιχείρησης από το φορέα της-καθ' ου η εκτέλεση, με αποτέλεσμα την αδυναμία συνέχισης λειτουργίας αυτής, θα οδηγήσει σε κατάρρευση της επιχείρησης ήδη πριν το στάδιο του πλειστηριασμού²²⁵.

Από την άλλη πλευρά και κατά την αντίθετη άποψη, στην έννοια των περιουσιακών δικαιωμάτων του άρθρου 1022 ΚΠολΔ περιλαμβάνονται όχι μόνο τα νομικώς, αλλά και τα οικονομικώς αυθύπαρκτα δικαιώματα, στα οποία υπάγεται και η επιχείρηση ως σύνολο και άυλο αγαθό, διάφορο των επί μέρους αγαθών που την απαρτίζουν, έτσι ώστε με την κατάσχεση της να καταστεί δυνατή η πληρέστερη ικανοποίηση του επισπεύδοντος δανειστή και ταυτόχρονα να αποτραπεί ο κατακερματισμός της ως οικονομικής και παραγωγικής ενότητας. Η δυνατότητα αυτή

²²⁵ Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 6· Κατηφόρης, σ. 136-137· Μάξης, σ. 1312-1313· Τσικρικάς, *ΕφΑΔ*. 2009, σ. 781 επ., ο οποίος καταλήγει ότι μόνο στο πλαίσιο της πτωχεύσεως είναι δυνατή η εκποίηση της επιχείρησης χωρίς κίνδυνο διάσπασης της οικονομικής και νομικής της ενότητας.

προβλέπεται ανεξάρτητα από το γεγονός ότι η μεταβίβαση δεν θα επιτευχθεί *uno acto*, αλλά με τήρηση των όποιων διατυπώσεων απαιτούνται για τη μεταβίβαση εκάστου περιουσιακού στοιχείου της επιχείρησης²²⁶. Εξάλλου, τα μέσα αναγκαστικής εκτέλεσης που προβλέπει ο ΚΠολΔ μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τον επισπεύδοντα δανειστή μεμονωμένα ή σωρευτικά, εφόσον πληρούνται οι υπό του νόμου εκάστοτε τεθείσες προϋποθέσεις, συνεπώς είναι στη διακριτική του ευχέρεια να επιλέξει είτε την κατάσχεση είτε την αναγκαστική διαχείριση προς ικανοποίηση της απαίτησής του²²⁷. Παράλληλα, οι υποστηρικτές της απόψεως αυτής επικαλούνται ρυθμίσεις που προβλέπουν ρητά το μεταβιβαστό της επιχείρησης μετά των επί μέρους στοιχείων της κατά περίπτωση²²⁸, αλλά και αναλογικά²²⁹, μια πληθώρα διατάξεων που αναφέρονται στην επιχείρηση ως αγαθό υποκείμενο εν συνόλω σ' εκμετάλλευση, μεταβίβαση ή αναγκαστική εκτέλεση, ώστε να συμπεραίνουν ότι έχει διαμορφωθεί γενική αρχή στο δίκαιό μας που αναγνωρίζει αδιακρίτως τις άνω διαδικασίες επί της επιχείρησης, εφόσον συντελούνται αυτές δυνάμει δικαστικής αποφάσεως. Μάλιστα, προτείνεται από μέρος της θεωρίας η αναλογική εφαρμογή διατάξεων του ΠτΚ για την κάλυψη των κενών της διαδικασίας που ακολουθεί την κατάσχεση²³⁰.

²²⁶ Παναγιώτου, Π. Η κατάσχεση της επιχείρησης (1022 ΚΠολΔ) – Σχόλια στην απόφαση της ΟΛΑΠ 7/2209. *ΕλλΔνη*. 2009, σ. 1316 επ.· ο ίδιος, Η αναγκαστική εκτέλεση της επιχείρησης. *Δ*. 2008, σ. 790 επ. με παραπομπή στη σημ. 14 και στα ισχύοντα σε αλλοδαπές έννομες τάξεις· Χριστακάκου-Φωτιάδη, σ. 194 επ. για την κατάσχεση της μεταβιβαστής επικαρπίας επί συνόλου επιχείρησης, αλλά και της ενάσκησής αυτής όταν συμφωνήθηκε αμεταβίβαστη· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2316-2321, ο οποίος καταρρίπτει το επιχείρημα περί απουσίας ρυθμίσεως κατά το χρόνο σύνταξης του ΣχΚΠολΔ επισημαίνοντας ότι οι διατάξεις των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ εισήχθησαν ούτως ή άλλως αργότερα από την Αναθεωρητική Επιτροπή, ενώ ως προς τα χρέη του φορέα της επιχείρησης και την τύχη τους, σημειώνει αυτονόητα ότι αυτά θα εξοφληθούν από το εκπλειστηρίασμα που θα επιτευχθεί, κατά τρόπο που θα εξυγιαίνονται οι χρεωμένες επιχειρήσεις. Οικονομόπουλος, Γ. *ΝοΒ*. 1972, σ. 1393 επ.· Ράμμος, *Εισηγήσεις II*, σ. 445.

²²⁷ Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2319· Οικονομόπουλος, Γ. *ΝοΒ*. 1972, σ. 1394· Ράμμος, *Εισηγήσεις II*, σ. 443. Εξάλλου, αντικείμενο της αναγκαστικής διαχείρισης είναι τα εισοδήματα της επιχείρησης, ενώ η κατάσχεση αποβλέπει στην ικανοποίηση του επισπεύδοντος από το προϊόν της εκποίησης της.

²²⁸ Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2318, ο.π. στο άρθρο 20 § 1 του Α.Ν. 1998/1939 περί μεταβίβασης, άρα και κατάσχεσης, του σήματος μόνο μαζί με την επιχείρηση. Το ίδιο ισχύει και για το δικαίωμα επί της εφευρέσεως.

²²⁹ Κατηφόρης, σ. 138-139, ό.π. Μάζη, Π. (2005). *Η ειδική εκκαθάριση των προβληματικών επιχειρήσεων*, σ. 245 επ. και 289 επ.· Ρόκα, Ν. (1995), σ. 55 επ.· Κοτσίρη, Λ. (2008). *Πτωχευτικό Δίκαιο*, σ. 608· Παμπούκης, σ. 960. Συγκεκριμένα προβλεπόταν στη διαδικασία ειδικής εκκαθάρισης των προβληματικών επιχειρήσεων διά του άρθρου 46^Α του Ν. 1892/1990, αλλά και στη διαδικασία της πτωχεύσεως (παλαιά άρθρα 576 και 664 ΕμπΝ). Ήδη προβλέπεται στα άρθρα 135 επ. του ΠτΚ. Ορ. και Παναγιώτου, Π. *Δ*. 2008, σημ. 36-38, ό.π. στα άρθρα 21 και 47 του Σχεδίου του Εμπορικού Κώδικα του 1987 και του 1989, όπου προβλεπόταν ότι «*Η κατάσχεση της επιχείρησης γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1022 επ. του κώδικα πολιτικής δικονομίας*».

²³⁰ Κατηφόρης, σ. 140 επ., ο οποίος προτείνει την αναλογία νόμου και την εφαρμογή διατάξεων του ΠτΚ (143 § 3) χαρακτηρίζοντας το προκείμενο κενό ως ρυθμιστικό και όχι ως απλό κενό κανόνα δικαίου. Βέβαια, σημειώνει ότι κατάσχεση θα πρέπει να χωρεί στο βαθμό που, εφαρμοζομένης της αρχής της αναλογικότητας, η αναγκαστική διαχείριση δεν κρίνεται επαρκής για την ικανοποίηση του επισπεύδοντος δανειστή. Ο ίδιος προκρίνει προς αποσόβηση του κινδύνου κατάσχεσης έτερου ουσιώδους στοιχείου της επιχείρησης τη χορήγηση προσωρινής διαταγής κατ' άρθρο 781 ΚΠολΔ, ενώ για το μετά την κατάσχεση διάστημα και ως τον πλειστηριασμό το διορισμό διαχειριστή κατ' άρθρο

Ως προελέχθη, την τελευταία μη κρατούσα άποψη ενστερνίζεται απόλυτα πλέον η νομολογία, σύμφωνα με την οποία η αρχή της ειδικότητας δεν κάμπτεται σε καμία περίπτωση, αφού και εν προκειμένω η μεταβίβαση δεν θα πραγματοποιηθεί με μία πράξη, αλλά με την τήρηση των διατυπώσεων που προβλέπονται για κάθε δικαίωμα στα επί μέρους περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης²³¹. Ωστόσο, οι αντιρρήσεις της θεωρίας, ιδιαίτερα αυτές που αναφέρονται στη μετά την επιβολή της κατασχέσεως διαδικασία και στον τρόπο που η επιχείρηση είτε θα αξιοποιηθεί, είτε θα εκποιηθεί διά πλειστηριασμού, δεν μπορούν να παραβλεφθούν²³². Υπέρ αυτού συνηγορεί και το γεγονός ότι οι διατάξεις των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ αποτελούν ρυθμίσεις-πλαίσιο και δεν επαρκούν για να καλύψουν λεπτομερώς και με ακρίβεια τον τρόπο αξιοποίησης ή εκποίησης των καθέκαστων στοιχείων της επιχείρησης. Ως πιο ενδεδειγμένη προβάλλει η αντιμετώπιση του ζητήματος διά νομοθετικής πρωτοβουλίας και ρυθμίσεώς του, στο βαθμό που, όπως πολλάκις σημειώνεται και στην παρούσα, κατά τη σημερινή οικονομική συγκυρία, η περιουσία των εκάστοτε καθ' ου η εκτέλεση φορέων των επιχειρήσεων συνίσταται κυρίως σε απαιτήσεις κατά τρίτων και σε δικαιώματα στα επί μέρους άυλα αγαθά που απαρτίζουν τις ίδιες τις επιχειρήσεις τους, όπως είναι τα προϊόντα της βιομηχανικής ιδιοκτησίας, η φήμη και η πελατεία αυτών. Συνεπώς, ιδιαίτερα όταν ο καθ' ου η εκτέλεση δεν φέρει στην περιουσία του άλλα εξίσου σημαντικής αξίας στοιχεία (κινητές εγκαταστάσεις ή ακίνητα), η δυνατότητα επίσπευσης αναγκαστικής εκτέλεσης κατά της επιχείρησεώς του δεν πρέπει πλέον να αφήνει αδιάφορο τον έλληνα νομοθέτη.

2. Εταιρικό μερίδιο ΕΠΕ και ΙΚΕ – Αξίωση προς έκδοση και παράδοση μετοχών ΑΕ

Σε αντίθεση με την επιχείρηση, θεωρία²³³ και νομολογία δέχονται διαχρονικά πως το εταιρικό μερίδιο ΕΠΕ είναι κατασχετό ως ειδικό περιουσιακό δικαίωμα, δοθέντος ότι η δυνατότητα αυτή προβλέπεται ήδη στο άρθρο 30 § 1 του Ν. 3190/1955 περί εταιρειών περιορισμένης ευθύνης, ακόμα και εάν από το καταστατικό της ΕΠΕ το μερίδιο έχει οριστεί ως αμεταβίβαστο²³⁴.

1037 § 1 και την κάμψη της μη συμμόρφωσης του καθ' ου κατ' άρθρο 946 ΚΠολΔ. Ορ. και πρόταση του Μάζη, υπό την ιδιότητά του ως μέλους της Επιτροπής (έτους 2015) τροποποίησης του ΚΠολΔ για ειδική ρύθμιση της κατάσχεσης επιχείρησης με την εισαγωγή άρθρου με αριθμό 1033 Α στο: *ΝοΒ*. 2015, σ. 2223-2228.

²³¹ ΜΠρΑθ 404/2015 και 5845/2010· ΟΛΑΠ 7/2009· ΕφΘεσ 204/2008· ΜΠρΤρικ 1/1987.

²³² Ορ. και Μπέη, Κ. ΠολΔ 1022 επ. - Αναγκαστική κατάσχεση ειδικών περιουσιακών στοιχείων. Δ. 2009, σ. 634 επ., παρατηρήσεις επί της ΟΛΑΠ 7/2009.

²³³ Ορ. αναλυτικά Παπαναστασίου, Σ. Κατάσχεση εταιρικού μεριδίου ΕΠΕ. *ΕπισκΕμπΔ*. 1995, σ. 47 επ.

²³⁴ «Το εταιρικό μερίδιον είναι δεκτικό κατασχέσεως μόνον αδεία του Προέδρου των Πρωτοδικών». Μετά την εισαγωγή του ΚΠολΔ και της διαδικασίας των άρθρων 1022 επ., το κομμάτι της διάταξης που αναφέρεται στην άδεια του Προέδρου Πρωτοδικών πρέπει να θεωρείται καταργημένο. Έτσι, Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2326.

Παράλληλα, το δικαίωμα που ενσαρκώνει αυτό²³⁵ δεν δύναται να κατασχεθεί κατά τις λοιπές διατάξεις²³⁶.

Η ΕΠΕ συγκεκριμένα, είναι η εμπορική εταιρεία με νομική προσωπικότητα και κεφαλαιουχικό κατά βάση χαρακτήρα, της οποίας το ελάχιστο κεφάλαιο καθορίζεται από τον νόμο και διαιρείται σε ίσα τμήματα, μη δυνάμενα όμως να ενσωματωθούν σε μετοχές. Για τις εταιρικές υποχρεώσεις δεν ευθύνονται οι εταίροι, αλλά μόνον η εταιρεία με την περιουσία της²³⁷. Παρά τον κεφαλαιουχικό της χαρακτήρα, η εταιρεία αυτή φέρει πολλά στοιχεία των προσωπικών εταιρειών, ώστε να χαρακτηρίζεται από την επιστήμη ως μικτού χαρακτήρα²³⁸. Αυτή ακριβώς η φύση της, είναι που κατά τους εκπροσώπους της επιστήμης καθιστά τη διαδικασία των άρθρων 1022 επ. την καταλληλότερη για την κατάσχεση του εταιρικού μεριδίου, αφού αυτή θα υπόκειται πάντα στον έλεγχο της αρχής της αναλογικότητας από το δικαστήριο του άρθρου 1023 ΚΠολΔ²³⁹, ενώ εάν οι ίδιοι οι εταίροι που επιθυμούν να υπερθεματίσουν στον μέλλοντα να διεξαχθεί πλειστηριασμό των κατασχεθέντων εταιρικών μεριδίων, θα έχουν κατά νόμο προτίμηση έναντι τρίτων που προσφέρουν ίσο τίμημα²⁴⁰. Στο πλαίσιο αυτό γίνεται δεκτή η κατάσχεση του εταιρικού μεριδίου της ΕΠΕ ως ιδιόμορφου και μεταβιβαστού περιουσιακού στοιχείου²⁴¹ από το δανειστή του εταίρου στον οποίο ανήκει²⁴², ακόμα και εάν το καταστατικό απαγορεύει τη μεταβίβαση του τελευταίου²⁴³, καθώς η απαγόρευση αυτή δεν αντιστασεται σε τρίτους²⁴⁴.

²³⁵ Το εταιρικό μερίδιο είναι ένα από τα ίσα τμήματα στα οποία χωρίζεται το κεφάλαιο της ΕΠΕ. Ως προς αυτό, ομοιάζει με την μετοχή της Α.Ε. Ταυτόχρονα, παρέχει στον εταίρο δικαίωμα στα κέρδη της εταιρείας και στον έλεγχο των εταιρικών υποθέσεων.

²³⁶ Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2326.

²³⁷ Αλεξανδρίδου, Ε. (2012). *Δίκαιο εμπορικών εταιρειών*. Δ' έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σ. 574· Ρόκας, Ν. (2012). *Εμπορικές εταιρείες*. Ζ' έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σ. 519.

²³⁸ Αλεξανδρίδου, σ. 575· Ρόκας, σ. 519-520, με αναφορές στα επί μέρους στοιχεία που προσδίδουν στην ΕΠΕ προσωπικό χαρακτήρα, όπως η λήψη αποφάσεων από τη συνέλευση των εταίρων κατά κεφαλαιουχική, αλλά και πλειοψηφία προσώπων κ.α.

²³⁹ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 295, ό.π. Κουσουλή, Σ. σε: Περάκη, Δικ ΕΠΕ. 1994, άρθρο 30, σ. 657· Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 832-833, με περαιτέρω παραπομπές στη νομολογία· Ρόκας, σ. 561· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2326.

²⁴⁰ Άρθρο 30 § 3 Ν. 3190/1955.

²⁴¹ Δεν θεωρείται πράγμα κατά την 947 ΑΚ, ούτε και απαίτηση κατά της εταιρείας.

²⁴² Κατάσχεται το ίδιο το μερίδιο και όχι τα επί μέρους περιουσιακά δικαιώματα του εταίρου που απορρέουν από αυτό. Έτσι Παπαναστασίου, σ. 70· Καράκος, Ν. Κατάσχεσις και πλειστηριασμός μεριδίου ΕΠΕ. *ΝοΒ*. 1977, σ. 62· Σχινάς, Γ. Το εταιρικό μερίδιον και η μερίς συμμετοχής. *ΕΕμπΔ*. 1956, σ. 352.

²⁴³ ΜΠρΡόδου 392/2005, *ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ*, επιτρέπεται η κατάσχεση και όταν η ΕΠΕ είναι μονοπρόσωπη.

²⁴⁴ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 295, ό.π. ΕφΑθ 4345/1991, *ΕλλΔνη*. 1993, σ. 615-616· ΕφΘεσ 78/2000, *ΕπισκΕμπΔ*. 2000, σ. 770, με παρατ. Ιγγλεζάκη· ΕφΛαρ 412/2012, *Δικ*. 2012, σ. 762· ΕφΑθ 5907/2012, *ΔΕΕ*. 2013, σ. 143· ΜΠρΑθ 5256/2014, *ΕΠολΔ*. 2014, σ. 347, με σημ. Φιλιώτη.

Αναφορικά με την ΙΚΕ, ο Ν. 4072/2012 που εισήγαγε στην ελληνική έννομη τάξη το θεσμό της Ιδιωτικής Κεφαλαιουχικής Εταιρείας, προβλέπει στο άρθρο 88 αυτού, ότι τα εταιρικά μερίδια της τελευταίας κατάσχονται με τους ίδιους όρους όπως τα εταιρικά μερίδια της ΕΠΕ, ακόμα, δηλαδή, και εάν έχουν οριστεί αμεταβίβαστα, αναγνωρίζοντας παράλληλα στους εταίρους δικαίωμα προτίμησης για την απόκτηση αυτών. Γίνεται δε ευθεία παραπομπή στις διατάξεις των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ ως προς το είδος και τη διαδικασία της επιβαλλόμενης κατασχέσεως²⁴⁵.

Περαιτέρω, έχει κριθεί νομολογιακά ότι κατάσχεται ως ειδικό περιουσιακό στοιχείο και η αξίωση του οφειλέτη μετόχου Α.Ε. έναντι της εταιρείας προς έκδοση και παράδοση σ' αυτόν ανώνυμων ονομαστικών ή ανώνυμων μεταβιβάσιμων μετοχών μετά τη σύσταση της τελευταίας και την καταβολή της εισφοράς, με το σκεπτικό ότι το προαναφερόμενο περιουσιακό δικαίωμα του μετόχου δεν υπόκειται στην κατάσχεση των άρθρων 953 επ., 982 επ. και 992 επ. ΚΠολΔ, αφού δεν πρόκειται για κινητό ή ακίνητο πράγμα, ούτε για απαίτηση, της οποίας η παροχή είναι χρηματική ή συνίσταται στη μεταβίβαση της κυριότητας κινητών πραγμάτων, αλλά πρόκειται για απαίτηση προς ενέργεια υλικής πράξης, προς έκδοση δηλαδή των μετοχών, ενώ έχει χρηματική αξία κατά τις συναλλαγές και είναι δεκτική μεταβίβασης κατά τις διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου, καθόσον δεν είναι προσωποπαγής και ούτε ο νόμος απαγορεύει τη μεταβίβαση αυτή²⁴⁶. Αντιθέτως, κατάσχονται ως κινητά πλέον κατά τις διατάξεις των άρθρων 953 επ. οι τυχόν εκδοθείσες και τυποθείσες μετοχές²⁴⁷. Σημειωτέον στο σημείο αυτό ότι σε κάθε περίπτωση η εταιρική μερίδα προσωπικών εταιρειών στο βαθμό που κατ' άρθρα 760 και 761 ΑΚ είναι αμεταβίβαστη δεν δύναται να κατασχεθεί²⁴⁸.

3. Ενάσκηση επικαρπίας

Ανεξάρτητα από τη διχογνωμία που επικρατεί σχετικά με το κατασχετό ή μη του δικαιώματος της επικαρπίας, ανάλογα με τον αν έχει οριστεί αυτή ως μεταβιβάσιμη ή ως αμεταβίβαστη, γίνεται παγίως δεκτό ότι το ενοχικό δικαίωμα της άσκησης της επικαρπίας (άρθρο 1166 § 1 ΑΚ) κατάσχεται σύμφωνα με τη διαδικασία των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ, η οποία κρίνεται αναγκαία, καθώς πρόκειται για κατάσχεση όχι εμπράγματος, αλλά ιδιόρρυθμου ενοχικού δικαιώματος, η οποία προκαλεί ποικίλα ερμηνευτικά και πρακτικά ζητήματα, ώστε να προβάλλει

²⁴⁵ Ορ. και Αλεξανδρίδου, σ. 693.

²⁴⁶ ΜΠρΡόδου 1053/2012, *ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ*· ΜΠρΠειρ 1393/2011, *ΕΕμπΔ*. 2011, σ. 608.

²⁴⁷ ΕφΘεσ 205/2008, *ΕπισκΕμπΔ*. 2008, σ. 760.

²⁴⁸ ΕφΑθ 1842/1993, *ΝοΒ*. 1994, σ. 672· *ΕΕμπΔ*. 1995, σ. 53.

απαραίτητη η προληπτική επέμβαση του δικαστηρίου²⁴⁹. Εφόσον το ενοχικό δικαίωμα της ενάσκησης της επικαρπίας είναι απόλυτα εξαρτημένο από την τύχη του εμπράγματος δικαιώματος, ο υπερθεματιστής αποκτά αυτό χρονικά περιορισμένο στο χρόνο διάρκειας της επικαρπίας²⁵⁰.

4. Μεριδίο αμοιβαίου κεφαλαίου

Το μερίδιο αμοιβαίου κεφαλαίου²⁵¹ αποτελεί την έννομη σχέση που συνδέει εξ αδιαιρέτου το μεριδιούχο με το αμοιβαίο κεφάλαιο καθεαυτού²⁵². Η σχέση αυτή, όπως επισημαίνεται από τη θεωρία, δεν είναι ούτε ενοχική ούτε εμπράγματα, αφού και το αντικείμενό της, το αμοιβαίο κεφάλαιο, δεν είναι ούτε πράγμα ούτε απαίτηση²⁵³. Παρά τις διαδοχικές νομοθετικές μεταβολές που αφορούν το θεσμό των αμοιβαίων κεφαλαίων²⁵⁴, το μερίδιο αυτών παραμένει αμεταβίβαστο εν ζωή, με εξαίρεση τη μεταβίβαση μεταξύ συζύγων ή συγγενών πρώτου και δεύτερου βαθμού σε ευθεία γραμμή και τη δυνατότητα ενεχυράσεως αυτού χωρίς περιορισμό²⁵⁵. Κατά μία άποψη, που αναπτύχθηκε στη θεωρία, η οποία είχε, όμως, και νομολογική εφαρμογή, η κατάσχεση του μεριδίου είναι ανεπίτρεπτη, αλλά δύναται να κατασχεθεί ως ειδικό περιουσιακό στοιχείο το δικαίωμα εξαγοράς ονομαστικών μεριδίων του μεριδιούχου από την εταιρεία διαχείρισεως αμοιβαίων κεφαλαίων, η άσκηση του οποίου συνεπάγεται την απόσβεση της ιδιότητας του μεριδιούχου και τη γένεση της αξιώσεως εναντίον της εταιρείας διαχείρισεως για την καταβολή της αξίας των μεριδίων που ρευστοποιήθηκαν²⁵⁶. Υποστηριζόταν, εντούτοις, και η αντίθετη εκδοχή, κατά την οποία η δυνατότητα ενεχυράσεως του μεριδίου αμοιβαίου κεφαλαίου και η ως εκ τούτου δυνατότητα αναγκαστικής εκποίησης του υπέρ του ενεχυρούχου δανειστή, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι αυτό μπορεί να κατασχεθεί από οποιοδήποτε δανειστή του μεριδιούχου, πάντα κατά τις διατάξεις των άρθρων 1022 επ., δεδομένης της ιδιόμορφης νομικής φύσεώς του²⁵⁷.

²⁴⁹ Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 832, με περαιτέρω παραπομπές στη νομολογία· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1022, σ. 2846, § 29, ό.π. Γεωργιάδη, Α. *Εγχειρίδιο Εμπραγμάτων Δικαίου II*, παρ. 77, σ. 75· Μαργαρίτης/Μαργαρίτη, σ. 899· Βαθρακοκούλης, VI, σ. 581-582· ΜΠρΛαρ 1380/1999, Δ. 2000, σ. 775, με παρατ. Μπαλογιάννη· ΑΠ 276/2011· 280/2011.

²⁵⁰ Περάκη, Β. Η παραίτηση από την επικαρπία. *ΕΠολΔ*. 2011, σ. 451· Κορνηλάκης, Α., σε: Γεωργιάδη. *ΣΕρμΑΚ*, άρθρο 116, αρ. 7.

²⁵¹ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 51 επ. και Νίκα, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 699 επ., με περαιτέρω παραπομπές σε θεωρία και νομολογία.

²⁵² Το αμοιβαίο κεφάλαιο είναι ομάδα περιουσίας, της οποίας τα επί μέρους στοιχεία ανήκουν εξ αδιαιρέτου σε περισσότερα πρόσωπα.

²⁵³ Παμπούκης, Κ. Κατάσχεση μεριδίου αμοιβαίου κεφαλαίου. *ΕπισκΕμπΔ*. 2003, σ. 640.

²⁵⁴ Ν. 1969/1991 (άρθρο 19), Ν. 3283/2004 (άρθρο 14) και Ν. 4099/2012 (άρθρο 2).

²⁵⁵ Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1022, § 130, σ. 2846.

²⁵⁶ ΜΠρΑθ 6338/2000.

²⁵⁷ Παμπούκης, σ. 644.

Προσαρμοζόμενος στις ανάγκες της σύγχρονης συναλλακτικής πρακτικής και τη συντελεσθείσα ήδη αποϋλοποίηση των τίτλων μετοχών και των λοιπών χρηματοπιστωτικών μέσων, τα οποία κρίθηκε σκόπιμο να υπάγονται στην υπεγγυότητα των δανειστών, ο νομοθέτης ήρε την ως άνω διχογνωμία με το άρθρο 58 του Ν. 3994/2011 και την εισαγωγή του άρθρου 991B στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, σύμφωνα με το οποίο, αν αντικείμενο της κατάσχεσης είναι μερίδια οργανισμών συλλογικών επενδύσεων, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 983 επόμενα. Η κατάσχεση θεωρείται ως κατάσχεση απαίτησης στα χέρια τρίτου και καταλαμβάνει την αξίωση του οφειλέτη για εξαγορά των μεριδίων. Ως τρίτος προς τον οποίον επιδίδεται το προβλεπόμενο στο άρθρο 983 έγγραφο νοείται η εταιρεία διαχείρισης που έχει εκδώσει τα μερίδια. Συνεπώς, υπό το ισχύον σήμερα καθεστώς, η απαίτηση του μεριδιούχου για εξαγορά του μεριδίου του κατάσχεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 982 επ. ΚΠολΔ για την κατάσχεση εις χείρας τρίτου, με την κοινοποίηση κατασχετηρίου στην εταιρία διαχείρισης των αμοιβαίων κεφαλαίων και στον καθ' ου οφειλέτη. Άλλωστε ήδη στη θεωρία υποστηριζόταν ότι η διαδικασία των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ δεν προσήκει στα μερίδια οργανισμών συλλογικών επενδύσεων²⁵⁸. Ήδη υπό το φως της νέα διάταξης, το Μονομελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης²⁵⁹ έκρινε ως έγκυρη την κατάσχεση κάθε χρηματικής απαίτησης του καθ' ου η εκτέλεση, παρούσα ή μελλοντική, καθώς και του συνόλου των μεριδίων, που ανήκουν σ' αυτόν, εις χείρας εταιρείας διαχειρίσεως, προς ικανοποίηση των απαιτήσεών της επισπεύδουσας εταιρείας. Αν και ο δικαστής του Μονομελούς Πρωτοδικείου εφάρμοσε εν προκειμένω ευθέως την νεότευκτη διάταξη, εντούτοις προχώρησε ένα βήμα περαιτέρω, υιοθετώντας και την άποψη μερίδας της θεωρίας σχετικά με το αυτοτελώς κατασχετό των μεριδίων του αμοιβαίου κεφαλαίου, παραπέμποντας στις διατάξεις του Ν. 4099/2012 και την αιτιολογική έκθεση του Ν. 3994/2011²⁶⁰.

²⁵⁸ Ρήγας, Κ. Το αντικείμενο και η προσήκουσα διαδικασία της κατασχέσεως άυλων τίτλων. *ΕφΑΔ*. 2014, σ. 1007-1008, ό.π. Ορφανίδη, Γ. Ειδική παρέμβαση, «Προτάσεις της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής για την αναμόρφωση του ΚΠολΔ», Συνέδριο Δικονομολόγων (Βόλος), 2008, σ. 371 επ. (375).

²⁵⁹ ΜΠρΘεσ 6716/2017, *TNI NOMOS*.

²⁶⁰ «Με τον όρο δε "μερίδια οργανισμών συλλογικών επενδύσεων" σύμφωνα με τις διατάξεις 2,3,12 και 14 του Ν. 3283/2004 υπονοούνται τα σχετικά μερίδια πιστωτικών ιδρυμάτων. Η εν λόγω ρύθμιση εκκινεί από τη θέση ότι οι τίτλοι μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων δεν έχουν αξιογραφικό χαρακτήρα παράλληλα δε υλοποιείται πληρέστερα η βασική σχέση του ισχύοντος δικαίου ότι όλα τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη είναι υπέγνυα στα διωκτικά μέτρα των δανειστών του. Και εν προκειμένω η διάταξη ανταποκρίνεται στη συναλλακτική πραγματικότητα ενώ η προσέγγιση της νέας ρύθμισης είναι ειδική με την έννοια ότι καλύπτονται μόνο ανάγκες της εκτελεστικής διαδικασίας, (βλ. αιτιολογική έκθεση του Ν. 3994/2011). Ενόψει των ανωτέρω προκύπτει σαφώς ότι τα μερίδια των οργανισμών συλλογικών επενδύσεων είναι κατασχετά τούτο άλλωστε ενισχύεται από το ότι στην παρ. 6 του άρθρου 6 του Ν. 4099/2012 προβλέπεται ρητώς το δικαίωμα σύστασης ενεχύρου επί των μεριδίων οργανισμών συλλογικών επενδύσεων ενώ εάν ετύγχαναν νόμιμες οι αιτιάσεις του ανακόπτοντος αφενός δεν θα υπήρχε λόγος να περιληφθεί σχετικά ειδική διάταξη για τα μερίδια των

Στο σημείο αυτό, αξίζει να σημειωθεί ότι με τον Ν. 3994/2011 εισήχθη αντίστοιχο άρθρο 991Α στο κεφάλαιο του ΚΠολΔ για την κατάσχεση εις χείρας τρίτου, το οποίο προβλέπει ότι αν αντικείμενο της κατάσχεσης είναι κινητές αξίες ή χρηματοπιστωτικά μέσα που τηρούνται σε άυλη μορφή και εκποιούνται σε χρηματιστήριο ή άλλη ρυθμιζόμενη αγορά που λειτουργεί στην ημεδαπή, εφαρμόζονται επίσης αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 983 επόμενα. Η κατάσχεση αυτή θεωρείται ως κατάσχεση πράγματος που βρίσκεται στα χέρια τρίτου, και η εκποίηση των κινητών αξιών ή των χρηματοπιστωτικών μέσων που κατασχέθηκαν γίνεται στο πλαίσιο δημόσιου αναγκαστικού πλειστηριασμού, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται σε αποφάσεις της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς. Ως άυλοι τίτλοι νοούνται δε οι ασώματες κινητές αξίες, ήτοι οι τίτλοι σε λογιστική μορφή εισηγμένοι προς διαπραγμάτευση σε αγορά (αξιόγραφα της κεφαλαιαγοράς)²⁶¹. Αν και κατά το χρονικό διάστημα προ της εκδόσεως της αποφάσεως ΟΛΑΠ 19/2001²⁶² και της ψήφισης του Ν. 2915/2001²⁶³ επικρατούσε απόλυτα η άποψη περί του ακατάσχετου των τραπεζικών καταθέσεων, εντούτοις είχε υποστηριχθεί πως ήταν δυνατή η κατάσχεση των ασώματων κινητών αξιών που ανήκουν στον πελάτη-καθ' ου η εκτέλεση οφειλέτη εις χείρας της τραπεζής, σύμφωνα με τις διατάξεις για την κατάσχεση των ειδικών περιουσιακών στοιχείων²⁶⁴. Ωστόσο, δυνάμει του ισχύοντος καθεστώτος η άποψη αυτή δεν μπορεί να βρει πρακτική εφαρμογή, καθώς το άρθρο 991Α ΚΠολΔ παραπέμπει πλέον ρητά στις διατάξεις περί κατασχέσεως κινητών εις χείρας τρίτου.

5. Λοιπά δικαιώματα

Στο πλαίσιο της ευρύτατης διατύπωσης του άρθρου 1022, εκτός από τα προαναφερθέντα δικαιώματα, έχει κριθεί επίσης νομολογιακά ότι κατάσχονται ως ειδικά περιουσιακά στοιχεία το δικαίωμα αποδόσεως ατομικής και μεταβιβάσιμης ποσόστωσης γάλακτος από τον ΕΛΟΓ²⁶⁵, το

οργανισμών συλλογικών επενδύσεων στο οικείο κεφάλαιο της αναγκαστικής εκτέλεσης του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αφετέρου θα οριζόταν ρητά και αδιαμφισβήτητα ότι κατασχετή τυγχάνει μόνο η αξίωση εξαγοράς αυτών». Αντίθετοι οι Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ Ιβ*, σ. 53 και Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 670.

²⁶¹ Ρήγας, σ. 1000.

²⁶² *ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ*, 2001· *ΑρχΝ*. 2002, σ. 212· *ΕΕΡΓΔ*. 2002, σ. 489· *ΝοΒ*. 2002, σ. 685· *ΔΕΕ*. 2002, σ. 190· *ΕΔΚΑ*. 2002, σ. 211· *Δνη*. 2002, σ. 79· *Δ*. 2002, σ. 133, η οποία έκρινε ότι το απόρρητο των τραπεζικών καταθέσεων δεν εμποδίζει τη δήλωση της Τράπεζας περί υπάρξεως της απαιτήσεως που κατασχέθηκε και δεν επιφέρει ακυρότητα της δηλώσεως αυτής.

²⁶³ Το άρθρο 24 του οποίου όρισε ότι το απόρρητο των κάθε μορφής καταθέσεων σε πιστωτικά ιδρύματα, καθώς και των άυλων μετοχών που καταχωρίζονται στο Σύστημα Άυλων Τίτλων (Σ.Α.Τ.) του Κεντρικού Αποθετηρίου Αξιών (Κ.Α.Α.) δεν ισχύει έναντι του δανειστή που έχει δικαίωμα κατάσχεσης της περιουσίας του δικαιούχου της κατάθεσης ή της μετοχής, μέχρι του ποσού που απαιτείται για την ικανοποίηση του δανειστή.

²⁶⁴ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ Ιβ*, σ. 57, σημ. 318· Ρήγας, σ. 1003, με παραπομπές στη θεωρία στη σημ. 14.

²⁶⁵ ΕφΘεσ 2581/2005.

δικαίωμα παραχωρήσεως προς εκμετάλλευση του απόλυτου δικαιώματος των αθλητικών οργανώσεων να επιτρέπουν έναντι αμοιβής τη ραδιοτηλεοπτική μετάδοση αθλητικών διοργανώσεων²⁶⁶, καθώς και η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας μονάδος ιχθυοκαλλιέργειας²⁶⁷. Επιπρόσθετα, από τη θεωρία έχει προσφάτως υποστηριχθεί πως δύναται να κατασχεθούν ως ειδικά περιουσιακά στοιχεία (αναγκαστικώς και συντηρητικώς) τα δικαιώματα δικαιόχρησης (franchising)²⁶⁸, καθώς και η κοινοπρακτική συμμετοχή²⁶⁹.

Τα δικαιώματα δικαιοχρήσεως, ως σύνολο δικαιωμάτων βιομηχανικής ή πνευματικής ιδιοκτησίας, αποτελούν αντικείμενο της σύμβασης δικαιοχρήσεως, με την οποία, μία επιχείρηση, που αποκαλείται δικαιοπάροχος, παραχωρεί σε άλλη, που αποκαλείται δικαιοδόχος ή λήπτης, με άμεσο ή έμμεσο οικονομικό αντάλλαγμα, το δικαίωμα εκμεταλλεύσεως του συνόλου ή πακέτου Franchising, με σκοπό την πώληση συγκεκριμένου τύπου προϊόντων ή υπηρεσιών σε τελικούς χρήστες. Ο δικαιοδόχος είναι σε θέση δε να παραχωρεί τα ίδια δικαιώματα σε τρίτους λήπτες. Συνεπώς, υποστηρίζεται, ότι πληρούνται και οι τρεις προϋποθέσεις του άρθρου 1022, αφού τα εν λόγω δικαιώματα έχουν κατεξοχήν περιουσιακό χαρακτήρα, εφόσον σκοπός του λήπτη είναι η επίτευξη κέρδους μέσω της εκμετάλλευσης της εμπορικής φήμης, της οργανώσεως και της τεχνογνωσίας του δότη, ενώ είναι και μεταβιβάστα, χωρίς να μπορούν να υπαχθούν στις λοιπές διατάξεις περί κατασχέσεως, δεδομένου ότι ούτε δικαιώματα επί κινητών ή ακινήτων αποτελούν,

²⁶⁶ ΜΠρΘεσ 13055/2008. Ορ. και την αντίθετη ΕφΘεσ 64/2009, σύμφωνα με την οποία «το απόλυτο περιουσιακό δικαίωμα των παραπάνω αθλητικών σωματείων όπως διατυπώνεται στο άρθρο 84 παρ. 1 Ν. 2725/1999 είναι τρόπον τινά προσωποπαγές μη μεταβιβάστο... Κατ' ακολουθία, δεν μπορεί με σύμβαση να παραχωρηθεί και να μεταβιβασθεί νομίμως από το φορέα του δικαιώματος σε τρίτον μη ραδιοτηλεοπτικό σταθμό άδεια εκμετάλλευσης των τηλεοπτικών δικαιωμάτων (βλ. για το μη μεταβιβάστο του σχετικού δικαιώματος ΕφΑθ 2810/2005 Α. Κοτσίρη, Γνωμ. Συμβάσεις Εκμετάλλευσης τηλεοπτικών δικαιωμάτων των ΠΑΕ ΔΕΕ 2002, 661 επ., ιδίως 662, 665 και 666, Κ. Πολυζωγόπουλου, Γνωμ. ΔΕΕ 2002, 177 επ., ιδίως 182, 183 όπου ομιλεί για δικαίωμα "μεταβιβάσιμο προς τρίτους με τους τρόπους που προβλέπει στην παρ. 2 του άρθρου 84 Ν. 2725/1999", βλ. όμως και αντίθετα Μ. Μαρίνου ό.π., σ. 602, 603, ενώ χαρακτηρίζει προσωποπαγές το δικαίωμα, δέχεται ότι είναι μεταβιβάστο). Με βάση τις παραπάνω παραδοχές, το δικαίωμα που αναγνωρίζουν οι διατάξεις του άρθρου 84 παρ. 1 του Ν. 2725/1999 είναι εκ του νόμου μη μεταβιβάστο και μπορεί μόνον να παραχωρηθεί σε ραδιοτηλεοπτικό σταθμό αποκλειστική ή μη άδεια εκμετάλλευσης των εξουσιών που αποτελούν το περιεχόμενο του. Κατ' ακολουθία, το δικαίωμα αυτό παρόλο που είναι περιουσιακό είναι μη μεταβιβάστο και ως τέτοιο ακατάσχετο κατά τη διάταξη του άρθρου 1022 ΚΠολΔ που αναφέρεται στην αρχή της παρούσας παραγράφου».

²⁶⁷ ΜΠρΡόδου 212/2013, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

²⁶⁸ Γέσιου-Φαλτσή, Π. Προσωρινή απαγόρευση μεταβολής περιουσιακής καταστάσεως ως ασφαλιστικό μέτρο για την εξασφάλιση χρηματικής απαιτήσεως – Τα δικαιώματα από τις συμβάσεις δικαιοχρήσεως (Franchising) ως αντικείμενο κατασχέσεως (άρθρα 1022 επ.). ΕΠολΔ. 2013, σ. 638.

²⁶⁹ Ρούσσης, Δ. Πώληση με πλειστηριασμό κοινοπρακτικής συμμετοχής. ΕφΑΔ. 2016, σ. 234.

ούτε μπορούν να χαρακτηριστούν απαιτήσεις, ώστε να αποτελούν ευχερώς αντικείμενο της κατάσχεσης των ειδικών περιουσιακών δικαιωμάτων²⁷⁰.

Τέλος, με βάση την παραδοχή ότι, παρά την απαγόρευση των άρθρων 760 και 761 ΑΚ που αφορούν το αμεταβίβαστο των επί μέρους εταιρικών δικαιωμάτων, η εταιρική συμμετοχή μπορεί δυνάμει σχετικής καταστατικής ρήτρας ή ad hoc συμφωνίας των εταίρων να καταστεί μεταβιβάσιμη εν συνόλω ως έννομη σχέση²⁷¹, αλλά και τον καθορισμό της νομικής φύσης της κοινοπρακτικής συμμετοχής ως συμμετοχής κατ' ιδανικά μερίδια σε προσωπική –αστική ή εμπορική- εταιρεία δίχως νομική προσωπικότητα, υποστηρίζεται η κατάσχεση αυτής κατά τη διαδικασία των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ ως αποτιμητού σε χρήμα και ρευστοποιήσιμου περιουσιακού στοιχείου ενεργητικού, εφόσον η κατάσχεση αυτή δεν προσκρούει στο ακατάσχετο του άρθρου 982 § 2 περ. β' ΚΠολΔ η οποία απαγορεύει την κατάσχεση της εταιρικής μερίδας μόνον επί προσωπικών εταιρειών με νομική προσωπικότητα²⁷².

²⁷⁰ Γέσιου-Φαλτσή, σ. 649-650. Ως προς τη δυνατότητα συντηρητικής κατασχέσεως αυτών, ορ. οικεία θέση της παρούσης, κεφάλαιο δεύτερο, VI. i.

²⁷¹ Ρόκας, σ. 88 επ.

²⁷² Ρούσσης, σ. 245. Αντίθετος ο Ρόκας, ορ. *EEN*. 1965, σ. 486.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

I. Η παροχή άδειας για την επιβολή κατάσχεσης με δικαστική απόφαση

i. Σκοπός της πρόβλεψης της δικαστικής επεμβάσεως και τήρηση της προδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης

Από την ανωτέρω ανάλυση αναδεικνύεται ότι ως ειδικά περιουσιακά στοιχεία που μπορούν να κατασχεθούν με την προβλεπόμενη διαδικασία είναι δικαιώματα του καθ' ου εκτέλεση, τα οποία διακρίνονται από ιδιομορφία και αποτελούν εξαιρετικές περιπτώσεις, όπως προϋπόθεση, άλλωστε, της διατάξεως του άρθρου 1022 είναι να μην μπορούν να κατασχεθούν ως δικαιώματα επί κινητών ή ακινήτων και να μην αποτελούν απαιτήσεις μη εξαρτώμενες εξ αντιπαροχής κατά τους όρους των άρθρων 982 επ. ΚΠολΔ. Η ιδιαίτερη νομική φύση εκάστου των ως άνω δικαιωμάτων κατά το ουσιαστικό δίκαιο κατέστησε αδύνατο στην Αναθεωρητική Επιτροπή να εξεύρει και να διατυπώσει ομοιογενείς κανόνες για την κατάσχεση και τη μετέπειτα εξέλιξη της εκτελεστικής διαδικασίας για το σύνολο αυτών, γεγονός που εξηγεί και τη φύση των κανόνων του κεφαλαίου αυτού της αναγκαστικής εκτέλεσης ως κανόνων-πλαίσιο²⁷³. Προβλέφθηκε έτσι η παρεμβολή της δικαστικής κρίσης²⁷⁴, δυνάμει της οποίας διατάσσεται υπέρ του επισπεύδοντος δανειστή, που έχει προηγουμένως τηρήσει την προδικασία που προβλέπουν οι γενικές διατάξεις της αναγκαστικής εκτέλεσης, η επιβολή της κατάσχεσης στο περιγραφόμενο στην αίτησή του ειδικό περιουσιακό δικαίωμα του καθ' ου (1023 § 1)²⁷⁵. Το δικαστήριο αυτό διαθέτει παράλληλα την εξουσία να μην επιτρέψει την κατάσχεση εάν αυτή κρίνεται απρόσφορη να ικανοποιήσει την απαίτηση του επισπεύδοντος (1023 § 2), καθώς και να ορίσει τα κατάλληλα μέσα για την αξιοποίηση του κατασχεθέντος δικαιώματος (1024). Πρόκειται, συνεπώς, για άσκηση οιονεί προληπτικού δικαστικού ελέγχου εκ μέρους του δικαστηρίου, ώστε να αποφεύγονται οι περιττές κατασχέσεις, διά του οποίου θα διαπιστώνεται όχι μόνον η νομιμότητα, αλλά και η σκοπιμότητα και η δυνατότητα

²⁷³ *Πρακτικά Αν. Επ.*, σ. 498-499, 508.

²⁷⁴ Αν δεν εκδοθεί τέτοια απόφαση η τυχόν επιβληθείσα κατάσχεση θα είναι ανυπόστατη. Ορ. Κεραμέα/Κονδύλη/Νίκα (-Νικολόπουλο), άρθρο 1023, σ. 2003, σημ. 1, ό.π. ΕφΑθ 4345/1991.

²⁷⁵ Πρόκειται για δίκη περί την εκτέλεση, αφού ανοίγεται στο πλαίσιο εκκρεμούς διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης και η αίτηση του 1023 δεν διαφέρει από την εντολή του 927 ΚΠολΔ ώστε εφαρμογή έχουν πρωτίστως οι διατάξεις του άρθρου 937, οι οποίες προηγούνται αυτών της εκουσίας δικαιοδοσίας. Έτσι Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 836· Νικολόπουλος, *ΑναγκΕκτ*, σ. 466 επ· Κεραμέας/Κονδύλης/Νίκας (-Νικολόπουλος), άρθρο 1023, σ. 2004, σημ. 8· Βαθρακοκοίλης, VI, σ. 585· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2332· Μπέης, *Αι διαδικασίαι II*, σ. 492-493. Ορ. και ΑΠ 1163/2002, αλλά και την ΑΠ 98/2001, *ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ*, όπου δεν τέθηκε καν το συγκεκριμένο ζήτημα και η υπόθεση παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια.

πρακτικής αποτελεσματικότητας της κατασχέσεως²⁷⁶. Εν όψει της καίριας αυτής επεμβάσεως του δικαστηρίου στην όλη πορεία και εξέλιξη της διαδικασίας της κατασχέσεως, έχει υποστηριχθεί ότι αυτό λειτουργεί ως άμεσο όργανο της εκτελέσεως²⁷⁷.

Εξάλλου, όπως ήδη αναφέρθηκε, η κατάσχεση των ειδικών περιουσιακών δικαιωμάτων δε συνιστά επικουρικό είδος κατάσχεσης, αλλά εισήχθη στον νέο ΚΠολΔ ακριβώς για να υπαχθούν στη διάθεση του επισπεύδοντος δανειστή όλα τα περιουσιακά, υποκείμενα σε οικονομική εκμετάλλευση, δικαιώματα του καθ' ου η εκτέλεση οφειλέτη του. Εντάσσεται δε στα μέσα αναγκαστικής εκτέλεσης προς ικανοποίηση χρηματικών απαιτήσεων, τα οποία εν γένει μετέρχεται ο επισπεύδων δανειστής αφού έχει προηγουμένως τηρήσει όλη την προδικασία που προβλέπουν οι γενικές διατάξεις της αναγκαστικής εκτελέσεως κατά τα άρθρα 904 επ. και 951-952 επ.²⁷⁸. Απαιτείται, συνεπώς, εκτός της συνδρομής των προϋποθέσεων του άρθρου 1022, η ύπαρξη εκτελεστού τίτλου, βέβαιης και εκκαθαρισμένης απαιτήσεως, η περιαφή του εκτελεστήριου τύπου, η έκδοση απογράφου, η επίδοση αυτού μετ' επιταγής προς πληρωμή και η παρέλευση της τριήμερης προθεσμίας προς εκούσια συμμόρφωση προ της υποβολής της αιτήσεως του άρθρου 1023²⁷⁹, ενώ ταυτόχρονα τηρούνται οι διατάξεις περί ενεργητικής και παθητικής νομιμοποίησης στην αναγκαστική εκτέλεση, καθώς και οι διατάξεις περί αντιρρήσεων και ανακοπής. Εκτελεστός τίτλος παραμένει πάντοτε ο αρχικός εκ των εν άρθρω 906 προβλεπομένων τίτλος, ενώ η απόφαση που διατάσσει την κατάσχεση χρησιμοποιείται μόνον για την επιβολή αυτής, ενδεχομένως δε εξαιρετικά προς εξαναγκαστή συμμόρφωση του καθ' ου στο διατακτικό της. Ο δανειστής που δεν διαθέτει εκτελεστό τίτλο, μόνο μέσο της συντηρητικής κατασχέσεως θα μπορεί να προασπίσει την ικανοποίηση της απαιτήσεώς του διά της δέσμευσης ενός ειδικού περιουσιακού δικαιώματος του καθ' ου.

²⁷⁶ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 282 και 301, με περαιτέρω παραπομπές σε θεωρία και νομολογία· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 834-835· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1023, § 1, σ. 2848· Ράμμος/Κλαμαρή/Ορφανίδης, *Εγχειρίδιο*, σ. 615· Κιουπτισίδου-Στρατουδάκη, σ. 8· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2331-2332, ο οποίος επισημαίνει ότι αυτού του είδους ο έλεγχος δεν αποκλείει την κατά τα άρθρα 933 επ. ΚΠολΔ κατασταλτική επέμβαση του δικαστηρίου της ανακοπής κατά της εκτέλεσης. ΑΠ 1751/2001, *ΧρΙΔ*. 2002, σ. 248· *ΕλλΔνη*. 2002, σ. 1395· *ΕΕΝ*. 2003, σ. 142· ΑΠ 1046/2005· ΕφΘεσ 681/2005.

²⁷⁷ Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1023, § 2, σ. 2848· Νικολόπουλος, *ΑναγκΕκτ*, σ. 465· Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας (-Νικολόπουλος), άρθρο 1023, σ. 2004, σημ. 7.

²⁷⁸ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 302· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 834· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1023, § 3, σ. 2849· Κιουπτισίδου-Στρατουδάκη, σ. 8-9· Νικολόπουλος, *ΑναγκΕκτ*, σ. 466· Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας (-Νικολόπουλος), άρθρο 1023, σ. 2003, σημ. 1· Βαθρακοκόιλης, *VI*, σ. 585· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2332 και 2344-2345· ΑΠ 1751/2001.

²⁷⁹ Ορ. ΜΠρΘεσ 42297/2007.

Σε κάθε περίπτωση, όπως παγίως γίνεται δεκτό από τη θεωρία²⁸⁰ και τη νομολογία²⁸¹, οι ακυρότητες του τίτλου, της προδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης και τα ελαττώματα της απαίτησης, μόνο διά της ανακοπής κατά της εκτέλεσης του άρθρου 933 ΚΠολΔ και εντός των προθεσμιών του άρθρου 934 μπορούν να προβληθούν²⁸², και ουδόλως διά αγωγής ή κατ' ένσταση, πολλώ δε μάλλον στο πλαίσιο της δίκης που ανοίγεται με την αίτηση του άρθρου 1023, καθώς κατ' αυτόν τον τρόπο θα μεταβαλλόταν η εκούσια δικαιοδοσία σε τακτική διαδικασία. Στο βαθμό, όμως, που αυτή αποτελεί ουσιαστικά δίκη περί την εκτέλεση, υποστηρίζεται ότι στην προληπτική επέμβαση του δικαστηρίου του 1023, εντάσσεται για λόγους οικονομίας της δίκης και ένας παρεμπιπτόν έλεγχος των προαναφερθέντων ελαττωμάτων ή ακυροτήτων, ώστε εάν διαπιστωθεί ότι δε συντρέχει κάποια από τις γενικές προϋποθέσεις της αναγκαστικής εκτελέσεως, να απορρίπτεται η αίτηση για άδεια επιβολής της κατασχέσεως. Η κρίση αυτή δεν θα αποτελεί σε καμία περίπτωση δεδικασμένο για το δικαστήριο της ανακοπής του 933, αφού είναι καθόλα ευκαιριακή και εκφέρεται στο πλαίσιο της εκούσιας δικαιοδοσίας ώστε να μην είναι εφαρμοστέες εν προκειμένω οι διατάξεις των άρθρων 321 επ. ΚΠολΔ²⁸³. Έτσι, τόσο ο καθ' ου, όσο και οι δανειστές αυτού που δικαιολογούν έννομο συμφέρον θα έχουν το δικαίωμα να ασκήσουν ανακοπή κατά της εκτελέσεως. Αντιθέτως, αν το δικαστήριο της ανακοπής έχει ήδη αποφανθεί σχετικά, το δικαστήριο του άρθρου 1023 § 1 δεσμεύεται από την κρίση αυτή και δεν δικαιούται να κρίνει

²⁸⁰ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 282, σημ. 22· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 835· Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 10 επ· Νικολόπουλος, *ΑναγκΕκτ*, σ. 473· Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας (-Νικολόπουλος), άρθρο 1023, σ. 2005, σημ. 11· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2344-2345.

²⁸¹ ΕφΠατρ 1291/2007· ΑΠ 1751/2001, σύμφωνα με την οποία «...ενόψει του αντικειμένου της δίκης, η οποία ανοίγεται με βάση την κατά το άρθρο 1023 ΚΠολΔ αίτηση σε συνδυασμό με την § 2 του ίδιου άρθρου, δεν επιτρέπεται στη σχετική δίκη να προβληθούν από τον καθ' ου η εκτέλεση οφειλέτη ισχυρισμοί, οι οποίοι αφορούν είτε την εγκυρότητα του εκτελεστού τίτλου, είτε την απαίτηση. Η προβολή τους που διακωλύεται από την τελευταία διάταξη, θα είναι επιτρεπτή μόνο, εφόσον γίνει δεκτή σχετική αίτηση, που θα ασκηθεί αποκλειστικώς με την υπό του άρθρου 933 ΚΠολΔ προβλεπόμενη ανακοπή, η οποία αποτελεί μέσο, που έχει αμυντικό, αλλά και συγχρόνως διαπλαστικό χαρακτήρα, μέσα στην προθεσμία του άρθρου 934 ΚΠολΔ που αρχίζει, στην περίπτωση του εδ. α' της § 1 του άρθρου 934 ΚΠολΔ από την επίδοση στον καθ' ου η εκτέλεση της αποφάσεως, που διατάζει την κατάσχεση του ειδικού περιουσιακού στοιχείου. Διαφορετική άποψη θα μετέβαλε την κατά το άρθρο 1022 ΚΠολΔ διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας σε τακτική διαδικασία, στην οποία, παρά τον κανόνα του άρθρου 933 § 1 ΚΠολΔ οι αντιρρήσεις του καθ' ου η εκτέλεση δεν θα εισάγονταν με δικόγραφο ανακοπής, αλλά με τις προτάσεις του. Τέτοια όμως διαφοροποίηση ούτε από το νόμο προκύπτει, αλλά και δεν δικαιολογείται».

²⁸² Η προθεσμία του άρθρου 934 § 1 α' αρχίζει από την επίδοση της αποφάσεως που διατάζει την κατάσχεση στον καθ' ου ή και στον τρίτο, αν πρόκειται για κατάσχεση εις χείρας τρίτου. Ορ. Νίκα, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 835, σημ. 8.

²⁸³ Ορ. Τριανταφυλλίδη, Χ. σε: Απαλαγάκη, Χ. (2017). *Εφαρμογές Πολιτικής Δικονομίας*, Β' έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σ. 375, με περαιτέρω παραπομπές σε θεωρία και νομολογία, και Μπαμπινιώτη, Δ. Το δεδικασμένο των αποφάσεων της εκούσιας δικαιοδοσίας. Δ. 1997, σ. 634 επ. Η απόφαση επί της αιτήσεως του άρθρου 1023 εκδίδεται κατά την εκούσια δικαιοδοσία και δεν παράγει δεδικασμένο. Έτσι Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας (-Νικολόπουλος), άρθρο 1023, σ. 2004, σημ. 6.

αντίθετα ούτε παρεμπιπτόντως. Αν εκκρεμεί, τέλος, η εκδίκαση της ανακοπής κατά της εκτελέσεως, κατά το χρόνο που συζητείται η αίτηση του 1023, υπάρχει δυνατότητα αναβολής της εκδικάσεως αυτής κατ' άρθρο 249 ΚΠολΔ προς αποφυγή εκδόσεως αντιφατικών αποφάσεων²⁸⁴, ενώ αν έχει ασκηθεί ήδη ανακοπή και αίτηση αναστολής κατά της εκτελέσεως ή της εκτελεστότητας του τίτλου²⁸⁵ που έγινε δεκτή, η αίτηση του 1023 απορρίπτεται σε κάθε περίπτωση²⁸⁶.

ii. Η εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας κατ' άρθρο 1023 § 2

Το άρθρο 1023 § 2 προβλέπει ότι το δικαστήριο μπορεί να μην επιτρέψει την κατάσχεση, αν κρίνει ότι είναι δύσκολο να γίνει η αναγκαστική εκτέλεση ή ότι το αποτέλεσμα της θα είναι ασύμφορο. Σύμφωνα με τη θεωρία, η διάταξη αυτή ενσωματώνει δύο από τις τρεις εκφάνσεις της αρχής της αναλογικότητας²⁸⁷, αφού παρά το γεγονός ότι ενδέχεται να συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις του άρθρου 1022, αλλά και αυτές που τάσσουν οι διατάξεις για την προδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης, εντούτοις το δικαστήριο έχει τη διακριτική ευχέρεια να μην επιτρέψει την κατάσχεση, αν κρίνει ότι αυτή δεν θα είναι σε θέση να ικανοποιήσει τον επισπεύδοντα δανειστή σε τέτοιο βαθμό που να δικαιολογείται η αποστέρηση του μέλλοντος να κατασχεθεί ειδικού περιουσιακού δικαιώματος από το δικαιούχο του-καθ' ου η εκτέλεση οφειλέτη²⁸⁸.

Ως δυσχέρεια ως προς τη διενέργεια της αναγκαστικής εκτελέσεως θα κριθεί εν προκειμένω η δυσκολία που φέρει η ενδεχόμενη αξιοποίηση του δικαιώματος και όχι η μη ευχερής κατ' ακριβολογία διενέργεια των επί μέρους διαδικαστικών πράξεων της αναγκαστικής εκτέλεσης. Σε αυτό το συμπέρασμα κατατείνει και η απόφαση της Αναθεωρητικής Επιτροπής να αντικαταστήσει τη φράση που είχε τεθεί αρχικά στο τότε άρθρο 1150 «η δι' εκτελέσεως αξιοποίησις αυτού», με τον περισσότερο δόκιμο όρο «η ενέργεια της αναγκαστικής εκτελέσεως»²⁸⁹. Η διάταξη αυτή αντανakλά την αρχή της καταλληλότητας του μέσου εκτελέσεως ως την πρώτη έκφανση της αρχής της αναλογικότητας εν ευρεία εννοία, διότι εάν το δικαστήριο κρίνει ότι το δικαίωμα δεν μπορεί καθόλου ή δεν μπορεί εύκολα να κατασχεθεί και να αξιοποιηθεί, θα πρέπει να απορρίψει την αίτηση του επισπεύδοντος, αφού η αιτούμενη κατάσχεση δεν είναι η κατάλληλη και αντικειμενικά

²⁸⁴ ΕιρΘεσ 1683/2016, *Αρμ.* 2016, σ. 2038.

²⁸⁵ Για την περίπτωση λ.χ. της διαταγής πληρωμής, άρθρα 632 επ. ΚΠολΔ.

²⁸⁶ Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 836· Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 11· ΜΠρΡόδου 136/2012, *ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ*.

²⁸⁷ Για την αρχή της αναλογικότητας ως όριο στην καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος προς αναγκαστική εκτέλεση ορ. Νίκα, *ΑναγκΕκτ I*, σ. 160 επ.

²⁸⁸ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 302-303· Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 839· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2335-2336.

²⁸⁹ *Πρακτικά Αν. Επ.*, σ. 508.

πρόσφορη πράξη εκτέλεσης για ικανοποιήσει την απαίτησή του²⁹⁰. Ως προς το ασύμφορο της κατάσχεσης, ως έκφανση της αρχής της εν στενή εννοία αναλογικότητας, αυτό κρίνεται σε συνάρτηση των αρνητικών επιπτώσεων που θα έχει η κατάσχεση για τον οφειλέτη σε σχέση με την αντίστοιχη ωφέλεια που θα προσπορίσει στον επισπεύδοντα δανειστή. Γίνεται, συνεπώς, δεκτό, ότι το δικαστήριο έχει την ευχέρεια να μην επιτρέψει αυτή, εάν κρίνει ότι η ζημία που θα υποστεί ο οφειλέτης από την κατάσχεση θα είναι δυσανάλογα πιο σημαντική από την ενδεχόμενη ικανοποίηση του δανειστή του²⁹¹. Στο πλαίσιο αυτό, κρίθηκε ότι ενδέχεται να απορριφθεί αίτηση για επιβολή κατάσχεσης επί εταιρικών μεριδίων ζημιογόνου ΕΠΕ, εφόσον κρίνεται μη πρόσφορη για την ικανοποίηση του επισπεύδοντος, διότι δεν θα υπάρξουν ενδιαφερόμενοι πλειοδότες για την απόκτηση τους, ενώ ταυτόχρονα, αν η αξία των εταιρικών μεριδίων είναι μικρή, ενώ οι δανειστές που πρόκειται να αναγγεληθούν πολλοί²⁹², ο βαθμός ικανοποίησης του συγκεκριμένου δανειστή-αιτούντα την κατάσχεση θα είναι δυσανάλογα μικρός, σε σχέση με τη ζημία που θα υποστεί ο εταίρος και η εταιρεία²⁹³. Παρά ταύτα, ακριβώς επειδή η διάταξη καθιερώνει ευχέρεια του δικαστηρίου να απορρίψει την αίτηση αν συντρέχει κάποια από τις δύο ως άνω προϋποθέσεις²⁹⁴, έχει γίνει δεκτή αίτηση ως μέσο πίεσεως του οφειλέτη για εκούσια εκπλήρωση, παρά το γεγονός ότι ο βαθμός ικανοποίησης του δανειστή δεν θα ήταν ο αναμενόμενος²⁹⁵.

Άλλωστε, δεν προβλέπεται ρητά στην παρούσα διάταξη η εφαρμογή της αρχής της αναγκαιότητας ή του ηπιότερου μέσου, ως η δεύτερη έκφανση της αρχής της αναλογικότητας, αν και υποστηρίζεται από τη θεωρία ότι εφόσον η συνταγματικής περιωπής αρχή της αναλογικότητας και οι επί μέρους εκφάνσεις αυτής διαπνέουν το σύνολο της διαδικασίας της αναγκαστικής

²⁹⁰ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 303, ό.π. ΕφΘεσ 1366/2001· ΜΠρΤρικ 1/1987· ΜΠρΘεσ 42297/2007· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1023, § 9, σ. 2851.

²⁹¹ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 304, ό.π. Κουσουλή, Σ. σε: Περάκη. (1994). *Δίκαιο ΕΠΕ*, άρθρο 30, σ. 657· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1023, § 11, σ. 2852.

²⁹² Αντίστοιχη ως προς την αξία της επιχειρήσεως και η ΜΠρΤρικ 1/1987.

²⁹³ ΜΠρΘεσ 42297/2007. Η νομολογία συχνά να ταυτίζει το πρόσφορο της κατασχέσεως με το ενδεχόμενο της εμφάνισης ικανοποιητικού αριθμού πλειοδοτών. Η θεωρία επικρίνει τη στάση αυτή, διότι το υποθετικό αυτό γεγονός ανάγεται στη διενέργεια των επί μέρους πράξεων της εκτέλεσης και δεν δύναται ως εκ τούτου να οδηγεί σε απόρριψη της αιτήσεως. Έτσι Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 303, σημ. 168 και Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1023, § 10, σ. 2851 και ΕφΘεσ 205/2008.

²⁹⁴ Η Αναθεωρητική Επιτροπή έκρινε άλλωστε την πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης να μην επιτρέπεται η κατάσχεση και όταν κατά την κρίση του δικαστηρίου αυτή δεν ενδείκνυται για γενικούς λόγους ως επικίνδυνη. *Πρακτικά Αν. Επ.*, σ. 610 και ΕφΑθ 3546/1976, ΝΑ. 1976, σ. 403. Συνεπώς, το δικαστήριο έχει μεν την ευχέρεια να απορρίψει την αίτηση, μόνο, όμως, αν κρίνει το μη πρόσφορο ή ασύμφορο της κατασχέσεως.

²⁹⁵ ΕφΠειρ 376/2001. Αν και η στάση αυτή επικρίνεται λόγω πιθανής αντίθεσής της προς τα άρθρα 25 § 3 Σ και 116 ΚΠολΔ.

εκτέλεσης, θα πρέπει να εφαρμόζονται και εν προκειμένω²⁹⁶. Αν, λοιπόν, ο δανειστής μπορεί να μετέλθει ηπιότερα σε σύγκριση με την κατάσχεση του ειδικού περιουσιακού δικαιώματος μέσα εκτέλεσης ή έχει στη διάθεσή του έτερα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη που δύνανται να κατασχεθούν ή αξιοποιηθούν καταλλήλως, ενώ πιθανολογείται ότι μέσω αυτών θα ικανοποιηθεί εξ ίσου, το δικαστήριο το άρθρου 1023 θα πρέπει να έχει την ευχέρεια να μην κάνει δεκτή την αίτησή του²⁹⁷. Αν και η θέση αυτή έγινε δεκτή στο παρελθόν από την νομολογία, ιδίως στο πλαίσιο της κατασχέσεως των εταιρικών μεριδίων ΕΠΕ, με το σκεπτικό ότι το δικαίωμα του δανειστή να επιβάλει κατάσχεση υποχωρεί έναντι του συμφέροντος της εταιρείας για την προάσπιση του προσωπικού της χαρακτήρα²⁹⁸, η κρατούσα άποψη τάσσεται διαχρονικά υπέρ της ευχέρειας απόρριψης της αιτήσεως μόνο στην περίπτωση που συντρέχει κάποια από τις δύο προϋποθέσεις του άρθρου 1023 § 2²⁹⁹, εξαιρετικά δε εάν αυτή θεμελιώνεται σε ένσταση του καθ' ου ή τρίτου σχετικά με την καταχρηστικότητα της κατάσχεσης εκ της 281 ΑΚ³⁰⁰.

II. Η διαδικασία εκδόσεως της αποφάσεως

i. Περιεχόμενο της αίτησης

Εφόσον κατ' άρθρο 1023 § 1 η αίτηση θα εκδικασθεί κατά την εκούσια δικαιοδοσία, το απαραίτητο περιεχόμενο του εισαγωγικού δικογράφου της τάσσεται από τη διάταξη του άρθρου 747 § 2 ΚΠολΔ³⁰¹. Συνεπώς, εκτός από τα στοιχεία του άρθρου 118, η αίτηση πρέπει, αρχικά, να περιέχει σαφή έκθεση των γεγονότων που δικαιολογούν το αίτημά της, κατά το κύριο αντικείμενο και τα παρεπόμενά του, καθώς και την εξουσία για την υποβολή του, όπερ σημαίνει ότι θα πρέπει να αναφέρονται τα στοιχεία που θεμελιώνουν την ενεργητική νομιμοποίηση του αιτούντος ως δανειστή χρηματικής απαιτήσεως του καθ' ου και την παθητική νομιμοποίηση του τελευταίου ως οφειλέτη αυτού, καθώς και η συνδρομή όλων των προϋποθέσεων που τίθενται από τις γενικές

²⁹⁶ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 303-304, ό.π. Κουσούλη, σ. 657· Αντωνόπουλο, Β. (2002). *Βιομηχανική Ιδιοκτησία*. σ. 649, και νομολογία στις σημ. 172 και 173· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 839.

²⁹⁷ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 304, ό.π. Ράμμο, *Εγχειρίδιον ΙΙΙ*, σ. 1647· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1023, § 13, σ. 2852-2853, ό.π. Παπαναστασίου, σ. 57 και 58 και Σχινά, σ. 348.

²⁹⁸ ΕφΑθ 3690/1983, *ΕλλΑνη*. 1983, σ. 1077· ΠΠρΘεσ 52/1970, *Αρμ*. 1971, σ. 825.

²⁹⁹ ΕφΑθ 726/2016, *ΔΕΕ*. 2016, σ. 66· ΕφΑθ 5135/1981, *Αρμ*. 1981, σ. 1035· ΕφΠειρ 376/2001· ΜΠρΘεσ 42297/2007.

³⁰⁰ Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1023, § 15, σ. 2853, ό.π. ΜΠρΡόδου 392/2005 και την αντίθετη ΕφΑθ 5135/1981· Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 11.

³⁰¹ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 305-306, ό.π. ΑΠ 121/2003· ΕφΠατρ 266/2006, *ΑχΝ*. 2007, σ. 393· ΕφΑθ 4461/1971, *Αρμ*. 1972, σ. 330· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 836 επ.· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1023, § 6, σ. 2850· Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 8-9· Βαθρακοκοίλης, VI, σ. 585-586· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2333-2334 και 2346-2347· Μπέης, *Αι διαδικασίαι ΙΙ*, σ. 492 επ.

διατάξεις του δικαίου της αναγκαστικής εκτέλεσης. Η απεύθυνση της αίτησης κατά του καθ' ου η εκτέλεση δεν είναι απαραίτητη, όπως δεν είναι αναγκαία και η κλήτευση αυτού³⁰² ή του τρίτου υπόχρεου έναντι αυτού κατ' άρθρο 748 § 3 ΚΠολΔ³⁰³, κρίνονται, όμως, αυτές θεμιτές για λόγους σκοπιμότητας, την αποτροπή, δηλαδή, της ασκήσεως τριτανακοπής. Εξαίρεση εισάγεται από την ειδική διάταξη του άρθρου 88 § 3 Ν. 4072/2012, σύμφωνα με την οποία, όταν ζητείται άδεια για την επιβολή κατάσχεσης επί εταιρικών μεριδίων ΙΚΕ, η αίτηση και η απόφαση θα πρέπει να επιδίδονται και στην εταιρεία³⁰⁴. Περαιτέρω, απαιτείται ακριβής περιγραφή του αντικείμενου της κατασχέσεως, εξειδίκευση, δηλαδή, του αιτούμενου να κατασχεθεί ειδικού περιουσιακού δικαιώματος, καθώς και η υποβολή ορισμένου αιτήματος να επιτραπεί η κατάσχεση αυτού, με παράλληλη ενδεχομένως αναφορά των πρόσφορων για την αξιοποίησή του μέσων³⁰⁵. Τέλος, σε περίπτωση που για την εφαρμογή του προτεινόμενου μέσου προϋποτίθεται συμμόρφωση ή σύμπραξη του οφειλέτη, η οποία μπορεί να εξαναγκασθεί σύμφωνα με τα άρθρα 946, 947 ή 949 ΚΠολΔ, υπάρχει δυνατότητα συμπερίληψης σχετικού αιτήματος επιβολής των μέσων εκτέλεσης που προβλέπουν τα άρθρα αυτά.

ii. Υποβολή και εκδίκαση της αίτησης κατά τις διατάξεις της εκούσιας δικαιοδοσίας

Η αίτηση εκείνου υπέρ του οποίου γίνεται η εκτέλεση, ασκείται με δικόγραφο που κατατίθεται στη γραμματεία του Ειρηνοδικείου της γενικής δωσιδικίας του καθ' ου η εκτέλεση³⁰⁶ και υπάγεται, ως προελέχθη, στην εκούσια δικαιοδοσία (άρθρα 741 επ. ΚΠολΔ)³⁰⁷. Δυνατή θεωρείται η άσκηση της εν λόγω αίτησης και ενώπιον του δικαστηρίου που έχει καταστεί κατά τόπον αρμόδιο δυνάμει ρήτρας παρεκτάσεως, η οποία καταλαμβάνει και τις δίκες περί την

³⁰² Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας (-Νικολόπουλος), άρθρο 1023, σ. 2003, σημ. 2. Αν δεν κλητευθεί και δεν αποκτήσει με άλλον τρόπο (ασκώντας παρέμβαση) την ιδιότητα του διαδίκου παρέπεται ότι δεν θα έχει τη δυνατότητα ασκήσεως ένδικων μέσων κατά της εκδοθησόμενης αποφάσεως. Ορ. Ανδρίτσο/Ρεντούλη σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1023, § 5, σ. 2849-2850, ό.π. ΕφΘεσ 2219/1997, Αρμ. 1997, σ. 1479· ΑΠ 41/2003· ΕφΑθ 9403/1993.

³⁰³ Σημειωτέον ότι ο τρίτος εις χείρας του οποίου θα επιβληθεί η κατάσχεση δεν νομιμοποιείται εν προκειμένω παθητικά, αφού δεν υπάρχει καμία σύνδεση μεταξύ αυτού και του επισπεύδοντος. Αίτηση που στρέφεται κατά του τρίτου απορρίπτεται ως απαράδεκτη λόγω έλλειψης παθητικής νομιμοποίησης. Ορ. ΕφΠατρ 266/2006· ΜΠρΑθ 1519/1981, ΕλλΑνη. 1981, σ. 566.

³⁰⁴ Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 837, σημ. 86.

³⁰⁵ Σε κάθε περίπτωση το δικαστήριο έχει την εξουσία να διατάξει αυτεπάγγελα τα μέσα που θεωρεί πρόσφορα, ακόμα και με μεταγενέστερη απόφαση από αυτή που διατάζει την κατάσχεση (1024 § 1).

³⁰⁶ Το σχέδιο της Υποεπιτροπής παρέπεμπε ρητά στις γενικές διατάξεις, η φράση, όμως, αυτή απαλείφθηκε ως αυτονόητη. *Πρακτικά Αν. Επ.*, σ. 508.

³⁰⁷ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 306, σημ. 185 έως 186. Εισαχθείσα αναρμοδίως αίτηση δύναται να παραπεμφθεί αντί να απορριφθεί ως απαράδεκτη κατ' εφαρμογή των άρθρων 741 και 46 ΚΠολΔ, ΕφΑθ 4461/1971.

εκτέλεση³⁰⁸. Υπό την αρχική μορφή του άρθρου 1023, αρμόδια για την παροχή της άδειας ήταν τα Μονομελή Πρωτοδικεία, ενώ με το άρθρο 19 § 13 του Ν. 4055/2012 με έναρξη ισχύος από 02.04.2012, η αρμοδιότητα αυτή μεταφέρθηκε στα Ειρηνοδικεία, προς αποσυμφόρηση των πρώτων, επιτάχυνση της απονομής δικαιοσύνης και απλούστευση της διαδικασίας³⁰⁹. Από μέρος της θεωρίας η νομοθετική αυτή μεταβολή κρίθηκε ανεπιτυχής, δεδομένης της πολυπλοκότητας των ζητημάτων που είχαν ήδη ανακύψει ενώπιον των Πρωτοδικείων, με έντονα αμφιλεγόμενες υποθέσεις να φέρονται προς κρίση μέχρι και ενώπιον του Ανωτάτου Ακυρωτικού, όπως η κατάσχεση της επιχειρήσεως³¹⁰. Με την πρόσφατη αναθεώρηση του Κώδικα διά του Ν. 4335/2015, επανήλθε η γενική καθ' ύλην αρμοδιότητα για τις υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας στα Μονομελή Πρωτοδικεία, ωστόσο, η προκειμένη διάταξη έχει παραμείνει ως έχει, γεγονός που αποδίδεται από την επιστήμη σε νομοθετική αβλεψία, η οποία χρήζει νομοθετικής διορθώσεως³¹¹.

Μετά την κατάθεσή της, η αίτηση υποβάλλεται από τη γραμματεία χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στο δικαστήριο, ώστε να ορισθεί δικάσιμος συζήτησής της, και ο δικαστής μπορεί να διατάξει την κλήτευση τρίτων που έχουν έννομο συμφέρον ή να κοινοποιήσει αυτή στον εισαγγελέα (άρθρο 748)³¹². Εν προκειμένω έχει κριθεί ότι η μη παρέμβαση του προσεπικληθέντος – εκδοχέα της απαιτήσεως της οποίας ζητήθηκε η κατάσχεση- δεν δημιουργεί απαράδεκτο, καθώς δεν επιφέρει μεταβολή στα πρόσωπα και στη νομιμοποίηση των διαδικών στη σχετική δίκη, ώστε η μεταβίβαση του δικαιώματος να μην εμποδίζει την έκδοση αποφάσεως που θα διατάξει την κατάσχεση³¹³.

³⁰⁸ Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1023, § 4, σ. 2849, ό.π. Νίκα, Ν. *ΠολΔικ Ι*, σ. 256· Απαλαγάκη, Χ. (2002). *Γνωμοδότηση*, σ. 1062 επ.

³⁰⁹ Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 3. Παράλληλα είχε προβλεφθεί, κατ' άρθρο 94 § 2, σε ειδικές περιπτώσεις η παράσταση χωρίς δικηγόρο, και κατ' άρθρο 115 § 3, η προαιρετική κατάθεση προτάσεων.

³¹⁰ Γέσιου-Φαλτσί, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 300, σημ. 151.

³¹¹ Γέσιου-Φαλτσί, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 301, ό.π. Αρβανιτάκη, *ΕΠολΔ*. 2014, σ. 245 επ., που επισημαίνει πως δεν κρίνεται απαραίτητη η υπαγωγή των υποθέσεων αυτών στα Πολυμελή Πρωτοδικεία, δεδομένων των ορθών λύσεων που είχαν δοθεί στο παρελθόν από τα Μονομελή. Αντίθετος ο Μάζης, *ΕλλΔνη*. 2013, σ. 38 επ. και *Αρμ*. 2014, σ. 193, σημ. 1.

³¹² Γέσιου-Φαλτσί, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 307.

³¹³ ΑΠ 373/1987, *ΕλλΔνη*. 1988, σ. 1366· *ΝοΒ*. 1988, σ. 560. Αυτό φαίνεται να σημαίνει πως γίνεται δεκτό από τον ΑΠ ότι η δέσμευση της απαιτήσεως επέρχεται από την εκκρεμοδικία της αίτησης, συνεπώς πριν από την κατ' άρθρο 1025 επίδοση της αποφάσεως που την κάνει δεκτή, καθώς και ότι η κατάσχεση θα επιβληθεί τελικά κατά του μεταβιβάσαντος-εκχωρητή και όχι κατά του εκδοχέα της. Ωστόσο, η θέση αυτή οδηγεί μάλλον σε άτοπο, διότι αν η εκχώρηση είναι έγκυρη, η κατάσχεση δεν θα έχει αντικείμενο κατά του εκχωρητή, αφού αυτός δεν θα είναι πλέον ο δικαιούχος της απαιτήσεως. Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας (-Νικολόπουλος), άρθρο 1023, σ. 2004-2005, σημ. 9.

Κατά την εκδίκαση της αιτήσεως γίνεται δεκτό πως μπορεί να ασκήσει κύρια παρέμβαση οποιοσδήποτε άλλος, δανειστής του καθ' ου, που θα αιτείται και εκείνος την ικανοποίησή του από την κατάσχεση του συγκεκριμένου ειδικού περιουσιακού δικαιώματος. Αν δεν διαταχθεί η διαπλειστηριασμού εκποίηση ή δεν ορισθεί διαχειριστής, οπότε και δεν χωρεί αναγγελία (κατ' άρθρο 1030 § 3), κατά μία άποψη η παρέμβαση αυτή θα επέχει ουσιαστικά θέση αναγγελίας³¹⁴.

Περαιτέρω, εφόσον ως προελέχθη γίνεται δεκτό ότι πρόκειται για δίκη περί την εκτέλεση, εφαρμόζονται πρωτίστως οι διατάξεις του άρθρου 937 και ακολουθούν αυτές που διέπουν την εκούσια δικαιοδοσία (άρθρα 739-781 ΚΠολΔ). Επειδή, όμως, καθεαυτή η δίκη του άρθρου 1023 δεν συνιστά πράξη εκτέλεσης και δεν μπορεί ως εκ τούτου να προσβληθεί με την ανακοπή του άρθρου 933, υποστηρίζεται από τη θεωρία ότι οι κανόνες των δικών περί την εκτέλεση θα μπορούν να εφαρμόζονται στο πλαίσιο της κατάσχεσης των ειδικών περιουσιακών στοιχείων μόνο στο βαθμό που δεν αντιβαίνουν προς τη φύση της εκάστοτε πράξεως που προσβάλλεται. Με το σκεπτικό αυτό υποστηρίζεται ότι η απόφαση επί της αιτήσεως του άρθρου 1023 υπόκειται στα ένδικα μέσα που γνωρίζουν οι κανόνες της εκούσιας δικαιοδοσίας, ενώ οι κανόνες περί ενδίκων μέσων που προβλέπονται στο νέο άρθρο 937 § 1 αρ. α και β³¹⁵ -πλην αυτού που αφορά την ανακοπή ερημοδικίας που παραγκωνίζει την 764 § 3 ΚΠολΔ³¹⁶-, δεν μπορούν να εφαρμοσθούν στην περίπτωση αυτή, καθώς αφορούν τις αποφάσεις επί της ανακοπής κατά πράξεων της εκτέλεσης³¹⁷.

iii. Δικαιοπλαστική εξουσία του δικαστηρίου - Περιεχόμενο της αποφάσεως

Το δικαστήριο που θα επιληφθεί της αιτήσεως, υποχρεούται να δεχθεί αυτήν, αφού εξετάσει και διαπιστώσει, αφενός τη συνδρομή των προϋποθέσεων που τάσσει το άρθρο 1022, καθώς και τη συνδρομή των προϋποθέσεων των γενικών κανόνων της αναγκαστικής εκτέλεσης παρεμπιπτόντως, αλλά και το ενδεχόμενο η κατάσχεση να κρίνεται απρόσφορη ή ασύμφορη προς το σκοπό της ικανοποίησης του επισπεύδοντος δανειστή, έχοντας στην τελευταία περίπτωση διακριτική ευχέρεια όπως απορρίψει την υποβληθείσα αίτηση. Τα άρθρα 744 και 759 § 3 ΚΠολΔ

³¹⁴ Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 9. Ορ. και την αντίθετη θέση της Πίψου Λ. (2001). *Η αναγγελία δανειστή στην αναγκαστική εκτέλεση κατά τον ΚΠολΔ*. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκουλα, σ. 65-66, η οποία κάνει λόγο για απλή πρόσθετη παρέμβαση. Ορ. ειδικότερα σ. 75 επ. της παρούσης.

³¹⁵ Αν ο τίτλος είναι δικαστική απόφαση ή διαταγή πληρωμής επιτρέπεται μόνο η άσκηση έφεσης, σε όλες τις άλλες περιπτώσεις χωρούν όλα τα ένδικα μέσα πλην της ανακοπής ερημοδικίας.

³¹⁶ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 308· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 840, σημ. 108· Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 13, ό.π. ΑΠ 1046/2005.

³¹⁷ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 308.

παρέχουν ευρείες εξουσίες αυτεπάγγελτης ενέργειας στο δικαστήριο αυτό, το οποίο μπορεί να διατάσσει ό, τι κατά την κρίση του είναι απαραίτητο για την εξακρίβωση της αλήθειας των πραγματικών περιστατικών που τίθενται ενώπιόν του και να λαμβάνει υπόψιν του κάθε πρόσφορο αποδεικτικό στοιχείο, ακόμη και εάν δεν πληροί τους όρους του νόμου³¹⁸. Σημαντικότερα δε, με γνώμονα την ιδιαίτερη κατά το ουσιαστικό δίκαιο νομική φύση του αιτούμενου να κατασχεθεί δικαιώματος, δύναται να διατάξει αντί του αιτούμενου οποιοδήποτε πρόσφορο κατά την κρίση του μέσο για την αξιοποίηση του, ακόμα μάλιστα και εάν αυτό δεν είχε ζητηθεί από τον αιτούντα. Έτσι μπορεί να διαταχθεί από εκποίηση του κατασχεθέντος δικαιώματος με αναγκαστικό δημόσιο πλειστηριασμό, μέχρι και κατάσχεση και μεταβίβαση στον επισπεύδοντα αξιώσεως του καθ' ου οφειλέτη κατά του ίδιου του αιτούντος³¹⁹.

Η απόφαση που δέχεται την αίτηση πρέπει να προσδιορίζει επακριβώς τα ειδικά περιουσιακά δικαιώματα επί των οποίων επιτράπη να επιβληθεί κατάσχεση, ώστε να μην καταλείπεται αμφιβολία για την ταυτότητά τους, καθώς και τους λόγους αποδοχής της, ώστε να μπορεί να ελεγχθεί με ένδικα μέσα. Αιτιολογημένα πρέπει να ορίζονται και τα πρόσφορα για την αξιοποίηση του δικαιώματος μέσα, εφόσον στόχος της κατάσχεσης των ειδικών περιουσιακών δικαιωμάτων είναι η αξιοποίηση του κατασχεθέντος δικαιώματος προς ικανοποίηση του επισπεύδοντος και η κατάσχεση καθεαυτή δεν αποτελεί αυτοσκοπό της αναγκαστικής εκτέλεσης, με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 1024 § 1 εδ. α' που προβλέπει τη δυνατότητα καθορισμού των πρόσφορων μέσων και με μεταγενέστερη απόφαση. Αν και η τελευταία διάταξη φαίνεται να συνηγορεί υπέρ του αντιθέτου, υποστηρίζεται, ότι απόφαση που δεν ορίζει κανένα μέσο αξιοποίησης είναι ελλιπής³²⁰. Επίσης, η σχετική απόφαση ενδέχεται να διαλαμβάνει στο περιεχόμενό της και τους όρους υπό τους οποίους χορηγείται η άδεια για την επιβολή της κατασχέσεως, αλλά και να τάσσει τις συνέπειες μη συμμόρφωσης στους όρους αυτούς, ενώ δύναται σε κάθε περίπτωση όπου παρίσταται ανάγκη να περιλαμβάνει διατάξεις προς εκτέλεση του διατακτικού της ορίζοντας τα σχετικά μέσα εκτελέσεως³²¹.

³¹⁸ Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 9, ό.π. ΑΠ 41/2003.

³¹⁹ Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 838, επ.· Νικολόπουλος, *ΑναγκΕκτ*, σ. 469-470· Κεραμέυς/Κονδύλης/Νίκας (-Νικολόπουλος), άρθρο 1023, σ. 2003-2004, σημ. 3 και 5, ό.π. ΕφΑθ 1906/1987, *ΕλλΔνη*. 1988, σ. 546· ΑΠ 373/1987· ΕφΘεσ 3344/1991· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2334.

³²⁰ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 308, ό.π. Ράμμο, *Εγχειρίδιον III*, σ. 1648· ΕφΑθ 3546/1976· Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 840· Νικολόπουλος, *ΑναγκΕκτ*, σ. 471· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2334.

³²¹ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 308, ό.π. Ράμμο, *Εγχειρίδιον III*, σ. 1649· ΜΠρΘεσ 1085/1974, *ΕλλΔνη*. 1975, σ. 199· Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 840· Βαθρακοκοίλης, VI, σ. 593· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2347-2348. Εάν ο καθ' ου δεν

Εφόσον η απόφαση επί της αιτήσεως του άρθρου 1023 υπόκειται στα ένδικα μέσα που γνωρίζουν οι κανόνες της εκούσιας δικαιοδοσίας³²², γίνεται δεκτό ότι συγχωρείται κατά αυτής έφεση κατ' άρθρα 761-766 ΚΠολΔ³²³, αναψηλάφηση κατ' άρθρα 767-768 και αναίρεση κατ' άρθρα 769-772, όπως και τριτανακοπή κατ' άρθρα 773-775. Αν κάποιο ένδικο μέσο γίνει δεκτό και εξαφανισθεί η απόφαση που διέταξε την κατάσχεση, ελλείπει πλέον το βάθρο της αναγκαστικής εκτέλεσης των ειδικών περιουσιακών δικαιωμάτων. Σε κάθε περίπτωση, όπως έχει ήδη επισημανθεί, δεν χωρεί η άσκηση ανακοπής ερημοδικίας³²⁴. Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 763 § 1, η άσκηση της εφέσεως δεν αναστέλλει την πρόοδο της διαδικασίας των άρθρων 1025 επ., εκτός αν διαταχθεί αναστολή κατά το άρθρο 763 §§ 2 και 3³²⁵, ενώ αμφίβολη είναι και η δυνατότητα ανάκλησης ή μεταρρύθμισης, αφού σε κάθε περίπτωση η αίτηση για αλλαγή του πρόσφορου τρόπου αξιοποιήσεως του δικαιώματος υποκαθιστά την αίτηση ανάκλησης³²⁶.

III. Επιβολή της κατασχέσεως και οι συνέπειες αυτής

i. Διατυπώσεις της κατάσχεσης ανάλογα με τη νομική φύση του δικαιώματος που κατάσχεται

Υπό την προϋπόθεση ότι η αίτηση του επισπεύδοντος γίνεται δεκτή, λόγω της ανομοιογένειας των ειδικών περιουσιακών δικαιωμάτων που δύνανται να κατασχεθούν, ο νομοθέτης προέβλεψε δύο διαφορετικούς τρόπους επιβολής της προκείμενης κατασχέσεως, ανάλογα με τον αν πρόκειται για απαίτηση του καθ' ου έναντι τρίτου εξαρτώμενη εξ αντιπαροχής ή αν πρόκειται για οποιοδήποτε άλλο δικαίωμά του (άρθρο 1025 § 1)³²⁷. Σε κάθε περίπτωση η κατάσχεση δεν γίνεται μέσω δικαστικού επιμελητή ή κατασχετήριου εγγράφου, όπως γίνεται στα

συμμορφώνεται ή όταν κρίνεται αυτό αναγκαίο για την υλοποίηση του διατακτικού της αποφάσεως που διατάζει την κατάσχεση, δύναται τότε να χωρήσει έμμεση εκτέλεση κατ' άρθρα 941 επ. ΚΠολΔ διά απογράφου από την απόφαση που διατάζει την κατάσχεση ή μεταγενέστερη αυτής που διατάζει τα κατ' άρθρα 946, 947 ή 949 μέσα εκτέλεσης.

³²² Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ II*β, σ. 308, ό.π. ΑΠ 517/1985· ΜΠρΘεσ 754/1989, *Αρμ.* 1989, σ. 249· Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 840· Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 13· Νικολόπουλος, *ΑναγκΕκτ*, σ. 473-474· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2334-2335.

³²³ Οι λόγοι της εφέσεως μπορεί να αφορούν σφάλματα ως προς τον προσδιορισμό των δυνάμενων να κατασχεθούν ειδικών περιουσιακών δικαιωμάτων, τους λόγους που οδήγησαν στην παραδοχή της αιτήσεως του επισπεύδοντος, καθώς και τα πρόσφορα μέσα αξιοποιήσεως. Έτσι, Νικολόπουλος, *ΑναγκΕκτ*, σ. 473-474.

³²⁴ Αντίθετη η ΜΠρΑθ 3115/1989, που έκανε δεκτή την αιτιολογημένη ανακοπή ερημοδικίας.

³²⁵ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ II*β, σ. 309· Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 841· Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 13· Νικολόπουλος, *ΑναγκΕκτ*, σ. 474· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2334-2335.

³²⁶ Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 841· Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 13.

³²⁷ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ II*β, σ. 315, ό.π. Ράμμο, *Εγχειρίδιον III*, σ. 1649· ΕφΘεσ 3213/1996, *ΕλλΑνη.* 1998, σ. 159.

άλλα είδη κατασχέσεως³²⁸, ενώ η απόφαση που διατάσσει την κατάσχεση χρησιμεύει μόνο για την επιβολή αυτής, εφόσον τίτλος παραμένει πάντα ο αρχικός εκτελεστός τίτλος δυνάμει του οποίου επισπεύδεται η εκτέλεση³²⁹.

Επί κατασχέσεως απαίτησης εις χείρας τρίτου, απαιτείται, με τρόπο ανάλογο προς την επιβολή συντηρητικής κατασχέσεως κατ' άρθρο 712 § 1, η επίδοση της αποφάσεως που διατάζει την κατάσχεση τόσο σε εκείνον κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση όσο και στον τρίτο³³⁰. Η απόφαση αντικαθιστά έτσι λειτουργικά το κατασχετήριο του άρθρου 983 § 1³³¹ και σηματοδοτεί την έναρξη της κύριας διαδικασίας της αναγκαστικής εκτελέσεως, η εξέλιξη της οποίας εξαρτάται από τα διαταχθέντα μέσα αξιοποιήσεως του κατασχεθέντος δικαιώματος³³². Προθεσμία μεταξύ των δύο επιδόσεων δεν προβλέπεται αντίστοιχη με αυτή της διατάξεως του άρθρου 982 § 2. Η χρήση του ρήματος «γίνεται» στην εν λόγω διάταξη υποδηλώνει ότι η διπλή επίδοση της απόφασης αποτελεί στοιχείο του υποστατού της κατασχέσεως, όπως άλλωστε και η απόφαση καθεαυτή³³³. Συνεπώς, αν ελλείπει οποιοδήποτε από τα τρία αυτά στοιχεία, ήτοι απόφαση που διατάζει την κατάσχεση και επίδοση αυτής στον καθ' ου και στον τρίτο, η κατάσχεση απαίτησης εξαρτώμενης εξ αντιπαροχής εις χείρας τρίτου ως ειδικού περιουσιακού στοιχείου είναι ανυπόστατη. Η διάκριση από την ακυρότητα είναι σημαντική, καθώς το ανυπόστατο μπορεί να προταθεί και από τον τρίτο στη δίκη της ανακοπής κατά της δηλώσεως του τρίτου, ακόμη και πέρα από τις περιπτώσεις που προβλέπει το άρθρο 987, που αναφέρεται μόνο σε προσβολή του κύρους της κατασχέσεως και δεν καλύπτει τις περιπτώσεις του ανυπόστατου³³⁴.

³²⁸ Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 844· Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας (-Νικολόπουλος), άρθρο 1025, σ. 2007, σημ. 1.

³²⁹ Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 13· Νικολόπουλος, *ΑναγκΕκτ*, σ. 465 επ. και 468· Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας (-Νικολόπουλος), άρθρο 1025, σ. 2007, σημ. 1.

³³⁰ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 315 και για την κατάσχεση εις χείρας τρίτου, σ. 97 επ.· Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 845· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1025, § 2, σ. 2549· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2346.

³³¹ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 315, ό.π. ΕφΘεσ 3213/1996· ΜΠρΘεσ 879/1975, *ΑρχΝ*. 1975, σ. 671· Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 845· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1025, § 2, σ. 2859· Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 13.

³³² Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 845.

³³³ Όπως γίνεται και στην κατάσχεση εις χείρας τρίτου. Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 316, με παραπομπές σε παλαιά νομολογία· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1025, § 2, σ. 2859, ό.π. ΕφΘεσ 2851/2005· ΕφΑθ 4345/1991· Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 14.

³³⁴ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 316, ό.π. ΠΠρΑθ 3530/1971, *ΝοΒ*. 1973, σ. 82, με σύμφωνη γνώμη Μπρίνια. Με την ίδια απόφαση έγινε δεκτό ότι, όταν πρόκειται για συντηρητική κατάσχεση εις χείρας τρίτου ειδικού περιουσιακού στοιχείου κατά το άρθρο 1022, δεν αρκεί η έκδοση μόνο της απόφασης του άρθρου 682, αλλά αναγκαία είναι και η έκδοση της απόφασης του άρθρου 1023.

Η κατάσχεση οποιουδήποτε άλλου δικαιώματος ως ειδικού περιουσιακού στοιχείου γίνεται με επίδοση της απόφασης που διατάζει την κατάσχεση στον καθ' ου. Η επίδοση της αποφάσεως αντικαθιστά έτσι την κατ' άρθρα 954 § 1 και 993 § 1 κατασχετήρια έκθεση³³⁵. Εν προκειμένω, τα στοιχεία του υποστατού είναι η απόφαση του άρθρου 1023 και η επίδοση αυτής στο πρόσωπο κατά του οποίου γίνεται η εκτέλεση³³⁶. Εξαιρετικά, στις περιπτώσεις που για τη σύσταση ή τη μεταβίβαση του δικαιώματος προβλέπεται η τήρηση βιβλίων από δημόσιες αρχές που επέχουν θέση υποθηκοφύλακα, η κατάσχεση εγγράφεται με ποινή ακυρότητας αυτής (159 § 1) εντός πέντε ημερών από την επίδοση της αποφάσεως στο περιθώριο της πράξης³³⁷. Η τήρηση των διατυπώσεων αυτών απαιτείται για την κατάσχεση του δικαιώματος επί διπλώματος ευρεσιτεχνίας (άρθρο 4 § 2 Ν. 1733/1987) και επί σήματος (άρθρο 147 Ν. 4072/2012)³³⁸. Σκόπιμη θα ήταν αντίστοιχη τήρηση διατυπώσεων και στην περίπτωση που κατάσχεται εταιρικό μερίδιο ή επιχείρηση, με δημοσίευση της καταχώρισης της κατασχέσεως στο ΓΕ.ΜΗ.³³⁹

ii. Η απαγόρευση διάθεσης

Αν και το είδος του υπό κατάσχεση δικαιώματος καθορίζει στην κατάσχεση των ειδικών περιουσιακών στοιχείων και τις συνέπειες αυτής άμα τη επιβολή της, κοινό τόπο των δύο ρυθμίσεων (άρθρο 1025 § 2 και 3) αποτελεί η νομική δέσμευση του κατασχεθέντος δικαιώματος

³³⁵ Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 845· Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 13· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2347.

³³⁶ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 316, ό.π. ΕφΔωδ 316/1985, Δ. 1987, σ. 592, με ενημ. παρατ. Σταματόπουλου, σύμφωνα με την οποία επί κατασχέσεως εταιρικού μεριδίου ΕΠΕ, απαιτείται επίδοση μόνο στον καθ' ου και όχι στην εταιρεία. Παρά ταύτα προκρίνεται η επίδοση και στην εταιρεία και η σχετική σημείωση στο βιβλίο των εταίρων, για να αποφευχθεί η καταβολή στον καθ' ου των προσόδων του μεριδίου που κατασχέθηκε, με ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 996 § 3 και να προστατευθούν τυχόν καλόπιστοι τρίτοι που συναλλάσσονται με την εταιρεία. Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1025, § 3 και 4, σ. 2859, ό.π. ΕφΑθ 4345/1991· Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 14· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2346.

³³⁷ Εφαρμόζονται κατά ρητή παραπομπή οι διατάξεις των άρθρων 995 § 2 και 997. Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 316, ό.π. Ράμμο, *Εγχειρίδιον III*, σ. 1649· Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 845· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1025, § 5, σ. 2860· Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας (-Νικολόπουλος), άρθρο 1025, σ. 2007, σημ. 1· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2346.

³³⁸ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 316· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1025, § 4, σ. 2859, ό.π. ΜΠρΘεσ 31819/2004· Κουσουλή σε: Περάκη, σ. 665· Παπαναστασίου, σ. 64-65, ο οποίος προκρίνει την τήρηση των διατυπώσεων που προβλέπονται για τη μεταβίβαση του εταιρικού μεριδίου. Για τη μεταβίβαση του σήματος ειδικότερα, ορ. Ρόκα, Ν. Νομιμότητα συντηρητικής κατάσχεσης μεταβιβασθέντος αλλά μη καταχωρισθέντος σήματος. Υποχρέωση της Υπηρεσίας Σημάτων προς καταχώριση. *ΕΕμπΔ*. 2017, σ. 715 επ., ο οποίος επισημαίνει ότι η καταχώριση της μεταβίβασης του σήματος επιτελεί ρόλο νομιμοποιητικό και όχι συστατικό. Συνεπώς, κατάσχεση επί σήματος μεταβιβασθέντος αλλά μη καταχωρισθέντος κατά του δικαιοπαρόχου είναι άκυρη, καθώς επιβάλλεται επί στοιχείου που έχει εκφύγει της περιουσίας του. Διαφορετικό, φυσικά, το ζήτημα της κατασχέσεως του τιμήματος που ενδεχομένως έλαβε για τη μεταβίβαση, το οποίο είναι ελεύθερα κατασχετό, όσο διατηρείται στη δική του περιουσία.

³³⁹ Για ΕΠΕ ορ. ανωτέρω σημ. 336. Για την επιχείρηση, ορ. Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 14 και Μάζη, *ΝοΒ*. 2015, σ. 2224.

υπέρ του κατασχόντος από το χρόνο επιβολής της κατασχέσεως και η απαγόρευση της περαιτέρω διαθέσεώς του.

Αν κατάσχεται απαίτηση του καθ' ου εις χείρας τρίτου, σύμφωνα με το άρθρο 1025 § 3 ΚΠολΔ εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 984 §§ 1 και 2, 985 έως 987 και 990. Αυτό ουσιαστικά σημαίνει ότι οι συνέπειες που επέρχονται είναι ίδιες με αυτές που προβλέπονται στην κατάσχεση εις χείρας τρίτου³⁴⁰. Ως εκ τούτου, από την επίδοση της αποφάσεως του άρθρου 1024 στον καθ' ου³⁴¹, επέρχεται η υπέρ του κατασχόντος νομική δέσμευση της απαιτήσεως, ακόμα και πριν την επίδοση της αποφάσεως στον τρίτο (984 § 1)³⁴². Συνεπώς, ο καθ' ου δεν δύναται να εκχωρήσει περαιτέρω, συστήσει ενέχυρο ή επιβαρύνει με άλλον τρόπο την απαίτηση, αφού μία τέτοια διάθεση θα είναι αυτοδικαίως άκυρη υπέρ του κατασχόντος (175 ΑΚ)³⁴³. Από την κοινοποίηση, επίσης, της αποφάσεως στον τρίτο, δεν παράγει πλέον έννομες συνέπειες για τον κατασχόντα η εξόφληση της κατασχεμένης απαίτησης προς τον καθ' ου ή ο συμψηφισμός της με μεταγενέστερη απαίτηση που διαθέτει ο τρίτος κατά αυτού (984 § 2). Δεδομένου ότι η κατάσχεση των ειδικών περιουσιακών στοιχείων αφορά κυρίως σε άυλα αγαθά, δεν νοείται υλική δέσμευση αυτών με παράλληλο διορισμό μεσεγγυούχου³⁴⁴, ενώ η εκμετάλλευσή τους εξακολουθεί να ανήκει στον κύριο-δικαιούχο τους³⁴⁵.

Η απαγόρευση διαθέσεως είναι η κύρια συνέπεια της κατασχέσεως και οποιουδήποτε άλλου ειδικού περιουσιακού δικαιώματος. Μετά την επίδοση της αποφάσεως που διατάζει την κατάσχεση σε εκείνον κατά του οποίου γίνεται η εκτέλεση, είναι απολύτως άκυρη υπέρ του κατασχόντος η διάθεση³⁴⁶ του δικαιώματος που κατασχέθηκε. Ειδικότερα, για τις περιπτώσεις που προβλέπεται

³⁴⁰ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 112 επ. και 317, ό.π. Ράμμο, *Εγχειρίδιον ΙΙΙ*, σ. 1650· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 846· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1025, § 8, σ. 2861· Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 14· Νικολόπουλος, *ΑναγκΕκτ*, σ. 467· Βαθρακοκοΐλης, *VI*, σ. 593· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2348.

³⁴¹ Ορ. όμως και ανωτέρω σημ. 313 για την κρίση της ΑΠ 373/1987 σχετικά με τη δέσμευση του δικαιώματος από το χρόνο εκκρεμοδικίας της αιτήσεως.

³⁴² Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 749. Υπό τον όρο βέβαια ότι αυτή θα συντελεσθεί, ειδάλλως η κατάσχεση, κατά τα προαναφερθέντα, θα είναι ανυπόστατη.

³⁴³ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 112 επ.· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 749 επ. Πρόκειται για σχετική ακυρότητα μόνο υπέρ του κατασχόντος, των λοιπών δανειστών που επέβαλαν κατάσχεση πριν από τη διάθεση (κατά μία άποψη και αυτών που επέβαλαν μετά) και του υπερθεματιστή.

³⁴⁴ Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 846, ό.π. ΜΠρΠειρ 810/2015.

³⁴⁵ Γεωργιάδου σε Τέντε (επιμ.), σ. 439, ό.π. ΜΠρΘεσ 31819/2004.

³⁴⁶ Η εν στενή εννοία διάθεση καταλαμβάνει κάθε επερχόμενη από τη βούληση του δικαιούχου απώλεια, επιβάρυνση ή αλλοίωση του δικαιώματός του, ώστε να απαγορεύεται κάθε εκποίηση του κατασχεθέντος δικαιώματος και επιβάρυνσή

εγγραφή της πράξης σε βιβλίο, η ακυρότητα αυτή είναι αντιτάξιμη έναντι τρίτων, μόνο αν η κατάσχεση είχε εγγραφεί προ της διαθέσεως, ενώ γνώση ή άγνοια του τρίτου δεν επηρεάζει το κύρος της διαθέσεως³⁴⁷.

iii. Η δυνατότητα πολλαπλών κατασχέσεων πριν και μετά τον Ν. 4335/2015

Η δυνατότητα της επιβολής πολλαπλών κατασχέσεων επί ειδικού περιουσιακού δικαιώματος δεν ρυθμίσθηκε νομοθετικά, αλλά και δεν φαίνεται να έχει μέχρι σήμερα απασχολήσει την νομολογία. Δεδομένης, όμως, της νομικής δεσμεύσεως του δικαιώματος συνεπεία της επιβολής κατασχέσεως, η θεωρία τάχθηκε υπέρ ή μη αυτής, ανάλογα με το είδος του κατασχόμενου δικαιώματος, αλλά και του εκάστοτε ισχύοντος νομοθετικού καθεστώτος.

Όπως ήδη αναφέρεται ανωτέρω, όταν κατάσχεται απαίτηση του καθ' ου έναντι τρίτου εξαρτώμενη εξ αντιπαροχής ως ειδικό περιουσιακό στοιχείο, εφαρμόζονται ως προς τις συνέπειες της κατασχέσεως οι ρυθμίσεις των άρθρων 984 §§ 1 και 2, 985 έως 987 και 990 ΚΠολΔ για την κατάσχεση εις χείρας τρίτου. Από τη διατύπωση του άρθρου 985 § 1, το οποίο αναφέρεται και σε «άλλη κατάσχεση», γίνεται δεκτό κατά κρατούσα άποψη διαχρονικά, ότι σε αυτές τις περιπτώσεις η επιβολή πολλαπλών κατασχέσεων είναι επιτρεπτή, συνεπώς νοητή είναι η δυνατότητα αυτή και στην κατάσχεση απαιτήσεως κατά τη διαδικασία των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ³⁴⁸.

Όταν, αντιθέτως, επρόκειτο να κατασχεθεί οποιοδήποτε άλλο δικαίωμα, πριν από το Ν. 4335/2015, η θεωρία δεχόταν σταθερά πως δεύτερη κατάσχεση δεν χωρεί. Η θέση αυτή στηριζόταν στην απουσία σχετικής ρύθμισης στο άρθρο 1025, στην πρόβλεψη της αναγγελίας δανειστών κατ' άρθρα 1026 και 1030 § 3, καθώς και στη ρητή απαγόρευση των πολλαπλών κατασχέσεων επί κινητών και ακινήτων που έθεταν τα άρθρα 958 § 2 και 997 § 5, με το επιχείρημα ότι η κατάσχεση των ειδικών περιουσιακών στοιχείων δεν δύναται να αφίσταται από αυτή τη συνειδητή και σαφή επιλογή του νομοθέτη για τα άλλα δύο είδη κατασχέσεως, ενώ παράλληλα υποστηριζόταν ότι η ρητή παραπομπή του άρθρου 1025 στις διατάξεις του άρθρου 997 καταλαμβάνει και την

του με ενέχυρο, εξαιρουμένης της περιπτώσεως της 962 § 2 ΚΠολΔ. Ενοχικές δικαιопπραξίες δεν καταλαμβάνονται από την απαγόρευση. Ορ. Νίκα, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 220.

³⁴⁷ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 318, ό.π. Ράμμο, *Εγχειρίδιον III*, σ. 1650· Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 846· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1025, § 9, σ. 2861· Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 14· Βαθρακοκύλης, *VI*, σ. 593· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2348.

³⁴⁸ Μάλλον αντίθετος και υπό τις δύο εκδοχές ο Νικολόπουλος στους Κεραμέα/Κονδύλη/Νίκα, άρθρο 1025, σ. 2008, σημ. 3. Ορ. όμως και του ιδίου, *ΑναγκΕκτ*, σ. 467, όπου δέχεται την επιβολή πολλαπλών κατασχέσεων επί απαιτήσεως έναντι τρίτου εξαρτώμενης εξ αντιπαροχής, με συνέπεια να μην είναι επιτρεπτές οι αναγγελίες έτερων δανειστών.

απαγόρευση των πολλαπλών κατασχέσεων, παρά το γεγονός ότι η παραπομπή αυτή αφορά μόνον την εγγραφή της κατάσχεσης στα δημόσια βιβλία³⁴⁹.

Δυνάμει της εκ βαθέων νομοθετικής μεταρρύθμισης που επήλθε στο δίκαιο της αναγκαστικής εκτέλεσης με το Ν. 4335/2015, τα νέα άρθρα 958 § 2 και 997 § 5 εισάγουν τη δυνατότητα επιβολής πολλαπλών κατασχέσεων επί κινητών και ακινήτων, οι οποίες θα βαίνουν παραλλήλως και ανεξάρτητα η μία από την άλλη. Ωστόσο, όσον αφορά την αντίστοιχη ευχέρεια στη διαδικασία των άρθρων 1022 επ., ο νομοθέτης τήρησε για άλλη μία φορά σιγή. Μερίδα της θεωρίας υποστηρίζει³⁵⁰, συνεπώς, ότι εκ της στάσεως αυτής συνάγεται επιλογή των νομοθετούντων περί μη επέκτασης της δυνατότητας αυτής και στην κατάσχεση των ειδικών περιουσιακών στοιχείων, διότι αν το επιθυμούσαν όντως, θα είχαν πράξει αυτό διά της θεσπίσεως σχετικής διατάξεως, δοθέντος μάλιστα ότι το σύστημα των πολλαπλών κατασχέσεων δεν συνάδει με την κατάσχεση των ειδικών περιουσιακών στοιχείων, ώστε να υποστηριχθεί η αναλογική εφαρμογή. Κατά την άποψη αυτή, η απαγόρευση της επιβολής δεύτερης κατασχέσεως αρχίζει από το χρόνο που επέρχεται και η απαγόρευση διαθέσεως του κατασχεθέντος δικαιώματος, ήτοι, είτε από την επίδοση της αποφάσεως που διατάζει την κατάσχεση στον καθ' ου, είτε όταν απαιτείται εγγραφή της κατασχέσεως σε δημόσια βιβλία, από το χρόνο καταχωρίσεως αυτής³⁵¹. Υποστηρίζεται, ωστόσο, και η αντίθετη άποψη, σύμφωνα με την οποία, ακριβώς επειδή το σύστημα των πολλαπλών κατασχέσεων εισήχθη πλέον σε όλα τα άλλα είδη κατασχέσεως, θα πρέπει να επεκταθεί αυτό και στην κατάσχεση των ειδικών περιουσιακών δικαιωμάτων, διότι εκ της σιωπής του νομοθέτη δε συνάγεται αναντίρρητα πρόθεση αυτού να αποκλείσει αυτή την ευχέρεια³⁵². Επισημαίνεται, επίσης, ότι το επιτρεπτό της αναγγελίας και άλλων δανειστών (1030 § 3) δεν αποτελεί πια κριτήριο για τον αποκλεισμό περαιτέρω κατασχέσεων, αυτό εξάλλου ισχύει και στην κατάσχεση επί κινητών και ακινήτων (972)³⁵³.

Παρά ταύτα, όπως ήδη ειπώθηκε, το ζήτημα αυτό δεν έχει απασχολήσει μέχρι σήμερα τη νομολογία. Άλλωστε, και οι σχετικές ρυθμίσεις που αφορούν τις πολλαπλές κατασχέσεις συνιστούν

³⁴⁹ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 318· Γεωργιάδου σε Τέντε (επιμ.), σ. 439· Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 14· Πίψου, σ. 61 επ· Βαθρακοκοίλης, VI, σ. 594· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2349-2350.

³⁵⁰ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 319· Γεωργιάδου σε Τέντε (επιμ.), σ. 439.

³⁵¹ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 319-320.

³⁵² Αθανασόπουλος, *ΑναγκΕκτ*, σ. 740· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1025, § 10, σ. 2861-2862.

³⁵³ Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 846, σημ. 138.

ακόμα σχετικά νέο δίκαιο, με αποτέλεσμα να αναμένεται να ανακύψουν πλείστα ζητήματα από την εφαρμογή τους. Μένει, λοιπόν, να αναδειχθούν και επιλυθούν αυτά από την επιστήμη αλλά και τα δικαστήρια, ώστε να υπάρξει έδαφος για περαιτέρω συζήτηση σε επίπεδο κατάσχεσης ειδικών περιουσιακών δικαιωμάτων. Αφού το σύστημα των πολλαπλών κατασχέσεων επί κινητών και ακινήτων είναι νέο για τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, πρέπει να θεωρείται δικαιολογημένη η σιωπή του νομοθέτη όσον αφορά την εισαγωγή αντίστοιχης ρύθμισης στη διαδικασία των άρθρων 1022 επ., δεδομένης της ιδιομορφίας που φέρει αυτή και των εν γένει δυσκολιών που ενδέχεται να προκύψουν κατά την εξέλιξη της αναγκαστικής εκτέλεσης. Σε κάθε περίπτωση, είναι δυνατή η επιβολή αναγκαστικής κατασχέσεως επί ειδικού περιουσιακού στοιχείου το οποίο έχει προηγουμένως κατασχεθεί συντηρητικώς, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 721 ΚΠολΔ³⁵⁴.

iv. Δίκες περί την εκτέλεση

Δεδομένου ότι η κατάσχεση των ειδικών περιουσιακών στοιχείων αποτελεί μέσο εκτέλεσης για την ικανοποίηση χρηματικών απαιτήσεων και ως τέτοιο εντάσσεται στο όλο σύστημα των κανόνων της αναγκαστικής εκτέλεσης, χωρεί πάντοτε στο πλαίσιο της άσκηση ανακοπής του άρθρου 933 κατά των διαδικαστικών πράξεων της εκτέλεσης, τόσο από τον καθ' ου, όσο και από οποιονδήποτε άλλο έχει προς τούτο έννομο συμφέρον³⁵⁵. Όπως έχει ήδη λεχθεί, ωστόσο, η ίδια η απόφαση που διατάσσει την κατάσχεση δεν αποτελεί διαδικαστική πράξη της αναγκαστικής εκτέλεσης, συνεπώς, δεν είναι νοητή η προσβολή της με ανακοπή, παρά μόνο με τα προαναφερθέντα ένδικα μέσα. Περαιτέρω, πράξεις εκτέλεσης δεκτικές προσβολής με ανακοπή δεν θεωρούνται από τη θεωρία ούτε, ως πρόσφορα μέσα αξιοποίησης του κατασχεθέντος δικαιώματος, η μεταβίβασή του στον επισπεύδοντα ή η ελεύθερη διάθεση αυτού κατ' άρθρο 1024 § 1, αλλά ούτε και οι πράξεις που τελούνται από το διορισθέντα διαχειριστή, διότι αυτές είναι πράξεις διαχείρισεως και όχι πράξεις εκτελέσεως. Ειδικά, όμως, για τη διαχείριση ως μέσο αξιοποίησης του κατασχεθέντος δικαιώματος, ο νομοθέτης έχει επιλέξει, όπως θα αναλυθεί κατωτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 1029, κάθε διαφορά που ανακύπτει στο πλαίσιο της να άγεται ενώπιον του δικαστηρίου του άρθρου 1023, το ίδιο και η ανακοπή κατά του πίνακα διανομής ή αναγγελίας κατ' άρθρο 1031³⁵⁶. Στο πλαίσιο της κατάσχεσης των ειδικών περιουσιακών στοιχείων, προσβάλλονται, συνεπώς, με την ανακοπή του 933 όλες οι διαδικαστικές πράξεις της προδικασίας της αναγκαστικής

³⁵⁴ Χαμηλοθώρης, Ι. (2016). *Ασφαλιστικά μέτρα, μετά τον νέο Ν. 4335/2015*. Β' έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σ. 243 επ.

³⁵⁵ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 332, ό.π. ΕφΘεσ 3213/1996· ΜΠρΘεσ 879/1975· ΑΠ 1751/2001· ΕιρΘεσ 1683/2016.

³⁵⁶ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 332-333· Νικολόπουλος, *ΑναγκΕκτ*, σ. 474-475.

εκτέλεσης, όπως και όλες οι μετέπειτα διαδικαστικές πράξεις εκτέλεσης που διενεργούνται από τα εμπλεκόμενα σε αυτή πρόσωπα, μέχρι και την περάτωση της κύριας διαδικασίας της.

Όσον αφορά την προθεσμία ασκήσεως της ανακοπής, θα εφαρμοσθούν οι κανόνες του νέου άρθρου 934 ΚΠολΔ όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 1 άρθρο 8 § 2 του Ν. 4335/2015. Συνεπώς, η προθεσμία του άρθρου 934 § 1 α' των σαράντα πέντε (45) ημερών, πρέπει να θεωρείται ότι αρχίζει από την επίδοση στον καθ' ου η εκτέλεση της αποφάσεως που διατάσσει την κατάσχεση ή και στον τρίτο, ανάλογα με τον αν πρόκειται για κατάσχεση εις χείρας του οφειλέτη ή τρίτου. Ειδικά στην τελευταία περίπτωση, η προθεσμία άρχεται από τη μεταγενέστερη επίδοση της αποφάσεως στον καθ' ου. Από την άλλη πλευρά, η τελευταία πράξη της εκτέλεσης εξαρτάται στην προκειμένη διαδικασία από το είδος του πρόσφορου μέσου που έταξε το δικαστήριο για την αξιοποίηση του κατασχεθέντος δικαιώματος. Άρα, εάν τάχθηκε η μεταβίβαση ή η διάθεση του δικαιώματος σε τρίτο, αυτή η πράξη της μεταβιβάσεως ή της διαθέσεως αποτελεί τη μία και μοναδική πράξη διά της οποίας ολοκληρώνεται η εκτέλεση, ώστε η ανακοπή να δύναται να ασκηθεί, όπως προβλέπει η διάταξη του άρθρου 934 § 1 β', εντός τριάντα (30) ημερών από αυτή. Αν διατάχθηκε η εκποίηση δι' αναγκαστικού πλειστηριασμού, τελευταία πράξη λογίζεται η σύνταξη της σχετικής εκθέσεως και η αντίστοιχη προθεσμία εκτείνεται σε τριάντα (30), επίσης, ημέρες από την ημέρα του πλειστηριασμού, κατ' άρθρο 934 § 2³⁵⁷.

Νοητή είναι σε κάθε περίπτωση και η άσκηση της ανακοπής του τρίτου, κατ' άρθρο 936. Έχει κριθεί σχετικά πως νομιμοποιείται να ασκήσει την ανακοπή του τρίτου ο εκ προσυμφώνου αγοραστής διαμερίσματος, η οποία στρέφεται κατά του επισπεύδοντος δανειστή, του εργολάβου πωλητή καθ' ου οφειλέτη και κατά της επισπευδόμενης σε βάρος του τελευταίου αναγκαστικής εκτέλεσης επί του εργολαβικού ανταλλάγματος για την ανέγερση πολυώροφης οικοδομής, υπό την προϋπόθεση ότι έχει καταρτισθεί μεταξύ του εργολάβου και του τρίτου και πρόσθετη σύμβαση, με την οποία απέκτησε αυτός τη νομή ή την κατοχή του διαμερίσματος. Σύμφωνα με τη νομολογία, η πρόσθετη αυτή σύμβαση παράδοσης της νομής ή κατοχής επί του πράγματος, άνευ της οποίας δεν

³⁵⁷ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 333, ό.π. ΕφΘεσ 3213/1996· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 835, σημ. 8· Νικολόπουλος, *ΑναγκΕκτ*, σ. 473.

είναι δυνατή ή ακύρωση της επισπευδόμενης εκτέλεσης ως καταχρηστικής³⁵⁸, μπορεί να είναι και αναιτιώδης και πάντως δεν υπόκειται σε τύπο³⁵⁹.

Τέλος, θεωρείται νοητή και η άσκηση ανακοπής του τρίτου κατ' άρθρο 583, εις χείρας του οποίου επεβλήθη η κατάσχεση, η οποία ανακοπή θα υπόκειται αναλογικά στους περιορισμούς του άρθρου 987³⁶⁰.

IV. Τα πρόσφορα μέσα αξιοποιήσεως του δικαιώματος

Ο ιδιαίτερος χαρακτήρας της κατασχέσεως των ειδικών περιουσιακών δικαιωμάτων αναδεικνύεται περισσότερο από την επισκόπηση των διαφορετικών πρόσφορων μέσων διά των οποίων δύναται να αξιοποιηθεί το κατασχεθέν δικαίωμα, αλλά και την μετέπειτα εξέλιξη της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης, αφού, ως προελέχθη, η κατάσχεση αυτή δεν οδηγεί απαραίτητα σε εκποίηση του δικαιώματος δι' αναγκαστικού πλειστηριασμού, εφόσον ενδέχεται να μην είναι αυτό το προσφορότερο από τα τασσόμενα μέσα για να οδηγήσει στην ικανοποίηση του επισπεύδοντος και των λοιπών τυχόν δανειστών που άσκησαν παρέμβαση στη δίκη που ανοίχθηκε με την αίτηση του άρθρου 1023. Το δικαστήριο, άλλωστε, δικάζοντας σύμφωνα με τους κανόνες της εκούσιας δικαιοδοσίας έχει την εξουσία να διατάξει όποιο κατά την κρίση του μέσο θεωρεί ως το πλέον κατάλληλο, ακόμα και αν αυτό είναι τελείως διαφορετικό από αυτά που προτάθηκαν στην αίτηση από τον επισπεύδοντα, χωρίς να θεωρείται ότι υπάρχει ανεπίτρεπτη μεταβολή αιτήματος³⁶¹,

³⁵⁸ Ο αγοραστής διαθέτει το κατ' άρθρο 281 ΑΚ ουσιαστικό δικαίωμα απόκρουσης του δικαιώματος του καθ' ου η εκτέλεση, το οποίο, ασκούμενο από τον επισπεύδοντα, υπόκειται σε όσους περιορισμούς θα υπέκειτο αν είχε ασκηθεί από τον καθ' ου η εκτέλεση. Η κατάχρηση έγκειται στη μεταβίβαση του δικαιώματος παρά την υπόσχεση περί μη περαιτέρω διάθεσης σε τρίτο και τη λήψη αρραβώνα εκ μέρους του εργολάβου, γεγονότα που συνεπάγονται την έλλειψη εξουσίας διάθεσης του επί της κατασχεθείσας απαίτησης για μεταβίβαση των διαμερισμάτων και των αντίστοιχων ποσοστών εξ αδιαιρέτου επί του οικοπέδου. Υπό την ίδια εκδοχή, οι δανειστές του πωλητή που παρακράτησε την κυριότητα κατ' άρθρο 532 ΑΚ, δεν μπορούν να κατάσχουν αυτή, καθώς αποκρούονται από το δικαίωμα προσδοκίας του τρίτου αγοραστή (206, 281 ΑΚ). Ορ. αναλυτικά Κιουπτισίδου- Στρατουδάκη, σ. 11, ό.π. ΑΠ 1163/2002 και ΟΛΑΠ 1688/1983, ΝοΒ. 1983, σ. 1535.

³⁵⁹ Αθανασόπουλος, *ΑναγκΕκτ*, σ. 737, ό.π. ΑΠ 1547/2007, *Ανη.* 2009, σ. 730· ΕφΘεσ 953/2013, *Ανη.* 2014, σ. 143. Η ανακοπή αυτή εφόσον αφορά ακίνητο εγγράφεται στα βιβλία διεκδικήσεων κατ' άρθρο 220 ΚΠολΔ.

³⁶⁰ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 334.

³⁶¹ Όπως και στο άρθρο 1022 έτσι και στη διάταξη του άρθρου 1024 § 1 αναφέρονται «ιδίως» τα μέσα που μπορεί να διατάξει το δικαστήριο. Συνεπώς και αυτή η απαρίθμηση είναι ενδεικτική και στόχος της είναι να δώσει κατεύθυνση στο δικαστή. Ορ. Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 310, σημ. 213· Ανδρίτσος /Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1024, § 1 και 2, σ. 2854, ό.π. ΑΠ 1046/2005· Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας (-Νικολόπουλος), άρθρο 1024, σ. 2005, σημ. 1· *Πρακτικά Αν. Επ.*, σ. 509-510· Ορ. και ΕφΑθ 1906/1987, σύμφωνα με την οποία διατάχθηκε η διάθεση του κατασχεθέντος διά πλειστηριασμού, αντί για τη μεταβίβαση στον αιτούντα.

ενώ αν κρίνει ότι κανένα άλλο μέσο εκ της μεταβίβασης στον επισπεύδοντα ή της διάθεσης του δικαιώματος δεν είναι πρόσφορο, μπορεί να διατάξει το επικουρικό μέσο του διορισμού διαχειριστή³⁶². Ο καθορισμός των πρόσφορων μέσων μπορεί να γίνει και με μεταγενέστερη της αποφάσεως που διέταξε την κατάσχεση απόφαση, η οποία σύμφωνα με τη θεωρία μπορεί να προβλέπει και νέα ή πρόσθετα μέσα, όταν τα αρχικά αποδείχθηκαν ανεπαρκή ή αναποτελεσματικά, χωρίς να χρειάζεται προσφυγή στην ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αρχικής αποφάσεως κατά την 758 ΚΠολΔ, ενώ και η «εσφαλμένη» επιλογή πρόσφορου μέσου δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση λόγο έφεσης κατά της αρχικής αποφάσεως³⁶³.

ι. Η μεταβίβαση του δικαιώματος

Το πρώτο από τα πρόσφορα μέσα που προβλέπει ενδεικτικά το άρθρο 1024 § 1 είναι η μεταβίβαση του δικαιώματος σε εκείνον υπέρ του οποίου γίνεται η εκτέλεση με πληρωμή ορισμένου τιμήματος ή με συμψηφισμό ολόκληρης ή μέρους της απαιτήσεώς του. Το δικαστήριο θα πρέπει, συνεπώς, να καθορίζει ταυτόχρονα στην απόφασή του ποιο θα είναι το σχετικό τίμημα, ποιος θα είναι ο τρόπος εξοφλήσεώς του, καθώς και αν θα επιτραπεί και σε τι ποσοστό ο συμψηφισμός, ενώ, εάν στο μεταξύ έχουν παρέμβει και άλλοι δανειστές, θα πρέπει να καθορίζει και την τύχη του τιμήματος³⁶⁴. Η παρέμβαση αυτή δεν επέχει θέση αναγγελίας, αλλά έχει το χαρακτήρα της απλής πρόσθετης παρεμβάσεως κατ' άρθρο 937 ΚΠολΔ και στηρίζεται στην προσδοκία των παρεμβάντων δανειστών για ικανοποίηση των απαιτήσεών τους³⁶⁵, η οποία θα συντελεσθεί τελικά διά της επιβολής κατασχέσεως στα χέρια του επισπεύδοντος ως τρίτου του ορισθέντος από το δικαστήριο τιμήματος κατά τις διατάξεις της κατασχέσεως εις χείρας τρίτου (982 επ.)³⁶⁶. Αντιθέτως, αν δεν λάβουν χώρα παρεμβάσεις έτερων δανειστών, αναγγελία τους εν προκειμένω δεν είναι νοητή³⁶⁷. Στο πλαίσιο αυτό θεωρήθηκε ως πρόσφορο μέσο αξιοποίησης η απευθείας μεταβίβαση

³⁶² Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 309, ό.π. Κουσούλη, σε: Περάκη, άρθρο 30, σ. 664· ΑΠ 154/2018· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 841-842· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1024, § 3, σ. 2854· Νικολόπουλος, *ΑναγκΕκτ*, σ. 461-462 και 469 επ.· Βαθρακοκοίλης, *VI*, σ. 588· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2337 επ.

³⁶³ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 310· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 842· Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 12· Βαθρακοκοίλης, *VI*, σ. 588· Σιδηρόπουλος, *Αρμ.* 1996, σ. 756· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2338.

³⁶⁴ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 309, ό.π. ΕφΠειρ 290/1999, *ΕΕμπΔ.* 2000, σ. 83· ΜΠρΘεσ 28463/1995· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1024, 5, σ. 2855.

³⁶⁵ Πίψου, σ. 66, ό.π. Κουσούλη, Σ. Η παρέμβαση, σ. 115, σύμφωνα με τον οποίο αφού οι δανειστές έχουν οικονομικό μόνο συμφέρον για συμμετοχή στη δίκη, η παρέμβασή τους δεν μπορεί να στηριχθεί στο άρθρο 80, αλλά μόνο στο 937 § 1, η θεσμική σημασία του οποίου αποβαίνει αποφασιστική. Ορ. και Νίκα, *ΑναγκΕκτ Ι*, σ. 656, το έννομο συμφέρον έγκειται στην επίκληση και μόνο του γεγονότος ότι ο παρεμβαίνων είναι δανειστής αυτού κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση.

³⁶⁶ Πίψου, σ. 66· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2339.

³⁶⁷ Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 842· Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας (-Νικολόπουλος), άρθρο 1024, σ. 2007, σημ. 5.

στον αιτούντα των εταιρικών μεριδίων ΕΠΕ, του περιουσιακού δικαιώματος που απορρέει από συλλογικό έργο - παιχνίδι ηλεκτρονικού υπολογιστή, του εργολαβικού ανταλλάγματος, του δικαιώματος επί της επιχειρήσεως και δη της εκμετάλλευσης αυτής, αλλά και της απαίτησης εκ του προσυμφώνου³⁶⁸. Στις δύο τελευταίες περιπτώσεις, αλλά και όταν εν γένει κατάσχεται απαίτηση η σχετική μεταβίβαση συντελείται διά εκχωρήσεως³⁶⁹.

Περαιτέρω, εφόσον δεν καθορίζεται από τον νόμο ο τρόπος με τον οποίο θα εξαναγκαστεί ο καθ' ου στη μεταβίβαση του κατασχεθέντος δικαιώματος, υποστηρίζεται ότι πρέπει να εφαρμόζονται εν προκειμένω οι διατάξεις των άρθρων 941 επ. για την έμμεση εκτέλεση και δη αν πρόκειται για δικαιοπραξία, η διάταξη του άρθρου 949 ΚΠολΔ. Συνεπώς, για την υλοποίηση της μεταβίβασης και την ευόδωση της μετέπειτα διαδικασίας της εκτελέσεως, ο επισπεύδων δύναται να επισπεύσει έμμεση εκτέλεση με εκτελεστό τίτλο, είτε την απόφαση που διατάζει την κατάσχεση, υπό την προϋπόθεση ότι η απόφαση αυτή περιλαμβάνει αντίστοιχες διατάξεις που προβλέφθηκαν από το δικαστήριο για την ολοκλήρωση της διαδικασίας, είτε μεταγενέστερη αυτής, αφού όπως ήδη αναφέρεται ανωτέρω, τα μέσα των άρθρων 946, 947 ή 949, μπορούν να προβλεφθούν, δυνάμει του άρθρου 1024 § 1, και με μεταγενέστερη της αρχικής απόφαση.

Στην περίπτωση, ωστόσο, που κατάσχεται απαίτηση του οφειλέτη κατά κάποιου τρίτου εκ προσυμφώνου και διατάσσεται η μεταβίβαση αυτής διά εκχωρήσεως³⁷⁰, απαραίτητη θα είναι τόσο η σύμπραξη του καθ' ου για τη μεταβίβαση της απαιτήσεως στον επισπεύδοντα, όσο και η σύμπραξη του τρίτου-αντισυμβαλλομένου του καθ' ου, ώστε να καταρτισθεί η τελική δικαιοπραξία. Προκειμένου να αποφεύγονται ως εκ τούτου περιττές δίκες, που σαν αποτέλεσμα θα έχουν τη ματαίωση της ικανοποιήσεως του δανειστή, υποστηρίζεται από τη θεωρία ότι ορθά αναγνωρίζεται στην απόφαση που διατάσσει τη μεταβίβαση λειτουργία δικαστικής εκχωρήσεως κατά τρόπο ανάλογο προς τα ισχύοντα στην κατάσχεση εις χείρας τρίτου³⁷¹, ώστε ο επισπεύδων που αποκτά λ.χ. την απαίτηση του εργολάβου-καθ' ου κατά του οικοπεδούχου για τη μεταβίβαση του ποσοστού εξ αδιαιρέτου του οικοπέδου, να μπορεί να ασκήσει κατευθείαν την αγωγή του 949 κατά του τρίτου

³⁶⁸ Αντίστοιχες ΕφΠειρ 290/1999, ΕιρΑμαρουσίου 389/2016, ΜΠρΘες 28463/1995, ΜΠρΘες 404/2015 και ΕφΑθ 9737/1989.

³⁶⁹ Ορ. ΜΠρΘες 10756/2003.

³⁷⁰ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 310, ό.π. ΕφΑθ 9737/1989· ΜΠρΘες 10756/2003· ΜΠρΛαρ 407/2004.

³⁷¹ Η εκχώρηση θεωρείται συντελεσθείσα στην κατάσχεση εις χείρας τρίτου είτε από την υποβολή της θετικής δήλωσης του τρίτου είτε από την τελεσιδικία της απόφασης επί της ανακοπής του 986 που διαγιγνώσκει την απαίτηση. Ορ. Νίκα, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 795 επ. Τα αυτά θα πρέπει να ισχύουν και εν προκειμένω, Σιδηρόπουλος, *Αρμ.* 1996, σ. 757.

οικοπεδούχου, άμα της συντελέσεως της δικαστικής εκχωρήσεως³⁷². Ειδάλλως, θα ήταν υποχρεωμένος, αφού πετύχει την έκδοση της αποφάσεως που διατάζει την κατάσχεση, να ασκήσει μία αγωγή κατά του καθ' ου με αίτημα την καταδίκη του σε δήλωση βουλήσεως για να μεταβιβασθεί η κατασχεθείσα απαίτηση, και αφού τελεσιδικήσει η απόφαση επί της αγωγής αυτής, να ασκήσει μία δεύτερη αγωγή κατά του τρίτου-οικοπεδούχου, με αίτημα την καταδίκη αυτού σε δήλωση βουλήσεως για την κατάρτιση της τελικής δικαιοπραξίας και τη μεταβίβαση του ποσοστού εξ αδιαιρέτου επί του οικοπέδου³⁷³.

Επιπλέον, είναι δυνατό στην πράξη να χορηγείται άδεια για την επιβολή κατασχέσεως επί απαίτησης που έχει ο ίδιος ο επισπεύδων κατά του καθ' ου εις χείρας του, όπως όταν ο οικοπεδούχος διατηρεί ανταπαίτηση κατά του εργολάβου και δη αξίωση αποζημιώσεως για ελλείψεις του έργου ή παραλείψεις καταβολής οφειλόμενων ασφαλιστικών εισφορών³⁷⁴. Με την

³⁷² Αντιθέτως, δεν μπορεί η καταδίκη του τρίτου σε δήλωση βουλήσεως να συντελεσθεί διά της αποφάσεως του 1024 ΚΠολΔ. Ορ. ΠΠρΡόδου 100/2001, *ΧρΙΔ*. 2002, σ. 257, σύμφωνα με την οποία «*Η απόφαση που εκδίδεται επί της ως άνω αιτήσεως (1023) εφόσον διατάσσει την κατάσχεση έχει το χαρακτήρα ρυθμιστικού μέτρου και η λειτουργική της εμβέλεια περιορίζεται στον προσδιορισμό του αντικειμένου της κατασχέσεως και του τρόπου αξιοποίησής αυτού εντός των ορίων που διαγράφονται από την προϋφιστάμενη σχέση εκτελέσεως. Η ευρύτατη δικαιοπλαστική εξουσία που παρέχεται στο δικαστήριο κατά τον καθορισμό των πρόσφορων μέσων αξιοποίησης του υπό κατάσχεση δικαιώματος δεν είναι απεριόριστη, υπό την έννοια ότι τα όρια της σχέσεως εκτελέσεως οριοθετούν και το πεδίο εντός του οποίου αναπτύσσεται η δικαιοπραγωγική λειτουργία της αντίστοιχης αποφάσεως. Συνεπώς, η απόφαση που εκδίδεται κατά τη διαδικασία των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ καθ' υπέρβαση των ορίων της σχέσεως εκτελέσεως ανεξαρτήτως της δεσμευτικότητας που αναπτύσσει στο δικονομικό πεδίο (άρθρ. 778 ΚΠολΔ), στο πεδίο του ουσιαστικού δικαίου δεν αναπτύσσει δικαιοπραγωγικά αποτελέσματα και γενικότερα δεν μεταβάλλει την έννομη κατάσταση δικαιωμάτων τρίτων προσώπων. Ενόψει των ανωτέρω, η εκδοθείσα κατά τη διαδικασία των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ απόφαση με την οποία το δικαστήριο διέταξε την κατάσχεση και μεταβίβαση στον αιτούντα διαμερισμάτων ημιτελούς οικοδομής προς ικανοποίηση χρηματικής απαιτήσεως αυτού εναντίον του εργολάβου που ανέλαβε την εκτέλεση του σχετικού έργου κατά το σύστημα της αντιπαροχής, δεν θεμελιώνει αξίωση του αιτούντος και αντίστοιχη υποχρέωση του κυρίου του οικοπέδου για μεταβίβαση των διαμερισμάτων, διότι η ως άνω απόφαση υπερβαίνει όρια της σχέσεως εκτελέσεως μεταξύ δανειστή και οφειλέτη, η οποία στη συγκεκριμένη περίπτωση καθορίζει ως αντικείμενο της δικαιοπλαστικής εξουσίας του δικαστηρίου μόνο την απαίτηση του οφειλέτη εργολάβου να του μεταβιβαστούν ποσοστά εξ αδιαιρέτου επί του οικοπέδου ως τμήμα του οφειλομένου προς αυτόν εργολαβικού ανταλλάγματος. Κατά συνέπεια, το δικαστήριο στη περίπτωση αυτή έχει την εξουσία να διατάξει την κατάσχεση και μεταβίβαση μόνο της παραπάνω απαιτήσεως του καθ' ου η εκτέλεση εργολάβου, ο οποίος, εφόσον αρνείται συμπράξει στη κατάρτιση της εκποιητικής δικαιοπραξίας που απαιτείται για την υλοποίηση της σχετικής αποφάσεως, μπορεί να εξαναγκαστεί προς τούτο με αγωγή καταδίκης σε δήλωση βουλήσεως κατ' άρθρο 949 ΚΠολΔ».*

³⁷³ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 311-312, ό.π. ΕφΑθ 9737/1989· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 842-843· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1024, § 6, σ. 2855-2856· Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 12· Κεραμέυ/Κονδύλης/Νίκας (-Νικολόπουλος), άρθρο 1024, σ. 2006, σημ. 2. Αντίθετος ο Σιδηρόπουλος, σ. 754 επ., ο οποίος τίθεται *de lege ferenda* υπέρ της δυνατότητας καταδίκης του τρίτου σε δήλωση βουλήσεως διά της αποφάσεως που διατάσσει την κατάσχεση, όταν η σχετική αίτηση στρέφεται κατά αυτού και περιλαμβάνει αντίστοιχο αίτημα.

³⁷⁴ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 310-311, ό.π. Κρητικό, σ. 225-226· ΜΠρΘεσ 754/1989· ΜΠρΘεσ 28463/1995· ΜΠρΘεσ 34559/1997· ΜΠρΘεσ 10756/2003· ΕφΑθ 9737/1989· ΕφΑθ 3344/1991· ΜΠρΛαρ 407/2004· Σιδηρόπουλος, σ. 754 επ.

εκχώρηση επέρχεται, συνεπώς, απόσβεση της απαιτήσεως που κατάσχεται λόγω σύμπτωσης των ιδιοτήτων του δανειστή και του οφειλέτη στο ίδιο πρόσωπο (άρθρο 453 ΑΚ)³⁷⁵.

ii. Η διάθεση του δικαιώματος

Το δικαστήριο που διατάζει την κατάσχεση μπορεί να ορίσει περαιτέρω ως προσφορότερο μέσο αξιοποίησης του κατασχεθέντος δικαιώματος κατά διακριτική ευχέρεια την ελεύθερη ή με πλειστηριασμό διάθεσή του, πάντοτε με κριτήρια την επίτευξη του υψηλότερου δυνατού τιμήματος και την ταχύτερη ικανοποίηση του επισπεύδοντος³⁷⁶. Σύμφωνα με την Αναθεωρητική Επιτροπή, η διάθεση θα πρέπει να νοείται με την ευρεία ουσιαστική της έννοια³⁷⁷. Η ελεύθερη εκποίηση αποτελεί εναλλακτικό μέσο έναντι της διαθέσεως μέσω πλειστηριασμού και υποστηρίζεται ότι ομοιάζει με την ελεύθερη διάθεση του άρθρου 966 § 3 ΚΠολΔ, οι ρυθμίσεις του οποίου εφαρμόζονται αναλογικά και στη συγκεκριμένη περίπτωση³⁷⁸. Με την απόφαση που διατάσσει την ελεύθερη διάθεση του δικαιώματος το δικαστήριο δύναται να τάξει και όρους εξασφαλιστικούς του τιμήματος που θα επιτευχθεί τάσσοντας κατώτατο ποσοτικό όριο αυτού ή τον τρόπο καταβολής του, ενώ όταν διατάζει την εκποίηση του δικαιώματος διά του πλειστηριασμού ορίζει με την ίδια ή και μεταγενέστερη απόφαση τον αρμόδιο υπάλληλο του πλειστηριασμού και εφαρμόζονται εν συνεχεία οι διατάξεις που προβλέπουν την κατάσχεση επί κινητών (άρθρο 1026)³⁷⁹. Στην πράξη, η αναγκαστική εκποίηση διά πλειστηριασμού προκρίθηκε ως το πλέον κατάλληλο μέσο αξιοποίησης της κατασχεθείσας επιχειρήσεως ως συνόλου³⁸⁰.

Υποστηρίζεται ότι η δυνατότητα επιλογής μεταξύ της ελεύθερης και διά πλειστηριασμού εκποιήσεως ισχύει ακόμα και στην κατάσχεση του εταιρικού μεριδίου ΕΠΕ, όπου η διάταξη του άρθρου 30 § 3 του Ν. 3190/1955 παραπέμπει μάλλον στη διάθεσή του διά πλειστηριασμού ως πιο πρόσφορου μέσου αξιοποίησεως, στον οποίο μάλιστα μπορούν να υπερθεματίσουν οι λοιποί εταίροι διαθέτοντας δικαίωμα προτιμήσεως, προς εξισορρόπηση των αντιτιθέμενων συμφερόντων

³⁷⁵ Ανδρίτσος /Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1022, § 22, σ. 2844 και άρθρο 1024, § 4, σ. 2855.

³⁷⁶ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 312, ό.π. ΜΠρΑθ 3912/1969, *ΝοΒ*. 1969, σ. 857· *ΕΕΝ*. 1969, σ. 479· ΕφΘεσ 1366/2001· ΕφΠατρ 566/2006· ΜΠρΡόδου 1085/1974· ΜΠρΡόδου 392/2005· ΜΠρΘεσ 42297/2007· Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 843· Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 12· Βαθρακοκόιλης, *VI*, σ. 588.

³⁷⁷ *Πρακτικά Αν. Επ.*, σ. 510.

³⁷⁸ Ανδρίτσος /Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1024, § 7, σ. 2856, ό.π. Κουσούλη, σ. 666 και Μάζη, «Ελεύθερη εκποίηση» κατασχεμένου πράγματος, *ΝοΒ*. 1980, σ. 607, σημ. 1.

³⁷⁹ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 313, σημ. 234 έως 236· Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 843· Ανδρίτσος /Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1022, § 22, σ. 2844 και άρθρο 1024, § 4, σ. 2855· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2339.

³⁸⁰ Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 843, ό.π. ΜΠρΑθ 5845/2010 και ΕφΘεσ 204/2008· Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 12.

επισπεύδοντος και εταιρείας με διατήρηση της σύνθεσης αυτής³⁸¹. Ωστόσο, η διάταξη αυτή αντιμετωπίζεται τελικά και από τη νομολογία ως κατευθυντήριο και εφαρμόζεται στο βαθμό που δεν αντίκειται στη διαδικασία των άρθρων 1022 επ.³⁸². Αντίστοιχα, επί μεταβίβασης εταιρικών μεριδίων ΙΚΕ μπορεί να διαταχθεί ως πρόσφορο μέσο και η μεταβίβαση των εταιρικών μεριδίων σε εταίρους ή σε πρόσωπο υποδεικνύόμενο από την εταιρεία με πληρωμή πλήρους τιμήματος που προσδιορίζεται από το δικαστήριο κατά το άρθρο 88 Ν. 4072/2012³⁸³.

iii. Η εκπλήρωση της αντιπαροχής

Όταν αντικείμενο της κατασχέσεως είναι απαίτηση του καθ' ου κατά τρίτου, το δικαστήριο του άρθρου 1023 έχει τη δυνατότητα να διατάξει την κατάσχεση δυνητικά και υπό τον όρο της εκπλήρωσεως της αντιπαροχής προς τον τρίτο (άρθρο 1024 § 2), ενώ η αξιοποίηση του κατασχεθέντος δικαιώματος θα γίνει και πάλι με τα μέσα που προβλέπονται στην § 1 του ιδίου άρθρου, δηλαδή, με μεταβίβαση αυτού στον επισπεύδοντα ή με την εκποίησή του, εκτός από την υπαγωγή του σε διαχείριση. Η αξία της αντιπαροχής θα υπολογισθεί τότε ως έξοδο εκτέλεσης κατά το άρθρο 975 ΚΠολΔ. Το πρόσωπο που θα εκπληρώσει την αντιπαροχή μπορεί να είναι ο ίδιος ο επισπεύδων, αλλά δεν αποκλείεται να είναι και οποιοσδήποτε τρίτος³⁸⁴. Κατά κρατούσα άποψη στη θεωρία, η φύση και το είδος της απαίτησης του τρίτου ή της αντιπαροχής που οφείλεται είναι αδιάφορα, συνεπώς, κάθε υποχρέωση του καθ' ου κατά του τρίτου, ακόμα και παροχή μη χρηματική, μπορεί να υπαχθεί στην έννοια της αντιπαροχής³⁸⁵.

iv. Ο διορισμός διαχειριστή - Διαφορές με την αναγκαστική διαχείριση

Εάν κατά την κρίση του δικαστηρίου κανένα άλλο μέσο προς αξιοποίηση του κατασχεθέντος δικαιώματος δεν κρίνεται πρόσφορο, υπάρχει η δυνατότητα να διορίσει προς τούτο

³⁸¹ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 312-313, ό.π. Κουσουλή, σ. 667· Παπαναστασίου, σ. 63· ΕφΘεσ 78/2000, στην οποία παρατηρεί ο Ιγγλεζάκης ότι το δικαίωμα προτιμήσεως δεν καταλαμβάνει και τον οφειλέτη, όπως δέχθηκε η απόφαση αυτή. Επίσης, Ανδρίτσος /Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1024, § 11 και 12, σ. 2857-2858.

³⁸² Ορ. ΕφΑθ 290/1999, η οποία επέτρεψε μεταβίβαση εταιρικών μεριδίων ΕΠΕ στον επισπεύδοντα.

³⁸³ Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 842.

³⁸⁴ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 314, ό.π. ΑΠ 1406/2005· ΜΠρΑθ 3912/1969· ΜΠρΘεσ 754/1989· Μπέη, Παρατηρήσεις, Δ. 1978, σ. 412 επ· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 844· Ανδρίτσος /Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1024, § 9, σ. 2856-2857· Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 12-13· Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας (-Νικολόπουλος), άρθρο 1024, σ. 2006, σημ. 3· Βαθρακοκοίλης, VI, σ. 589-590· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2341-2342.

³⁸⁵ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 314-315, ό.π. ΕφΠειρ 64/1976, για την υπαγωγή στα έξοδα εκτέλεσης των ασφαλιστικών εισφορών που δεν κατέβαλε ο εργολάβος, τις δαπάνες σύνδεσης των ακινήτων με το σύστημα ύδρευσης και τις δαπάνες εγκατάστασης κοινής κεραίας τηλεοράσεως· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 843-844· Ανδρίτσος /Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1024, § 10, σ. 2857· Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 13· Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας (-Νικολόπουλος), άρθρο 1024, σ. 2007, σημ. 4· Βαθρακοκοίλης, VI, σ. 590· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2342-4343.

διαχειριστή, σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, πλην της κατάσχεσης απαιτήσεως εξαρτώμενης εξ αντιπαροχής, η εκπλήρωση της οποίας τάχθηκε ως όρος της κατάσχεσης (άρθρο 1024 § 2). Προκύπτει, συνεπώς, από τη βούληση του νομοθέτη ότι πρόκειται για επικουρικό μέσο και η επιλογή της διαχείρισεως είναι η έσχατη λύση για το δικαστήριο που θα διατάξει την κατάσχεση. Διαχειριστής δύναται να ορισθεί και ο υπέρ ου η εκτέλεση αλλά και οποιοσδήποτε από τους αναγγελλθέντες δανειστές³⁸⁶, ενώ η διαδικασία που εκτυλίσσεται μετά την επιβολή της κατασχέσεως προβλέπεται ρητά από τα άρθρα 1027-1033 ΚΠολΔ αποκλειομένης σε κάθε περίπτωση της ανάθεσης της διαχείρισης στον καθ' ου η κατάσχεση οφειλέτη³⁸⁷.

Σκόπιμο είναι να επισημανθεί ήδη ότι η προκείμενη διαχείριση ως μέσο αξιοποίησης του κατασχεθέντος ειδικού περιουσιακού δικαιώματος δεν ταυτίζεται με την αναγκαστική διαχείριση των άρθρων 1034 επ. ΚΠολΔ, η οποία αποτελεί μέσο αναγκαστικής εκτέλεσης για την ικανοποίηση χρηματικών απαιτήσεων και αντικαθιστά την κατάσχεση. Άλλωστε, ενώ οι εξουσίες του διαχειριστή στην πρώτη περίπτωση καθορίζονται από την απόφαση που διέταξε την κατάσχεση και είναι ευρύτερες με σκοπό την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση του δικαιώματος που κατασχέθηκε και ο διορισμός του διαχειριστή είναι πάντα επικουρικός, οι εξουσίες του διαχειριστή στο πλαίσιο της αναγκαστικής διαχείρισης είναι πιο περιορισμένες και τάσσονται ήδη από τον νόμο προς ικανοποίηση των δανειστών από τα κέρδη της υπό διαχείριση επιχειρήσεως ή της εκμεταλλεύσεως του ακινήτου, και ο διορισμός αυτού υποχρεωτικός εφόσον επιλέχθηκε αυτό το μέσο αναγκαστικής εκτέλεσης για την ικανοποίηση του επισπεύδοντος³⁸⁸. Τέλος, ενώ στη διαχείριση ως μέσο αξιοποίησης κατασχεθέντος ειδικού περιουσιακού στοιχείου επιτρέπεται μόνο κατ' εξαίρεση ο διορισμός ως διαχειριστή του οφειλέτη (1027 § 3), στην αναγκαστική διαχείριση η δυνατότητα αυτή παρέχεται ρητά διά του άρθρου 1037 § 2³⁸⁹.

³⁸⁶ Περί της ανακρίβειας της διάταξης ορ. Πίψου, σ. 65, κατά την οποία δεν πρόκειται για αναγγελλθέντες κατά κυριολεξία δανειστές, αλλά για τους παρεμβάντες κατ' άρθρο 937 στη δίκη που ανοίχθηκε με την αίτηση του επισπεύδοντος.

³⁸⁷ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 315, ό.π. ΑΠ 1499/1992· ΕφΑθ 5512/1995, *Αρμ.* 1996, σ. 1035· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 844· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1024, § 8, σ. 2856, ό.π. ΑΠ 14/1991, *ΝοΒ.* 1992, σ. 530· Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 12· Νικολόπουλος, *ΑναγκΕκτ*, σ. 472· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2341· *Πρακτικά Αν. Επ.*, σ. 510.

³⁸⁸ Βαθρακοκοίλης, VI, σ. 589· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2340-2341, ιδίως σημ. 5.

³⁸⁹ Στο αρχικό Σχέδιο της Υποεπιτροπής προβλεπόταν στο άρθρο 1155 § 2 και ο διορισμός του οφειλέτη ως διαχειριστή εάν κρινόταν αυτό πιο συμφέρον από το δικαστήριο. Τελικά, όμως, η παράγραφος αυτή διαγράφηκε, καθώς κατά την Αναθεωρητική Επιτροπή, ο οφειλέτης δεν θα μπορεί σε καμία περίπτωση να έχει διαχείριση χωρίς εποπτεία. Ορ. *Πρακτικά Αν. Επ.*, σ. 504, 514.

V. Η διαδικασία μετά την επιβολή της κατάσχεσης

Η διαδικασία που ακολουθεί την επιβολή της κατάσχεσης εξαρτάται από το είδος του μέσου που όρισε το δικαστήριο ως το πιο πρόσφορο για την αξιοποίηση του κατασχεθέντος δικαιώματος. Ειδικές ρυθμίσεις στον Κώδικα προβλέπονται όταν ως πρόσφορο μέσο επιλέχθηκε η εκποίηση διά πλειστηριασμού, όταν κατάσχεται απαίτηση εις χείρας τρίτου και όταν το δικαστήριο αποφάσισε το διορισμό διαχειριστή. Όσον αφορά στη μεταβίβαση του δικαιώματος, εφόσον τα σχετικά με τη διαδικασία μετά την κατάσχεση και την υλοποίηση του διατακτικού της αποφάσεως ζητήματα αναπτύχθηκαν ήδη³⁹⁰, κρίνεται σκοπιμότερο, για την αποφυγή επαναλήψεων, να μην γίνει ειδική αναφορά σε αυτό το σημείο της παρούσης.

i. Επί διαθέσεως του δικαιώματος με πλειστηριασμό

Όταν διατάσσεται η εκποίηση του κατασχεθέντος δικαιώματος διά πλειστηριασμού, σύμφωνα με το άρθρο 1026³⁹¹, το δικαστήριο ορίζει με την ίδια ή μεταγενέστερη απόφαση και τον υπάλληλο του πλειστηριασμού συμβολαιογράφο και εφαρμόζονται για τη μετέπειτα διαδικασία οι διατάξεις για την κατάσχεση περί κινητών κατά τα άρθρα 959-981 και οι κοινές διατάξεις των άρθρων 1017-1020, συνεπώς είναι νοητές και οι αναγγελίες κατ' άρθρο 972 και η κατάταξη κατ' άρθρο 974³⁹². Εφόσον, όμως, για τη συντέλεση της κατάσχεσης, κατά τα προλεχθέντα, απαιτείται μόνον η επίδοση της αποφάσεως που διατάζει την κατάσχεση στον καθ' ου (άρθρο 1025 § 1) και δεν συντάσσεται ούτε επιδίδεται κατασχετήρια έκθεση από δικαστικό επιμελητή, επισημαίνεται από τη θεωρία, ότι εξακολουθεί να υπάρχει νομοθετικό κενό (μετά και τη μεταρρύθμιση του Ν. 4335/2015), ως προς τη ρύθμιση της προδικασίας του πλειστηριασμού στην κατάσχεση των ειδικών περιουσιακών στοιχείων. Σημειωτέον, εξάλλου, ότι το άρθρο 1026 είχε συνταχθεί προ της καταργήσεως των άρθρων 960 και 961 ΚΠολΔ που προέβλεπαν τη διαδικασία της έκδοσης και διόρθωσης του προγράμματος του πλειστηριασμού³⁹³. Υποστηρίχθηκε ως εκ τούτου ότι, αφού σε καμία περίπτωση δεν είναι νοητή η σύνταξη κατασχετήριας έκθεσης, υπάρχει χώρος για αναλογική εφαρμογή των διατάξεων για τον εκούσιο πλειστηριασμό (1021), ώστε να συνταχθεί από δικαστικό

³⁹⁰ Ορ. ανωτέρω, σ. 75 επ. της παρούσης.

³⁹¹ Στην αρχική του μορφή το άρθρο 1154, προέβλεπε ότι το δικαστήριο μπορεί να ορίζει και τον τρόπο του πλειστηριασμού. Κατά πλειοψηφία, όμως, η σχετική φράση διαγράφηκε από τη διάταξη διότι θεωρήθηκε απαραίτητο από την Αν. Επ. να τηρείται επί του πλειστηριασμού ένα ελάχιστο εκ του νόμου διατυπώσεων. Ορ. *Πρακτικά Αν. Επ.*, σ. 504, 512-513.

³⁹² Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 313, σημ. 234-236 και σ. 331, ό.π. Ράμμο, *Εγχειρίδιον ΙΙΙ*, σ. 1654· Πίψου, σ. 62 επ.· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 847-848.

³⁹³ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 331, σημ. 349· Φυλιώτης, *ΕΠολΔ*. 2014, σ. 348· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2351-2352, για το προϊσχύσαν καθεστώς.

επιμελητή έκθεση περιγραφής και εκτιμήσεως του κατασχεθέντος δικαιώματος, η οποία θα περιέχει τα απαραίτητα κατ' άρθρο 954 § 2 στοιχεία και θα επιδίδεται στον καθ' ου και το γραμματέα του Ειρηνοδικείου κατά το άρθρο 955 § 1³⁹⁴. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα χωρεί και διόρθωση της εκθέσεως κατ' άρθρα 1021 και 954 § 4³⁹⁵. Σημειωτέον, τέλος, ότι μετά τον Ν. 4512/2018, και αυτός ο πλειστηριασμός θα διεξάγεται με ηλεκτρονικά μέσα.

ii. Επί απαιτήσεως του καθ' ου η εκτέλεση εις χείρας τρίτου

Όταν κατάσχεται απαίτηση του καθ' ου έναντι τρίτου εξαρτώμενη εξ αντιπαροχής, το άρθρο 1025 § 3 προβλέπει ότι εφαρμόζονται για τη μετέπειτα διαδικασία της εκτέλεσης οι διατάξεις των άρθρων 985 έως 987 και 990 για την κατάσχεση εις χείρας τρίτου. Υποχρεούται, συνεπώς, ο τρίτος να υποβάλει εντός οκτώ ημερών από την επίδοση σε αυτόν της αποφάσεως που διατάζει την κατάσχεση, δήλωση ενώπιον της γραμματείας του Ειρηνοδικείου της κατοικίας ή της έδρας του, δηλώνοντας εάν υφίσταται πράγματι ή μη η απαίτηση που κατασχέθηκε, καθώς και εάν έχουν επιβληθεί εις χείρας του άλλες κατασχέσεις αφορώσες αυτήν. Εάν ο τρίτος δεν προβεί σε υποβολή δηλώσεως, εξομοιώνεται η παράλειψη αυτή με αρνητική δήλωση, ενώ ο επισπεύδων διατηρεί πάντοτε το δικαίωμα να προσβάλει τη δήλωση του τρίτου διά της ανακοπής του 986, αιτούμενος και την αποζημίωση που προβλέπει το άρθρο 985 § 3. Αν η ανακοπή γίνει δεκτή, ο τρίτος θα υποχρεωθεί να καταβάλει την παροχή στον κατασχόντα³⁹⁶.

Λόγω της μη περαιτέρω παραπομπής αυτής της διατάξεως στα άρθρα 988 και 989 για τις συνέπειες της καταφατικής δήλωσης του τρίτου, υποστηρίχθηκε από μέρος της θεωρίας ότι την περαιτέρω διαδικασία καθορίζει το δικαστήριο του 1023 στο πλαίσιο της αξιοποίησεως του δικαιώματος σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1024 §§ 1 και 2. Κατά άλλη άποψη, εφόσον το άρθρο 1025 § 3 παραπέμπει στο άρθρο 990, το οποίο εν συνεχεία παραπέμπει στο 988, πιο συνεπές στο σύστημα των διατάξεων της αναγκαστικής εκτέλεσης είναι να εφαρμόζονται οι διατάξεις του τελευταίου και να μην έχει πλέον εξουσία το δικαστήριο που διέταξε την κατάσχεση να ορίζει τον τρόπο αξιοποίησεως του δικαιώματος³⁹⁷.

³⁹⁴ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 331· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 847-848· Φυλιώτης, *ΕΠολΔ*, 2014, σ. 348.

³⁹⁵ Αντίθετη η ΜΠρΑθ 5256/2014, επί της οποίας οι ως άνω παρατηρήσεις του Φυλιώτη.

³⁹⁶ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 320-321· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 848· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2349-2350.

³⁹⁷ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 321. Αντίθετοι οι Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 848 και Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2350.

iii. Επί διορισμού διαχειριστή

1. Ο διορισμός

Ο διορισμός διαχειριστή αποτελεί επικουρικό μέσο αξιοποίησης του δικαιώματος που κατασχέθηκε ομοιάζοντας, αλλά διαφέροντας ουσιαστικά, κατά τα προλεχθέντα, από το θεσμό της αναγκαστικής διαχείρισης κατ' άρθρα 1034 επ. ΚΠολΔ. Ο επικουρικός χαρακτήρας της διαχείρισεως έχει την έννοια ότι το δικαστήριο που θα την ορίσει ως μέσο αξιοποίησης είτε με την αρχική είτε με μεταγενέστερη της διαταξάσης την κατάσχεση αποφάσεως, θα πρέπει να έχει προηγουμένως κρίνει ότι κανένα από τα άλλα προβλεπόμενα μέσα δεν είναι πρόσφορο ή κατάλληλο να προσπορίσει το επιθυμητό αποτέλεσμα, την κατά το μέγιστο, δηλαδή, ικανοποίηση του επισπεύδοντος και των λοιπών δανειστών που τυχόν παρενέβησαν στη δίκη της αιτήσεως, σε συνδυασμό με την κατά το ελάχιστο ζημία του οφειλέτη, ενώ σε κάθε περίπτωση δεν χωρεί ο διορισμός διαχειριστή επί κατασχέσεως απαιτήσεως εξαρτώμενης εξ αντιπαροχής, η εκπλήρωση της οποίας τάχθηκε ως όρος επιβολής της κατάσχεσης (άρθρο 1024 § 2). Περαιτέρω, διαχειριστής μπορεί να ορισθεί κατά διακριτική ευχέρεια του δικαστηρίου ο επισπεύδων ή και άλλος δανειστής, όχι όμως και ο οφειλέτης.

Σύμφωνα με το άρθρο 1027, η απόφαση που διορίζει διαχειριστή καταχωρίζεται σε ειδικό βιβλίο διορισμού διαχειριστών κατά τα οριζόμενα του άρθρου 776 και κοινοποιείται στο διαχειριστή με επιμέλεια του επισπεύδοντος³⁹⁸. Η καταχώριση σε ειδικό βιβλίο αποσκοπεί στην τήρηση της απαραίτητης δημοσιότητας προς προστασία των τρίτων που συναλλάσσονται με τον καθ' ου ή τον διαχειριστή, ενώ παράλειψη αυτής δεν αποκλείεται να οδηγήσει σε ακύρωση των διαδικαστικών πράξεων του διαχειριστή με τη συνδρομή δικονομικής βλάβης³⁹⁹. Δεδομένου ότι το λειτούργημα του διαχειριστή στην κατάσχεση των ειδικών περιουσιακών στοιχείων δεν είναι υποχρεωτικό, ο διορισθείς διαχειριστής έχει τη δυνατότητα εντός οκτώ ημερών από την επίδοση σε αυτόν της αποφάσεως του διορισμού του, να δηλώσει στη γραμματεία του δικαστηρίου που την εξέδωσε αν δέχεται ή όχι το διορισμό του, συνταχθείσης κατόπιν σχετικής εκθέσεως, ενώ η παράλειψη της δήλωσης εκλαμβάνεται ως απόρριψη. Εν προκειμένω, κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η

³⁹⁸ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 322, ό.π. για το περιεχόμενο του ειδικού βιβλίου στο Β.Δ. 567/1968 και Γέσιου-Φαλτσή/Νίκας/Καΐσης. (1998). *ΚωδΠολΔικ*, σ. 697. Νίκας, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 849· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1027, § 1, σ. 2863· *Πρακτικά Αν. Επ.*, σ. 513.

³⁹⁹ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ II*, σ. 322.

ανάληψη καθηκόντων προσωρινού διαχειριστή από τον οφειλέτη μέχρι να αναλάβει τα καθήκοντά του ο διαχειριστής (1027 § 3), στον οποίο και ο πρώτος λογοδοτεί⁴⁰⁰.

2. Εξουσίες και αντικατάσταση διαχειριστή

Ο διαχειριστής έχει κατ' άρθρο 1028 εξουσία να διενεργεί όλες τις ενδεδειγμένες δικαιοπραξίες ή πράξεις που είναι απαραίτητες για την επωφελή εκμετάλλευση του δικαιώματος και για την επιτυχία του σκοπού της διαχείρισεως, αιτούμενος άδεια από το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση του διορισμού του κατ' άρθρο 1023, όταν επιθυμεί να καταρτίσει δικαιοπραξίες με διάρκεια μεγαλύτερη του ενός (1) έτους, όπως η μίσθωση⁴⁰¹.

Περαιτέρω, ο διαχειριστής ενεργεί κατ' άρθρο 1028 § 1 ως μη δικαιούχος διάδικος και παρίσταται για κάθε έννομη σχέση που αφορά τη διαχείριση, ακόμα και για όσες γεννήθηκαν πριν από την έναρξή της. Παράλληλα, αποφασιστικό ρόλο διατηρεί και το δικαστήριο του άρθρου 1023 ενώπιον του οποίου φέρονται και όλες οι διαφορές που αφορούν τη διαχείριση, μετά από αίτηση του επισπεύδοντος, του καθ' ου ή οποιουδήποτε αναγγελλέντος δανειστή, το οποίο δύναται να ορίζει τον τρόπο που θα γίνεται η διαχείριση και να διατάζει κάθε πρόσφορο μέσο προς το σκοπό αυτό (άρθρο 1029). Πρόκειται για το δικαστήριο της γενικής δωσιδικίας του καθ' ου η εκτέλεση και το δικαστήριο που για τις σχετικές με τη διαχείριση διαφορές έχει αποκλειστική δικαιοδοσία κατ' άρθρο 28 ΚΠολΔ, το οποίο δικάζει πάντοτε με τους κανόνες της εκούσιας δικαιοδοσίας. Το δικαστήριο αυτό είναι εκείνο που ορίζει κατά την έμφρονα κρίση του και τη μηνιαία αποζημίωση του διαχειριστή, η οποία αφαιρείται από τις εισπράξεις, δεν περιορίζεται από ανώτατο ή κατώτατο όριο⁴⁰² και χορηγείται ακόμα και όταν ως διαχειριστής έχει ορισθεί κάποιος δανειστής (άρθρο 1030)⁴⁰³.

Επιπροσθέτως, στο ίδιο δικαστήριο εισάγεται και η αίτηση των νομιμοποιούμενων κατά το άρθρο 1024 § 1 προσώπων για αντικατάσταση του διαχειριστή. Αν και δεν υπάρχει ρητή πρόβλεψη

⁴⁰⁰ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 323· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 849· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1027, § 2, σ. 2863· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2353-2355.

⁴⁰¹ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 323, ό.π. ΑΠ 14/1991· 1499/1992· ΕφΑθ 5512/1995· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 850· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1028, §§ 1 και 2, σ. 2863-2864· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2355-2356.

⁴⁰² Ορ. και *Πρακτικά Αν. Επ.*, σ. 505 και 514. Αρχικά, προς αποφυγή καταστρατηγήσεων, είχε τεθεί ως ανώτατο όριο της αποζημίωσης του διαχειριστή ποσό ίσο με το 10% των καθαρών εσόδων της διαχείρισεως. Τελικά, προκρίθηκε να λαμβάνει τη σχετική απόφαση το αρμόδιο δικαστήριο σταθμίζοντας τις εκάστοτε περιστάσεις.

⁴⁰³ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 324· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 851· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1030, § 1, σ. 2866· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2359-2361.

στον νόμο, λόγοι που συνηγορούν υπέρ της αντικαταστάσεως του διαχειριστή αποτελούν ερμηνευτικά η κάθε είδους ανεπάρκεια ή ακαταλληλότητα, καθώς και η πλημμελής συμπεριφορά και τέλεση των καθηκόντων του. Με την απόφαση που απαλλάσσει το διαχειριστή διορίζεται και νέος, συνεπώς εφαρμόζονται εκ νέου όλες οι διατυπώσεις που αφορούν τον αρχικό διαχειριστή⁴⁰⁴.

3. Αναγγελία και ικανοποίηση δανειστών

Στο πλαίσιο της διαχείρισης οι αναγγελίες των έτερων δανειστών επιτρέπονται κατά ρητή επιταγή του άρθρου 1030 § 3. Αντίθετα με ό, τι συμβαίνει στην αναγγελία του άρθρου 972, εν προκειμένω, η αναγγελία γίνεται με έγγραφη δήλωση του δανειστή στο διαχειριστή και στον καθ' ου και είναι απρόθεσμη. Ως προς το περιεχόμενο και τα έξοδά της, όμως, υποστηρίζεται ότι πρέπει να εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις του άρθρου 972 § 1⁴⁰⁵.

Η ικανοποίηση των δανειστών εξαρτάται από το εάν υπάρχει ένας ή περισσότεροι εξ αυτών. Όταν δεν έχουν μεσολαβήσει, λοιπόν, αναγγελίες, μοναδικός δανειστής είναι ο επισπεύδων στον οποίο καταβάλλεται άμεσα το ποσό που συγκέντρωσε ο διαχειριστής, αφού αφαιρεθούν τα έξοδα, οι φόροι και η αποζημίωση αυτού για τη διαχείριση, άνευ συντάξεως πίνακος κατάταξης⁴⁰⁶. Ως προς τη συχνότητα των καταβολών, αφήνεται αυτή στην ευχέρεια του διαχειριστή, υποστηρίζεται, ωστόσο, από τη θεωρία ότι το χρονικό όριο του τριμήνου που διατηρείται στο άρθρο 1030 § 3, όταν έχουν μεσολαβήσει αναγγελίες, υποδηλώνει τη βούληση του νομοθέτη όπως αποτελεί αυτό το ακρότατο χρονικό όριο⁴⁰⁷.

Εφόσον αναγγελθούν και έτεροι δανειστές, ο διαχειριστής και όχι κάποιος συμβολαιογράφος συντάσσει πίνακα διανομής ανά τρίμηνο. Η κατάταξη των δανειστών είναι δυνατή μόνο εάν αυτοί αναγγελθούν. Επειδή, όμως, ο σχετικός πίνακας συντάσσεται εκ νέου κάθε τρίμηνο, υπάρχει δυνατότητα ένας δανειστής που δεν αναγγέλθηκε στην πρώτη διανομή να αναγγελθεί μεταγενέστερα. Η κατάταξη όλων των δανειστών γίνεται, μετά την πρόσφατη μεταρρύθμιση που επέφερε το άρθρο 176 § 4 του Ν. 4512/2018, σύμφωνα με τις διατάξεις για τον

⁴⁰⁴ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 324· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 850-851· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1029, §§ 1 και 2, σ. 2864-2865· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2358.

⁴⁰⁵ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 325· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 852· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1030, § 2, σ. 2866· Πίψου, σ. 63· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2361.

⁴⁰⁶ Την καταβολή αποφασίσθηκε από την Αν. Επ. να κάνει τελικά ο διαχειριστής, και όχι ο συμβολαιογράφος, όπως προβλεπόταν στο Σχέδιο της Υποεπιτροπής. Ορ. *Πρακτικά Αν. Επ.*, σ. 505 και 514.

⁴⁰⁷ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 325, ό.π. Ράμμο, *Εγχειρίδιον ΙΙΙ*, σ. 1654-1655· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 851· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1030, § 3, σ. 2866· Πίψου, σ. 63· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2361.

πλειστηριασμό των κινητών και δη των άρθρων 975, 977 §§ 2 και 3 και 977Α, αφού αφαιρεθούν τα έξοδα, οι φόροι και η αποζημίωση του διαχειριστή (άρθρο 1030 § 3)⁴⁰⁸. Στη συνέχεια διενεργείται η κατάταξη των δανειστών στο υπόλοιπο ανάλογα με το εάν υπάρχουν και προνομιούχες απαιτήσεις κατ' άρθρο 975, για την εφαρμογή του οποίου αντί της ημέρας του πλειστηριασμού λαμβάνεται υπόψιν η ημέρα που άρχισε η διαχείριση κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 1027. Ο διαχειριστής καλεί κατόπιν και μέσα σε πέντε ημέρες διά επιδόσεως έγγραφης πρόσκλησης τον επισπεύδοντα, τον καθ' ου και τους αναγγελλθέντες όπως λάβουν γνώση του πίνακα⁴⁰⁹. Η πληρωμή των δανειστών είναι τότε δυνατή μετά την παρέλευση της δεκαήμερης προθεσμίας που διαθέτουν όλα τα ως άνω πρόσωπα για να ασκήσουν την ανακοπή του άρθρου 1031 είτε κατά του πίνακα είτε και κατά κάποιας αναγγελίας. Αν τελικά ασκηθεί ανακοπή κατά κάποιας αναγγελίας, ο συγκεκριμένος δανειστής θα δύναται να λάβει από το προϊόν της διαχείρισης μόνο αφότου τελεσιδικήσει η απόφαση του δικαστηρίου του άρθρου 1023 που απορρίπτει την ανακοπή⁴¹⁰. Τέλος, σύμφωνα με μερίδα της θεωρίας, η διατήρηση της παραπομπής στο ίδιο άρθρο στη διάταξη του άρθρου 1024 § 2 έγινε από προφανή νομοθετική αβλεψία, δεδομένου ότι η Αναθεωρητική Επιτροπή απέκλεισε εν τέλει τη διαχείριση, όταν επιβάλλεται κατάσχεση επί απαιτήσεων που εξαρτώνται από αντιπαροχή με τον όρο της εκπλήρωσης της τελευταίας, σε αντίθεση με τα προβλεπόμενα στο Σχέδιο της Υποεπιτροπής⁴¹¹.

4. Ανακοπή κατά του πίνακα ή αναγγελίας

Η ανακοπή κατά του πίνακα διανομής και κατά αναγγελίας που ασκείται στο πλαίσιο της διαχειρίσεως της κατασχέσεως ειδικού περιουσιακού στοιχείου⁴¹², ρυθμίζεται αποκλειστικά από τις διατάξεις του άρθρου 1031 ΚΠολΔ, εκδικάζεται από το δικαστήριο του άρθρου 1023, το Ειρηνοδικείο, δηλαδή, της γενικής δωσιδικίας του καθ' ου, και σύμφωνα με τη διαδικασία των

⁴⁰⁸ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 325, σημ. 317· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 852· Πίψου, σ. 64, Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2362, 2364, σύμφωνα με τους οποίους ορθή ήταν η μη παραπομπή και στο άρθρο 976, διότι οι απαιτήσεις που προκύπτουν από δαπάνες για τη διατήρηση του πράγματος και την παραγωγή και τη συγκομιδή καρπών εμπίπτουν στην έννοια των εξόδων και προαφαιρούνται ούτως ή άλλως.

⁴⁰⁹ Επιχείρημα εκ της διατάξεως του άρθρου 1031 που ορίζει ότι η δεκαήμερη προθεσμία άρχεται από την επίδοση της πρόσκλησης. Η ερμηνεία αυτή είναι συνεπέστερη προς την ασφάλεια δικαίου, διότι διά της συντάξεως της έκθεσης επίδοσης η πρόσκληση αποκτά βεβαία χρονολογία και υπάρχει τεκμήριο ως προς το ενιαύσιο της προθεσμίας γεγονός. Έτσι, Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 327, σημ. 319. Αντίθετοι οι Νίκας *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 852, σημ. 155, Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1030, § 4, σ. 2867 και Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2362, οι οποίοι αρκούνται στην έγγραφη ειδοποίηση με οποιοδήποτε τρόπο.

⁴¹⁰ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 326-327· Νίκας *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 852-853.

⁴¹¹ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 326, ό.π. *Πρακτικά Αν. Επ.*, σ. 508-510 και 514.

⁴¹² Στα λοιπά ήδη κατασχέσεως και πλειστηριασμού επιτρέπεται η ξεχωριστή ανακοπή κατά της αναγγελίας για λόγους που αφορούν το κύρος της, αλλά και κατά του πίνακα κατάταξης.

άρθρων 741 επ., με αποτέλεσμα να μην ταυτίζεται με την ανακοπή κατά της εκτέλεσης του άρθρου 933. Η εκδίκαση με τις διατάξεις της εκούσιας δικαιοδοσίας προσδίδει ταχύτητα στη διαδικασία, εφαρμόζονται όμως και πάλι οι κανόνες του άρθρου 937, εφόσον και αυτή θεωρείται δίκη περί την εκτέλεση.

Η προθεσμία που διαθέτει ο κάθε νομιμοποιούμενος για να ασκήσει την εν λόγω ανακοπή είναι δέκα ημέρες από την επίδοση σε αυτόν της προσκλήσεως προς γνώση του πίνακα διανομής. Κάθε νέα πρόσκληση που επιδίδεται ανά τρίμηνο εκκινεί εκ νέου φυσικά την ως άνω προθεσμία. Μεταξύ των νομιμοποιούμενων είναι ο επισπεύδων, ο καθ' ου η εκτέλεση, καθώς και κάθε αναγγελλθείς δανειστής⁴¹³, ενώ στρέφεται κατά του δανειστή ή των δανειστών των οποίων αμφισβητείται η αναγγελία ή η κατάταξη, αν και προτείνεται τόσο η απεύθυνση αυτής κατά του διαχειριστή, ώστε να καταληφθεί αυτός από το δεδικασμένο της αποφάσεως που θα εκδοθεί, όσο και η απλή κλήτευση αυτού στη σχετική συζήτηση κατ' άρθρο 748 § 3 για λόγους πρόνοιας.

Λόγοι της ανακοπής δύνανται να αποτελούν αντιρρήσεις κατά της αναγγελίας ως διαδικαστικής πράξεως, της σειράς της κατάταξης συγκεκριμένων δανειστών, καθώς και λόγοι κατά της βασιμότητας ορισμένης απαίτησης που αναγγέλθηκε. Οποιοσδήποτε λόγος γίνει δεκτός οδηγεί σε ακύρωση του σχετικού κεφαλαίου από τον πίνακα διανομής και ο ηττηθείς δανειστής δεν δύναται να καταταγεί σε οποιονδήποτε από τους επόμενους πίνακες διανομής που τυχόν συνταχθούν. Οι αντιρρήσεις που προβάλλονται με το εν λόγω ένδικο βοήθημα αντιμετωπίζονται από τη θεωρία ως μη γνήσιες υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας, εφόσον ενδέχεται ως κύριο ή προδικαστικό ζήτημα στη δίκη που θα ανοιχθεί να κριθεί η βασιμότητα ή μη της απαιτήσεως ορισμένου εκ των αναγγελλέντων δανειστών, κρίση η οποία θα καλύπτεται από το δεδικασμένο των άρθρων 322, 324, 330 και 331 ΚΠολΔ. Παρά ταύτα, η περιοδική σύνταξη πίνακα διανομής ανά

⁴¹³ Σε αντίθεση με την ανακοπή του 971 § 2 όταν επαρκεί το πλειστηρίασμα και δεν συντάσσεται πίνακας, την οποία νομιμοποιείται να ασκήσει μόνο ο καθ' ου. Για την αντίφαση αυτή ορ. Πίψου, σ. 512 επ., η οποία δικαιολογεί την νομιμοποίηση πέραν του καθ' ου και των δανειστών μόνο υπό την παραδοχή ότι, εφόσον επί αναγγελιών έτερων δανειστών συντάσσεται υποχρεωτικά πίνακας και μόνο από την κοινοποίηση αυτού είναι δυνατή η άσκηση της ανακοπής, δεν υφίσταται έννομο συμφέρον στο πρόσωπο οποιουδήποτε εκ των ανωτέρω νομιμοποιούμενων για προσβολή μεμονωμένης αναγγελίας, αλλά θα πρόκειται ουσιαστικά για ενιαίο ένδικο βοήθημα που στρέφεται κατά του πίνακα. Το επιχείρημα αυτό ενισχύεται από το γεγονός ότι το δικαστήριο του άρθρου 1023 προκειμένου να ακυρώσει τον πίνακα κατά τη συγκεκριμένη απαίτηση, αναγκαστικά θα πρέπει να κρίνει επί του κύρους της αναγγελίας και της βασιμότητας της απαιτήσεως. Ειδάλλως, ανακοπή μόνον κατά του πίνακα για λόγους που αφορούν διαδικαστικές παραβάσεις του διαχειριστή δεν θα είχε το απώτερο επιθυμητό αποτέλεσμα για μη κατάταξη συγκεκριμένου δανειστή και σε κάθε μελλοντικά συνταχθέντα πίνακα κατάταξης, αφού δεν θα έχει κριθεί το κύρος της αναγγελίας ούτε η βασιμότητα της απαίτησής του.

τρίμηνο επιτρέπει την άσκηση της ανακοπής ακόμα και μετά το δεύτερο κ.ο.κ. συνταχθέντα πίνακα, εάν βέβαια δεν ασκήθηκε η ανακοπή καθόλου κατά των προηγούμενων ή ενδεχομένως ασκήθηκε εκπρόθεσμα ή απορρίφθηκε για τυπικούς λόγους.

Όπως αναφέρθηκε ήδη, η άσκηση της ανακοπής από όποιον νομιμοποιείται προς τούτο αναστέλλει την καταβολή προς το δανειστή κατά του οποίου απευθύνεται μέχρι την τελεσιδικία της απόφασης που κρίνει επί της αναγγελίας ή της κατάταξής του⁴¹⁴, αλλά για την ταυτότητα του νομικού λόγου, υποστηρίζεται πως το ίδιο ανασταλτικό αποτέλεσμα πρέπει να έχει και η δεκαήμερη προθεσμία που προβλέπεται για την άσκησή της, ειδικά η αναστολή που θα επέλθει κατόπιν θα είναι άνευ αντικειμένου στο βαθμό που θα έχει εμφιλοχωρήσει καταβολή⁴¹⁵.

Τέλος, οι έννομες συνέπειες της αποφάσεως που κάνουν δεκτή την ανακοπή εξαρτώνται από το πρόσωπο που την άσκησε. Αν την ανακοπή έχει ασκήσει ο καθ' ου οφειλέτης, αυτή έχει καθαρά αμυντικό χαρακτήρα και το αίτημά της συνίσταται στην ακύρωση της κατατάξεως ορισμένου δανειστή, ενώ το δικαστήριο δεν μπορεί να κατατάξει άλλους δανειστές που δεν συμμετείχαν στη δίκη και μόνον ο διαχειριστής δύναται να προχωρήσει στην κατάρτιση συμπληρωματικού πίνακα βάσει του ποσού που απελευθερώθηκε. Εάν η ανακοπή έχει ασκηθεί από αναγγελλθέντα δανειστή, τότε το αίτημά της συνίσταται σε ακύρωση του πίνακα κατά το τμήμα που αφορά το δανειστή κατά του οποίου στρέφεται, με σύγχρονη κατάταξη του αναγγελλθέντος και η ακύρωση αυτή δεν θα επηρεάσει έτερους δανειστές. Αν μετά την ικανοποίηση του ανακόπτοντος δεν υπάρχουν άλλοι δανειστές, το υπόλοιπο ποσό θα υπολογισθεί επί του συνολικού που τυχόν θα διανεμηθεί το επόμενο τρίμηνο⁴¹⁶.

5. Λογοδοσία διαχειριστή και παύση διαχειρίσεως

Ο διαχειριστής είναι υποχρεωμένος σύμφωνα με το άρθρο 1032 να υποβάλλει κάθε έτος, αλλά και μετά το πέρας της διαχειρίσεως, έγγραφη λογοδοσία σε εκείνον υπέρ του οποίου γίνεται η εκτέλεση, καθώς και στον καθ' ου και στους αναγγελλθέντες δανειστές. Η ευθύνη του έναντι στα ως άνω πρόσωπα ρυθμίζεται από το ουσιαστικό δίκαιο, κυρίως δε από τις διατάξεις περί αδικοπραξίας

⁴¹⁴ Αντιθέτως, η ανακοπή κατά του πίνακα κατάταξης κατ' άρθρο 979 έχει ανασταλτικό για την καταβολή αποτέλεσμα μόνο αν ασκήθηκε από δανειστή (980 § 2).

⁴¹⁵ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ IIβ*, σ. 327-329· Νίκας *ΑναγκΕκτ II*, σ. 853-854· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1031, σ. 2867-2868· Πίψου, σ. 511-516· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2363-2365.

⁴¹⁶ Πίψου, σ. 515-516.

και εντολής (914 επ. και 714 επ. ΑΚ). Η λογοδοσία μπορεί σε κάθε περίπτωση να επιδιωχθεί και δικαστικά κατ' άρθρα 473 επ. ΚΠολΔ⁴¹⁷.

Ως απαιτείται για την επιβολή της, έτσι και η παύση της διαχείρισεως απαιτεί σχετική απόφαση του δικαστηρίου του άρθρου 1023, με τη διαφορά ότι αυτή τη φορά η απόφαση που ορίζει την παύση της διαχείρισεως θα πρέπει να είναι τελεσίδικη. Την αίτηση μπορεί να υποβάλει σύμφωνα με το άρθρο 1033, ο καθ' ου η εκτέλεση, καθώς και οποιοσδήποτε άλλος δικαιολογεί έννομο συμφέρον, είτε είναι έτερος δανειστής, αναγγελλθείς ή μη, είτε κάποιος τρίτος. Η παύση μπορεί να δικαιολογηθεί είτε εφόσον ικανοποιήθηκαν πλήρως οι απαιτήσεις του επισπεύδοντος και των αναγγελλθέντων δανειστών κατά κεφάλαιο, τόκους και έξοδα⁴¹⁸ είτε εάν όλα τα πρόσωπα αυτά με έγγραφη δήλωσή τους προς τον καθ' ου παραιτηθούν από τη διαχείριση ή, κατά κρατούσα άποψη, την κατάσχεση και τις αναγγελίες, είτε εάν το δικαστήριο κρίνει ότι δεν είναι ενδεδειγμένη η εξακολούθηση της διαχείρισης ή ότι αυτή είναι επιβλαβής για τα συμφέροντα του καθ' ου η εκτέλεση οφειλέτη με βάση τα κριτήρια που έχουν τεθεί από το άρθρο 1023 § 2⁴¹⁹.

VI. Ειδικότερα ζητήματα

i. Επιβολή συντηρητικής κατασχέσεως επί ειδικών περιουσιακών στοιχείων

Υπό το ισχύον δίκαιο προβλέπεται ρητά η δυνατότητα επιβολής ως ασφαλιστικού μέτρου⁴²⁰ κατ' άρθρο 707 ΚΠολΔ συντηρητικής κατασχέσεως επί κινητών, ακινήτων, εμπράγματων δικαιωμάτων επάνω σ' αυτά, απαιτήσεων και γενικά όλων των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη, είτε βρίσκονται στα χέρια του είτε στα χέρια τρίτου. Ενώ δεν γίνεται ρητή αναφορά στα ειδικά περιουσιακά δικαιώματα, γίνεται δεκτό από το σύνολο των εκπροσώπων της θεωρίας, αλλά και από την νομολογία, ότι και αυτά δύνανται να αποτελέσουν αντικείμενο συντηρητικής κατασχέσεως, με συνδυαστική εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 707 επ. και 1022 επ.

⁴¹⁷ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 329, ό.π. στην ίδια, Ζητήματα ειδικών διατάξεων για τη λογοδοσία. Γνωμοδότηση. Δ. 1997, σ. 1264 επ.· Νίκας *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 854-855· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1032, σ. 2869· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2366.

⁴¹⁸ Υποστηρίζεται, όμως, ότι οι καθυστερημένες αναγγελίες, εφόσον η αναγγελία είναι ως προελέχθη απρόθεσμη, μπορούν να αναστείλουν την παύση. Έτσι, Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 330· Νίκας *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 855, σημ. 169· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2367.

⁴¹⁹ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 330-331· Νίκας *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 855· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1033, σ. 2870· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2367-2368.

⁴²⁰ Περί της γενικής θεωρίας ορ. Χαμηλοθώρη, σ. 10 επ.

ΚΠολΔ⁴²¹, όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις λήψης του ομώνυμου ασφαλιστικού μέτρου⁴²². Η απουσία ρύθμισης αποδίδεται δε σε «ευεξήγητη» παραδρομή της Αναθεωρητικής Επιτροπής που εισήγαγε το θεσμό της αναγκαστικής κατάσχεσης των ειδικών περιουσιακών δικαιωμάτων, δεδομένου ότι οι διατάξεις που αφορούσαν τη συντηρητική κατάσχεση είχαν ήδη διέλθει της αναθεωρητικής διαδικασίας πολύ νωρίτερα⁴²³. Κατά άλλη άποψη, η δυνατότητα αυτή στηρίζεται στην παραδοχή ότι οι υποθέσεις των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ αποτελούν μη γνήσιες υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας, έτσι ώστε να μην αποκλείεται στο πλαίσιό τους η λήψη ασφαλιστικών μέτρων⁴²⁴.

Εξάλλου το ίδιο το άρθρο 707 κάνει λόγο για τη δυνατότητα επιβολής συντηρητικής κατάσχεσης γενικά σε κάθε περιουσιακό στοιχείο του οφειλέτη, ώστε αντίστοιχος αποκλεισμός των ειδικών περιουσιακών δικαιωμάτων από την εμβέλειά του θα βρισκόταν σε αντίθεση με τη λειτουργική αποστολή των ασφαλιστικών μέτρων, που σκοπό έχουν είτε την εξασφάλιση απαίτησης είτε την προσωρινή ρύθμιση κατάστασης σε σχέση πάντα με την κύρια δίκη από την έκβαση της οποίας εξαρτώνται⁴²⁵.

Επιπλέον, γίνεται δεκτό, ότι η νομοθετική πρόβλεψη για την εφαρμογή των διατάξεων της εκούσιας δικαιοδοσίας με το άρθρο 1023 δεν αποτελεί εμπόδιο για την λήψη του ασφαλιστικού μέτρου της συντηρητικής κατασχεσεως των ειδικών περιουσιακών στοιχείων. Υπό το πρίσμα αυτό,

⁴²¹ Γέσιου-Φαλτσή, Γνωμοδότηση, *ΕΠολΔ*. 2013, σ. 651.

⁴²² Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 282-283, ο.π. Ράμμο, *Εγχειρίδιον ΙΙΙ*, σ. 1848· Μπέη, *ΠολΔικ 15*, άρθρο 707, σ. 381 επ· Νίκας, *ΑναγκΕκτ ΙΙ*, σ. 821, σημ. 6, ό.π. ΜΠρΠειρ 810/2015 και σ. 837, ό.π. ΜΠρΘες 31819/2004· ΕφΑθ 10417/1978, *ΝοΒ*. 1979, σ. 1501· ΜΠρΒολ 1463/1996· ΜΠρΘες 24267/1999· Ρόκας, *ΕΕμπΔ*. 2017, σ. 724· Ανδρίτσος/Ρεντούλης σε: Απαλαγάκη, άρθρο 1022, §§ 32 και 33, σ. 2847-2848· Χαμηλοθώρης, σ. 178 επ. και 234 επ· Νικολόπουλος, *ΑναγκΕκτ*, σ. 460, σημ. 631· Βαθρακοκοίλης, *VI*, σ. 568 επ· Μπέης, *Συμβολές*, σ. 330· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2290, ό.π. στον ίδιο, *Δ*. 1970, σ. 571· Τζίφρα, *Π*. (1976). *Ασφαλιστικά μέτρα*, σ. 163 και στην τότε σύγχρονη νομολογία στη σημ. 13. Μπέης, *Αι διαδικασίαι ΙΙ*, σ. 327-330· Ράμμος, Γνωμοδότηση. *Αρμ*. 1969, σ. 883. Αντίθετες ήταν οι ΜΠρΑθ 491/1976, *Δ*. 1976, σ. 295· ΕφΑθ 6231/1982, *ΕλλΔνη*. 1982, σ. 611· ΜΠρΑθ 517/1970, *Δ*. 1972, σ. 239· ΜΠρΛαρ 407/2004.

⁴²³ Γέσιου-Φαλτσή, Γνωμοδότηση, *ΕΠολΔ*. 2013, σ. 650, ό.π. Μπέη, *ΠολΔικ 15*, άρθρο 707, σ. 382 επ· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2291, ο οποίος επισημαίνει την ύπαρξη σχετικής πρόβλεψης στο Σχέδιο της Συντακτικής Επιτροπής, η οποία μάλλον διαγράφηκε τυχαία.

⁴²⁴ Χαμηλοθώρης, σ. 582-583, ό.π. Αρβανιτάκη, *Π*. σε: Κεραμέα/Κονδύλη/Νίκα, εισαγωγή 739-866, αρ. 22· Μπρακατσούλα, *Β*. (2000). *Ασφαλιστικά μέτρα*, σ. 655· Κιουπτσίδου- Στρατουδάκη, σ. 15, ό.π. ΜΠρΘες 9546/2010, *Αρμ*. 2011, σ. 475, σύμφωνα με την οποία «η διαδικασία αυτή απλώς εφαρμόζεται, χωρίς το αντικείμενο αυτής να είναι υπόθεση της εκούσιας δικαιοδοσίας».

⁴²⁵ Γέσιου-Φαλτσή, *ΑναγκΕκτ ΙΙβ*, σ. 283, με περαιτέρω παραπομπές στην νομολογία στις σημ. 26, 28 και 30· η ίδια, Γνωμοδότηση, *ΕΠολΔ*. 2013, σ. 640· Μπρίνιας, *ΑναγκΕκτ V*, σ. 2291.

υποστηρίζεται, ότι η σχετική άδεια πρέπει να δίδεται κατά τη διαδικασία και υπό τις προϋποθέσεις των διατάξεων των ασφαλιστικών μέτρων (πιθανολόγηση ασφαλιστέου δικαιώματος και επικείμενου κινδύνου ή επείγουσας κατάστασης)⁴²⁶, και όχι της εκούσιας δικαιοδοσίας⁴²⁷, με απόφαση η οποία πρέπει πάντως κατ' αναλογική εφαρμογή του άρθρου 709 να προσδιορίζει συγκεκριμένα το ειδικό περιουσιακό στοιχείο που ζητείται να κατασχεθεί συντηρητικώς⁴²⁸, ενώ η κατάσχεση, επιβάλλεται με εφαρμογή των όρων το άρθρου 1025⁴²⁹. Δύσκολα εφαρμόζονται ενδεχομένως τα άρθρα 1023 και 1024, αφού αυτά δε συμβιβάζονται με το στατικό χαρακτήρα της συντηρητικής κατάσχεσης, η οποία αποσκοπεί στην εξασφάλιση μόνον του δανειστή διά της νομικής δέσμευσης του κατασχεθέντος δικαιώματος και όχι στη ρευστοποίησή του, που οδηγεί άλλωστε στην εντελή ικανοποίηση του δανειστή στο πλαίσιο της αναγκαστικής εκτέλεσης⁴³⁰. Η επερχόμενη δέσμευση των ειδικών περιουσιακών στοιχείων είναι μόνον νομική και συνίσταται στην απαγόρευση διάθεσής τους είτε εφαρμοσθεί αναλογικά το άρθρο 1025 § 2 είτε ευθέως το άρθρο 715. Κατά μία άποψη, δεν θεωρείται εν προκειμένω νοητός ο διορισμός μεσεγγυούχου, εφόσον η μεσεγγύηση αφορά την υλική δέσμευση του αντικειμένου της κατασχέσεως⁴³¹, ενώ κατά

⁴²⁶ Ορ., όμως, και Κιουπτσίδου- Στρατουδάκη, σ. 15, ό.π. ΜΠρΑιγ 10/2012, σύμφωνα με την οποία «Εντούτοις, κατά την κρατούσα και ορθή γνώμη, είναι δυνατή και η συντηρητική κατάσχεση των ειδικών περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη, όταν υπάρχουν οι γενικές, προϋποθέσεις για τη λήψη του ασφαλιστικού αυτού μέτρου, ήτοι χρηματική απαίτηση του ουσιαστικού δικαίου και επικείμενος κίνδυνος απαλλοτριώσεως των εμφανών και κατασχετών περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη και ματαιώσεως, έτσι, της ικανοποίησεως της απαιτήσεως με αναγκαστική εκτέλεση, όταν τούτη θα εξοπλιστεί με εκτελεστό τίτλο... Πάντως, η εφαρμογή της γενικής διάταξης του άρθρου 692 παρ. 1 ΚΠολΔ οδηγεί σε αποτέλεσμα όμοιο με εκείνο του άρθρου 1023 παρ. 2 ΚΠολΔ, στην ευχέρεια δηλαδή του δικαστηρίου να μην επιτρέψει τη συντηρητική κατάσχεση συγκεκριμένων ειδικών περιουσιακών στοιχείων, εάν κρίνει ότι η επιβολή της είναι δύσκολη ή ασύμφορη [βλ. Μπέη Πολιτική Δικονομία τ. 15 (1990), υπό το άρθρο 707 παρ. 4.1 σελ. 384 και υπό το άρθρο 709 παρ. 4.10 σελ. 419].

⁴²⁷ Γέσιου-Φαλτσή, Γνωμοδότηση, ΕΠολΔ. 2013, σ. 652 επ., ό.π. ειδικά για την τηρητέα διαδικασία ΕφΑθ 10417/1978, η οποία υιοθέτησε τη σχετική θέση που διατυπώθηκε στην ως άνω γνωμοδότηση του καθηγητή Ράμμου.

⁴²⁸ ΜΠρΘεσ 9546/2010, σύμφωνα με την οποία «...κατ' απόκλιση από την αρχή, κατά την οποία δεν είναι αναγκαία η μνημία στο διατακτικό της απόφασης των στοιχείων που θα κατασχεθούν συντηρητικώς, θα πρέπει η απόφαση που διατάσσει τη συντηρητική κατάσχεση ειδικών περιουσιακών στοιχείων να ορίζει ρητώς σχετικά με αυτά και να καθορίζει τα κατασχόμενα δικαιώματα του οφειλέτη (Μπέης, ό.π. ΜονΠρΠειρ 683/1997 Αρμ 1998.1105)».

⁴²⁹ Γέσιου-Φαλτσή, ΑναγκΕκτ ΙΙβ, σ. 284. Οι Νίκας, ΑναγκΕκτ ΙΙ, σ. 837, σημ. 88, Βαθρακοκοίλης, VI, σ. 569, Μπρίνιας, ΑναγκΕκτ V, σ. 2292 και Ράμμος, Γνωμοδότηση. Αρμ. 1969, σ. 884, κάνουν λόγο για αναλογική εφαρμογή των άρθρων 711-714 ΚΠολΔ, αν και επί της ουσίας πρόκειται για ταυτώσιμες ρυθμίσεις, αφού και η συντηρητική κατάσχεση εν γένει συντελείται με την επίδοση της αποφάσεως που την διατάσσει στον καθ' ου, και όπου απαιτείται στον τρίτο. Παρέπεται ότι αν πρόκειται για δικαίωμα για τη σύσταση ή τη μεταβίβαση του οποίου απαιτείται καταχώριση σε δημόσια βιβλία, η απόφαση θα πρέπει να σημειώνεται στο περιθώριο της καταχώρισης του δικαιώματος, και μάλιστα εντός οκτώ ημερών από την επίδοσή της στον καθ' ου.

⁴³⁰ Αθανασόπουλος, ΑναγκΕκτ, σ. 741· ΜΠρΠειρ 810/2015. Κάτι τέτοιο θα ερχόταν σε άμεση αντίθεση και προς την απαγόρευση του άρθρου 692 § 4 ΚΠολΔ. Αντίθετη η Γέσιου-Φαλτσή, Γνωμοδότηση, ΕΠολΔ. 2013, σ. 657.

⁴³¹ Γέσιου-Φαλτσή, Γνωμοδότηση, ΕΠολΔ. 2013, σ. 655-656· Βαθρακοκοίλης, VI, σ. 569.

άλλη πρέπει να χορηγείται η δυνατότητα αυτή, όταν τα ειδικά περιουσιακά στοιχεία συνδέονται άμεσα με ενσώματα αντικείμενα⁴³².

Όσον αφορά την τροπή της συντηρητικής κατασχέσεως σε αναγκαστική, από τη θεωρία υποστηρίζεται ότι αυτό είναι εφικτό εφόσον ο δανειστής που επέβαλε τη συντηρητική αποκτήσει στη συνέχεια εκτελεστό τίτλο κατά του οφειλέτη του. Ειδικότερα, γίνεται δεκτό ότι η τροπή είναι αυτοδίκαιη και τηρείται πλέον η διαδικασία που προβλέπεται στα άρθρα 1024 έως 1033, η οποία, όμως, απαιτεί για την περαιτέρω εξέλιξή της, την έκδοση μίας δεύτερης αποφάσεως από το δικαστήριο που διέταξε τη συντηρητική κατάσχεση, που θα εκδοθεί και πάλι κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων (722 § 3) και θα προσδιορίζει και τα πρόσφορα για την αξιοποίηση του δικαιώματος μέσα⁴³³.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει στο πλαίσιο της ως άνω προβληματικής η δυνατότητα επιβολής συντηρητικής κατασχέσεως επί ειδικού περιουσιακού στοιχείου δυνάμει διαταγής πληρωμής ή οριστικής απόφασης που εξεδόθη μετά την 01.01.2016⁴³⁴ –κατά την νομολογία και μη προσωρινά εκτελεστής⁴³⁵– κατ’ άρθρο 724 § 1 ΚΠολΔ, χωρίς την προηγούμενη έκδοση απόφασης που θα ορίζει ειδικά το υπό κατάσχεση δικαίωμα. Αν και το ζήτημα αυτό δεν ρυθμίζεται νομοθετικά και μέχρι σήμερα μάλλον δεν έχει απασχολήσει τη νομολογία, εντούτοις φαίνονται υποστηρίξιμες και οι δύο αντίθετες εκδοχές. Από τη μία, στο βαθμό που επιβάλλεται η αναλογική εφαρμογή του άρθρου 709 για τη συντηρητική κατάσχεση επί πλοίων και αεροσκαφών στη συντηρητική κατάσχεση επί ειδικών περιουσιακών στοιχείων, τοιαύτη δυνατότητα θα πρέπει να θεωρείται απαγορευμένη⁴³⁶. Από την άλλη πλευρά, αν και η εκτελεστότητα της διαταγής πληρωμής αναστέλλεται υπό τις προϋποθέσεις που θέτουν τα άρθρα 631 και 632 § 3 ΚΠολΔ και της οριστικής απόφασης για το διάστημα που υπόκειται σε έφεση κατ’ άρθρο 519, οι προβλέψεις αυτές δεν αναιρούν τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, άμα τη εκδόσει τους, κατ’ άρθρο 724. Επιπλέον,

⁴³² Γέσιου-Φαλτσή, Γνωμοδότηση, *ΕΠολΔ*. 2013, σ. 656, ό.π. σημ. 137.

⁴³³ Γέσιου-Φαλτσή, Γνωμοδότηση, *ΕΠολΔ*. 2013, σ. 657-658, με περαιτέρω παραπομπές στη θεωρία. Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, σ. 15-16, η οποία δεν εξειδικεύει σχετικά με τη διαδικασία που θα εφαρμοσθεί (ασφαλιστικά ή εκουσία), αλλά θεωρεί απαραίτητη την έκδοση απόφασης που θα προβλέπει τον τρόπο αξιοποίησης του δικαιώματος κατά το 1024, ενώ δέχεται και πως με την ίδια αίτηση (1023) μπορεί να σωρευθεί και αίτημα απαγγελίας τροπής της συντηρητικής κατάσχεσης σε αναγκαστική.

⁴³⁴ Κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 9 § 4 του Ν. 4335/2015, σε συνδυασμό με τη διάταξη του άρθρου 18 § 2 του ΕισΝΚΠολΔ η οποία θεωρείται πως αποτυπώνει γενική αρχή διαχρονικού δικαίου.

⁴³⁵ ΕφΘεσ 2470/2017, *Δνη*. 2017, σ. 1737.

⁴³⁶ Ορ. σχετικά και Χαμηλοθώρη, σ. 240.

δεδομένου ότι οι ως άνω διατάξεις αποσκοπούν στην εξασφάλιση της ικανοποίησης απαίτησης του δανειστή, η οποία κινδυνεύει άμεσα από την ενδεχόμενη αφερεγγυότητα του οφειλέτη του, η απαγόρευση επιβολής συντηρητικής κατάσχεσης κατά την ως άνω διαδικασία, φαίνεται μάλλον ανεπιεικής γι' αυτόν. Ενισχύεται δε αυτό επιχείρημα περαιτέρω στις περιπτώσεις που το μέλλον να κατασχεθεί ειδικό περιουσιακό στοιχείο του οφειλέτη αποτελεί το μόνο ή το μοναδικό σημαντικής αξίας, σε συνάρτηση με την ασφαλιστέα απαίτηση του δανειστή, δικαίωμά του. Ειδικά στην περίπτωση της μεταβίβασης σήματος η οποία δεν έχει ακόμα καταχωρισθεί, οπότε η καταχώριση στα δημόσια βιβλία επιτελεί νομιμοποιητικό μόνο ρόλο και η μεταβίβαση θεωρείται συντελεσθείσα από και διά της κατάρτισης της σχετικής συμβάσεως μεταξύ των μερών⁴³⁷, ο κίνδυνος αυτός εντείνεται ακόμα περισσότερο, αφού μέχρι την έκδοση της απόφασης των ασφαλιστικών μέτρων και την επιβολή της κατάσχεσης, ο οφειλέτης μπορεί να έχει ήδη αποξενωθεί από το περιουσιακό αυτό στοιχείο. Ακόμα και η χορήγηση προσωρινής διαταγής εν προκειμένω απαιτεί την υποβολή αιτήματος για την έκδοση απόφασης που διατάζει τη λήψη του αντίστοιχου ασφαλιστικού μέτρου (694^Α) και δεν ανταποκρίνεται πλήρως στο ζητούμενο, την άμεση, δηλαδή, δέσμευση της περιουσίας του οφειλέτη. Σε αυτές τις περιπτώσεις, συνεπώς, κρίνεται συνεπέστερο να δύναται ο δανειστής να επιβάλει συντηρητική κατάσχεση επί των ειδικών περιουσιακών στοιχείων του καθ' ου με μόνη την κοινοποίηση σε αυτόν ή και στον τρίτο της διαταγής πληρωμής ή της οριστικής απόφασης κατ' άρθρο 1025, με παράλληλη εγγραφή της συντηρητικής κατασχέσεως στα δημόσια βιβλία, όπου αυτό είναι απαραίτητο. Ο οφειλέτης προστατεύεται, άλλωστε, επαρκώς από τη δυνατότητα που του παρέχει η παρ. 2 του άρθρου 724 να στραφεί ενώπιον του δικαστηρίου που εξέδωσε την οριστική απόφαση ή τη διαταγή πληρωμής, το οποίο μπορεί κατά τη διαδικασία του άρθρου 702 § 1, να αναστείλει ολικά ή εν μέρει την εκτέλεση του ασφαλιστικού μέτρου της συντηρητικής κατάσχεσης, αν πιθανολογείται η εξόφληση ή η ανυπαρξία, ολική ή εν μέρει, της απαίτησης για την οποία έχει εκδοθεί η οριστική απόφαση ή η διαταγή πληρωμής ή να περιορίσει την εκτέλεση σε ορισμένα περιουσιακά στοιχεία, αν πιθανολογείται ότι τα στοιχεία αυτά είναι επαρκή για την εξασφάλιση της απαίτησης.

ii. Εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ στην πτώχευση

Η δυνατότητα αναλογικής εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ στη διαδικασία εκποίησης των κατ' ιδίαν στοιχείων της πτωχευτικής περιουσίας και δη όταν πρόκειται για εκποίηση άυλων αγαθών που ανήκουν στον πτωχό, όπως το σήμα της εμπορικής του

⁴³⁷ Ορ. αναλυτικά Ρόκα, *ΕΕμπΔ*, 2017, σ. 715 επ.

επιχείρησης, είναι ένα ζήτημα που απασχόλησε πρόσφατα την ελληνική νομολογία, φθάνοντας μέχρι και σε επίπεδο Ολομέλειας του Ακυρωτικού⁴³⁸. Αφορμή υπήρξε η παροχή άδειας από την εισηγήτρια δικαστή πτωχεύσεως προς τη σύνδικο πτωχεύσεως όπως εκποιήσει κατά τη διαδικασία των άρθρων 146 επ. ΠτΚ το εμπορικό σήμα της επιχείρησεως.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του ως άνω άρθρου, εάν μέχρι την ένωση δεν έχουν εκποιηθεί όλα τα κινητά και εμπορεύματα της περιουσίας του οφειλέτη κατά τις διατάξεις των άρθρων 67 και 84 του ΠτΚ, αυτά εκποιούνται κατά τη διαδικασία του άρθρου 77, χωρίς την ενημέρωση του οφειλέτη και κοινοποίηση της σχετικής άδειας στους πιστωτές που έχουν εμπράγματα ασφάλεια⁴³⁹. Ως προς τον τρόπο εκποίησης έχει υποστηριχθεί από τη θεωρία τόσο η τήρηση της διαδικασίας για την εκποίηση των ακινήτων κατ' άρθρα 149 επ. ΠτΚ⁴⁴⁰ όσο και η τήρηση της διαδικασίας της παρ. 4 του άρθρου 77⁴⁴¹. Όσον αφορά την εκποίηση των υπέγγυων υπέρ πτωχευτικών πιστωτών ακινήτων δε, μετά την τροποποίηση που επέφερε ο Ν. 4446/2016 στα άρθρα 147 επ. ΠτΚ, στο στάδιο της ένωσης των πιστωτών λαμβάνει χώρα και αυτή από το σύνδικο μετά από άδεια του εισηγητή και όχι του πτωχευτικού δικαστηρίου, όπως ίσχυε υπό το προγενέστερο καθεστώς. Κατά την εισηγητική έκθεση του ως άνω νομοθετήματος, οι μεταρρυθμίσεις αυτές στόχο είχαν την επιτάχυνση της διαδικασίας της πτώχευσης διά της άμεσης εκκαθάρισης της πτωχευτικής περιουσίας⁴⁴².

Αν και ο ΠτΚ κάνει διάκριση μεταξύ μόνον κινητών και ακινήτων, από τους εκπροσώπους της επιστήμης γίνεται δεκτό ότι κατά την ως άνω διαδικασία, κατόπιν, δηλαδή, χορήγησης σχετικής

⁴³⁸ ΕφΑθ 967/2017, *ΧρΙΔ*. 2017, σ. 454· *ΕπισκΕμπΔ*. 2018, σ. 60· *ΕΕμπΔ*. 2017, σ. 159· ΟΛΑΠ 4/2018, *ΧρΙΔ*. 2018, σ. 457, με παρατ. Κουλουριάνου· *Ε7*. 2018, σ. 1003.

⁴³⁹ Αντίστοιχη ήταν και η ρύθμιση του προΐσχυσαντος άρθρου 576 του Εμπορικού Νόμου, με τη διαφορά ότι προβλεπόταν τουλάχιστον κλήτευση του οφειλέτη, ενώ με την άδεια ο εισηγητής δικαστής όριζε και τον τρόπο εκποίησης.

⁴⁴⁰ Περράκης, Ε. (2012). *Πτωχευτικό Δίκαιο*. Β' έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σ. 429, ό.π. Κοτσίρη, Λ. (2011). *Πτωχευτικό Δίκαιο*, σ. 693 και Σπυριδάκη, Ι. *Πτωχευτικό Δίκαιο*, σ. 344, αν και υποστηρίζει ότι η άποψη υπέρ των ανοικτών προσφορών του Ψυχομάνη, Σ. (2012). *Πτωχευτικό Δίκαιο*, σ. 481, είναι de lege ferenda ορθότερη. Υπέρ της τελευταίας και ο Ρόκας, Ν. Εκποίηση προϊόντων βιομηχανικής ιδιοκτησίας πτωχευσάσης επιχείρησης. *ΔΕΕ*. 2017, σ. 453 επ.

⁴⁴¹ Ορ. αμέσως προηγούμενη σημείωση.

⁴⁴² «Για λόγους επιτάχυνσης της διαδικασίας α) αντικαθίστανται οι αρμοδιότητες του πτωχευτικού δικαστηρίου με αρμοδιότητες του εισηγητή, όπως λ.χ. για την κατακύρωση της επιχείρησης στον πλειοδότη, τον ορισμό νέας τιμής πρώτης προσφοράς, την παροχή άδειας για εκποίηση ακινήτου όταν ήδη ξεκίνησε η εκτέλεση από τους ενέγγυους πιστωτές, την παροχή άδειας για εκποίηση ακινήτων του οφειλέτη, την επανάληψη του πλειστηριασμού, και β) περιορίζονται οι περιπτώσεις προσφυγής στο πτωχευτικό δικαστήριο ή στον εισηγητή δικαστή».

άδειας του εισηγητή δικαστή προς το σύνδικο, εκποιούνται και τα πάσης φύσεως άυλα αγαθά τα οποία ανήκουν στην πτωχευτική περιουσία, συμπεριλαμβανομένων των προϊόντων βιομηχανικής ιδιοκτησίας όπως το σήμα. Λόγω του ελέγχου και της παρεμβολής του εισηγητή δικαστή, γίνεται διαχρονικά δεκτό στην επιστήμη ότι δεν υπάρχει ανάγκη ειδικής νομοθετικής πρόβλεψης, εξάλλου τα άυλα αγαθά αντιμετωπίζονται ως προς την εκποίησή τους όπως τα κινητά και τα εμπορεύματα⁴⁴³. Ωστόσο, τη θέση αυτή δεν συμμερίστηκε το Εφετείο Αθηνών στην υπ' αρ. 967/2017 απόφασή του, κρίνοντας ότι στην περίπτωση της ρευστοποίησης ειδικών, κατά την έννοια των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ, περιουσιακών στοιχείων που ανήκουν στην πτωχευτική περιουσία, απαιτείται άδεια από το πτωχευτικό δικαστήριο κι όχι απλώς από τον εισηγητή, με αναλογική μάλιστα εφαρμογή των προαναφερθεισών διατάξεων⁴⁴⁴.

Η κρίση αυτή επικρίθηκε ως προς την ορθότητά της από τη θεωρία⁴⁴⁵ και υπήρξε αφορμή για την παρεμβολή του εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, ο οποίος άσκησε αναίρεση υπέρ του νόμου κατά της ως άνω αποφάσεως, εκδοθείσης κατόπιν της απόφασης 4/2018 της Ολομέλειας του ίδιου δικαστηρίου. Η τελευταία τάχθηκε υπέρ των θέσεων της θεωρίας αποφαινόμενη ότι κατά το χρονικό στάδιο της ένωσης των πιστωτών, η εκποίηση των κατ' ιδίαν κινητών πραγμάτων της πτωχευτικής περιουσίας διενεργείται από τον σύνδικο εφόσον αιτηθεί και λάβει σχετική άδεια του εισηγητή των πτωχεύσεων δικαστή, ενώ έκρινε ότι δεν υπάρχει κανένα νομικό έρεισμα που να απαιτεί άδεια του πτωχευτικού δικαστηρίου για τις ανωτέρω εκποιήσεις, καθώς και ότι στην έννοια των εμπορευμάτων και των κινητών στοιχείων της πτωχεύσας εταιρείας που δύνανται να εκποιηθούν με την τήρηση της ανωτέρω διαδικασίας εντάσσονται και τα δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας και ειδικά το δικαίωμα επί του σήματος. Αναφορικά δε με τη δυνατότητα αναλογικής εφαρμογής των διατάξεων του ΚΠολΔ, έκρινε εν προκειμένω ότι επί της πτώχευσης που αποτελεί

⁴⁴³ Ρόκας, ΔΕΕ. 2017, σ. 454, ό.π. Ρόκα, Κ. (1978). *Πτωχευτικόν Δίκαιον*. ΙΒ' έκδοση, σ. 260, με περαιτέρω παραπομπές. Έτσι και Μάζης, Π. Αναγκαστική εκποίηση άυλων στοιχείων (εμπορικών σημάτων) στην πτώχευση και προσβολή της με ανακοπή άρθρου 152 ΠτΚ. Γνωμοδότηση. ΔΕΕ. 2017, σ. 1178 επ.

⁴⁴⁴ «Η πτώχευση αποτελεί ειδική δικονομική διαδικασία συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης, με αποτέλεσμα την αναλογική εφαρμογή των διατάξεων της αναγκαστικής εκτέλεσης, όπως των άρθρων 1021, 1022 και 1023 ΚΠολΔ. Ειδικότερα η άδεια του δικαστηρίου, και εν προκειμένω του πτωχευτικού δικαστηρίου, που είναι το αρμόδιο δικαστήριο κατ' άρθρο 53 ΠτΚ, είναι απαραίτητη κατ' ανάλογη εφαρμογή του 1023 ΚΠολΔ, λόγω της ειδικής φύσης του δικαιώματος στο σήμα, η οποία το κατατάσσει στα ειδικά περιουσιακά δικαιώματα του 1022 ΚΠολΔ. Όπως στο άρθρο 1023 ΚΠολΔ κρίνεται απαραίτητη η παρεμβολή του δικαστηρίου λόγω της ιδιομορφίας του δικαιώματος και της εντεύθεν δυσχέρειας επίλυσης των θεμάτων που δύνανται να ανακύψουν στο πλαίσιο της αναγκαστικής εκποίησής του, έτσι και εδώ η ιδιομορφία του δικαιώματος επιτάσσει την παρεμβολή του πτωχευτικού δικαστηρίου με τη χορήγηση της άδειας του, που αντικαθιστά την άδεια του εισηγητή».

⁴⁴⁵ Ορ. Ρόκα, σ. 455 επ. και Μάζης, σ. 1180-1181 στον τόμο του ΔΕΕ, 2017.

σύστημα καθολικής και συλλογικής εκτέλεσης δεν εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις του ΚΠολΔ περί ατομικής αναγκαστικής εκτέλεσης, καθώς οι διατάξεις του ΠτΚ είναι αυτάρκεις και δεν υπάρχει κενό νόμου, ούτε όμοιας αρρύθμιστης κατάστασης, ώστε να μπορεί να ευδοκιμήσει η αναλογία. Η κρίση αυτή φαίνεται να συμβαδίζει με το πνεύμα των διατάξεων του πτωχευτικού δικαίου και τον απώτερο σκοπό τους, τη συλλογική, δηλαδή, ικανοποίηση των πτωχευτικών πιστωτών, διακρίνοντας παράλληλα το θεσμό της πτώχευσης από αυτό της ατομικής εκτέλεσης που στόχο έχει πρωτίστως την ικανοποίηση του επισπεύδοντος, από την πρωτοβουλία του οποίου, άλλωστε, εξαρτάται η ίδια η εκκίνηση της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης.

Αξίζει, τέλος, να αναφερθεί, ότι από την άρτια θεμελιωμένη κρίση της Ολομέλειας του Ανωτάτου Ακυρωτικού στην ως άνω απόφαση, κατά την οποία στην πτωχευτική εκποίηση δεν υφίσταται επισπεύδων την εκτέλεση, στον οποίο τελολογικά αποβλέπει η διάταξη του άρθρου 1022 ΚΠολΔ, ενώ, αντίστοιχα, λόγω της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης, δεν νοείται κατάσχεση στοιχείου της περιουσίας του οφειλέτη προς ικανοποίηση του δανειστή, φαίνεται να απέχει παρασάγγας και η προγενέστερη αυτής κρίση του Ειρηνοδικείου Ρόδου στην υπ' αρ. 55/2015 απόφασή του⁴⁴⁶, σύμφωνα με την οποία έγινε δεκτή αίτηση που υπεβλήθη ενώπιον του από σύνδικο πτωχεύσεως κατ' άρθρο 1023 ΚΠολΔ, με αίτημα να διαταχθεί η κατάσχεση εταιρικών μεριδίων ΕΠΕ που εντάσσονταν στην περιουσία του πτωχού και η εκποίηση αυτών δι' αναγκαστικού δημόσιου πλειστηριασμού, προκειμένου να ικανοποιηθεί η ομάδα των πιστωτών της παραπάνω πτώχευσης. Η τελευταία κρίση έρχεται να επιβεβαιώσει ενδεχομένως φωνές της θεωρίας που έθιξαν την νομοθετική σκοπιμότητα της υπαγωγής των υποθέσεων των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ στην καθ' ύλην αρμοδιότητα των Ειρηνοδικείων, δεδομένης της πολυπλοκότητας αυτών, σε συνδυασμό με τη μη επαναφορά τους στην αρμοδιότητα των Πρωτοδικείων, τα οποία έχουν, μετά την τροποποίηση του Ν. 4446/2016, και πάλι τη γενική καθ' ύλην αρμοδιότητα επί υποθέσεων εκούσιας δικαιοδοσίας.

⁴⁴⁶ Δημ. *TNI NOMOS*.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Η ευελιξία της κατάσχεσης των ειδικών περιουσιακών δικαιωμάτων, η οποία βασίζεται στην ευρύτατη δικαιοπλαστική εξουσία του δικαστηρίου του άρθρου 1023, δεν στάθηκε αρκετή ώστε ο θεσμός να τύχει ανάλογης εφαρμογής μέχρι και σήμερα στην πράξη. Αν και χρησιμοποιήθηκε πολλάκις για την κατάσχεση των εταιρικών μεριδίων ΕΠΕ και της απαίτησης για τη μεταβίβαση ποσοστού εξ αδιαιρέτου επί του οικοπέδου ως εργολαβικού ανταλλάγματος από τη σύμβαση της αντιπαροχής, δεν συνέβη το ίδιο με τις λοιπές κατηγορίες δικαιωμάτων που υπάγονται ή θα ηδύναντο να υπαχθούν διά της ερμηνευτικής οδού, στις διατάξεις του άρθρου 1022. Αντιθέτως, η επισκόπηση της σχετικής νομολογίας καταδεικνύει ότι ούτε η απόφαση της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου, σχετικά με τη δυνατότητα επιβολής κατάσχεσης επί του άυλου αγαθού της επιχειρήσεως στάθηκε αρκετή, δέκα χρόνια μετά τη δημοσίευσή της, να οδηγήσει στην περαιτέρω ανάπτυξη της εφαρμογής της διαδικασίας αυτής.

Όπως καταδείχθηκε ανωτέρω, η ιδιορρυθμία των δικαιωμάτων που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής των υπό εξέταση διατάξεων και η στενή σύνδεση ορισμένων από αυτών με την προσωπικότητα του καθ' ου οφειλέτη, καθιστά απαραίτητη την παρεμβολή του δικαστηρίου, που θα κρίνει όχι μόνο επί του πρόσφορου της κατασχέσεως, αλλά θα διαπλάσει και την εξέλιξη της αναγκαστικής εκτέλεσης με τέτοιο τρόπο ώστε να ευοδωθεί αυτή με τον ευχερέστερο, αλλά και πιο συμφέροντα για όλους τους εμπλεκομένους –επισπεύδοντα, καθ' ου και αναγγελλθέντες- τρόπο. Κατά αυτόν τον τρόπο, δεν αποκλείεται να μετατραπεί στην πράξη η αναγκαστική εκτέλεση σε μία γραφειοκρατικού χαρακτήρα δικαστική διαδικασία, συχνά πολυδάπανη και χρονοβόρα, ιδιαίτερα σε όσες περιπτώσεις ο δανειστής επιθυμεί να ρευστοποιήσει άμεσα το ειδικό περιουσιακό στοιχείο του οφειλέτη, κάτι που ενδέχεται να είναι πρόσφορο δυνάμει της φύσης του δικαιώματος κατά το ουσιαστικό δίκαιο⁴⁴⁷.

Παρά τα όποια προσκόμματα ανακύπτουν κατά την εξέλιξη της διαδικασίας, δεν θα πρέπει να λησμονείται, ωστόσο, η ίδια η τελεολογία της εισαγωγής του θεσμού της κατάσχεσης των ειδικών περιουσιακών στοιχείων στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, που οδήγησε τον ιστορικό νομοθέτη, κατά την προσπάθειά του να θέσει το σύνολο της περιουσίας του αφερέγγυου οφειλέτη

⁴⁴⁷ Ορ. Βέλλα, *ΕφΑΔ*. 2016, σ. 549 επ., ως προς τη δυνατότητα καταπιστευτικής μεταβίβασης των δικαιωμάτων της διανοητικής ιδιοκτησίας και τον τρόπο ρευστοποίησης αυτών.

στην υπεγγυότητα των δανειστών του, να δημιουργήσει νέο δίκαιο. Προβλέποντας μάλιστα τις δυσκολίες που θα ανακύψουν, η Αναθεωρητική Επιτροπή κατέστρωσε πλέγμα ρυθμίσεων-πλαίσιο, παρέχοντας τη δυνατότητα αξιοποίησης των ειδικών περιουσιακών δικαιωμάτων που κατάσχονται με οποιονδήποτε τρόπο, ακόμα και με εναλλακτικό, όταν ο αρχικά επιλεγείς δεν απέφερε τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα (1024 § 1).

Ως καταδείχθηκε εξάλλου, μέσω της διαδικασίας αυτής, τίθενται πλέον στη διάθεση του επισπεύδοντος αναγκαστική εκτέλεση δανειστή ιδιόμορφα περιουσιακά δικαιώματα του καθ' ου, τα οποία, ενδέχεται να είναι σήμερα πολλές φορές το μεγαλύτερο εξωτερικά εμφανές και σημαντικότερης αξίας μέρος της περιουσίας του. Στο πλαίσιο αυτό, συνεπέστερο κρίνεται, να μην αντιμετωπίζεται τελικά η κατάσχεση των ειδικών περιουσιακών δικαιωμάτων ως ένα απλά δύσκαμπτο μέσο αναγκαστικής εκτέλεσης, με αποτέλεσμα τον παραγκωνισμό της από την πρακτική, αλλά σε όσες περιπτώσεις η δικαιοπλαστική εξουσία του δικαστηρίου δεν δύναται αποδεδειγμένα να επιλύσει τα ανακύπτοντα ζητήματα, ο νομοθέτης να παρεμβαίνει με κατάλληλες ρυθμίσεις, αφού θα έχει προβεί αρχικά στις απαραίτητες σταθμίσεις⁴⁴⁸.

⁴⁴⁸ Προς αυτό και η πρόταση του Μάζη, υπό την ιδιότητά του ως μέλους της Επιτροπής (έτους 2015) τροποποίησης του ΚΠολΔ για ειδική ρύθμιση της κατάσχεσης επιχείρησης με εισαγωγή άρθρου με αριθμό 1033 Α στο: *NoB*. 2015, σ. 2223-2228, η οποία τελικά δεν υιοθετήθηκε.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Betterman, Το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα δικαστικής προστασίας. *Αρμ.* 1980, σ. 708 -716.
- Münzberg, Αναγκαστική εκτέλεση και Συνταγματικό Δίκαιο. *Δ.* 1982, σ. 666-686.
- Αθανασόπουλος, Τ. (2018). *Η αναγκαστική εκτέλεση μετά τον Ν. 4335/2015 και ηλεκτρονική πλειστηριασμοί μετά τον Ν. 4512/2018.* Αθήνα.
- Αλεξανδρίδου, Ε. (2012). *Δίκαιο εμπορικών εταιρειών.* Δ΄ έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Άνθιμος, Α. Κατάσχεση σήματος. *ΕπισκΕμπΔ.* 2004, σ. 881 επ.
- Ο ίδιος. Διαδικαστικά και δικονομικά ζητήματα από τον νέο κανονισμό διαχείρισης και εκχώρησης ονομάτων χώρου (γνωμοδότηση). *ΔίΜΕΕ.* 2005, σ. 501 επ.
- Αντωνόπουλος, Β. και Γιοβαννόπουλος, Ρ. και Κοτσίρης, Λ. (2015). *Δίκαιο Διανοητικής Ιδιοκτησίας.* Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Απαλαγάκη, Χ. Διαδικαστικά Ζητήματα από την Επίσπευση Αναγκαστικής Εκτελέσεως κατά του Ελληνικού Δημοσίου (μετά το Ν. 3068/2002). *Δ.* 2004, σ. 765 επ.
- Η ίδια. (2016). *Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας, ερμηνεία κατ' άρθρο.* Δ΄ έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Η ίδια. (2017). *Εφαρμογές Πολιτικής Δικονομίας.* Β΄ έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Αρχανιωτάκης, Γ. (1997). *Μεταβίβαση περιουσίας ή επιχείρησης.* Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Βαθρακοκοίλης, Β. (1997). *Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας, Ερμηνευτική – Νομολογιακή Ανάλυση.* Τόμος ΣΤ΄. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Βαλτούδης, Α. Κατάσχεση επιχείρησης (με αφορμή την Ολομέλεια ΑΠ 7/2009). *ΕλλΔνη.* 2010, σ. 10 επ.
- Βεζυρτζή, Α. (2017). *Η αρχή της ισότητας των όπλων και τα διαδικαστικά προνόμια του Δημοσίου στην πολιτική δίκη.* Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Βέλλας, Π. Η εξασφαλιστική διάθεση της διανοητικής ιδιοκτησίας. *ΕφΑΔ.* 2016, σ. 549 επ.
- Γέροντας, Α. Η επίδραση της νομολογίας του ΕΔΔΑ στο εθνικό δίκαιο. *ΔτΑ,* 49/2011, σ. 135-137.

- Γέσιου-Φαλτσή, Π. Η κατάσχεση των τραπεζικών καταθέσεων πριν και μετά τον Ν. 2915/2001. *Δ.* 2002, σ. 421.
- Η ίδια. Αναγκαστική εκτέλεση κατά του Δημοσίου ή των άλλων ΝΠΔΔ με κατάσχεση στα χέρια τρίτου μετά το Σ/2001 και τον ΚΔιοικΔ. *ΕλλΔνη.* 2002, σ. 1243 επ.
- Η ίδια. Προσωρινή απαγόρευση μεταβολής περιουσιακής καταστάσεως ως ασφαλιστικό μέτρο για την εξασφάλιση χρηματικής απαιτήσεως – Τα δικαιώματα από τις συμβάσεις δικαιιοχρήσεως (Franchising) ως αντικείμενο κατασχέσεως (άρθρα 1022 επ.). *ΕΠολΔ.* 2013, σ. 638.
- Η ίδια. (2017). *Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτελέσεως – Γενικό μέρος.* Β΄ έκδοση. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Η ίδια. (2018). *Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτέλεσης – Ειδικό μέρος.* Τόμος Α΄. Β΄ έκδοση. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Η ίδια. (2018). *Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτέλεσης – Ειδικό μέρος.* Τόμος Β΄. Β΄ έκδοση. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Γεωργιάδης Α. (1999). *Ενοχικό Δίκαιο – Γενικό μέρος.* Θεσσαλονίκη: Δίκαιο και Οικονομία – Π. Ν. Σάκκουλας.
- Ο ίδιος. (2010). *Σύντομη ερμηνεία του Αστικού Κώδικα.* Αθήνα: Δίκαιο και Οικονομία – Π. Ν. Σάκκουλας.
- Ο ίδιος. (2012). *Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου.* Δ΄ έκδοση. Αθήνα: Δίκαιο και Οικονομία – Π. Ν. Σάκκουλας.
- Δαγτόγλου, Π. (2012). *Συνταγματικό Δίκαιο, Ατομικά Δικαιώματα.* Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Ένωση Ελλήνων Δικονομολόγων. (2006). *Το Δημόσιο και η Πολιτική Δίκη - 30ο Πανελλήνιο Συνέδριο.* Αθήνα – Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.
- Ζερβογιάννη, Ε. Πόσο κατάλληλο είναι σήμερα το κληρονομικό δίκαιο για τη ρύθμιση διαδοχής στην επιχείρηση; *ΕφΑΔ.* 2016, σ. 219 επ.
- Καλλινίκου, Δ. (2008). *Πνευματική Ιδιοκτησία και Συγγενικά Δικαιώματα.* Γ΄ έκδοση. Αθήνα: Δίκαιο και Οικονομία – Π. Ν. Σάκκουλας.
- Καραός, Ν. Κατάσχεσις και πλειστηριασμός μεριδίου ΕΠΕ. *ΝοΒ.* 1977, σ. 1261 επ.
- Κασσιμάτης, Γ. Τα συνταγματικά όρια της αναγκαστικής εκτέλεσης κατά του ελληνικού Δημοσίου (μια κριτική θεώρηση της μεταβολής). *Δ.* 2003, σ. 1075 επ.

- Κασιμάτης, Γ. και Μαυριάς, Κ. (2003). *Ερμηνεία του Συντάγματος Ι*. Β' έκδοση. Αθήνα – Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.
- Κατηφόρης, Ν. (2012). Κατάσχεση επιχειρήσεως. *ΕΠολΔ*. 2012, σ. 136 επ.
- Κατσάνος, Ε. Επιτρεπτόν κατασχέσεως δυνάμει του άρθρου 1022 ΚΠολΔ απαιτήσεως εργολάβου πολυκατοικίας κατά οικοπεδούχου προς μεταβίβασιν οριζοντίων ιδιοκτησιών και ποσοστών οικοπέδου. *ΝοΒ*. 1973, σ. 1019 επ.
- Κεραμεύς, Κ. Είδη εκτελέσεως για την ικανοποίηση χρηματικών απαιτήσεων από συγκριτική άποψη. *Αρμ*. 1996, σ. 1301 επ.
- Κεραμεύς, Κ. και Κονδύλης, Δ. και Νίκας, Ν. (2000). *Ερμηνεία του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας*, Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα/Αθήνα – Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα/Αθήνα: Δίκαιο και Οικονομία - Π. Ν. Σάκκουλας.
- Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, Ε. Κατάσχεση ειδικών περιουσιακών στοιχείων. *Αρμ*. 2013, σ. 3.
- Κλαμαρής, Ν. (1989). *Το δικαίωμα δικαστικής προστασίας*. Αθήνα – Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.
- Κοτσίρης, Λ. (2017). *Δίκαιο Πνευματικής Ιδιοκτησίας και Κοινοτικό Κεκτημένο*. Ζ' έκδοση. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Κρητικός, Α. (1997). *Το Προσύμφωνον*. Β' έκδοση. Αθήνα - Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.
- Κρουσταλάκης, Ε. Εκτέλεση κατά του Δημοσίου - προβλήματα και προβληματισμοί. *Δ*. 1999, σ. 244 επ.
- Ο ίδιος. Σκέψεις για την αναγκαστική εκτέλεση σε βάρος του Δημοσίου – με αφορμή την απόφαση 17/2002 της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου και το νόμο 3068/2002. *Δ*. 2003, σ. 1092 επ.
- Κτιστάκης, Ι. Η περιπέτεια ενός δικαιώματος «αστικής φύσεως»: το δικαίωμα στην εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων - η επίδραση της ΕΣΔΑ στην εφαρμογή και την ερμηνεία του ελληνικού δικαίου. *ΔτΑ*, 17/2003, σ. 69 επ.
- Λιακόπουλος, Α. (2000). *Βιομηχανική Ιδιοκτησία*. Ε' έκδοση. Αθήνα: Δίκαιο και Οικονομία - Π. Ν. Σάκκουλας.
- Μάζης, Π. Είναι επιτρεπτή η κατάσχεση επιχείρησης με βάση τις διατάξεις του ΚΠολΔ; (Με αφορμή την έκδοση της απόφασης 7/2009 ΟΛΑΠ). *ΕλλΔνη*. 2009, σ. 1305 επ.

- Ο ίδιος. Η νέα αναθεώρηση του ΚΠολΔ με το Ν. 4335/2015 – Κριτικές παρατηρήσεις και προτάσεις. *ΝοΒ*. 2015, σ. 2213-2228.
- Ο ίδιος. Αναγκαστική εκποίηση άυλων στοιχείων (εμπορικών σημάτων) στην πτώχευση και προσβολή της με ανακοπή άρθρου 152 ΠτΚ. Γνωμοδότηση. *ΔΕΕ*. 2017, σ. 1178 επ.
- Μαργαρίτης, Μ. και Μαργαρίτη, Α. (2012). *Ερμηνεία Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας: Θεωρία – Νομολογία*. Αθήνα: Δίκαιο και Οικονομία - Π. Ν. Σάκκουλας.
- Μαριδάκης, Γ. και Οικονομόπουλος, Γ. Γνωμοδότηση. *ΝοΒ*. 1969, σ. 933-934.
- Μελισσηνός, Γ. Η συνταγματική κατοχύρωση της αρχής της διαθέσεως από το άρθρο 20 Σ. *Δ*. 1982, σ. 639.
- Μητσόπουλος, Γ. (1972). *Πολιτική Δικονομία*. Τεύχος Α΄. Αθήνα.
- Ο ίδιος. Η επίδρασης του Συντάγματος επί της πολιτικής δικονομίας. *Δ*. 1975, σ. 673 επ.
- Μπαμπινιώτης, Δ. Το δεδικασμένο των αποφάσεων της εκούσιας δικαιοδοσίας. *Δ*. 1997, σ. 634 επ.
- Μπέης, Κ. (1969). *Αι διαδικασίαι ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου II*. Αθήνα.
- Ο ίδιος. (1980). *Συμβολές στην ερμηνεία του δικονομικού δικαίου*. Αθήνα: Αφοί Π. Σάκκουλα.
- Ο ίδιος. (2003). *Πολιτική Δικονομία*. Αθήνα – Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.
- Μπρίνιαν, Ι. Γενικά θέματα της κατασχέσεως ειδικών περιουσιακών δικαιωμάτων. *ΝοΒ*. 1970, σ. 574 επ.
- Ο ίδιος. (1978-1985). *Αναγκαστική Εκτέλεσις*. Β΄ έκδοση. Αθήνα – Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.
- Νίκας, Ν. Σαράντα πέντε χρόνια εφαρμογής του ΚΠολΔ: αναγκαστική εκτέλεση (παρελθόν, παρόν, μέλλον). *ΕΠολΔ*. 2012, σ. 265 επ.
- Ο ίδιος. (2017). *Εγχειρίδιο Δικαίου Αναγκαστικής Εκτελέσεως – Γενικό μέρος*. Β΄ έκδοση. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Ο ίδιος. (2018). *Εγχειρίδιο Δικαίου Αναγκαστικής Εκτέλεσης - Ειδικό μέρος*. Β΄ έκδοση. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Νικολόπουλος, Γ. (2012). *Αναγκαστική Εκτέλεση*. Β΄ έκδοση. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Οικονομίδης, Β. και Λιβαδάς, Μ. (1926). *Εγχειρίδιον Πολιτικής Δικονομίας*. Ζ΄ έκδοση. Αθήνα: Τζάκας – Δελαγραμμάτικας.
- Οικονομόπουλος, Γ. Γνωμοδότηση. *ΝοΒ*. 1972, σ. 1391 επ.

- Παμπούκης, Κ. Κατάσχεση μεριδίου αμοιβαίου κεφαλαίου. *ΕπισκΕμπΔ*. 2003, σ. 639.
- Ο ίδιος. Κατάσχεση επιχειρήσεως (με την ευκαιρία της ΕφΘεσ 204/2008). *ΕπισκΕμπΔ*. 2008, σ. 947 επ.
- Παναγιώτου, Π. Η αναγκαστική εκτέλεση της επιχείρησης. *Δ*. 2008, σ. 790 επ.
- Ο ίδιος. Η κατάσχεση της επιχείρησης (1022 ΚΠολΔ) – Σχόλια στην απόφαση της ΟΛΑΠ 7/2009. *ΕλλΔνη*. 2009, σ. 1316 επ.
- Ο ίδιος. Η μεταβίβαση και κατάσχεση της εμπορικής επωνυμίας. *ΕπισκΕμπΔ*. 2010, σ. 672 επ.
- Παπαναστασίου, Σ. Κατάσχεση εταιρικού μεριδίου ΕΠΕ. *ΕπισκΕμπΔ*. 1995, σ. 47 επ.
- Περάκη, Β. Η παραίτηση από την επικαρπία. *ΕΠολΔ*. 2011, σ. 451.
- Περάκης, Ε. (2012). *Πτωχευτικό Δίκαιο*. Β' έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Περάκης, Ε. και Ρόκας, Ν. (2013). *Γενικό μέρος εμπορικού δικαίου – Αξιόγραφα*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Πίψου, Λ. (2001). *Η αναγγελία δανειστή στην αναγκαστική εκτέλεση κατά τον ΚΠολΔ*. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Πολυζωγόπουλος, Κ. (1987). *Αναγκαστική εκτέλεση για χρηματικές απαιτήσεις στην πνευματική ιδιοκτησία: συμβολή στην ερμηνεία των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ*. Αθήνα – Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.
- Ράμμος, Γ. (1958). *Στοιχεία Ελληνικής Πολιτικής Δικονομίας*. Γ' έκδοση. Τόμοι Β' και Γ'. Αθήνα: Εκδοτικός οίκος «Το Νομικόν», Νικ. Α. Σάκκουλα.
- Ο ίδιος. (1967). *Συμβολαί εις την ερμηνείαν της Πολ. Δικονομίας*. Τόμος Ε'. Αθήνα: Εκδοτικός οίκος «Το Νομικόν», Αντ. Ν. Σάκκουλα.
- Ο ίδιος. (1969). *Εισηγήσεις Αστικού Δικονομικού Δικαίου (κατά τον ΚΠολΔ)*. Τεύχος Β'. Αθήνα: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.
- Ο ίδιος. Γνωμοδότηση. *Αρμ*. 1969, σ. 881-884.
- Ο ίδιος. (1978-1986). *Εγχειρίδιον Αστικού Δικονομικού Δικαίου*. Τόμος Γ'. Αθήνα - Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.
- Ράμμος, Γ. και Κλαμαρής, Ν. και Ορφανίδης, Γ. (2015). *Εγχειρίδιο Αστικού Δικονομικού Δικαίου, Ένδικα μέσα – Αναγκαστική Εκτέλεση*. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Ρήγας, Κ. Το αντικείμενο και η προσήκουσα διαδικασία της κατασχέσεως άυλων τίτλων. *ΕφΑΔ*. 2014, σ. 1000 επ.
- Ρόκας, Ν. (2012). *Εμπορικές εταιρείες*. Ζ' έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.

- Ο ίδιος. (2016). *Βιομηχανική Ιδιοκτησία*. Γ΄ έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Ο ίδιος. Νομιμότητα συντηρητικής κατάσχεσης μεταβιβασθέντος αλλά μη καταχωρισθέντος σήματος. Υποχρέωση της Υπηρεσίας Σημάτων προς καταχώριση. *ΕΕμπΔ*. 2017, σ. 715 επ.
- Ο ίδιος. Εκποίηση προϊόντων βιομηχανικής ιδιοκτησίας πτωχευσάσης επιχείρησης. *ΔΕΕ*. 2017, σ. 453 επ.
- Ρούσσης, Δ. Πώληση με πλειστηριασμό κοινοπρακτικής συμμετοχής. *ΕφΑΔ*. 2016, σ. 234.
- Σιδηρόπουλος, Θ. Παρατηρήσεις επί της ΜΠρΘεσ 28463/1995. *Αρμ*. 1996, σ. 755.
- Σταματόπουλος, Σ. (1994). *Η δικαστική προστασία του τρίτου*. Αθήνα – Κομοτηνή, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.
- Σχινάς, Γ. Το εταιρικό μερίδιον και η μερίς συμμετοχής. *ΕΕμπΔ*. 1956, σ. 313 επ.
- Τάχος, Α. (2008). *Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο*. Θ΄ έκδοση. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Τριανταφυλλάκης, Γ. (2009). *Εισηγήσεις Εμπορικού Δικαίου*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Ο ίδιος. (2014). *Εφαρμογές Εμπορικού Δικαίου*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Τσικρικάς, Δ. Τα θεμελιώδη οικονομικά δικαιώματα κατά την πρόσφατη νομολογία των πολιτικών δικαστηρίων. *ΤοΣ*. 2006, σ. 351 επ.
- Ο ίδιος. Σχετικά με τη δυνατότητα επιβολής αναγκαστικής κατασχέσεως σε επιχείρηση (με αφορμή την ΑΠ Ολ 7/2009). *ΕφΑΔ*. 2008, σ. 779 επ.
- Τσόγιας, Π. Κατάσχεση εργολαβικού ανταλλάγματος στην εργολαβία ανέγερσης οικοδομής επί αντιπαροχή. *Αρμ*. 2004, σ. 1370.
- Υπουργείο Δικαιοσύνης (1959). *Σχέδιον πολιτικής δικονομίας*. Τόμος Η΄. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.
- Το ίδιο. (1967). *Πρακτικά των συνεδριάσεων της αναθεωρητικής επιτροπής του σχεδίου κώδικος πολιτικής δικονομίας και εισαγωγικού νόμου*. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.
- Φύλιος, Π. (2011). *Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου*. Δ΄ έκδοση. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Χαμηλοθώρης, Ι. (2016). *Ασφαλιστικά μέτρα, μετά τον νέο Ν. 4335/2015*. Β΄ έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Χαμηλοθώρης, Ι. και Κλουκίνας, Χ. και Κλουκίνας, Θ. (2007). *Δίκαιο αναγκαστικής εκτέλεσης – Κατάσχεση*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.

- Χριστακάκου-Φωτιάδη Κ. (1994). *Η επικαρπία σε επιχείρηση*. Αθήνα: Εκδοτικός οίκος Αφοί Π. Σάκκουλα.
- Χριστοδούλου, Κ. Ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου ιδιαιτερότητες του καθεστώτος των ηλεκτρονικών δικτύων (μετά τις οδηγίες 2002/ 19-22, 58 και τον Κανονισμό της ΕΕΤ για τα Domain Names). *Δ*. 2004, σ. 442 επ.
- Χρυσόγονος, Κ. και Βλαχόπουλος, Σ. (2017). *Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα*. Δ΄ έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Ψαρουδάκης, Γ. Η αδυναμία κατάσχεσης της επιχείρησης ως συνόλου. *NoB*. 2010, σ. 883-892.

NΟΜΟΛΟΓΙΑ

- **ΕΔΔΑ 09.12.1994**, Stran και Ανδρεάδης, *Δ.* 1995, σ. 239, με παρατηρήσεις Μπέη.
- **ΕΔΔΑ 19.03.1997**, Hornsby κατά Ελλάδος, www.hudoc.echr.coe.in.
- **ΕΔΔΑ 12.12.2002**, Καλογεροπούλου και λοιποί κατά Ελλάδος και Γερμανίας, *Δ.* 2003, σ. 292, με παρατηρήσεις Μπέη.
- **ΕΔΔΑ 16.04.2009**, Βλαστός κατά Ελλάδος, www.hudoc.echr.coe.in.
- **ΕΣ, Πρακτικό της Ολομέλειας της 10^{ης} Γενικής Συνεδριάσεως της 14.02.1999**, *ΕλλΔνη.* 2000, σ. 1457· *ΕΕργΔ.* 1999, σ. 562.
- **ΟλΣτΕ 9/2013**, *ΝοΒ.* 2013, σ. 2282.
- **ΟΛΑΠ 1688/1983**, *ΝοΒ.* 1983, σ. 1535.
- **ΟΛΑΠ 19/2001**, *ΝΟΜΟΣ.* 2001· *ΑρχΝ.* 2002, σ. 212· *ΕΕργΔ.* 2002, σ. 489· *ΝοΒ.* 2002, σ. 685· *ΔΕΕ.* 2002, σ. 190· *ΕΔΚΑ.* 2002, σ. 211· *Δνη.* 2002, σ. 79· *Δ.* 2002, σ. 133.
- **ΟΛΑΠ 21/2001**, *ΝΟΜΟΣ.* 2001· *ΑρχΝ.* 2002 σ. 86· *Δνη.* 2002, σ. 83· *ΔΕΕ.* 2002, σ. 185· *Δ.* 2002, σ. 20· *ΕΔΚΑ.* 2002, σ. 122· *ΕΕργΔ.* 2002, σ. 494· *ΑρχΝ.* 2002, σ. 456.
- **ΟΛΑΠ 36/2002**, *ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.*
- **ΟΛΑΠ 7/2009**, *Δ.* 2009, σ. 634, με παρατ. Μπέη· *ΕφΑΔ.* 2009, σ. 600, με παρατ. Κόμνιου· *ΕλλΔνη.* 2009, σ. 685· *ΔΕΕ.* 2009, σ. 784, με σημ. Βαρελά· *ΧρΙΔ.* 2009, σ. 893, με σημ. Χριστακάκου· *ΕΠολΔ.* 2010, σ. 39.
- **ΟΛΑΠ 4/2018**, *ΧρΙΔ.* 2018, σ. 457, με παρατ. Κουλουριάνου· *Ε7.* 2018, σ. 1003.
- **ΑΠ 72/1953**, *ΕΕμπΔ.* 1953, σ. 26.
- **ΑΠ 456/1969**, *ΝοΒ* 18, σ. 45.
- **ΑΠ 373/1987**, *ΕλλΔνη.* 1988, σ. 1366· *ΝοΒ.* 1988, σ. 560.
- **ΑΠ 14/1991**, *ΝοΒ.* 1992, σ. 530.
- **ΑΠ 1499/1992**, *ΕλλΔνη.* 1994, σ. 939.
- **ΑΠ 593/1993**, *ΕλλΔνη.* 1994, σ. 1089.
- **ΑΠ 98/2001**, *ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.*
- **ΑΠ 1751/2001**, *ΧρΙΔ.* 2002, σ. 248· *ΕλλΔνη.* 2002, σ. 1395· *ΕΕΝ.* 2003, σ. 142.
- **ΑΠ 1158/2002**, *ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ*· *Δνη.* 2004, σ. 439.
- **ΑΠ 1163/2002**, *ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.*

- ΑΠ 41/2003, *TNΠ ΝΟΜΟΣ*· *ΧρΙΔ*. 2003, σ. 445, με σημ. Καστρήσιου· *ΝοΒ*. 2003, σ. 1619.
- ΑΠ 121/2003, *ΝοΒ*. 2003, σ. 1632· *ΕλλΔνη*. 2003, σ. 967.
- ΑΠ 1192/2003, *ΕΕμπΔ*. 2004, σ. 165.
- ΑΠ 467/2005, *ΕλλΔνη*. 2005, σ. 1432.
- ΑΠ 1046/2005, *ΝοΒ*. 2006, σ. 70· *ΧρΙΔ*. 2005, σ. 991· *ΕΕΝ*. 2006, σ. 300· *ΕλλΔνη*. 2007, σ. 166.
- ΑΠ 1047/2005, *ΕλλΔνη*. 2007, σ. 205.
- ΑΠ 1323/2007, *ΔΕΕ*. 2007, σ. 1295· *ΧρΙΔ*. 2008, σ. 444.
- ΑΠ 1547/2007, *Δνη*. 2009, σ. 730.
- ΑΠ 1580/2008, *ΕλλΔνη*. 2008, σ. 1415· *ΕφΑΔ*. 2008, σ. 1262.
- ΑΠ 2347/2009, *ΕΠολΔ*. 2010, σ. 72 επ. με παρατηρήσεις Σταματόπουλου· *ΧρΙΔ*. 2011, σ. 115, με ενημερωμένες σημειώσεις Τσουνάκου-Ρουσιά.
- ΑΠ 276/2011, *ΕφΑΔ*. 2011. σ. 891, με σημ. Μηχιώτη· *ΧρΙΔ*. 2012. σ. 41· *ΧρηΔικ*. σ. 491.
- ΑΠ 280/2011, *ΕφΑΔ*. 2011. σ. 887, με σημ. Μηχιώτη· *ΧρΙΔ*. 2011. σ. 590· *Δνη*. 2011, σ. 763.
- ΑΠ 571/2011, *TNΠ ΝΟΜΟΣ*· *ΕΕμπΔ*. 2011, σ. 715· *ΔΕΕ*. 2011, σ. 1232· *ΧρΙΔ*. 2012, σ. 58· *ΕπισκΕμπΔ*. 2011, σ. 927· *Δνη*. 2011, σ. 1058.
- ΑΠ 471/2012, *ΧρΙΔ*. 2012, σ. 533· *ΕπισκΕμπΔ*. 2012, σ. 691· *ΔΕΕ*. 2012, σ. 1024· *Αρμ*. 2013, σ. 77.
- ΑΠ 1285/2014, *ΝοΒ*. 2016, σ. 62.
- ΑΠ 1948/2014, *TNΠ ΝΟΜΟΣ*.
- ΑΠ 431/2015, *ΝοΒ*. 2016, σ. 65, με παρατηρήσεις Γιαλαμά.
- ΑΠ 642/2017, *TNΠ ΝΟΜΟΣ*.
- ΑΠ 715/2017, *TNΠ ΝΟΜΟΣ*.
- ΑΠ 154/2018, *TNΠ ΝΟΜΟΣ*.
- ΕφΑθ 4461/1971, *Αρμ*. 1972, σ. 330.
- ΕφΠειρ 64/1976, *ΕλλΔνη*. 1978, σ. 830.
- ΕφΑθ 3546/1976, *ΝΔ*. 1976, σ. 403.
- ΕφΑθ 10417/1978, *ΝοΒ*. 1979, σ. 1501.
- ΕφΑθ 5135/1981, *Αρμ*. 1981, σ. 1035.
- ΕφΑθ 6231/1982, *ΕλλΔνη*. 1982, σ. 611.
- ΕφΑθ 3690/1983, *ΕλλΔνη*. 1983, σ. 1077.

- ΕφΔωδ 316/1985, Δ. 1987, σ. 592, με ενημ. παρατ. Σταματόπουλου.
- ΕφΑθ 1906/1987, ΕλλΔνη. 1988, σ. 546.
- ΕφΑθ 9737/1989, ΕλλΔνη. 1991, σ. 1010.
- ΕφΘεσ 3344/1991, ΕλλΔνη. 1994, σ. 1700.
- ΕφΑθ 4345/1991, ΕλλΔνη. 1993, σ. 615-61.
- ΕφΑθ 8358/1991, ΝοΒ. 1992, σ. 287.
- ΕφΘεσ 3112/1992, Αρμ. 1992, σ. 828 επ., με ενημερ. σημ. Π.Σ.Α.
- ΕφΑθ 1842/1993, ΝοΒ. 1994, σ. 672· ΕΕμπΔ. 1995, σ. 53.
- ΕφΑθ 5512/1995, Αρμ. 1996, σ. 1035.
- ΕφΘεσ 3213/1996, ΕλλΔνη. 1998, σ. 159.
- ΕφΑθ 9403/1996, ΕΔΠολ. 1996, σ. 267.
- ΕφΘεσ 2219/1997, Αρμ. 1997, σ. 1479.
- ΕφΠειρ 290/1999, ΕΕμπΔ. 2000, σ. 83.
- ΕφΘεσ 969/1999, Αρμ. 1999, σ. 851, με σημ. Π.Σ.Α.
- ΕφΘεσ 78/2000, ΕπισκΕμπΔ. 2000, σ. 770, με παρατ. Ιγγλεζάκη.
- ΕφΑθ 4901/2000, ΕλλΔνη. 2001, σ. 775.
- ΕφΘεσ 1366/2001, Αρμ. 2002, σ. 896· ΔΕΕ. 2002, σ. 66.
- ΕφΑθ 4317/2002, ΕΔΠολ. 2003. σ. 77.
- ΕφΘεσ 2581/2005, ΕπισκΕμπΔ. 2006, σ. 169.
- ΕφΠατρ 35/2006, ΑχΝ. 2007, σ. 661.
- ΕφΠατρ 266/2006, ΑχΝ. 2007, σ. 393.
- ΕφΛαρ 395/2007, Δικογρ. 2007, σ. 343.
- ΕφΠατρ 1291/2007, ΑχΝ. 2008, σ. 476.
- ΕφΑθ 1837/2007, ΝοΒ. 2007, σ. 1143.
- ΕφΘεσ 204/2008, ΕπισκΕμπΔ. 2008, σ. 1048.
- ΕφΘεσ 205/2008, ΕπισκΕμπΔ. 2008, σ. 760.
- ΕφΘεσ 64/2009, ΕΠολΔ. 2009, σ. 660, με παρατ. Καλλινίκου· Αρμ. 2010, σ. 113, με σημ. Ταμαμίδα.
- ΕφΛαρ 412/2012, Δικ. 2012, σ. 762.
- ΕφΘεσ 2023/2012, Αρμ. 2013, σ. 717.
- ΕφΑθ 5907/2012, ΔΕΕ. 2013, σ. 143.

- ΕφΘεσ 953/2013, Δνη. 2014, σ. 143.
- ΕφΑθ 726/2016, ΔΕΕ. 2016, σ. 66.
- ΕφΑθ 967/2017, ΧρΙΔ. 2017, σ. 454· ΕπισκΕμπΔ. 2018, σ. 60· ΕΕμπΔ. 2017, σ. 159.
- ΕφΘεσ 2470/2017, Δνη. 2017, σ. 1737.
- ΠΠρΘεσ 52/1970, Αρμ. 1971, σ. 825.
- ΠΠρΑθ 3530/1971, ΝοΒ. 1973, σ. 82, με σύμφωνη γνώμη Μπρίνια.
- ΠΠρΑθ 3407/2017, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.
- ΜΠρΑθ 3912/1969, ΝοΒ. 1969, σ. 857· ΕΕΝ. 1969, σ. 479.
- ΜΠρΑθ 517/1970, Δ. 1972, σ. 239.
- ΜΠρΑθ 5712/1970, ΝοΒ. 20, σ. 1342.
- ΜΠρΘεσ 1085/1974, ΕλλΔνη. 1975, σ. 199.
- ΜΠρΘεσ 879/1975, ΑρχΝ. 1975, σ. 671.
- ΜΠρΑθ 491/1976, Δ. 1976, σ. 295.
- ΜΠρΘεσ 1704/1977, Δ. 1978, σ. 140-141.
- ΜΠρΑθ 1519/1981, ΕλλΔνη. 1981, σ. 566.
- ΜΠρΤρικ 1/1987, ΕλλΔνη. 1987, σ. 517.
- ΜΠρΘεσ 754/1989, Αρμ. 1989, σ. 249.
- ΜΠρΑθ 3115/1989, ΕλλΔνη. 1990, σ. 396· ΕΕμπΔ. 1991, σ. 149.
- ΜΠρΘεσ 28463/1995, Αρμ. 1996, σ. 754.
- ΜΠρΒόλ 1463/1996, ΕλλΔνη. 1998, σ. 217.
- ΜΠρΘεσ 24743/1996, Αρμ. 1998, σ. 600 επ., με σημ. Π.Σ.Α.
- ΜΠρΘεσ 34559/1997, ΑρχΝ. 2001, σ. 43.
- ΜΠρΘεσ 5558/1998, Αρμ. 1998, σ. 599.
- ΜΠρΛαρ 1380/1999, Δ. 2000, σ. 775, με παρατ. Μπαλογιάννη.
- ΜΠρΘεσ 24267/1999, Αρμ. 2000, σ. 1533.
- ΜΠρΑθ 6338/2000, ΔΕΕ. 2001, σ. 83.
- ΜΠρΑθ 10292/2001, ΧρΙΔ. 2002, σ. 355.
- ΜΠρΘεσ 10756/2003, Αρμ. 2003, σ. 1812, με σημ. Π.Σ.Α.
- ΜΠρΛασιθ 407/2004, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.
- ΜΠρΘεσ 31819/2004, Αρμ. 2005, σ. 277 επ.
- ΜΠρΡόδου 392/2005, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

- ΜΠρΘεσ 42297/2007, *TNΠ ΝΟΜΟΣ*.
- ΜΠρΘεσ 13055/2008, *Αρμ.* 2008, σ. 412.
- ΜΠρΑθ 5845/2010, *ΕΠολΔ.* 2011, σ. 324.
- ΜΠρΘεσ 9546/2010, *Αρμ.* 2011, σ. 475.
- ΜΠρΠειρ 1393/2011, *ΕΕμπΔ.* 2011, σ. 608.
- ΜΠρΑγ 10/2012, *TNΠ ΝΟΜΟΣ· ΕΠολΔ* 2013, σ. 268, με σημ. Κατηφόρη.
- ΜΠρΡόδου 136/2012, *TNΠ ΝΟΜΟΣ*.
- ΜΠρΡόδου 1053/2012, *TNΠ ΝΟΜΟΣ*.
- ΜΠρΡόδου 212/2013, *TNΠ ΝΟΜΟΣ*.
- ΜΠρΘεσ 21480/2013, *ΕΠολΔ.* 2014, σ. 371, με παρατ. Γιαννόπουλου.
- ΜΠρΖακ 62/2014, *ΕφΑΔ.* 2014, σ. 781.
- ΜΠρΑθ 5256/2014, *ΕΠολΔ.* 2014, σ. 347, με σημ. Φιλιώτη.
- ΜΠρΘεσ 404/2015, *Αρμ.* 2016, σ. 2032.
- ΜΠρΠειρ 810/2015, *ΕλλΔνη.* 2015, σ. 1491.
- ΜΠρΘεσ 6716/2017, *TNΠ ΝΟΜΟΣ*.
- ΜΠρΗλ 23/2018, *ΧρΙΔ.* 2018, σ. 297.
- ΕιρΘεσ 8036/2012, *TNΠ ΝΟΜΟΣ*.
- ΕιρΡόδου 55/2015, *TNΠ ΝΟΜΟΣ*.
- ΕιρΑμαρουσίου 389/2016, *ΧρΙΔ.* 2017, σ. 368, με παρατ. Αλεξόπουλου.
- ΕιρΘεσ 1683/2016, *Αρμ.* 2016, σ. 2038.